

ಶ್ರೀಮದಾನಂದ ತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯ ವಿರಚಿತಂ

ಅಣಿ ಭಾಷ್ಯಂ

(ಕನ್ನಡ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ಪಾದಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಾಣಿ ಭಾಷ್ಯಾರ್ಥ
-ಸಂಗ್ರಹ ಸಹಿತ

ಅನುವಾದಕರು

ಪಂಡಿತ ಹನುಮೇಶಾಚಾರ್ಯ ಗಂಗೂರ

ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರಾಶ್ರಮ

ನಂ 56/10, 17ನೇ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂ
ಬೆಂಗಳೂರು-560 055

ಶ್ರೀನುಡಾನಂದ ತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯ ವಿರಚಿತಂ

ಅ ಣು ಭಾಷ್ಯಂ

(ಕನ್ನಡ ಪ್ರತಿವದಾರ್ಥ ವಾದಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಾಣು ಭಾಷ್ಯಾರ್ಥ
-ಸಂಗ್ರಹ ಸಹಿತ)

ಅಸುವಾದಕರು

ಪಂಡಿತ ಹನುಮೇಶಾಚಾರ್ಯ ಗಂಗೂರ

ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರಾಶ್ರಮ

ನಂ 56/10, 17ನೇ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂ

ಬೆಂಗಳೂರು-560 055

A N U B H A S H Y A M

by

Sriman Madhwacharya

ಮೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣ- 1980

ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರಾಶ್ರಮ

**ನಂ 56/10, 17ನೇ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂ
ಬೆಂಗಳೂರು-560 055**

ಬೆಲೆ ರೂ 8-00

ಮುದ್ರಕರು :

**ಮಧು ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್,
ಬೆಂಗಳೂರು-22.**

ಶ್ರೀ ಆನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯರು.

ಅನಂತೋಽರ್ಥಃ ಪ್ರಕಟಿತಃ ತ್ವಯಾಣೌ ಭಾಷ್ಯ ಸಂಗ್ರಹೇ ।

ಅಹೋ ಆತ್ಮ ಪರಿಜ್ಞಪ್ತೈ ಕೃಷ್ಣೇನೈವಾನನಾಂತರೇ ॥

ಯಶೋವಾನಂದನನಾದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಮಾತೆಗೆ
ವದನದಲ್ಲಿಯೇ ಅನಂತಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದಂತೆ
ಮಹಾಮಹಿಮಾಶಾಲಿಗಳಾದ. ಶ್ರೀ ಆನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯರು.
ಶಬ್ದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾದ ಈ ಅಣುಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ
ಸಜ್ಜನರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ ಮೂಲಮಹಾಸಂಸ್ಥಾನಾಧೀಶರಾದ
ಶ್ರೀ ೧೦೦೮ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಪ್ರಮೋದತೀರ್ಥ ಶ್ರೀ ವಾದಂಗಳವರು.

ಇದಾನೀಂ ಸೀತಾರ್ಹ ಸಹಿತ ರಘುಪಾರ್ಹಾರ್ಚನರತೋ
ಪ್ರಮೋದಾಖ್ಯೋ ಯೋಗೀ ವಿತರತಿ ಸುತೀರ್ಥಂ ಕ್ಷಿತಿತಲೆ |
ಅಪಾಸ್ಯಾದ್ವೈತಂ ಯಸ್ಸುರವರ ಶಿರೋಭೂಷಣಸುಧಾಂ
ಪ್ರವಕ್ತಾಯಂ ಸಮ್ಯಕ್ ಶುಚಿತಮವಚೋಭಿಃ ಶ್ರುತಿಗಣೈಃ ||

ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರ ಆರಾಧನಾ ಮಹೋತ್ಸವದ ಶುಭಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ
ತಮ್ಮ ಪವಿತ್ರ ಅಮೃತಹಸ್ತದಿಂದ
ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿ ಪರಮಾನುಗ್ರಹಿಸಿದ

ಶ್ರೀಮತ್ಪರಮಹಂಸ ಪರಿವ್ರಾಜಕಾಚಾರ್ಯ ವರ್ಯತ್ವಾದ್ಯನೇಕ ಗುಣಗಣಾಲಂ-
ಕೃತರಾದ, ಶ್ರೀಮದ್ವೈಷ್ಣವ ಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾಚಾರ್ಯ, ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾ-
ಚಾರ್ಯಮೂಲ ಮಹಾಸಂನ್ದಾನ ಶ್ರೀಮದುತ್ತರಾದಿ ಮರಾಢೀಶರಾದ, ಪರಮತನಿರಾ
ಕರಣವೂರ್ವಕ ಸ್ವಮತಸ್ಥಾಪಕರಾದ, ವಾದಿಗಜ ಪಂಚಾನನರಾದ ಶ್ರೀನ್ಯಾಯ ಸುಧಾ
ಮಂಡನಾಚಾರ್ಯರಾದ, ತಪೋವಿದ್ಯಾ ವಿರಕ್ಯಾದಿ ಸಮನ್ವಿತರಾದ,
ಅಭಿನವಸತ್ಯಧ್ಯಾನ ತೀರ್ಥರಾದ

ಶ್ರೀಮತ್ಪರಮ ಪೂಜ್ಯರಾದ

ಶ್ರೀ ೧೦೦೮ ಶ್ರೀಸತ್ಯ ಪ್ರಮೋದತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಸಾದಂಗಳವರು

ಆವರ ಅಡಿದಾವರೆಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಭಕ್ತಿ ಪೂರ್ವಕವಾದ
ಅನಂತದಂಡವತ್ಸಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಪ್ರಕಾಶಕರು ಹಾಗೂ ಅನುವಾದಕರು.

— ಶ್ರೀ : —

ಅರ್ಪಿತೇಯಂಕೃತಿಃ

ಗ್ರಂಥಾನುವಾದರೂಪವಾದ ಈ ಅಲ್ಪಸೇವೆಯನ್ನು
ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾಗುರುಗಳು, ಪೂಜ್ಯ ಪಿತೃಪಾದರು,
ನ್ಯಾಯವೇದಾಂತಾದಿಸಕಲಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾರಾವಾರ ಪಾರೀಣರು
ಪಂಡಿತಪ್ರಕಾಂಡರು, ತಪಸ್ವಿಪ್ರವರರು,
ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧ್ಯಾನತೀರ್ಥ ಶ್ರೀವಾದಂಗಳವರ ನೆಚ್ಚಿನಶಿಷ್ಯಾಗ್ರೇಸರರು
ಅನವರತ ಪಾರ ಪ್ರವಚನರತರು ಆಗಿರುವ, ಜಾಲೀಹಾಳನಿವಾಸಿಗಳಾದ

ಶ್ರೀ ಮತ್ಪೂಜ್ಯ ಗಂಗೂರ ರಾಮಾಚಾರ್ಯರು

ಅವರ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕ ಅನಂತದಂಡವತ್ಸರಣಾಮಗಳೊಂದಿಗೆ
ಸಮರ್ಪಿಸುವೆನು—

ಹನುಮೇಶ.

ಶ್ರೀ ಬಾದರಾಯಣೋ ವಿಜಯತೇ.

ಶ್ರೀ ಮತ್ಸರಮಧ್ವಂಜ ಗಂಗೂರ ರಾಮಾಚಾರ್ಯರು. ಜಾಲೀಹಾಳ.

ಶ್ರೀ ಮದ್ವೈರಾಗ್ಯ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಮುಖ ಶುಭಗುಣ ಶ್ರೇಣಿ ಮಾಣಿಕೃವಾರ್ಧಿಃ

ಮೋಮಾಂನಾ ತರ್ಕಶಬ್ದಶ್ಚುತಿ ಶಿಖರ ಮುಖ ಪ್ರೌಢಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಚಂಡಃ |

ಜಾಲೀಹಾಳಾಖ್ಯ ಗ್ರಾಮೇ ವಿರಚಿತವಸತಿಃ ಶಿಷ್ಯಸಂವರ್ಧನಾಯ

ಶ್ರೀ ರಾಮಾರ್ಯಃ ಪ್ರಸನ್ನಃ ಪ್ರದಿಶತು ಸತತಂ ಜ್ಞಾನಮಪ್ಯಾಹತಂನಃ ||

ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ ಮೂಲ ಮಹಾಸಂಸ್ಥಾನ ಶ್ರೀ ಉತ್ತರಾದಿ
ಮಠಾದೀಶರಾದ

ಶ್ರೀ ೧೦೦೮ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯ ಪ್ರಮೋದತೀರ್ಥ ಶ್ರೀ ಪಾದಗಳವರ

ಶು ಭಾ ಶೀ ರ್ವ ಚ ನ .

ಉತ್ತರಾದಿಮಠ

|| ಶ್ರೀ ದಿಗ್ವಿಜಯ ರಾಮೋ ವಿಜಯತೆ ||

ಬಸವನಗುಡಿ,

ಬೆಂಗಳೂರು-4

ಶ್ರೀ ಹನುಮೇಶಾಚಾರ್ಯ ಗಂಗೂರ, ಇವರಿಗೆ

ಶ್ರೀ ಅಣುಭಾಷ್ಯಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ನೀವು ಬರೆದ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದವನ್ನು ನೋಡಿದೆವು.
ನಾರಾಯಣಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು “ಅನಂತೋದ್ಯೋಗಃ ಪ್ರಕಟಿತಃ
ತ್ವಯಾಣೌ ಭಾಷ್ಯಸಂಗ್ರಹೇ” ಎಂಬುದಾಗಿ ವರದಿಸಿದಂತೆ, ಅನಂತ ಪ್ರಮೇಯಗಳನ್ನು
ಅತಿಪರಿಮಿತ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಭಾವಗಂಭೀರ ಗ್ರಂಥವು.
ಇದರ ಅನುವಾದವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೋಧವಾಗುವ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ನೀವು
ಮಾಡಿದ್ದು ತುಂಬಾ ಅಭಿನಂದನೀಯ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಕಾಶಕರಾದ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವೇರಾಯರ
ಕಾರ್ಯವೂ ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾದದ್ದು. ನೀವು ಬರೆದದ್ದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ೧೦೦೮ ಶ್ರೀಪಾದಂ
ಗಳವರು ಸಂತೋಷವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಇಂಥ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಂದ ಇನ್ನೂ
ಅತಿಶಯವಾಗಿ ನೆರವೇರುವಂತೆ ಆಯುರಾರೋಗ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಶ್ರೀ ೧೦೦೮
ಶ್ರೀ ಪಾದಂಗಳವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವರೆಂದು ತಿಳಿಸಲು ನಮಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ೧೦೦೮ ಶ್ರೀಗಳವರಿಂದ ಅಜ್ಞಪ್ತ,

ಶ್ರೀ ಕೊಸನೂರ ಅಚಾರವರು ಶ್ರೀಪಾದಪುತ್ರರು.

ವಿಷಯಾನು ಕ್ರಮಣಿಕಾ

ಶುಭಾತೀರ್ವಚನ

1	ವ್ರಕಾಶಕರ ಸುಡಿ	I
2.	ಮೊದಲ ಮಾತು	V
3.	ಮುನ್ನುಡಿ	VII
4.	ಅಣುಭಾಷ್ಯಂ	1-26
5.	ಅನುಬಂಧ .	1-103
	ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಾಣುಭಾಷ್ಯಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹ	
6.	ರಾಘವೇಂದ್ರಾಶ್ರಮ ಪರಿಚಯ	

ಪ್ರಕಾಶಕರ ಬಿನ್ನಹ

ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಾಶ್ರಮವು ತನ್ನ ಪ್ರಕಾಶನ ಮಾಲಿಕೆಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರ ಆರಾಧನಾ ಮಹೋತ್ಸವದ ಶುಭ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಪ್ರೇಮಿಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀ ಆನಂದ ತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದರಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ “ಅಣುಭಾಷ್ಯ” “ಗ್ರಂಥವನ್ನು “ಉಪಾಯನ”ವನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷದ ವಿಷಯ. ಇದುವರೆಗೆ ಹೊರಬಂದ ನಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಓದುವ ವಾಚಕರ ಆದರವೇ ಈ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಾಶನಕ್ಕೆ ಮೂಲವಾಗಿರುವುದು.

ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಾಶನ ಕಾರ್ಯದೊಂದಿಗೆ, ನಮ್ಮ ಆಶ್ರಮದ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ “ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರಾಶ್ರಮ ಹ್ಯೊಸ್ಕೂಲ” ಎಂಬ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಯೂ ಸಹ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿರುವುದು ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಷಯ. ಅವಿದ್ಯಾತಿಮಿರವನ್ನು ದೂರಮಾಡುವ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದು ಆಶ್ರಮದ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಶ್ರೀ ಗುರುರಾಜರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿರಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವೆ.

ವಾಚಕರಿಗೆ ಹರಿಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಲು ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ “ಹರಿಗುರು ಭಕ್ತಿಕುಸುಮಾಂಜಲಿಯು” ನಮ್ಮ ಆಶ್ರಮದ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಕಟನೆಯಾಗಿದೆ. ಗುರುಭಕ್ತಿಯು ಪ್ರಬಲವಾದ ಹರಿಭಕ್ತಿಗೆ ಜನಿತವಾದುದರಿಂದ, ಗುರು ಮಹಾತ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ “ಶ್ರೀಮನ್ಮದ್ವಚರಿತಮಾನಸ”ವು ನಮ್ಮ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ದ್ವಿತೀಯ ಗ್ರಂಥವಾಗಿ ಹೊರಬಂದಿತು. ಹರಿಗುರುಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಸುಜನರು, ಸದಾಸದಾಚಾರಿಗಳಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಹಿತಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಿಂದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಮಹಾತ್ಮವನ್ನು ಹಾಗೂ ವೈಷ್ಣವದೀಕ್ಷೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು, ಅರಿತು ಕೊಂಡು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರೇಮಜಾಲಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಿ, ಆತನ ನಾಮಸ್ಮರಣ ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ, “ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರ, ಸದಾಚಾರಸ್ವತಿ, ಕೃಷ್ಣಾಮೃತ ಮಹಾರ್ಣವಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಅಪೂರ್ವ ಕೃತಿಯು ತೃತೀಯವಾಗಿ, ಆವಿರ್ಭಾವವಾಯಿತು. ಪರಮಾತ್ಮನ ಮಹಾತ್ಮವನ್ನರಿತ ಮಹನೀಯರು, ಆತನ ಅನುತ ಗಾಣಪರಿಪೂರ್ಣತ್ವಾದಿ ವಿಶಿಷ್ಟಮಹಿಮೆಯನ್ನರಿತು, ಸರ್ವದೋಷಗಳಿಂದ ದೂರನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸಾಧನ ಸಂಪತ್ತಿಯಿಂದ

ಹೊಂದಿ, ನಿರಂತರ ಸುಖದಡೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಚತುರ್ವಿಧ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನೀಯುವ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದಂತಿರುವ “ಅಣುಭಾವ್ಯಪು” ವಾಚಕರಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿ ಚತುರ್ವಿಧ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಸದ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಹೊಂದಿಸುತ್ತದೆಯೋ ಏನೋ ಎಂಬಂತೆ ಚತುರ್ಥವಾಗಿ ಹೊರಬಂದಿರುವದು. ಆಗ್ನಿಯ ಕಣಗಳು ಚಿಕ್ಕದಾದರೂ ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ಸುಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತೆ, ಅಚಾರ್ಯರ ಈ ಕೃತಿ ಚಿಕ್ಕದಾದರೂ ಸಹ, ಜೀವರ ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಭಸ್ಮಮಾಡಿ, ಪರಿಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿ, ಅಮೃತಸುಖವನ್ನೀಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವದು. ಅನಂತಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಅನೇಕಾರ್ಥಗಳೊಂದಿಗೆ ಕನ್ನಡಿಸಿದವರು “ಶ್ರೀಮಠಾ!ಸಂ ಪಂಡಿತ ಹನುಮೇಶಚಾರ್ಯ ಗಂಗೂರ.” ಅವರು-ಅದರೆ ಈಗ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನಾವು ಅನೇಕಾರ್ಥವನ್ನು ಕೂಡಲೆಯುತ್ತಿಸಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಏಕಾರ್ಥವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅನೇಕಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವದು ಕಠಿಣವಾದ್ದರಿಂದ, ಏಕಾರ್ಥವನ್ನು, ಬಲ್ಲವರಿಗೂ, ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೂ, ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಓದಿದವರಿಗೂ ಓದುವವರಿಗೂ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಅದನ್ನು ಗ್ರಂಥಾಂತರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವೆವು.

ನಮಗೆ ಉಚಿತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶ ಪಡಿಸಲು ಅನುಮತಿಯನ್ನಿತ್ತ ಶ್ರೀಮಠಾ!ಸಂ ಪಂಡಿತ ಹನುಮೇಶಚಾರ್ಯರಿಗೂ, ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ, ವಾಚಕರಿಗೆ ತತ್ಪ್ರಶಾಸ್ತದ ಮಹತ್ವದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ವಿಸ್ತೃತ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆದು ದಯಪಾಲೊದ, ಶ್ರೀಮಠಾ!ಸಂ ಪಂಡಿತ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ ಗಂಗೂರ ಅವರಿಗೂ ನಮ್ಮ ಸಾದರ ಕೃತಜ್ಞತಾಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಮಣಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇವೆ.

ನಮ್ಮ ಈ ಪ್ರಕಾಶನಕ್ಕೆ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಅನುವಾದಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟು, ಇನ್ನು ಮುಂದೆಯೂ ಬರೆದುಕೊಡುವದಾಗಿ ಭರವಸೆಯನ್ನಿತ್ತು, ತಮ್ಮ ಅಮೌಲ್ಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀ ಪೂಜ್ಯ ಪಂಡಿತ ವರ್ಯ “ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯ, ಜಾಲೀಹಾಳ,” ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಸಾದರ ಕೃತಜ್ಞತಾಪೂರ್ವಕ ಅನಂತ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇವೆ. ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಕ್ಕ ಸಲಹೆಗಳಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಿರುವ, ಶ್ರೀಯುತ್, ಟಿ. ಆರ್. ಅನಂದಮೂರ್ತಿ ದಂಪತಿಗಳಿಗೂ ನಮ್ಮ ಹಾರ್ದಿಕ ಕೃತಜ್ಞತಾಪೂರ್ವಕ ಮಂದನೆಗಳು.

ಈ ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಾಶನಕ್ಕೆ ಔದಾರ್ಯದ ಭರವಸೆಯನ್ನಿತ್ತು ದಿ! ಎಂ. ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್ ಅವರ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಶೇಷಾಬಾಯಿಯವರಿಗೂ ಹಾಗೂ ಅವರ ಕುಟುಂಬದವರಿಗೂ, ಶ್ರೀ ಆನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯರು ಆಯುರಾರೋಗ್ಯ ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನಿತ್ತು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥದ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಅಸಕ್ತಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿ ಪರಿಶ್ರಮಿಸಿದ “ಮದು ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಪಬ್ಲಿಶರ್ಸ್”ದ ಮಾಲಿಕರಾದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಧನ್ಯವಾದಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ಅಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಅನೇಕ ಪುಟಗಳ ಮುದ್ರಣ ಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತು ನೆರವಾದ ಶ್ರೀ M/s ಪ್ರಭಾ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಪಬ್ಲಿಶರ್ಸ್ ಹಾಗೂ M/s ನಿರ್ಮಲಾ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಅವರಿಗೂ ನಾವು ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಾಶನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ-ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಸಹಾಯಕರಾದವರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಮ್ಮ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರಾಶ್ರಮ

ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂ ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬

ತಾ. 24-8-1980

ಬಿ.ಎನ್. ನಾಸುದೇವರಾವ್

ಮಾನೇಜಿಂಗ್ ಟ್ರಸ್ಟಿ.

ಮೊದಲ ಮಾತು

“ಅಣುಭಾಷ್ಯ” ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಅನಂತಾರ್ಥ ಗರ್ಭಿತವಾದ ಛಂದೋಬಂಭವಾದ ಪುಟ್ಟ ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. ಮುಮುಕ್ಷುಗಳು ಅಪಶ್ಯವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸಿಸಲೇಬೇಕಾದ ಶ್ರೀ ಬಾದರಾಯಣರ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಭೂತವಾದ ಈ ಗ್ರಂಥವು, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಂದಲೂ ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದೆ. ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿನಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ಮನನ ಮಾಡಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದದೊಂದಿಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಕಾಶಕರ ಇಚ್ಛೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಎರಡು ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿವಾರ್ಧದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸರಳ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ ಹಾಗೂ ಸೂತ್ರಾರ್ಥಾನುಸಂದಾನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಣುಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಪಠಣ ಮಾಡಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ “ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಾಣುಭಾಷ್ಯಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹ” ವನ್ನು ಈಗ ವಾಚಕರ ಕೈಸೇರುತ್ತಿರುವ ಮೊದಲನೆಯ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಪೂರೈಸಲಾಗಿದೆ. ಎರಡನೆಯ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅಣುಭಾಷ್ಯದ ಪ್ರಾಚೀನ ಟೀಕಾ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಸಮಗ್ರ ವಿಷಯಗಳನ್ನು, ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಅಧ್ಯಯನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗುರುಮುಖದಿಂದ ನಿಸ್ಸೃತವಾದ ಅನೇಕ ಅಪೂರ್ವ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಾಂತರ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದದ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶನಪೂರ್ವಕ ಪ್ರತಿಸೂತ್ರಕ್ಕೂ ಅಣುಭಾಷ್ಯವು ಅಪೂರ್ವವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ದ್ವಿತೀಯ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗುವದು.

ನನ್ನ ಅಧ್ಯಯನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗುರುಮುಖದಿಂದ ವಿದಿತವಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯಪ್ರಾಪ್ತ-ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಚೀನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಿಂದ ಪ್ರಮಿತವಾದ ಪ್ರಮೇಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ ಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇದರಿಂದ ವಾಚಕರಿಗೆ ಉಪಕಾರವಾದಲ್ಲಿ ಅದು ನನ್ನ ಗುರುಗಳ ಕೃಪಾ ವಿಶೇಷವೆಂದು ಭಾವಿಸದೆ, ಸಂಗ್ರಹಕಾರನ ಬುದ್ಧಿಮಾಂದ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಮಾದಗಳೇನಾದರೂ ಕಂಡು ಬಂದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಉಪಕರಿಸುವ ಮಹನೀಯರಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವೆನು.

ಗ್ರಂಥ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರಾದ “ಶ್ರೀ ಪೂಜ್ಯ ಪಂಡಿತ ಭೀಮನೇನಾಚಾರ್ಯರು ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಪೂಜ್ಯ ಪಂಡಿತ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರು” ಅವರುಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ಅನಂತ ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವೆನು. ನನ್ನ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕಾಶಕರ ಉತ್ಕಟ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆದು ಒದಗಿಸಿ ನನ್ನ ಹಿರಿಯ ಸಹೋದರರಾದ ಶ್ರೀ ಪಂಡಿತ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರಿಗೂ ನನ್ನ ಪ್ರಣಾಮಪೂರ್ವಕ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವೆನು.

ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಾಶನ ವ್ಯಾಜದಿಂದ ನನನ್ನು ಸತ್ಕಾರ್ಯ ವುಣ್ಣುಭಾಗಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಈ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಾಶಕರಾದ ಶ್ರೀ ಬಿ. ಎನ್. ವಾಸುದೇವರಾವ್ ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಲಭಿಮಾನ ಪೂರ್ವಕ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು ಮೀಸಲಾಗಿರುವವು, ಅವರ ಹರಿಗುರುಭಕ್ತಿ ಪರಾಯಣತೆ-ಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಅವರು ಕೈಗೊಂಡು ಬದ್ಧದೀಕ್ಷೆ-ಸತತ ಪರಿಶ್ರಮ-ಫಲವಾಗಿಯೇ ಈ ಗ್ರಂಥವು ವಾಚಕರ ಕೈಸೇರುತ್ತಿರುವದೆಂಬುವದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂಶಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಸದಾ ಸತ್ಕಾರ್ಯನಿರತರಾಗಿ ಹರಿಗುರುಗಳ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಬದ್ಧಾದವರಾದ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವರಾವ್ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರ ಅಂತರ್ಮುಖಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಸಂಪೂರ್ಣ ಫಲವನ್ನೀಡೇರಿಸಲಿ “ಎಂದು ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಅಧಿಕಾರೀ, ವಾಚಕ ವೃಂದಕ್ಕೆ ಈ ಗ್ರಂಥದನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವೆನು.

ಬೆಂಗಳೂರು-54

ಹನುಮೇಶಾಚಾರ್ಯ ಗಂಗೂರ.

15-1-1980

॥ ಶ್ರೀ ಬಾದರಾಯಣೋ ವಿಜಯತೆ ॥

ಮುನ್ನುಡಿ

ಬ್ರಹ್ಮಾಂತಾ ಗುರುಸ್ಸಾಕ್ಷಾದಿಷ್ಟಂ ದೈವಂ ಪ್ರಿಯಕವತಿಃ |

ಆಚಾರ್ಯಾಃ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯಾಃ ಸಂತು ಮಃ ಜನ್ಮಜನ್ಮನಿ ||

ದರ್ಶನಗಳು

”ಸರ್ವೇ ಭವಂತು ಸುವಿನಃ ಸರ್ವಾ ಸಂತು ನಿರಾಮಯಾಃ |

ಸರ್ವೇ ಭದ್ರಾಣಿ ಪರಂತು ಮಾಕಶ್ಚಿದ್ಧುಃಖ ಭಾಗ್ಯವೇತ್ || ”

ಎಲ್ಲರೂ ಸುವಿಗಳಾಗಲಿ. ರೋಗಗಳಿಂದ ಬಳಲದಿರಲಿ. ಸರ್ವದಾ ಶುಭವನ್ನೇ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿ. ಎಂದಿಗೂ ದುಃಖ ಭಾಗಿಗಳಾಗದಿರಲಿ—ಎಂಬುದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸುಜೀವಿಯ ಸದಿಚ್ಛೆಯಾಗಿದೆ. ಮಾನವನು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಿಷ್ಟನಾದರೆ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳ ಜಂಜಾಟದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಸಂಸಾರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಕಷ್ಟ-ನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಪರಿಭ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವ ಅವನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಕ್ತಿಗಳೆಂದರೆ ದರ್ಶನಗಳು. ಉತ್ತಮವಾದ ದರ್ಶನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಜೀವನ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಿಜಯಿಯಾಗಿ ನಿತ್ಯ ನಿತ್ಯ ನಿರಂತರ-ನೈಜ-ಸುಖಾನುಭವರೂಪವಾದ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವದು.

“ದೃಶ್ಯತೇ ಅನೇನ ಇತಿ ದರ್ಶನಮ್” ಎಂಬ ಪುರುಷೋತ್ತಮಿಯಿಂದ “ದರ್ಶನ”ವೆಂದರೆ ಸರಿಯಾದ ವಸ್ತುಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸ ಹೊರಟ ಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದರ್ಥವಾಗುವದು. ಅಥವಾ ಯಾವುದರ ಮುಖಾಂತರ ನಾವು ಸರಿಯಾದ ವಸ್ತು ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಮರ್ಥರಾಗುವೆವೋ ಅದು ದರ್ಶನವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವದು. ನಾನು ಯಾರು ? ಈ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದ ಗುರಿ ಯಾವುದು ? ಜಗತ್ತಿನ ಸ್ವರೂಪವೇನು ? ಅದರ ನೈಜವಸ್ಥೆ ಏನು ? ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಜಟಿಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಕ ಉತ್ತರಗಳನ್ನಿತ್ತು, ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಮನುಷ್ಯನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವದೇ ದರ್ಶನಗಳ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಅವನಿಗೆ ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಹತ್ತಾರು ದರ್ಶನಗಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರೂ. ಅವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕಗಳೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವಿಚಾರಶೀಲರಾದವರು ಪೂರ್ವಗ್ರಹ—

ದುರಾಗ್ರಹಗಳಿಲ್ಲದೇ ಸಕಲ ದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಚಿಕ್ಕಿತ್ಸಕದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ, ಸರಿಯಾದ ದರ್ಶನವಧದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆದರ ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಗುರಿಯನ್ನು ನಾಧಿಸಬಲ್ಲರು.

ದರ್ಶನಗಳ ವಿಭಿನ್ನತೆ

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದರ್ಶನಗಳು ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸುವ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ನಾಕಷ್ಟು ವಿಭಿನ್ನತೆಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ದರ್ಶನಕಾರರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತವೇ ಯಥಾರ್ಥವೆಂದು ನಾಧಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೂಲಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಮೇಯಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಎರಡೂ ದರ್ಶನಗಳು ಸತ್ಯವಾದವುಗಳೇ ಎಂದು ಹೇಳಲೂ ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ದರ್ಶನಕಾರರೂ ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಬೋಧಿಸಲು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ ನೆಹ, ಅವರವರ ಅಧ್ಯಯನ, ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿ, ಪ್ರಯತ್ನ ಹಾಗೂ ಯೋಗ್ಯತೆಗಳಿಗನುಸರಿಸಿ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸತ್ಯಾಂಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸತ್ಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಯಶಸ್ವಿಗಳಾಗಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

“ಅನಾದಿಕಾಲತೋ ಪ್ರತ್ಯಾಕಿ ಸಮಯಾಪಿ ಪ್ರವಾದತಃ” ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಯಂತೆ, ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದಲೂ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದ್ದ ದರ್ಶನಗಳನ್ನು, ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಂಥಕಾರರು ನಾಸ್ತಿಕ-ಅಸ್ತಿಕವೆಂದು ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವೇದ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವ ದರ್ಶನಗಳ ಅಸ್ತಿಕ ದರ್ಶನಗಳು ವೇದವನ್ನು ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸದ ದರ್ಶನಗಳು ನಾಸ್ತಿಕ ದರ್ಶನಗಳು ಅಸ್ತಿಕ ದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲಾಂಶಗಳು ಹಾಗೂ ಉದ್ಭವಿಸುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ವೇದ ಮತ್ತು ವೇದಾಸುನಾರಿಯಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಉವಲಬ್ಧವಾದ ಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಒದಗಿದ ಪರಿಹಾರಗಳು ಇರುವವು. ಆದರ ನಾಸ್ತಿಕ ದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಯಾದ ಬಂಧನೆಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ವೇದಾಂತಿರಿಕ್ತವಾದ ಜೀವನಿಲ್ಲ. ಜೀವನಿಮಾಮಕನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಲ್ಲ. ಜಗದ್ವೈಷ್ಣವಕಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ತಾವಾಗಿಯೇ ನಡೆಯುವವು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಗೋಚರನಾಗದಿರುವ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ ಇಲ್ಲದ ಪರಲೋಕ ಪುಣ್ಯ-ಪಾವಗಳ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಉಪವಾಸ-ವನವಾಸಗಳಿಂದ ವೇದವನ್ನು ಕೃಶವಡಿಸಿ.

ಪರಲೋಕಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವುದು ಸರಿಯಿಲ್ಲ. ದುಃಖಮಿತ್ರ, ಪಲ್ಲದ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜೀವಿಸಿದಮ್ನು ಕಾಲ ಸಾಲವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಿ, ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ತಿಂದು-ಉಂಡು ಐಷಾರಾಮದಿಂದ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿರಿ.

ಯಾವಜ್ಜೀವಂ ಸುಖಂ ಜೀವೇತ್ ಋಣಂಕೃತ್ವಾ ಘೃತಂ ಪಿಬೇತ್ |

ಭಸ್ಮೀಭೂತಸ್ಯ ದೇಹಸ್ಯ ಪುನರಾಗಮನಃ ಕುತಃ ||

ಧರ್ಮ-ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ವೇದಗಳೇ ಇಲ್ಲೇ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಧೂತರು ಸೇರಿ, ವೇದಗಳು ಯಾರಿಂದಲೂ ರಚಿತವಾದವುಗಳಲ್ಲವೆಂದು ಅವುಗಳಿಗೆ ಅಪೌಕ್ಷಟೀಯತ್ವವನ್ನು ನಾಧಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಯಜ್ಞ-ಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸುವುದು-ಅಪರ ಉದರಭರಣಕ್ಕಾಗಿ ಇದೆಲ್ಲವೂ ಕಲ್ಪನಾಜಾಲ. ಎಂಬ ಜನಮನೋಹರವಾದ ಉಪದೇಶಗಳು ಚಾರ್ವಾಕರಂತಹ ನಾಸ್ತಿಕ ಮತಕ್ಕೆ ತಳಹದಿಯಾಗಿವೆ. ಇಂತಹ ಕಛೋಲ-ಕಲ್ಪಿತ ಪ್ರಮೇಯಗಳನ್ನೇ ಆಧರಿಸಿ ಬುದ್ಧ-ಜೈನ ಮತಗಳೂ ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿರುವವು. ಬುದ್ಧ-ಜೈನ ಮತಗಳ ಸತತ ಅಹಿಂಸೆಯಂತಹ ಉತ್ತಮ ತತ್ವಗಳನ್ನು ದೋಷಿಸಿದರೂ ಪರ್ಯಾಪನಾನದಲ್ಲಿ ಅವು ತಿರಸ್ಕಾರಾರ್ಹವಾಗಿವೆ. ಚಾರ್ವಾಕ ಮತದ ತತ್ವಗಳಂತೂ ಕೇಳಲು ಹಿತಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸುಖದ ಪರಕಾಷ್ಠತೆಯನ್ನು ತಲುಪುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆನ್ಯಾಯ-ಅಸೀತಿ-ಅಹಿಂಸಾ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಉಲ್ಬಣಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಚೋದಕವಾಗಿರುವವು. ಇಂದಿನ ಸಮಾಜವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನಿದರ್ಶನವಾದ್ದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಅನವಶ್ಯಕ. ಅದುದರಿಂದ ನಾಸ್ತಿಕದರ್ಶನಗಳು ಮಾನವನಿಗೆ ಸುಖಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾರವು.

ಇಂಥ ಅಹಿತಕಾರಿಗಳಾದ ನಾಸ್ತಿಕದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲು ಪ್ರಬಲವಾದ ಆಸ್ತಿಕದರ್ಶನಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಗೌತಮರ-ನ್ಯಾಯ, ಕಣ್ವಾದರ ವೈಶೇಷಿಕ ಕಪಿಲರ ಸಾಂಖ್ಯ, ಪತಂಜುಗಳ ಯೋಗ, ಜೈಯಿಂಗಳ ಪೂರ್ವಮೀಮಾಂಸಾ ಹಾಗೂ ಬಾದರಾಯಣರ ಉತ್ತರಮೀಮಾಂಸಾ (ಬ್ರಹ್ಮಹೀಮಾಂಸಾ) ಇವು ಷಡ್ದರ್ಶನಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ-ವೈಶೇಷಿಕ-ಸಾಂಖ್ಯ-ಯೋಗದರ್ಶನಗಳು ನಾಸ್ತಿಕದರ್ಶನಗಳ ಬಿನಾದಿಯನ್ನು ಸಡಿಲುಪಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ, ಆಸ್ತಿಕದರ್ಶನ ಮಂದಿರವನ್ನು ಸುಭದ್ರಪಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಗಳಾಗಿಲ್ಲ. ಪೂರ್ವ

ಮೀಮಾಂಸಾ ದರ್ಶನವು ಬಾದರಾಯಣರ (೨ನೇ ವೇದವ್ಯಾಸರ) ಶಿಷ್ಯರಾದ ಜೈಮಿನಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಣೀತವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ, ಅದು ಸಮಗ್ರ ವೇದಾರ್ಥ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರವೃತ್ತವಾದುದಲ್ಲ. ಜೈಮಿನಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾರ್ಥಮು-ವಿಹಿತಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದ ಬಗೆಗೆ ಸರಿಯಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದರೂ ಸಹ, ಅದರ ಅನರ್ಥಕಾರಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಿಂದಾಗಿ ಈ ದರ್ಶನವು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವಿಜೃಂಭದ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಬೀರಿಲ್ಲ. ಬಾದರಾಯಣ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಬ್ರಹ್ಮಮೀಮಾಂಸಾ ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ವಡ್ಡೆ ಶ್ವನಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಸೆಯದು ಹಾಗೂ ಅದೇ ಅಂತಿಮ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಬಾದರಾಯಣರ ಬ್ರಹ್ಮಮೀಮಾಂಸಾ

ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣರೂಪೀ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ತತ್ವಜ್ಞಾನವು ಕಾಲಗತಿಸಿದಂತೆ ಅನೇಕ ದರ್ಶನಗಳ ವಿವರೀತ ಬೋಧನೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಹಾಗೂ ಗೌತಮ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಶಾವದಿಂದಾಗಿ ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರಲು. ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೇ ಪುನಃ ದ್ವಾವರದ ಅಂತ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿ. ವೇದವಿಭಾಗ ಮಾಡಿ. ಅಷ್ಟಾದಶ ವುರಾಣ-ಉಪವುರಾಣ-ಭಾಗವತ-ಮಹಾಭಾರತ-ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ರಚನೆಮಾಡಿ. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದನೆಂದು ನ್ಯಾಯದಪುರಾಣ ವಚನವು ಸಾರುತ್ತದೆ.

“ ನಾರಾಯಣಾದ್ವಿನಿಷ್ಪನ್ನಂ ಜ್ಞಾನಂ ಕೃತಯುಗೆ ಸ್ಥಿತಮ್ |

ಕಿಂಚಿತ್ತದ್ವ್ಯಧಾಹತಂ ತ್ರೇತಾಯಾಂ ದ್ವಾವರೇ ಽಪಿ |

.....
ಗೌತಮಸ್ಯ ಋಷೇಃ ಶಾವಾಜ್ಞಾನೇತ್ವಜ್ಞಾನತಾಂ ಗತೆ |

.....
ಚಕಾರ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಾಣಿ.....

ಜ್ಞಾನಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ಭಗವಾನ್ ಕ್ರೀಡತೆ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ || ”

ಅಂತವಾದ ವೇದಾರ್ಥವನ್ನರಿಯಲು, ಇತಿ ಕರ್ತವ್ಯತಾರೂಪವಾದ ನ್ಯಾಯ ಗ್ರಂಥನಾತ್ಮಕವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಾದರಾಯಣರು ರಚನೆಮಾಡಿ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮ-ಜೀವ-ಜಗತ್ತಿನ ಯದಾರ್ಥ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ. ಮುಕ್ತಿಸೂರ್ಗದ ಒಂದೊಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಕೂಲಂಕುಷವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿರು

ವದು. ಇವೇ ಮಾನವನಿಗೆ ಸತ್ಯ-ನಿರಂಜನ ದು ವಿ ಮಿಶ್ರವಲ್ಲದ ಸುಖಾತ್ಮಕ ಮೋಕ್ಷಪನ್ನೆಯಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ದರ್ಶನವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವದು.

ವೇದಗಳ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ ಜೀವಿಗಳ ದುಃಖವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವದು. "ಅದುಃಖಮೀತರತ್ಸರ್ವಂ ಜೀವಾ ಏವತು ದುಃಖಿನಃ | ತೇಷಾಂ ದುಃಖ ಪ್ರಹಾಣಾಮು ಶ್ರುತಿರೇಷ ಪ್ರವರ್ತತೆ ||" ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಯಂತೆ ಈ ಶ್ರುತಿಗಳು ಜೀವನ ದುಃಖನಾಶನೋಪಾಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿರುವವು. ದುಃಖ ನಾಶನಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಉಪಾಯವೆಂದರೆ ನಾರಾಯಣ, ನಮಗೆ ದುಃಖ ನಾಶವಾಗಲು ಆತನ ಅನುಗ್ರಹ-ಪ್ರಸಾದಗಳು ಅಗತ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ವೇದಗಳೂ—

"ಸರ್ವಜ್ಞಂ ಸರ್ವಕರ್ತಾರಂ ನಾರಾಯಣಮನಾಮಯಂ |
ಸರ್ವೋತ್ತಮಂ ಜ್ಞಾಪಯಂತಿ ಮಹಾತಾತ್ಪರ್ಯಮತ್ರ ||
ಸರ್ವೇಷಾಮಪಿವೇದಾನಾಮಿತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಯೋಃ |
ಪ್ರಮಾಣಾನಾಂಚ ಸರ್ವೇಷಾಂ ತದರ್ಥಂ ಚಾನ್ಯದುಷ್ಯತೆ ||"

"ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮನು—ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠನು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಿಯಾಮಕನು. ಅವನೇ ಸರ್ವಜ್ಞನು. ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿ-ಸ್ಥಿತಿ-ಸಂಹಾರ-ನಿಯಮನಾದಿ ಸರ್ವವನ್ನೂ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವವನು. ಆದುದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವ ಸ್ಥಾವನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಕಲ ವೇದಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯ"ವೆಂದು ಸಾಧಿಸುವವು. ಅದರಿಂದ ಇತಿಹಾಸ-ಪುರಾಣಗಳ ವಿಷಯವೂ ಸಹ ಸಕಲ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ನಿರ್ಣಿತವಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವವೇ ಆಗಿರುವದು.

ಬ್ರಹ್ಮ ಎಂದರೆ ವೇದ ಅಥವಾ ವೇದಾರ್ಥಭೂತವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮ. ವೇದಾರ್ಥವನ್ನು ಅಥವಾ ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಮಾಡುವ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ 'ಬ್ರಹ್ಮಮೀಮಾಂಸಾ ಶಾಸ್ತ್ರ'ವೆಂದು ಅರ್ಥವಾಗುವದು. ಅದುದರಿಂದ ವೇದ-ಇತಿಹಾಸ-ಪುರಾಣಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ಯಥಾರ್ಥಸ್ವರೂಪ ನಿರ್ಣಯವಾಗುವದು ಬಾದರಾಯಣರ ಬ್ರಹ್ಮಮೀಮಾಂಸಾ ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಮಾತ್ರಸಾಧ್ಯ.

"ಸರ್ವೋಪನಿಷದಾಮರ್ಥಂ ನಿರ್ಣೇಂತುಂ ಬಾದರಾಯಣಃ |

ಚಿಕಾರ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಾಣಿ ||".....

ನೂವಸ್ಯವಾಗಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೇ ಬ್ರಹ್ಮಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ. ಆದರಲ್ಲಿಯೂ ತಾನು ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ. ತನ್ನಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ ವೇದಾದಿ ಇತರ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೂ ಸಹ ಪರಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದರೆ ಬಾದರಾಯಣರ ಬ್ರಹ್ಮಮೀಮಾಂಸಾ ಶಾಸ್ತ್ರ.

ಶ್ರೀ ಬಾದರಾಯಣರು ಚತುರಧ್ಯಾಯಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿರುವ ತಮ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಮೀಮಾಂಸಾ ಶಾಸ್ತ್ರವ ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಸ್ವರವರ್ಣಪದಾತ್ಮಕ ವೈದಿಕ ಶಬ್ದಗಳು ಪರಮಾತ್ಮ ವಾಚಕಗಳೆಂದು ಸಮರ್ಥಿಸುವದರ ಮೂಲಕ ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣತ್ವವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿರುವನು ವಿಷ್ಣು (ಪರಬ್ರಹ್ಮನು) ಸರ್ವೋತ್ತಮನಲ್ಲ. ಅವನು ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಲ್ಲವೆಂಬ ಶಂಕೆಯ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ. ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ದರ್ಶನಗಳನ್ನೂ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಿರೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣತ್ವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿವಾದವಿಲ್ಲದ ಬಳಿಕ, ಅಂಥ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೀಕರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಹೊಂದುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ತೃತೀಯಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಮುಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಚತುರ್ಥಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವರು. ಈ ಚತುರಧ್ಯಾಯ ಯುಕ್ತವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಮೀಮಾಂಸಾ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡವನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮವ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಜೀವನು “ನ ಸ ಭಯೋಽಭಿಜಾಯತೆ”, “ನ ಸ ಪುನರಾವರ್ತತೆ”, “ಸೋಽನ್ನುತೆ ಸರ್ವಾನ್‌ಕಾಮಾನ್” ಎಂಬ ವೇದವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ, “ಓಂ ಆನಾವೃತ್ತಿ ಶಬ್ದಾತ್ ಆನಾಞ್ಞಾತ್ತಿಃ ಶಬ್ದಾತ್ ಓಂ” ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿದಂತೆ. ದುಃಖಮಿಶ್ರವಲ್ಲದ ಸೈವಸುಖವನ್ನು ಆನುಭವಿಸುತ್ತ, ವ್ಯಕುಂತಾದಿಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವನು : ಪುನಃ ಈ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಎಂದಿಗೂ ಹಿಂತಿರುಗುವ ದಿಲ್ಲ.

ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ ಭಾಷ್ಯಗಳು

ಶ್ರೀ ಬಾದರಾಯಣರು ಅತ್ಯಂತ ಗಹನ-ಗಂಭೀರವಾದ, ವೇದಾರ್ಥ, ನಿರ್ಣಾಯಕವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಮೀಮಾಂಸಾ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸೂತ್ರಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿಬಂಧನ ಮಾಡಿರುವರು. ಅಪರಬ್ಧ-ವ್ಯರ್ಥಾಕ್ಷರಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾಗಿ.

ಛುಟವಾಗಿ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನೀಡುವಂತೆ, ವಿವಕ್ಷೇತ ವಿಶಿಷಾರ್ಥ
ಪರ್ಣಸೆಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಹಿತ-ಮಿತ ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದವುಗಳನ್ನು
ಸೂತ್ರಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವರು,

ಅಲ್ಪಾಕ್ಷರಮಸಂಧಿಗ್ಧಂ ಸಾರವದ್ವಿಶ್ವತೋಮುಖಮ್ ।

ಅಸೋಭವುನವದ್ಯಂ ಚ ಸೂತ್ರಂ ಸೂತ್ರವಿದೋ ವಿದುಃ ॥

ಇಂತಹ ಸೂತ್ರ ಲಕ್ಷಣವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು
ಬರುವದು. ಸೂತ್ರ ಪದದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳೇ ದುಖ್ಯ ವಾಚ್ಯಗಳಾಗಿ
ರುವುದರಿಂದ,

“ನಿರ್ವಿಶೇಷಿತ ಸೂತ್ರಷ್ಟಂ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಸ್ಯ ಚಾಪ್ಯತಃ ।

ಸವಿಶೇಷಣ ಸೂತ್ರಾಣಿ ಹ್ಯಪರಾಣಿ ವಿಹೋ ವಿದುಃ ।”

‘ಸೂತ್ರ’ವೆಂಬ ಯಾವ ವಿಶೇಷಣವೂ ಇಲ್ಲದ ಪದದಿಂದಲೇ ಇವುಗಳನ್ನು
ಕರೆಯುವುದು ಮೂರ್ಛೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಇಂತಹ ಭಾವಗೋಚರವಾದ ಸೂತ್ರಗಳು ತತ್ತ್ವ ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳಿಗೆ ಸುಲಭ
ದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಾಗದಿರುವದರ ಕಾರಣ, ಸೂತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಅನೇಕ
ಪ್ರಾಖ್ಯಾನಗಳು ಪ್ರವೃತ್ತವಾದವು. ಇವು ಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ಅಸಾಧಾರಣ
ಪ್ರಾಖ್ಯಾನಗಳಾದ್ದರಿಂದ ‘ಭಾಷ್ಯ’ಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. “ಸೂತ್ರಾ
ರ್ಥೋ ವರ್ಣಿತೇ ಯತ್ರ ಪದೈಃ ಸೂತ್ರಾನುಕಾ ಸಾರಿಭಿಃ । ಸ್ವಪದಾನಿ ಚ
ವರ್ಣ್ಯಂತೇ ಭಾಷ್ಯಂ ಭಾಷ್ಯವಿದೋ ವಿದುಃ” ಎಂಬ ಭಾಷ್ಯಲಕ್ಷಣೋ
ಕ್ತಿಯಂತೆ, ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೂತ್ರಾನುಸಾರಿಯಾದ ಪದಗಳಿಂದ ಸೂತ್ರಾರ್ಥವು
ವರ್ಣಿತನಾಗಿರಬೇಕು ಹಾಗೂ ಸ್ವಪದಗಳೂ ವರ್ಣಿತವಾಗಿರಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಪಾದರಾಯಣ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ಒಟ್ಟು ಇಪತ್ತೆರಡು ಭಾಷ್ಯ
ಗಳು ಇರುವವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿದೆ, ‘ಭಾರತೀವಿಜಯ-ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ-
ಬ್ರಹ್ಮಘೋಷ-ಶತಾನಂದ-ಉದ್ವರ್ತ-ವಿಜಯ - ರುದ್ರಭಟ್ಟ - ವಾಮನ-
ಶಂಕರ-ಭತ್ತಪ್ರಪಂಚ-ದ್ರವಿಡ-ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತ-ಭಾಸ್ಕರ-ಪಿಶಾಚ-ವೃತ್ತಿಕಾರ-
ವಿಜಯಭಟ್ಟ-ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾಂತ-ವಾದೀಂದ್ರ-ಮಾಧವದಾಸ- ಯಾದವಪ್ರಕಾಶ
ರಾಮಾನುಜ-ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞ (ಮದ್ವ) ಇವು ಭಾಷ್ಯಕಾರರ ಹೆಸರುಗಳು, ಈ
ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ರಚಿಸಿದ ಭಾಷ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ಶಂಕರಭಾಷ್ಯವೂ, ರಾಮಾನುಜ
ಭಾಷ್ಯವೂ ಹಾಗೂ ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞ ಭಾಷ್ಯವೂ ಈಗ ಉಪಲಬ್ಧವಿದ್ದು,

ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿಯೂ, ಅನುಯಾಯಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವವು (ಇನ್ನುಳಿದ ಹಲವು ಭಾಷ್ಯಕಾರರ ಹೆಸರುಗಳು ಮಾತ್ರ ಖಂಡನ—ಮಂಡನ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಬರುವವು), ಸೂತ್ರಗಾಂಭೀರ್ಯ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಹಲವಾರು ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಈ ಭಾಷ್ಯಕಾರರುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ—ಪ್ರಾಖ್ಯಾನ ವ್ಯತಿತ್ತ್ಯಗಳಿರುವವು.

ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯೋತವರ ಭಾಷ್ಯ ಬರೆದು, ಅದರಲ್ಲಿ “ಬದ್ಧವೊಂದೇ ಪರಮಾರ್ಥಿಕ ಸತ್ಯವು, ಬ್ರಹ್ಮವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾದ ಸಮಸ್ತ ವದಾರ್ಥವು ಮಾಯವು—ಯಾವಾದ್ದರಿಂದ ಮಿಥ್ಯಾಭೂತವಾಗಿದೆ. ಒಬ್ಬನೇ ಬ್ರಹ್ಮನು ಉಪಾಧಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ರತಿಯಿಂಬಿಸುವನಾದ್ದರಿಂದ ಜೀವೇಶ ಭಾಷವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಂಸಾರವಲ್ಲವೂ ಜೀವನ ಭ್ರಾಂತಿ ಈ ಭ್ರಾಂತಿ ನಿವೃತ್ತಿಯೇ ಜೀವನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯು. ಜೀವ ಬ್ರಹ್ಮವ್ಯಕ್ತವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ವೇದಾಂತ ವಾಕ್ಯ ಶ್ರವಣದಿಂದ ಈ ಭ್ರಮೆ ವು ನಿವೃತ್ತವಾಗುವದು”. ಎಂಬುದಾಗಿ ಬೋಧಿಸಿರುವರು.

ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಶಂಕರರು ಬೋಧಿಸಿದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ‘ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ’ಪರ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ರಚನೆಮಾಡಿ. “ಪ್ರಪಂಚವು ಸತ್ಯವಾದದ್ದು. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯು ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಅಧಿಪತಿ. ಅವನೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮನು. ಎಲ್ಲ ಚರಾಚರ ವಸ್ತುಗಳು ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ಶರೀರವಾಗಿ ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಚೇತನಗಳು ‘ಪರಮಾತ್ಮನಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವವು’ ಪರಮಾತ್ಮನ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘನೆಮಾಡಿದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಅದಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷಾರೂಪವಾಗಿ ಜನನ-ಮರಣ ರೂಪವಾದ ಈ ಸಂಸಾರ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವದು. ಆದರೆ ಇದು ಸತ್ಯವೇ ಆಗಿರುವದು, ಭಕ್ತಿ ಶ್ಲೋಕ ಋಂಕಾದ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ವೈಕುಂಠಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿಯು ದೊರೆಯುವದು. ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವವೇ ಆ ಪರಮಪದ ಪ್ರಾಪ್ತಿ” ಎಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿರಿ ವರು,

ಅನಂತರದ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ತಮಗಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಭಾಷ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿ, ವೈದಿಕ ಮೂಲಭೂತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಯಾವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಹಾರವಿರದೆ ಇದ್ದುದನ್ನು, ಹಾಗೂ ಬಾದರಾಯಣರ ಬ್ರಹ್ಮ ಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಶ್ರುತಿಸ್ತೂತಿಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥವಾಗಿರುವದನ್ನು ಮನಗಂಡು. ವಿಷ್ಣು ‘ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವಪರವಾದ ದ್ವೈತ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದರು,

ಆದರು ಅನ್ಯರಿಂದ ಪ್ರವರ್ತಿತವಾದ ಸಮಯಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವದಕ್ಕಿಂತ
ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬೇರ-ಬೇರ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿಯ ಭಿನ್ನಜಿವಾ ಯಗಳಿಗೆ ಮತಪ್ರವ
ರ್ತಕರಲ್ಲಿರುವ ಭ್ರಾಂತಿಯೇ ಮೂಲಕಾರಣವೆಂಬುದನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಿದರು,

“ದೌರ್ಬಲ್ಯಾತ್ ಶುದ್ಧ ಬುದ್ಧೀನಾಂ ಬಾಹುಲ್ಯಾದಲ್ಪವೇದಿನಾಂ ।
ದುರಾಗ್ರಹ ಗ್ರಹೀತತ್ವಾದ್ವೇತರ್ಣಂತೇ ಸಮಯಾಃ ಸದಾ ॥ ”

ಸರಿಯಾದ ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ತಿಳಿದು ಸಾತ್ವಿಕ ಮನೋವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳವರು ಈ
ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವಿರಳ. ಅಲ್ಪಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವರೇ ಬಹು ಸಂಖ್ಯಾಕರು.
ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ವರರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದೇ ತಮ್ಮ ತತ್ವಗಳನ್ನೇ
ನಾಧಿಸಬೇಕೆಂಬ ದುರಾಗ್ರಹ ಗ್ರಹೀತರಾದವರು ಅನೇಕರು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ
ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತತ್ವಗಳು ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ.

ತಥಾಪಿ ಶುದ್ಧ ಬುದ್ಧೀನಾಂ ಈಶಾನುಗ್ರಹವೇದಿನಾಂ ।
ಸುಮುಕ್ತಯಃ ಸ್ತಮೋ ಹನ್ತುಃ ಆಗಮಾನುಗತಾಃ ಸದಾ

ಆದರೂ ನಹ ಶುದ್ಧಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಈಶಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಜನರ
ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಆಗಮಾನುಗತವಾದ ಸುಯುಕ್ತಿಗಳು ನಾಶಪಡಿಸವವು. ಇದೇ
ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಶ್ರೀ ಬಾದರಾಯಣರು ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಬ್ರಹ್ಮ
ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳನ್ನು
ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಆಲೋಚನ ಮಾಡಿ
ದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಜನತೆಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದರು.

ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ರಚಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ ಭಾಷ್ಯದ ಉಪದೇಶದ
ಸಾರವು ಹೀಗಿದೆ— “ವಿಷ್ಣು ಸರ್ವೋತ್ತಮನು, ವಾಯು ಜೀವೋತ್ತಮನು,
ಜಗತ್ತು ಸತ್ಯವಾದುದು. ಪರಮಾತ್ಮ-ಜೀವ-ಜಡರಲ್ಲಿಯ ಭೇದ ಪಂಚಕವೂ
ಮತ್ತು ಜೀವತಾರತಮ್ಯವೂ ಸತ್ಯವಾದುದು. ಬ್ರಹ್ಮನು ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದಲೇ ತಿಳಿ
ಯಲು ಯೋಗ್ಯನಾದವನು. ಎಲ್ಲ ವೇದಗಳೂ ಪಂಚರಾತ್ರ-ಮಹಾಭಾರತ
-ಮೂಲರಾಮಾಯಣಾದಿಗಳೂ, ಇವುಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳೂ
ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುವವು. ಸಮಗ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು
ಮುಖ್ಯವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವದು. ರಮಾಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸಕಲ ಜೀವ
ಜಡಾತ್ಮಕ ಪ್ರಪಂಚವು ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಧೀನವಾಗಿದ್ದು, ಈ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸೃಷ್ಟಿ
ಸ್ಥಿತಿಸಂಹಾರ ನಿಯಮನಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನ ಬಂಧಮೋಕ್ಷಪ್ರದನು ಪರಮಾತ್ಮನೇ.

ಅನಾದಿಯಾದ ಕರ್ಮದಿಂದ ಜೀವರಿಗೆ ಸಂಸಾರ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವದು. ಸಂಸಾರ ಬಂಧ ನಿವೃತ್ತಿಯೇ ಮುಕ್ತಿಯು. ಸಕಲ ಜೀವರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿಯೋಗ್ಯರು. ನಿತ್ಯಸಂಸಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ತಮೋಯೋಗ್ಯರೆಂದು ತ್ರೈವಿಧ್ಯವಿದೆ. ನೈಜ ಸುಖಾನುಭವರೂಪವಾದ, ಸಂಸಾರಬಂಧ ನಿವೃತ್ತಿರೂಪವಾದ ಈ ಮುಕ್ತಿಯು ಪರಮಾತ್ಮನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಅನುಗ್ರಹವು ಶ್ರವಣ-ಮನನ-ನಿದಿಧ್ಯಾಸನಗಳಿಂದ ಹರಿ-ಗುರುಭಕ್ತಿ ಸಹಿತನಾದ ಶಮ-ದಮಾದಿನಾಥನಗಳುಳ್ಳ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಲಭಿಸುವದು. ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಫಲತಾರತಮ್ಮವಿರುವದು. ಮುಕ್ತರಾದ ಜೀವರಿಗೆ ವ್ಯಸಂಸಾರಪ್ರಾಪ್ತಿ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮನು (ಪರಮಾತ್ಮನು) ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿಕಾರಣನೂ, ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣನೂ, ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೂ. ಸ್ವಗತಭೇದರಹಿತನೂ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅನಂತಕಲ್ಯಾಣಗುಣಾಕರನೂ ಆಗಿರುವನು ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಮೇಯಗಳೂ ವ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಮಾನ ಆಗಮ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿ ಸುವವು.

ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಭಾಷ್ಯದ ಹಿರಿನು

ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯಕಾರರ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯವರಾದರೂ ಸತ್ಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಪ್ರಥಮರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ, ಸೂತ್ರಕಾರರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಆಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಅಪ್ರತಿಹಿತ ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ಅವರ್ಣನೀಯಪ್ರತಿಭೆ ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರ ಭಾಷಾ ಜ್ಞಾನ. ಸ್ವಕಪೋಲಕಲ್ಪನೆಗೆ ಅವಕಾಶವನ್ನೀಡದೇ ಪ್ರಮಾಣಾನುಗುಣವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಸ್ಥಾಪಕಗುರಿ, ಇತರ ಭಾಷ್ಯಕಾರರಿಂದ ಅಶ್ರುತವಾದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಅಪೂರ್ವ ಗ್ರಂಥಸಮಾಲೋಚನ ಚಾತುರ್ಯ. ತತ್ವನಿರ್ಣಾಯಕ ಬುದ್ಧಿವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಇವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಭಾಷ್ಯವು ಶ್ರೀ ಬಾದರಾಯಣರ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳ ಇಂಗಿತವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸುವಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಮರ್ಥವಾಗಿವೆ. 'ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞರು' ಹಾಗೂ 'ಅನಂದತೀರ್ಥ'ರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದವರಿಂದ ಉಪದೇಶಿತವಾದ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ವೇದದ ಆಧಾರ. ಸ್ಮೃತಿಯ ಬೆಂಬಲ. ಸೂತ್ರದ ಸಮ್ಮತಿ, ಪುರಾಣದ ಪುಷ್ಟಿ, ಗೀತೆಯ ಸಂವಾದ, ಇತಿಹಾಸದ ಅನುಮೋ ಹಾಗೂ ಲೌಕಿಕ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಸಮರ್ಥನೆಗಳಿವೆಯೆಂಬುದು ಅವರ ಗ್ರಂಥಾವಲೋಕನದಿಂದ ಮನದಟ್ಟಾಗುವದು.

ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಜೀವೋತ್ತಮರಾದ ವಾಯುದೇವರ ಅವತಾರರು. ಶ್ರೀತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಏನುಮಂತರಾಗಿ ಶ್ರೀ ರಾಮನ ಸೇವೆ ಮಾಡಿ. ವ್ಯಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಭೀಮಸೇನರಾಗಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಅಜ್ಞಾನುಸಾರ ದುಷ್ಟ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದ ಶ್ರೀ ವಾಯು ದೇವರೇ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ ಶ್ರೀ ಪೇದವ್ಯಾಸ ದೇವರಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾದ ದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು. ಅವರ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ, ತಮ್ಮ ಭಾಷ್ಯಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದರು. ತಮಗಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯ ಇಷ್ಟತ್ತೊಂದು ಭಾಷ್ಯಗಳನ್ನು ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ದೋಷೋದ್ಭೂತನಪೂರ್ವಕ ನಿರಾಕರಿಸಿ, ವಿಷ್ಣು ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವ ಪ್ರತಿಪಾದಕವಾದ ದ್ವೈತ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದರೆಂದು ಅವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬಳಿತ್ಯಾಸೂಕ್ತವೂ, ಕೂರ್ಮ-ಸ್ಕಾಂದ-ವಾಯು-ಬ್ರಹ್ಮವುರಾಣಗಳೂ, ಭವಿಷ್ಯತ್ಪರ್ವವೂ ಸಾರಿ ಹೇಳುವದು.

“ತ್ರಿಕೋಟಿಮೂರ್ತಿಸಂಯುಕ್ತಃ ಶ್ರೀತಾಯುಂ ರಾಕ್ಷಸಾಂತಕಃ |

ಹನುಮಾನಿತಿ ವಿಖ್ಯತೋ ರಾಮಕಾರ್ಯಧುರಂಧರಃ ||

ಸವಾಯುರ್ಭೀಮಸೇನೋಭೂತ್ ದ್ವಾಪರಾಂತೆ ಕುರುದ್ವಹ |

ಕೃಷ್ಣಂಸಂಪೂಜಯಾಮಾಸ ಹತ್ವಾದುಯೋಧನಾದಿಕಾನ್ ||

ದ್ವೈಪಾಯನಸ್ಯ ಸೇವಾರ್ಥಂ ಬದರ್ಯಾಂತು ಕಲಾಯುಗೇ |

ಯತಿರೂಪಧರೋವಾಯುಃ ಭವಿಷ್ಯತಿ ನ ಸಂಶಯಃ ||”

ಇತಿ ಭವಿಷ್ಯತ್ಪರ್ವವರ್ಣಃ

“ಕಾಪ್ಯಪೀತೆ ಮಧ್ಯಗೇಹೆ ನಿರ್ವಿಕಾರೋವೃಜಾಯತ |

ಏಕವಿಂಶತಿಕುಭಾಷ್ಯಂಚ ಪ್ರದುಷ್ಯಾಗಮ ತರ್ಕಂತಃ : ||

.... ಸ್ಕಾಂದವುರಾಣೆ

ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಬದರಿಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸರೇ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ. ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಸತ್ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಹೇಳಿದರೆಂದು ಆಚಾರ್ಯರ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುವುದು. ಆಚಾರ್ಯರೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ

ಆನಂದ ತೀರ್ಥಾಖ್ಯ ಮುನಿಃ ಸಂಪೂರ್ಣ

ಪ್ರಜ್ಞಾಭಿದೋ ಗ್ರಂಥಮಿಮಂ ಚಕಾರ |

ನಾರಾಯಣೇ ನಾಭಿಹಿತೋ ಬದರ್ಮಾರ

ತಸ್ಯೈವ ಶಿಷ್ಯೋ ಜಗದೇಕ ಭರ್ತುಃ || ಮದಾಭಾರತ ತಾವ್ತ
ರ್ಮನಿರ್ಣಯ 32-170

ವ್ಯಾಸಜ್ಞಯೋ ಭಾಷ್ಯವರಂ ವಿಧಾಮ

ವ್ರಧಕ್ ಪ್ರಧಕ್ಪೋಪನಿಷತ್ತು ಭಾಷ್ಯಂ | ಮ. ತಾ. ನಿ 32-175

..ವೇದವ್ಯಾಸದೇವರ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿ
ಮಾಡಿ, ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಿಗೆ ಭಾಷ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ. ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥ
ಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಮಾಡಿ. ಗ್ರಂಥಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮಹಾಭಾರತತ್ವರ್ಯ ನಿರ್ಣಯ
ವನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿರುವರು.

ಬ್ರಹ್ಮಮೀಮಾಂಸಾಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ರೂಪವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಮದಾಚಾರ್ಯರು
ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ ಭಾಷ್ಯ ಅನುವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ 'ನ್ಯಾಯವಿವರಣೆ' ಮತ್ತು ಅನು
ಭಾಷ್ಯಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಭಾಷ್ಯಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವರು, ಈ ನಾಲ್ಕು
ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರವರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ನಿರ್ಣಯ ವಾಕ್ಯಪ್ರದ
ರ್ಶನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಿಶ್ಚಿತ ಯಾವಾಕ್ಯನಿರ್ಣಾಯಕತ್ವ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿ
ಸಿರುವರು,

ಅನೇಕ ಅಪೂರ್ವ ಪ್ರಮಾಣ ಪುಂಜ ಪೂರಿತವಾಗಿ, ಸಕಲ ಸೂತ್ರ,
ಮುಖ್ಯಾರ್ಥ ವರ್ಣನ ಪರವಾದುದು .ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯವು,

ಸಕಲ ಅವಿವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ನಿರಾಸಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಭಾಷ್ಯೋಕ್ತ ಅರ್ಥವನ್ನು
ಸಮರ್ಥಿಸುವ ನಿಷ್ಕಲಂಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಪ್ರವಾದವು ಅನುವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು,

ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ಅಭಿಮತವಾದ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷ-ಸಿದ್ಧಾಂತ ನ್ಯಾಯ
ಸಂಗ್ರಹವಾದ ಅತಿಗಂಭೀರವಾದ ಗ್ರಂಥವು ನ್ಯಾಯವಿವರಣೆಯು.

ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಸಂಗ್ರಹರೂಪವಾದ. ಬದ್ಧರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾದ, ಸರ್ವಶಾ
ಸ್ತ್ರಪರಣ ಫಲವನ್ನೀಡುವ ಅತಿಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಸಂಗ್ರಹವು
ಅನುಭಾಷ್ಯವು

ಅನುಭಾಷ್ಯದ ನೆಲೆಸ್ಥಿತಿ

ಕೇವಲ ಮುಖ್ಯತೆರಡು ಅನುವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಶಿಲ್ಪಗಳಿಂದ ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥ
ಗಳೂ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿ. ಅದು ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ
ದ್ವರೂ ಅನಂತವಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು,

“||ಅನಂತೋರ್ಧ ಪ್ರಕಟಿತಃ ತ್ವಮಾಣೌ ಭಾಷ್ಯ ಸಂಗ್ರಹೇ||” (ಸುಮಧ್ಯ ವಿಜಯ) ದ್ವೈತಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಸೂತ್ರವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಿಗೆ ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಂತಿದ್ದ ಈ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಭಾಷ್ಯವು. ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆಯೇ ನಾಲ್ಕು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಟಿತವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯ ಪ್ರಮೇಯಗಳೇ ಅತಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿವೆ, ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಮನ್ವಯಾಧ್ಯಾಯದ ಪ್ರಮೇಯಗಳು, ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅವಿರೋಧಾಧ್ಯಾಯದ ಪ್ರಮೇಯಗಳು ತೃತೀಯಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಾಧನಾಧ್ಯಾಯದ ಪ್ರಮೇಯಗಳೂ ಮತ್ತು ಚತುರ್ಥಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಫಲಾಧ್ಯಾಯದ ಪ್ರಮೇಯಗಳೂ ವಿವೃತವಾಗಿವೆ. ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ವಿಷಯಗಳು ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಗತಾರ್ಥತೆಯನ್ನು ಶಂಕಿಸಬಾರದು. ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು ತಮ್ಮ ಅಣುಭಾಷ್ಯವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಸಾರ್ಥಕತೆಯನ್ನೂ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಅತಿಸಂಗ್ರಹವಾದ ಈ ಗ್ರಂಥ ರಚಿಸುವುದರ ಕಾರಣವನ್ನೂ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವಿವರಿಸಿರುವರು

“ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯೈರೇವ ಸೂತ್ರವ್ಯಾಖ್ಯಾನಂ ಭಾಷ್ಯಾದೌ ಕೃತಮೇವ, | ತಕ್ಕಿಮರ್ಥೋಯಂ ಗ್ರಂಥಃ ! ಇತಿ ಚೇತ್ ಅತ್ರ ವದಂತಿ-ಕೇಚನ ಆಚಾರ್ಯ ಶೀಷಾಃ ಪ್ರತಿದಿನಂ ಭಾಷ್ಯ ಪಠನಶೀಲಾಃ ತದ್ವೈತಿರೇಕೇಣ ಕಿಮಪಿ ನ ಕುರ್ವಂತಿ | ತದನುಜಿಘೃಕ್ಷಯಾ ಏತತಾರೇನಾಪಿ ತತ್ಪಾರ ಫಲ ಪ್ರಾಪ್ತಾರ್ಥಂ ತದರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹ ರೂಪಮಿಮಂ ಗ್ರಂಥಂ ಚಕಾರೇತಿ |”

“ಕೆಲವು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಶಿಷ್ಯರು ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ ಭಾಷ್ಯ ಗಾರಾಯಣವನ್ನು ಮಾಡದೆಯೇ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಶಿಷ್ಯರ ಮೇಲಿನ ಅನುಗ್ರಹ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಅವರಿಗೆ ಇತರ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ. ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಭಾಷ್ಯ ಪಠಣ ಫಲ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಭಾಷ್ಯಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹ ರೂಪವಾದ ಈ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿದರೆಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಶ್ರೀಮದಚ್ಯುತ ಪ್ರೇಕ್ಷಾಚಾರ್ಯಸು ನಿತ್ಯವೂ ಭಾಷ್ಯ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡದೇ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಒಂದು ಸಾಧನೀ ದ್ವಾದಶಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಭಾಷ್ಯಪಾರಾಯಣವನ್ನು ಮುಗಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥರಾದ ಹಾಗೂ ಭೋಜನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಒಪ್ಪದ ಶ್ರೀ ಅಚ್ಯುತಪ್ರೇಕ್ಷಾಚಾರ್ಯರ ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಈ ಸಂಕ್ಷೇಪ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆಂಬ ಐತಿಹ್ಯವನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಹೇಳುವರು.

ಏನೇ ಆದರೂ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ಪಾರಾಯಣದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ ಭಾಷ್ಯದ ಪಾರಾಯಣ ಫಲ ದೊರೆಯುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ರಚಿತವಾಗಿದೆಯೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಐತಿಹ್ಯ ಭೇದಗಳೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ. “ಮಹಾನಂದ ತೀರ್ಥರ ಬಾಷ್ಪಬಾವದ ಅವರ್ತನೀಲರಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಮೊದಲೊಂದು ನರರ ವರೆಗೆ ಸಕಲರೂ ಮುಕುಂದ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ”

ಮಹಾನಂದ ತೀರ್ಥಸ್ವ ಏ ಭಾಷ್ಯ ಭಾವಂ

ಮನೋವಾಗ್ವಿರಾವರ್ತಯಂತೆ ಸ್ವಶಕ್ತ್ಯಾ |

ಸುರಾದ್ಯಾ ಸರಾಂತಾ ಮುಕುಂದ ಪ್ರಸಾದಾ

ದಿಮುಂ ಮೋಕ್ಷಮೇತೆ ಭಜಂತೇ ಸದೇತಿ || ”

ಇಂತಹ ದೇವಾಧಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ಅವೇಕ್ಷಣೀಯವಾದ ಮಧ್ವ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಮನುಜ ತನಗೆ ಅವೇಕ್ಷಿತವಾದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪಡೆಯುವನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಇ ದ ಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ನಿದರ್ಶನಗಳುಂಟು. ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜ ಶ್ರೀಗಳವರು ಇಂತಹ ಫಲ ದೊರೆಯುವದೆಂಬುದಕ್ಕೆ “ನಾವೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸಾಕ್ಷಿಗಳು” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಗುರು ಮುಖದಿಂದ ಆಣು ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವ ತತ್ವಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳ ಮನನಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ಪಾದಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹ ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮ ಸೂತ್ರಾಣು ಭಾಷ್ಯಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹಗಳೊಂದಿಗೆ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಓ ದು ಗ ರ ಮುಂದೆ ಇಡುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮ ವಹೋದರ ಶ್ರೀ ಹನುಮೇಶಾಚಾರ್ಯನ ಪ್ರಯತ್ನವು. ವಾಚಕರ ಜ್ಞಾನತ್ಯವೆಯನ್ನು ಹಿಂಗಿಸುವದರ ಮೂಲಕ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವದೆಂಬುದಾಗಿ ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ,

ಎಲ್ಲ ಸುಜನರೂ ಸರ್ವಮೂಲ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸರಿಯಾದ ಲಾಭವನ್ನು ಹೊಂದಲೆಂಬ ಸದುದ್ದೇಶದಿಂದ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಸಹಿತ ಸರ್ವ ಮೂಲ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪ್ರಕಾಶನದ ಮಹಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡ, ಮಲ್ಲೇಶ್ವರನ ರಾಘವೇಂದ್ರಾಶ್ರಮದ ಮ್ಯಾನೇಜಿಂಗ್ ಟ್ರಸ್ಟಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಬಿ. ಎನ್. ವಾಸು ದೇವರಾಯ ರಬದ್ದ ದೀಕ್ಷಿ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಾತುರತಯ ಫಲವಾಗಿ ಆಣು ಭಾಷ್ಯ ಸರ್ವಮೂಲ ಪ್ರಕಾಶನದಲ್ಲಿ ತ್ರಿತೀಯ ಸಂಪುಟವಾಗಿ ಹೊರಬರುತ್ತಲಿದೆ. 'ಶ್ರೀಮದ್ ದ್ವಾದಶ ಸ್ತೋತ್ರಂ, ಸದಾಚಾರಸ್ವತಿ, ಕೃಷ್ಣಾಮೃತ ಮಹಾ

ಣವ' ಸಂಕಲನವು ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಪುಟ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಈ ಹಿಂದೆಯೇ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಗಿ ವಾಚಕರನ್ನು ತೋಷಿಸಿದೆ. ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವರಾಯರಿಗೆ ಕೈಗೊಂಡ ಕಾರ್ಯವೆಲ್ಲಿ ಫಲ ಪರ್ಯವಸಾಯಿತ್ವವನ್ನೂ. ಆಯುರಾರೋಗ್ಯ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳಿ ದ್ವಾರಾ ಅವರ ಉಪಾಸ್ಯದೈವ ಶ್ರೀ ಬಾದಾರಾಯಣ ದೇವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ,

ಇತಿ ಶಂ

ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ ಗಂಗೂರ, B.E., (Elec) M.E. (Aero)

ಪುಣೆ. 1-8-1980

ವರಿಷ್ಟ ವೈಜ್ಞಾನಿಕಾಧಿಕಾರಿ:

ಆ. ವ. ಪಂಚಮೀ

ರಕ್ಷಾ ಅನುಸಂಧಾನ ತಥಾ ವಿಕಾಸ ಸೇವಾ

(ಶ್ರೀ ಜಯತೀರ್ಥರ ಅರಾಧನಾ)

ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯ ನಿರಚಿತಮ್

ಅಣುಭಾಷ್ಯಮ್

ಶ್ರೀಃ ಹರಿಃ ಓಂ |

ನಾರಾಯಣಂ ಗುಣೈಸ್ಸರೈಶ್ಚ ರುದೀರ್ಣಂ ದೋಷವರ್ಜಿತಂ ||

ಜ್ಞೇಯಂಗಳಮ್ಯಂ ಗುರೂಂಶ್ಚಾಪಿ ನತ್ವಾ ಸೂತ್ರಾರ್ಥ ಉಚ್ಯತೇ ||೧||

ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ :— ಸರೈಶ್ಚ : = ಸಮಸ್ತವಾದ, ಗುಣೈಃ = ಆನಂದ, ಜ್ಞಾನ, ಇವೇ ಮುಂತಾದ, ಗುಣಗಳಿಂದ, ರುದೀರ್ಣಂ = ಪರಿಪೂರ್ಣನಾದ, ದೋಷ = ಜನನ ಮರಣ ಚಿಂತಾ ಸಂತಾಪ ಮುಂತಾದ ದೋಷಗಳಿಂದ ವರ್ಜಿತಂ = ದೂರನಾದ (ದೋಷಶೂನ್ಯನಾದ = ದೋಷಸಂವರ್ಕವಿಲ್ಲದ), ಜ್ಞೇಯಂ = ಸಜ್ಜನರಿಂದ, ಶ್ರವಣ-ಮನನ-ನಿಧಿಧ್ಯಾಸನಗಳಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವ ಅವರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನದಿಂದ ವಿಷಯೀಕರಿಸಲು ಯೋಗ್ಯನಾದ, ಗಮ್ಯಂ = ಜ್ಞಾನರೂಪ ಉಪಾಯದಿಂದ ಸಜ್ಜನರಿಂದ ಹೊಂದಲು ಶಕ್ಯನಾದ ನಾರಾಯಣಂ = ನಾರಾಯಣನನ್ನು ನತ್ವಾ = ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಗುರೂಂಶ್ಚಾಪಿ = ನಾರಾಯಣಸ್ವರೂಪರಾದ (ನಾರಾಯಣಾಭಿನ್ನರಾದ) ಗುರುಗಳನ್ನು ಸಹ, ನತ್ವಾ = ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, ಸೂತ್ರಾರ್ಥಃ = ಬ್ರಹ್ಮ ಸೂತ್ರಗಳ ಅರ್ಥವು ಉಚ್ಯತೇ = ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ತಾತ್ಪರ್ಯ :— ಆನಂತಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾದ, ಯಾವ ದೋಷವೂ ಇಲ್ಲದ, ಸಜ್ಜನರಿಂದ ತಿಳಿಯಲೂ ಹೊಂದಲೂ ಯೋಗ್ಯನಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ನಾರಾಯಣಸ್ವರೂಪರಾದ ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ನಾವು (ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು) ಹೇಳುತ್ತೇವೆ.

“ಅದುಃಖಮಿತರತ್ನರ್ದಂ ಜೀವಾವಿವತು ದುಃಖನಃ । ತೇಷಾಂ ದುಃಖ ಪ್ರಹಾಣಾಯ ಶ್ರುತಿರೇಷಾಪ್ರವರ್ತತೆ ।” ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನಾವು ಜೀವ, ಜಡ, ಪರಮಾತ್ಮ ಎಂದು ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು; ಈ ಮೂರರಲ್ಲಿ ಜಡ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಸಂವೇದನಾ ಶಕ್ತಿಯು ಇರುವದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೆ ದುಃಖದ ಪ್ರಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಪರಮಾತ್ಮನು ಸಕಲಸದ್ಗುಣ ನಿಧಿಯೂ ಸಮಸ್ತದೋಷರಹಿತನೂ ಆದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಯಾವ ದೋಷದ

* ಈ ಎಲ್ಲ ಅರ್ಥಗಳ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವಿಶಿಷ್ಟ ವಿಷಯಗಳನ್ನು "ಅಣುಭಾಷ್ಯ"ದ ದ್ವಿತೀಯ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗುವುದು.

ಅನಂತಾರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾದ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಶಾಸ್ತ್ರನಾಗರದಲ್ಲಿ ಅನಂತ ರತ್ನಗಳು ದೊರೆಯುವವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ಮಂಗಲಾಚರಣ ಪದ್ಯವೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿರುವುದು. ಪ್ರಾಚೀನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರರ ಸರಣಿಯನ್ನು ಅರಿತು ಕೊಂಡಾಗ ಸ್ಥೂಲದೃಷ್ಟಿಯವರೂ ಸಹ ಮಂಗಲಾಚರಣಕ್ಕೆ ೨೦-೨೫ ರೀತಿ ಯಾಗಿ ವಾಕ್ಯೋದನಾಪೂರ್ವಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಶಾಸ್ತ್ರದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿರುವುದು.

ವಿಷ್ಣು ರೇವಃ ವಿಜಿಜ್ಞಾಸ್ಯಃ ಸರ್ವಕರ್ತಾಽಽಗಮೋದಿತಃ |
ಸಮನ್ವಯಾದೀಕ್ಷತೇಶ್ಚ ಪೂರ್ಣಾನಂದೋಂತರಃ ಖವತ್ ||೨||

ಪುಣೇತಾ ಜ್ಯೋತಿರಿಶ್ಯಾದ್ವೈಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧೈರನ್ಯವಸ್ತುಮು |
ಉಚ್ಯತೇ ವಿಷ್ಣುರೇವೈಕಃ ಸರ್ವೈಃ ಸರ್ವಗುಣತ್ವತಃ ||೩||

ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ :- 2) ವಿಷ್ಣುರೇವ = ದೇಶಕಾಲ ಗುಣಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತ ನಾದ (ಪರಿಮಿತ ರಹಿತನಾದ) ಅಂದರೆ ಎಲ್ಲ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲ ಕಾಲ ಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದು ಗುಣಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ವಿಜಿಜ್ಞಾಸ್ಯಃ ವೇ = ಆತನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ, ಜಿಜ್ಞಾಸ್ಯಃ = ಶ್ರವಣ-ಮನನ ನಿದಿಧ್ಯಾಸನಗಳಿಂದ ವಿಷಯೀಕರಿಸಲು ಯೋಗ್ಯನಾಗಿರುವನು; ಸರ್ವಕರ್ತಾ = ಸರ್ವ, ಸಮನ್ವ ವಾದ ರಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸಕಲ ಜೀವ ಜಡಾತ್ಮಕ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಕರ್ತಾ = ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರ ನಿಯಮನ-ಜ್ಞಾನ-ಅಜ್ಞಾನ ಬಂಧ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದಾನು. ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವೇ ಆಗಿರುವನು. ಅಗಮೋದಿತಃ = ಆಗಮ, ಸಕಲ ಸದಾಗಮಗಳಿಂ ದಲೂ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವೇ ಉದಿತಃ = ಸರ್ವಕರ್ತನೆಂದು ಉಕ್ತನಾಗಿರುವನು. ಸಮನ್ವಯಾತ್ = ಉಪಕ್ರಮಾದಿ ಲಿಂಗಗಳಿಂದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸರ್ವವೇದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾಗಿರುವನು. ಈಕ್ಷತೇಚಃ = ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದಿ ಗಳಿಗೆ ಅಗೋಚರನಾಗಿದ್ದರೂ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಶಬ್ದ ಸಾಮೂಹಗಳಿಂದ ವಾಚ್ಯನಾಗಿ ರುವನು ಪೂರ್ಣಾನಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಆನಂದ ಉಳ್ಳವನಾಗಿರುವನು. ಅಂತರಃ ಸರ್ವರಿಗೂ ನಿಯಾಮಕನಾಗಿ, ಸರ್ವರಿಂದಲೂ ಭಿನ್ನನಾಗಿ ಸರ್ವರಿಗೂ ಅಂತಸ್ತ ನಾಗಿರುವನು. ಖವತ್ = ಅಕಾಶದಂತೆ ಅಂತರಃ = ಅವಕಾಶ ಉಳ್ಳವನಾಗಿ ರುವನು. ಪುಣೇತಾ = ಮುಖ್ಯಜೀವನ ಪ್ರದಾನಾಗಿರುವನು. ಜ್ಯೋತಿಃ = ಪ್ರಕಾಶ ರೂಪನಾಗಿರುವನು. ಅಥವಾ ಜೀ = ಉತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ = ಆಶ್ರಯನಾಗಿರುವನು. ಇತ್ಯಾದ್ಯೈಃ = ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಅನ್ಯ ವಸ್ತುಮು = ವಿಷ್ಣು ಭಿನ್ನವಾದ ಇತರ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧೈಃ = ಶ್ರುತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ

ವಾಚಕಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ, ಸರ್ದೈಃ = ಆಯಾ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಸರ್ವ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಅಥವಾ ತತ್ಸಮಾನ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ, ಸರ್ದಗುಣತ್ವತಃ = ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳಿರುವದರಿಂದ, ಆಯಾ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರುತಿ ಲಿಂಗ ರೂಪ ಧರ್ಮ ವಿರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಶಬ್ದವ್ರವೃತ್ತಿ ನಿಮಿತ್ತತ್ವರೂಪ ಧರ್ಮವಿರುವದರಿಂದ ಏಕ ವಿಷ್ಣು ರೇವ ಸಮಾಧಿ ಕರಹಿತನಾದ ವಿಷ್ಣು ಪೊಬ್ಬನೇ ಉಚ್ಯತೆ = ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ (ವಾಚ್ಯನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ).

ಸಾದಾರ್ಥಸಂಗ್ರಹ :— ಶ್ರೀ ಬಾದರಾಯಣರಿಂದ ಪುಣೀತವಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ಮೀಮಾಂಸಾ ಶಾಸ್ತ್ರವು 564 ಸೂತ್ರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವದು. ಈ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿರುವರು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಧ್ಯಾಯವೂ ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿರುವದು. “ಅನ್ಯತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧಸಾಮವಾದವು ಮೊದಲನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದ ಮೊದಲನೆಯ ಪಾದವಾಗಿದೆ. ಈ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಮೇಲಿನ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿರುವರು.

ಮೊದಲನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದ ಮೊದಲನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಅಧಿಕರಣಗಳಿದ್ದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಐದು ಅಧಿಕರಣಗಳು ಸಮಗ್ರ ಬ್ರಹ್ಮ ಮೀಮಾಂಸಾ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ತಳಹದಿಯಂತಿರುವವು. ಅಧ್ಯಾಯ ಪಾದ ಪೀಠ ರೂಪವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಆನಂದಮಯಾಧಿಕರಣದಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಸಮಸ್ತ ಅಧ್ಯಾಯ ಶೇಷವು, ವಿಸ್ತೃತ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಮೀಮಾಂಸಾ ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಈ ಪಂಚಾಧಿಕರಣೇ ಪ್ರಪಂಚನ (ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ) ರೂಪವಾಗಿರುವದು. ಈ ಪಂಚಾಧಿಕರಣಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು “ವಿಷ್ಣು ರೇವ ವಿಜ್ಞಾಸ್ಯಃ ಸರ್ದಕರ್ತಾಗಮೋದಿತಃ ಸಮನ್ವಯಾ ದೀಕ್ಷತೇಶ್ಚ” ಎಂಬುವದರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿರುವರು. ಇದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಬಹುದು—

“ಈಕ್ಷತೇಃ ಈಕ್ಷಣೀಯತ್ವಾತ್, ಸಮನ್ವಯಾತ್ ಉಪಕ್ರಮಾದಿ ಲಿಂಗಾತ್ ಸಮ್ಯಕ್ ವಿಚಾರ್ಯಮಾಣೆ ಸರ್ವಾಗಮೋಕ್ತಃ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಜನ್ಮಾದಿ ಕರ್ತಾ ವಿಷ್ಣು ರೇವ ವಿಶೇಷತೋ ಜಿಜ್ಞಾಸ್ಯಃ ಶ್ರವಣಾದಿನಾ ವಿಚಾರ್ಯಃ”

“ವಿಷ್ಣುವು ವೇದಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ತಿಳಿಯಲು ಶಕ್ತನು. ಸರಿಯಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಉಪಕ್ರಮಾದಿ ಲಿಂಗಗಳಿಂದ ವಿಷ್ಣುವೇ ಸರ್ದ ಸದಾಗಮ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನು ಜಗಜ್ಜನ್ಮಾದಿಕರ್ತನು. ಆದುದರಿಂದ ಶ್ರವಣಾದಿಗಳಿಂದ ವಿಚಾರ್ಯನು ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವೇ ಆಗಿರುವನು. ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಅಲ್ಲ.”

ಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಗುಣ ಗುಣಭೇದವನ್ನು ನಿರಾಸ ಮಾಡಿ ಅನಂದಮಯಾದಿ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಅನ್ಯಪರತ್ವವನ್ನು ನಿರಾಸ ಮಾಡಿ, ಪರಮ ಮುಖ್ಯವೃತ್ತಿಯಿಂದ ವಿಷ್ಣುಪರತ್ವವನ್ನು "ಪೂರ್ಣಾನಂದಃ" ಎನ್ನುವದರಿಂದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿರುವರು. ಅನಂತರ ಅಧಿದೈವಗತವಾದ ಇಂದ್ರಾದಿ ಶಬ್ದಗಳು ಅಧಿಭೌತಿಕವಾದ ಆಕಾಶಾದಿ ಶಬ್ದಗಳು. ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾದ ಪ್ರಾಣಾದಿ ಶಬ್ದಗಳು, ಸೂಕ್ತಗತವಾದ ಜ್ಯೋತಿರಾದಿ ಶಬ್ದಗಳು. ವೇದಗತವಾದ ಗಾಯತ್ರಾದಿ ಭಂದಃಶಬ್ದಗಳು ಮತ್ತು ಅನ್ಯಪ್ರಾಪಕ ಬ್ರಹ್ಮಲಿಂಗಯುತವಾದ ಪ್ರಾಣಾದಿ ಶಬ್ದಗಳು (ಅಯಾ ಶಬ್ದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿಮಿತ್ತಗಳಿಗೆಲ್ಲವೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಧೀನ ವಾಗಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿ) ಪರಮ ಮುಖ್ಯವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮ ವಾಚಕಗಳಾಗಿವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಅಂತರ, ಬವತಾ, ಪ್ರಣೇತ—ಇತ್ಯಾದಿಯಾದ ಭಾಷ್ಯದಿಂದ ಸಾಧಿಸಿರುವರು. (ಇತಿ ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ಪ್ರಥಮಃ ಪಾದಃ)

ಸರ್ವಗೋ ಽತ್ಯಾ ನಿಯಂತಾ ಚದೃಶ್ಯತ್ವಾದ್ಯುಚ್ಚಿತಃ ಸದಾ |

ವಿಶ್ವಜೀವಾಂತರತ್ವಾದ್ಯೈಃ ಲಿಂಗೈಃ ಸರ್ವೈಃ ಯುತಃ ಸಹಿ ||೪||

ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ :— ಸದಾ = ಯಾವಾಗಲೂ, ಸರ್ವಗಃ ಸರ್ವ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೃದಯ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವವನು, ಸರ್ವತ್ರವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿರುವವನು, ಅತ್ಯಾ = ಸರ್ವಸಂಹಾರಕನು ಹಾಗೂ ಜೀವರ ಕರ್ಮ (ಶುಭ) ಫಲಭೋಕ್ತೃವು, ನಿಯಂತಾ ಚ = ಎಲ್ಲರ ಅಂತಸ್ಥನಾಗಿ ನಿಯಮನ ಮಾಡುವವನು. ದೃಶ್ಯತ್ವಾದ್ಯುಚ್ಚಿತ = ಚಕ್ಷುಸ್ಸು, ಮನಸ್ಸು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು ಅಶಕ್ತನು, ಅಂದರೆ ಅದೃಶ್ಯತ್ವಾದಿ ಧರ್ಮಗಳುಳ್ಳವನು. ವಿಶ್ವಜೀವಾಂತರತ್ವಾದ್ಯೈಃ = ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ವೈಶ್ವಾನರಾದಿ ಶಬ್ದದಿಂದ ಬೋಧಿತವಾದ ವಿಶ್ವಜೀವಾಂತರತ್ವ (ಸರ್ವಜೀವರೊಳಗಿದ್ದು ನಿಯಮನ ಮಾಡುವದು) ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಸರ್ವೈಃ = ತತ್ತ್ವೈಕರಣಗತವಾದ ಎಲ್ಲ ಲಿಂಗೈಃ = ಅನ್ಯವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಎಲ್ಲ ಲಿಂಗಗಳಿಂದಲೂ (ನಾಮಗಳಿಂದಲೂ) ಯುತಃ = ಯುಕ್ತನಾಗಿರುವವನು, ಸಃ = ಆ ವಿಷ್ಣುವೊಬ್ಬನೇ ಆಗಿರುವವನು, ಹಿ - ಒಕೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿರುವವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವಲಿಂಗಾತ್ಮಕ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನು ವಿಷ್ಣುವೇ ಆಗಿರುವನು.

ಪಾದಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹ : "ಲಿಂಗೈ ಸರ್ವೈರ್ಯುತಃ ಸಹಿ" ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಲಿಂಗಾತ್ಮಕ ಅನ್ಯತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಶಬ್ದ ಸಮನ್ವಯವು ದ್ವಿತೀಯಪಾದದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಭಾವರೂಪ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಲಿಂಗಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಪರತ್ವೇನ ಸಮರ್ಥಿತವಾಗಿರುವವು. ಸರ್ವತ್ರ ಅವಸ್ಥಿತಿ-ಸಂಹರ್ತೃತ್ವ-ಕರ್ಮ ಫಲಭೋಗ ಅಂತಸ್ಥಿತ್ವಾ ರಮಣಮಾಡುವದು-ನಿಯಮನ ಮಾಡುವದು-ಅದೃಶ್ಯತ್ವ (ಅಭಾವ)-ಪಾಚಕತ್ವಾದಿ ಅನೇಕ ಲಿಂಗಯುತವಾದ ನಾಮ-ಸಮನ್ವಯವು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಮೇಲಿನ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ವಿವರಿಸಿರುವರು (ಇತಿ ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ದ್ವಿತೀಯಃ ಪಾದಃ)

ಸರ್ವಾಶ್ರಯಃ ಪೂರ್ಣಗುಣಃ ಸೋಕ್ಷರಃ ಸನ್ ಹೃದಬ್ಜಗಃ ||

ಸೂರ್ಯಾದಿಭಾಸಕಃ ಪ್ರಾಣಪ್ರೇರಕೋ ದೈವತೈರಪಿ ||೫||

ಜ್ಞೇಯೋ ನ ನೇದೈಃ ಶೂದ್ರಾದ್ಯೈಃ ಕಂಪಕೋ Sನ್ಯಶ್ಚ ಜೀವತಃ |

ಪತಿತ್ವಾದಿಗುಣೈರ್ಯುಕ್ತಃ ತದನ್ಯತ್ರ ಚ ವಾಚಕೈಃ ||೬||

ಮುಖ್ಯತಃ ಸರ್ವಶಬ್ದೈಶ್ಚ ವಾಚ್ಯ ಏಕೋ ಜನಾರ್ದನಃ ||

ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ— ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವೇ ಸರ್ವಾಶ್ರಯಃ = ಸ್ವರ್ಗ ಭೂಮಿ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಲೋಕಗಳಿಗೆ-ಜೀವ ಜಡಾತ್ಮಕ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಆಧಾರನು. ಪೂರ್ಣಗುಣಃ = ಆನಂದಾದಿಗುಣಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣನು. ಸಃ ಅಕ್ಷರಃ = ಅವನು ನಾವರಹಿತನಾಗಿರುವನು. ಸನ್ = ನಿರ್ದೋಷಿಯಾಗಿರುವನು. ಸ್ವತಂತ್ರನು, ಸತ್‌ಶಬ್ದ ವಾಚ್ಯನು, ಹೃದಬ್ಜಗಃ = ಹೃದಯಕಮಲದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಿರತಕ್ಕವನು ಸೂರ್ಯಾದಿಭಾಸಕಃ = ಸೂರ್ಯಾದಿ ಸಕಲ ತೇಜೋಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೂ ಸಹ ಪ್ರಕಾಶಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವನು, ಪ್ರಾಣ ಪ್ರೇರಕಃ = ಪ್ರಾಣಾದಿ ಪ್ರೇರಕನು. ದೈವತೈರಪಿ = ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ಸಹ ವೇದೈಃ = ವೇದಾದಿಗಳಿಂದ ಜ್ಞೇಯಃ = ತಿಳಿಯಲು ಯೋಗ್ಯನು, ಶೂದ್ರಾದ್ಯೈಃ = ಪರಾಪರರಾದ ಶೂದ್ರಾದಿಗಳಿಂದ, ಜ್ಞೇಯಃ ನ ವೇದೈಃ = ವೇದಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಲು ಶಕ್ಯನಲ್ಲ. ಜೀವತಃ = ಜೀವನಿಗೆ ಕಂಪಕಃ = ಸಂಚಾರಾದಿ ವ್ಯಾಪಾರಾದಿಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನು. (ಸರ್ವಜಗಚ್ಛೇದಕನಾಗಿರುವನು, ಅನ್ಯಃಚ = ವಿಲಕ್ಷಣನಾಗಿರುವನು ಪ್ರಾಕೃತನಾಮರೂಪರಹಿತನಾಗಿರುವನು ಮತ್ತು ಜೀವನ ದೇವರಿಂದ ಭಿನ್ನನಾಗಿರುವನು. ಪತಿತ್ವಾದಿಗುಣೈಃ ಯುಕ್ತಃ = ಸರ್ವಾಧಿಪತಿತ್ವಾದಿಗುಣಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿರುವನು. ಮುಖ್ಯತಃ = ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಂದರೆ ಸರಮು ಮುಖ್ಯ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ, ತದನ್ಯತ್ರಚವಾಚಕೈಃ = ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು ಇತರರಲ್ಲಿಯೂ ವಾಚಕತ್ವೇನ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ (ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಮತ್ತು ಇತರರನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ) ಸರ್ವಶಬ್ದೈಶ್ಚ = ಸರ್ವಶಬ್ದಗಳಿಂದಲೂ ಏಕಃ ಜನಾರ್ದನಃ = ಜನ್ಮಾದಿರಹಿತನಾದ, ಸಂನಾರದುಃಖನಾಶಕನಾದ, ಜನಾರ್ದನ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನೇ ವಾಚ್ಯಃ = ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.

ಪಾದಾರ್ಥಸಂಗ್ರಹ— : ತೃತೀಯಪಾದದಲ್ಲಿ ಉಭಯತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ನಾಮಲಿಂಗಾತ್ಮಕ ಶಬ್ದಗಳು, ಸಮನ್ವಿತವಾಗಿರುವವು. ಭೂಮಿ-ಅಕ್ಷರ ಸತ್-ಈಶಾನ-ವಜ್ರ-ಜ್ಯೋತಿ-ಆಕಾಶ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ನಾಮಗಳು ಹಾಗೂ ಸರ್ವಾಧಾರತ್ವ ಹೃತ್ಪದ್ಧಸ್ಥಿತತ್ವ ಆನೂಕೂಲೈನ ಗ್ರಹ್ಯಮಾಣತ್ವ ಸ್ವಪ್ನಾದಿ

ದೃಷ್ಟಾಂತ ಮುಂತಾದ ಲಿಂಗಗಳು ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಸ್ತವಾಗುವ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಮೇಲಿನ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದಿಗ್ದರ್ಶಿಸಿ “ಮುಖ್ಯತ ಸರ್ವಶಬ್ದೈಶ್ಚ ಪಾಬ್ಯ ಏಕೋ ಜನಾರ್ದನಃ” ಎಂಬುವದರಿಂದ ವಾದ ಪ್ರತಿವಾದ್ಯ ವಿಷಯ ವನ್ನು ನೂಚಿಸುವರು. ಉಭಯತ್ರ ವ್ರಸಿದ್ಧ ಶಬ್ದಗಳ ಸಮಸ್ತಯ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಈ ವಾದದಲ್ಲಿ, ಪರಾಗ್ರವರಾದವರಿಗೆ ವೇದಾಧಿಕಾರವಿದೆಯೇ ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಪರಾಗ್ರವರಾದ ಶೂದ್ರಾದಿಗಳಿಗೆ ವೇದವಿದ್ಯಾಧಿಕಾರವಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು “ಕ್ಷೇಯೋನ ವೇದೈ ಶೂದ್ರಾದ್ವೈ” (ಪರಮಾತ್ಮನು ಪರಾಗ್ರವರಾದ ಶೂದ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ವೇದಾ ಭ್ಯಾಸ ಮೂಲಕವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು ಯೋಗ್ಯನಲ್ಲ) ಎಂಬುವದರಿಂದ ವಾತ್ಸಾ ನ ಮಾಡಿರುವರು.

ಅಸ್ಯಕ್ತಃ ಕರ್ಮನಾಚೈ (ಕೈ)ಶ್ಯ ನಾಚೈ ಏಕೋಽ ನಿತಾತ್ಮಕಃ

ಅನಾಂತರಂ ಕಾರಣಂ ಚ ಪ್ರಕೃತಿಃ ಶೂನ್ಯಮೇವ ಚ

ಇತ್ಯಾಸ್ಯಸ್ಮಕ್ರನಿಯತೈರಸಿ ಮುಖ್ಯತಯೋದಿತಃ

ಶಬ್ದೈರತೋಽ ಸಂತಗುಣೋ ಯಚ್ಚಜ್ಞಾ ಯೋಗವೃತ್ತಯ

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈ ಸಾಯನಕೃತಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಾಣುಭಾಷ್ಯೈ

ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯ ವಿರಚಿತೇ

ಸೃಢಮೋಢ್ಯಾಯ ||

ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ :— 8, 9 ವಿಷ್ಣುವು ಅಸ್ಯಕ್ತಃ = ಅಸ್ಯಕ್ತನಾಗಿರುವನು. ಕರ್ಮವಾಚೈಶ್ಚ ಪಾಬ್ಯಃ = “ಜ್ಯೋತಿಷಾ ಯಜೇತ್” - ನೇ ಮುಂತಾದ ಕರ್ಮಪ್ರತಿಪಾದಕವಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರತಿವಾದ್ಯನಾಗಿರುವನು ಏಕ = ಅಸದೃಶನು. ಅದ್ವಿತೀಯನು. ಸ್ವಗತಭೇದವಿವರ್ಜಿತನು ಅಮಿತಾತ್ಮಕಃ = ಅಪರಿಮಿತವಾದ ರೂಪಗಳುಳ್ಳವನು. ಅನಾಂತರಂ ಕಾರಣಂ ಚ = ಕಾರ್ಯನೂ ಕಾರಣನೂ ಆಗಿರುವನು. ಪ್ರಕೃತಿ = ಉತ್ಪನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಾರ ಉಳ್ಳವನಾಗಿರುವನು. (ಇದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನು) ಶೂನ್ಯಮ್ = (ಶಂ ಊನಂ ಕುರುತೇ ಇತಿ) ದರ್ಜನರಿಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡುವದಿಲ್ಲವಾ (ಕಡಿಮಾಡುವನಾ) ವಾದ್ದರಿಂದ ಶೂನ್ಯ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನು ಅಥವಾ ಶೂನ್ಯಮೇವಚ = ನಿಷೇಧಾರ್ಥಕ ಗಳಾದ ಎಲ್ಲ ಶಬ್ದಗಳಿಂದಲೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುವನು ಇತ್ಯಾದಿ = ಅಸ್ಯಕ್ತ, ಶೂನ್ಯ, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅನ್ಯತ್ರ ನಿಯತೈಃ = ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ಇತರವಾದವು ಗಳಲ್ಲಿಯೇ ವ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಶಬ್ದೈರಸಿ = ಸ್ವರಶಬ್ದಗಳಿಂದಲೂ ಮುಖ್ಯತಯಾ

= ಪರಮ ಮುಖ್ಯ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಉದಿತಃ ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನೇ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವನು. ಅತಃ ಅನ್ಯತ್ರ-ಉಭಯತ್ರ-ಅನ್ಯತ್ರೈವ ಹೀಗೆ ಸಕಲ ಶಬ್ದಗಳಿಂದಲೂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ವಾಚ್ಯನಾಗಿರುವದರಿಂದ ಅನಂತಗುಣ = ಪರಮಾತ್ಮನು ಅಕುತ ಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿರುವನು. ಯತ್ = ಯಾಕೆಂದರೆ ಶಬ್ದ = ಶಬ್ದಗಳು ಯೋಗವೃತ್ತಯಃ = ಮಹಾಯೋಗಯುಕ್ತವಾಗಿರುವವು. ಅಂದರೆ ಅವಯವಾರ್ಥದಿಂದ ಶಬ್ದಗಳು ಆಯಾ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಗುಣಗಳನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಬೋಧಿಸುವವು.

ಪದಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹ :- ಈ ವಾದದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮೇತರ ವಸ್ತುವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ನಾಮಲಿಂಗಾತ್ಮಕ (ಅನ್ಯತ್ರೈವ-ಪ್ರಸಿದ್ಧ) ಶಬ್ದಗಳ ಸಮನ್ವಿತವಾಗಿರುವವೆಂಬುದನ್ನು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು “ಇತ್ಯಾದ್ಯನ್ಯತ್ರನಿಯತ್ಯೈರಪಿ ಮುಖ್ಯತಯೋದಿತ” ಎಂಬುವದರಿಂದ ಹೇಳಿರುವರು. ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಿಗಳಾದ ಅಪ್ಪತ್ತಿ-ಬದ್ಧ-ದು ಖೀ. ಅವರ ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದಗಳು ಪರಮ ಮುಖ್ಯವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ಚರಿತಾರ್ಥತೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವವು. ಆದರಂತೆ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಶಬ್ದಗಳು, ನಿಷೇಧಾರ್ಥಕ ಶಬ್ದಗಳು ಮಂಚದನಾದಿ ಬಹುತ್ವವಾಚಿ ಶಬ್ದಗಳು. ಅವಾಂತಕಾರಣಾರ್ಥಕ ಅಧವಾ ಅವಾಂತರ ಕಾರಣತ್ವಾದಿ ಲಿಂಗಪ್ರತಿಪಾದಕ ಆಕಾಶಾದಿ ಶಬ್ದಗಳು. ಕರ್ಮ; ಕರ್ಮಾಂಗ, ಕಾಲಾದಿ ವಾಚಕಗಳಾದ ಜ್ಯೋತಿರಾದಿ ಶಬ್ದಗಳು. ಹೀಗೆ ಅನ್ಯತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸಕಲ ನಾಮಲಿಂಗಾತ್ಮಕ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮೇಲಿನ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವರು.

ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹ

“ರಚ್ಛೈರತೋ ನಂತಗುಣೋ ಯಚ್ಛಬ್ದಾಯೋಗ ವೃತ್ತಯ ”

“ಸಕಲ ವೈದಿಕ ಶಬ್ದಗಳೂ ಸಹ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೋಧಿಸುವವು” ಎಂಬುದು ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯವಾದ ಸಮನ್ವಯಾಧ್ಯಾಯದಿಂದ ಸಮರ್ಥಿತವಾಗಿರುವದು. ಪರಮಾತ್ಮನ ಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣತ್ವ ಸಮರ್ಥನೆಗಾಗಿಯೇ ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯವು ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿರುವದು. ಸರ್ವಶಬ್ದಗಳು ಮುಖ್ಯವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮ ವಾಚಕಗಳೆಂದಾದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣನೆಂದು ಹೇಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗುವದು ? ಎಂದು ಶಂಕೆಯು ಬರುವದು ನ್ವಾಭಾವಿಕ. ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ರೂಪವಾಗಿಯೇ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು “ಸ್ವರ ಶಬ್ದಗಳು ಪರಮಾತ್ಮ ಬೋಧಕಗಳಾಗಿರುವದರಿಂದಲೇ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅನಂತಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣ

ನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳಿ, ಇದಕ್ಕೆ ಶಬ್ದಗಳು ಯೋಗ ವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿರುವದೇ ಕಾರಣವೆಂದಿರುವರು. (ಯಜ್ಞಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಗವೃತ್ತಯ ಯತ್ ಯಸ್ಮಾತ್ ಯೋಗೇನ ಅಪಯವಾರ್ಥ ಸಂಬಂಧೇನ ವೃತ್ತಿ ಯೇವಾಂತೇ ಯೋಗವೃತ್ತಯೋ ಯಾಗಿಹಾ ಎವ್ವಾ) ಶಬ್ದಗಳು ಅಪಯವಾರ್ಥ ಸಂಬಂಧದಿಂದ (ಯೋಗ) ಆಯಾ ಗುಣಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವವು ಸರ್ವ ಶಬ್ದ ವಾಕ್ಯನು ಪರಮಾತ್ಮನೆಂದು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಸರ್ವ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಬೋಧಿತವಾಗುವ ಗುಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿರುವವವು ಹೇಳಿದಂತಾಗುವದು. ಸರ್ವ ವೈದಿಕ ಶಬ್ದಗಳು ಪರಮಾತ್ಮವಾಚಕಗಳಿಂದ ಮೇಲೆ ಸರ್ವವೇದ ಪ್ರತಿವಾದ್ಯ-ಸರ್ವವೇದೋಕ್ತ ಅನಂತಾನಂತ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣ ವಿಶಿಷ್ಟನು ಪರಮಾತ್ಮನೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುವದು. ಇದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅನಂತ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಪೂರ್ಣನೆಂಬುದು ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯದಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾದ ವಿಷಯವಾಗಿರುವದು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಮದಾನಂದ ತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ತಾದಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ ಅನುಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಶ್ರುತಸ್ಮೃತಿ ವಿರುದ್ಧತ್ವಾತ್, ಸ್ಮೃತಯೋ ನ ಗುಣಾನ್ ಹರೇಃ |
ನಿಷೇದ್ಧಂ ಶಕ್ನುಯಿರ್ವೇದಾ, ನಿತ್ರತ್ವಾನ್ಮಾನನುತ್ತಮಮ್ ||೧||

ದೇವತಾನಚನಾದಾಪೋ ವದಂತೀತ್ಯಾದಿಕಂ ವಚಃ |

ನಾಯುಕ್ತವಾದ್ಯ ಸನ್ನಿವ ಕಾರಣಂ ದೃಶ್ಯತೇ ಕ್ವಚಿತ್ ||೨||

ಆಸಜ್ಜಿವಪ್ರಧಾನಾದಿಕದಾ ಬ್ರಹ್ಮೈವ ನಾಪರಮ್ |

ಕ್ವಾಪಿ ಪೂರ್ಣ ಗುಣೋಹರಿಃ

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯತ್ವ ವ್ಯಕ್ತ್ಯರ್ಥತ್ವಾ ನ್ನಾಯುಕ್ತಂ ತದ್ವದೇವೈತಿ ||೩||

ಪ್ರತಿ ಸದಾರ್ಥ : ಶ್ರುತಸ್ಮೃತಿ ವಿರುದ್ಧತ್ವಾತ್, = ಶ್ರುತಿ ಸಂವಾದಿಯಾದ ಪಂಚರಾತ್ರಾದಿ ಸ್ಮೃತಿಗಳಿಂದ ಬಾಧಿತವಾಗುವದರಿಂದ (ಪ್ರತ್ಯಸುಸಾರಿಯಾದ ಪಂಚರಾತ್ರಾದಿ ಸ್ಮೃತಿಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿರುವದರಿಂದ) ಸ್ಮೃತಯಃ = ಶೈವಾದಿ ಸ್ಮೃತಿಗಳು ಹರೇಃ = ಪರಮಾತ್ಮನ ಗುಣಾನ್ = ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತವಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ನಿಷೇದ್ಧಂ = ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲು ನಿಷೇಧಿಸಲು ನ ಶಕ್ನುಯುಃ ಸಮರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ವೇದಾಃ = ವೇದಗಳು ನಿತ್ಯತ್ವಾತ್ = ನಿತ್ಯವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಅಕ್ಷೇರುಷೇಯವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಉತ್ತಮಂ = ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ, ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಬಲವಾದ ಮಾನಂ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿರುವದು. (ಅದರಂತೆ ವೇದಾನುಸಾರಿಯಾದ ಪಂಚ

ರಾತ್ರಾದಿ ಸ್ಮೃತಿಗಳೂ ಸಹ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಮಾಣವಾಗುವವು). ಅವೇ ಒಂದುತೀರ್ಥಾದಿಕಂ ವಚಃ = “ನೀರು ಮಾತನಾಡುತ್ತದೆ” ಇವೇ ಮುಂತಾದ ವೇದವಾಕ್ಯವು ದೇವತಾವಚನಾತ್ = ಜಲಾಭಿಮಾನಿ ಅಥವಾ ಆಯಾ ಅಭಿಮಾನಿ ದೇವತಾ ವರವಾಗಿರುವದರಿಂದ ನಾಯುಕ್ತವಾದಿ = ಯುಕ್ತಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರತಿವಾದಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಅಸತ್ ಅಸತ್ತು ಕ್ಷಚಿತ್ ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಸೈವ ಕಾರಣಂ ದೃಶ್ಯತೇ = ಕಾರಣವಾಗಿ ತೋರುವದಿಲ್ಲ. ಅಸಜ್ಜೀವ ಪ್ರಧಾನಾದಿ ಶಬ್ದಾ. ಅಸತ್ ಜೀವ ಪ್ರಧಾನ ಇದೇ ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದಗಳು ಬ್ರಹ್ಮೈವ ವಿಷ್ಣುವನ್ನೇ ಕಾರಣತ್ವೇನ = ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣನೆಂದು ವದಂತಿ = ಹೇಳುತ್ತವೆ. ನಾಷರಂ = ಬೇರೆ ಯಾವದೂ ಕಾರಣವಲ್ಲ. ಕ್ವಾಪಿ = ಎಲ್ಲಿಯೂ ವಿಷ್ಣು ವಿನಿಂದ ಇತರಕ್ಕೆ ಜಗತ್ಕಾರಣತ್ವವು ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾತ್ = ಸ್ವತಂತ್ರನಾದುದರಿಂದ ಸರ್ವತತ್ತ್ವತ್ವಾತ್ ಸರ್ವತತ್ತ್ವವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಹರಿಃ = ವರಮಾತ್ಮನು ಪೂರೈಗುಣಃ = ಗುಣಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿರುವನು. ಇದು ಶ್ರುತಿಸಿದ್ಧವಾದ ಪ್ರಮೇಯ, ನಾಯುಕ್ತಂ ತದ್ವದೇಚ್ಛತಃ = ಶ್ರುತಿಯು ಯುಕ್ತಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದುದನ್ನು ಹಾಗೂ ಅಯುಕ್ತವಾದುದನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಹೇಳಲಾರದು.

ಪಾದಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹ : ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಶಬ್ದ ಸಮನ್ವಯವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವದರ ಮೂಲಕ ವರಮಾತ್ಮನೇ ಅನಂತ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣನು ಎಂಬ ಪ್ರಮೇಯವು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿರೋಧವೂ ಸಂಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥಿಸಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅನಂತಗುಣಮೂರ್ಣತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಿರೀಕರಿಸುವರು. ಗುಣಮೂರತ್ವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಬಹುದಾದ ವಿರೋಧ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಅಧ್ಯಾಯ ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಅವಿರೋಧಾಧ್ಯಾಯವೆನ್ನುವರು. ಗುಣಮೂರತ್ವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಬಹುದಾದ ವಿರೋಧಗಳು ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾಗಿರುವವು—ಯುಕ್ತಿ ವಿರೋಧ, ಸಮಯ ವಿರೋಧ, ಶ್ರುತಿ ವಿರೋಧ ಮತ್ತು ಯುಕ್ತಿ ಸಹಿತ ಶ್ರುತಿ ವಿರೋಧ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಈಗ ಪ್ರಸಕ್ತವಾದ ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯದ ದ್ರಢಮ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಯುಕ್ತಿ ವಿರೋಧವನ್ನು ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಿರುವರು, ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಕ್ತವಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಮೇಲಿನ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಿರುವರು.

ಅಪೌರುಷೇಯತ್ವ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯರೂಪ ಲೋಕ ವಿಲಕ್ಷಣಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವದರಿಂದ ವೇದವು ವರಮ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿದೆ. ಅದರಂತೆ

ಪಾಗಿ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡುದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ, ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಜಗದುತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣನು. ಅವನೇ ಲಯಕ್ಕೂ ಕಾರಣನು, ಉತ್ಪತ್ತಿವಿನಾಶರಹಿತನಾದ ಅವನೇ ಸ್ವತಂತ್ರಕರ್ತನು, ಜೀವನು ಪರಿಯಿಂದ ಭಿನ್ನನಿದ್ದು ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರತಿಯಿಂಬನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಪರಮಾತ್ಮನು ಜೀವನು ಉದ್ಭವಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕರೂಪ ಧಾರಣ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಎಲ್ಲ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸಮನು. ಸ್ವಗತಭೇದವರ್ಜಿತನು ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಗುಣಪೂರ್ಣತ್ವ ನಾಧಕಗಳಾದ ಪ್ರಮೇಯಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿರುವರು. (ಇತಿ ದ್ವಿತೀಯಾದ್ವಾಯಸ್ಯ ತೃತೀಯಃ ಪಾದಃ)

ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಶ್ಚೇಂದ್ರಿಯಾಣಿ, ದೇಹಶ್ಚೈವ ತದುದ್ಭವಃ |
ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣವಶೇ ಸರ್ವಂ, ಸವಿಷ್ಟೋ ವಶಗ ಸದಾ ||೭||
ಸರ್ವದೋಷೋಜ್ಞಿತ ತಸ್ಮಾತ್ ಭಗವಾನ್ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ ||೮||
ಉಕ್ತಾ ಗುಣಾಶ್ಚಾ ವಿರುದ್ಧಾ, ಸ್ತಸ್ಯ ವೇದೇನ ಸರ್ವಶ ||೯||

ಇತಿ ಶ್ರೀನತ್ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನಕೃತಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಾಣುಭಾಷ್ಯೇ
ಶ್ರೀಮದಾನಂದಸೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯ ವಿರಚಿತೇ
ದ್ವಿತೀಯೋಧ್ಯಾಯಃ |

ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ — ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಶ್ಚ = ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣನು ತದುದ್ಭವಃ = ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿರುವನು. ಇಂದ್ರಿಯಾಣಿ = ಇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ದೇಹಶ್ಚೈವ = ಅದರಂತೆ ದೇಹಾದಿಗಳೂ ಸಹ, ನಾಮರೂಪಾತ್ಮಕ ಪ್ರಪಂಚವು ತದುದ್ಭವಃ = ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದಲೇ (ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಧೀನವಾಗಿಯೇ) ಉತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವವು. ಸರ್ವಂ = ರುದ್ರಾದಿ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚವು ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣವಶೇ = ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನ ವಶದಲ್ಲಿ ಇರುವದು. ಸಃ = ಆ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣನು ಸದಾ = ಯಾವಾಗಲೂ ವಿಷ್ಟೋ. — ಪರಮಾತ್ಮನ ವಶಗ = ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವನು. ತಸ್ಮಾತ್ = ಇದುವರೆಗೆ ಪ್ರತಿ ಪಾದನ ಮಾಡಿದಂತೆ, ಶ್ರುತಿಗಳಿಗೆ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವದೋಷೋಜ್ಞಿತಃ = ಸರ್ವ ದೋಷಗಳಿಂದ ರಹಿತನಾಗಿರುವನು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಭಗವಾನ್ = ಪಡ್ಗುಣೈಶ್ವರ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿರುವನು. ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ = ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾಗಿರುವನು. ವೇದೇನ = ವೇದವಿಂದ ಉಕ್ತಾ = ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ, ಸರ್ವಶ = ಸಮಸ್ತವಾದ, ತಸ್ಯ = ಆ ವಿಷ್ಟುವಿನ. ಗುಣಾ = ಜ್ಞಾನಾನಂದಾದಿ ಗುಣಗಳು, ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟ್ವಾದಿ ಸಕಲ ಗುಣಗಳೂ ಸಹ ಅವಿರುದ್ಧಾ = ಯುಕ್ತಾದಿಗಳಿಂದ ಅವಿರುದ್ಧವಾಗಿರುವವು ಎಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುವದು.

ಸಾದಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹ : ಯುಕ್ತಿ ಸಹಿತ ಶ್ರುತಿ ವಿರೋಧವು ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾದಲ್ಲಿ ಪರಿಹೃತವಾಗಿರುವದು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ ಜ್ಯೋತಿ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣ, ನಾಮಾದಿ ಪ್ರಪಂಚಸೃಷ್ಟಿ ಈ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಬಹುದಾದ ವರಸ್ಪರ ಶ್ರುತಿಗಳ ವಿರೋಧವನ್ನು ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಿ, ವೇದ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ ಸಮರ್ಥನ ಪೂರ್ದಕವಾಗಿ, ಪರಮಾತ್ಮನ ಜಗತ್ಕರ್ತೃತ್ವ-ಗುಣಪರಿಪೂರತ್ವಗಳಿಗೆ ಸಂಭವಿಸಬಹುದಾದ ಯುಕ್ತಿ ಸಹಿತ ಶ್ರುತಿ ವಿರೋಧಗಳು ಇಲ್ಲಿ ದೂರ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹ

“ಸರ್ವದೋಪೋಜ್ಞತ ...ವೇದೇನ ಸರ್ವಶಃ” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಸಮಗ್ರ ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯದ ಸಾರವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವರು.

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಯುಕ್ತಿ-ಸಮಯ-ಶ್ರುತಿ-ಯುಕ್ತ್ಯವೇತ ಶ್ರುತಿ ವಿರೋಧವನ್ನು ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯದಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅನಂತಗುಣಪೂರ್ದತ್ವಕ್ಕೆ ಯಾವ ವಿರೋಧವೂ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ದೋಷಾರೋಪವೇ ಕೊಡುವದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಸರ್ವದೋಷಗಳಿಂದ ದೂರನೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಷಡ್ ಗುಣೈಶ್ವರ್ಯ ಸಂಪನ್ನನಾದ, ಸಕಲ ವೈಭವಯುತನಾದ, ಪುರುಷೋತ್ತಮನು ಮೋದ ಗಂಧದಿಂದ ದೂರನಾಗಿದ್ದು ಅನಂತರ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣನಂದು ದೃಢವಾಗುವದು.

ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದ ತೀರ್ಥ ಭಗವಾತ್ತಾದಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಾಣು ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಶುಭೇನ ಕರ್ಮಣಾ ಸ್ವರ್ಗಂ ನಿರಯಂ ಚ ವಿಕರ್ಮಣಾ |
ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನೇನ ಚ ತಮೋ ಜ್ಞಾನೇನ್ನೈವ ಪರಂ ಪದಮುಃ ||
ಯಾತಿ ತಸ್ಮಾದ್ ಎರಕ್ತಃ ಸನ್ ಜ್ಞಾನಮೇವ ಸಮಾಶ್ರಯೇತ್ |

ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ :— ಶುಭೇನ ಕರ್ಮಣಾ=ಜೀವನು ಶುಭ (ಯಜ್ಞ, ಯೋಗಾದಿ) ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದರಿಂದ, ಸ್ವರ್ಗಂ=ಮರಣಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಕುರಿತು, ಯಾತಿ=ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. (ಶುಭಕರ್ಮ ಯೋಗಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಭೂಮಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ) ವಿಕರ್ಮಣಾ=ಸ್ವಾಭಿಹಿತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು

ಮಾಡದೇ ಇರುವದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತಿಗಳಿರದ ವಿದಿತವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದರಿಂದ, ನಿರಯಂ ಯಾತಿ=ನರಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನೇನ=ಅಯತಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಮಃ=ಅಂಧ ತಮಸ್ಸು(ನಿತ್ಯನರಕವು)ನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಜ್ಞಾನೇನೈವ=ಸರಿಯಾದ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಪರಂ ಪದಂ=ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮೋಕ್ಷ ಪದವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ತನ್ಮಾತ್=ಆದ್ದರಿಂದ ವಿರಕ್ತಃ ಸನ್=ವೈರಾಗ್ಯಾದಿ ಸಂವತ್ಸುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ (ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ಜ್ಞಾನಮೇವ=ಶ್ರವಣ ಮನನ ನಿರಿದ್ಯಾಸನಗಳಿಂದ ಸಹಿತವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನೇ ಸಮಾಶ್ರಯೇತ್=ಆಶ್ರಯ ಮಾಡಬೇಕು. (ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕ ಉಪಾಸನದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು.)

ಸಾದಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹ : ಪ್ರಥಮ ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯಗಳಿಂದ ವಿರೋಧ ಲೇಶರಹಿತವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಗುಣಪೂರ್ಣತ್ವವು ಸುದೃಢವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಿ ಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದು. ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವು ಸಿದ್ಧವಾದ ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಮಾಡತಕ್ಕ ಸಾಧನ ಕಲಾಪವನ್ನು ತೃತೀಯಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವರು. ವಿರಕ್ತಿ-ಭಕ್ತಿ-ಉಪಾಸನಾ-ಜ್ಞಾನಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ವೈರಾಗ್ಯ ಭಕ್ತಿ ಉಪಾಸನಾ ಜ್ಞಾನವಾದದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲುವರಮಾತ್ರವನ್ನು ಹೊಂದಲು ವೈರಾಗ್ಯ ಅವಶ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿರುವರು.

ಜ್ಞಾನಸಾಧನೋಪಾಸನಾಂಗ ಭಕ್ತಿಯು ದೃಢವಾಗುವದಕ್ಕಾಗಿ ಜೀವನು ಮುರಣಾಂತರದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಬಹುದಾದ ಗತ್ಯಾಗತಿಗಳು-ಸ್ವರ್ಗ-ನರಕ-ಗರ್ಭ ವಾಸಾದಿ ದುಃಖಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿರಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟುವದಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಣ ಮಾಡಿರುವರು. ಶುಭಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ಸ್ವರ್ಗಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಕರ್ಮಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಭೂಮಿಗೆ ಪುನಃ ಬಂದು, ಅನ್ಯಾಭಿಮಾನಿ ಜೀವಾಪ್ತಿತವಾದ ಪ್ರೀತ್ಯಾದಿಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಪಿತೃಶರೀರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ರೇತಸ್ಸಿನ ಮುಖಾಂತರ ಮಾತೃಯೋನಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಗರ್ಭವಾಸಾದಿ ಅಸಹ್ಯವಾದ ದುಃಖಗಳನ್ನು-ಅನುಭವಿಸಿ ಸ್ವಯೋಗ್ಯವಾದ ದೇಹವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಯೋಗ್ಯ ಕರ್ಮ ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ನರಕವಾಗುವದು. ವಿರುದ್ಧಾಚರಣೆಯಿಂದಲೂ ನರಕವಾಗುವದು. ಹರಿದ್ವೇಷದಿಂದ ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನದಿಂದ ದುಃಖಮಯವಾದ ಅಂಧತಮಸ್ಸಾಗುವದು ಆದ್ದರಿಂದ ಬಹುತರ ದುಃಖನಿದಾನವಾದ ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸುಜೀವಿಯು ವಿರಕ್ತನಾಗಿ, ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತನಾಗಿ ಶ್ರವಣಾದಿ ಸಾಧನಗಳಿಂದ ಸರಿ

ಯಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂದು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು “ತಸ್ಮಾದ್ವಿರಕ್ತಸ್ತನ್ ಜ್ಞಾನಮೇವ ಸಮಾಶ್ರಯೇತ್” ಎಂಬುವದರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವರು. (ಇತಿ ತೃತೀಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ಪ್ರಥಮಃ ಪಾದಃ)

ಸರ್ವಾಪಸ್ಥಾಪ್ರೇರಕಶ್ಚ ಸರ್ವರೂಪೇ ಸ್ವಭೇದವಾನ್ ||
ಸರ್ವದೇಶೇಷು ಕಾಲೇಷು ಸ ಏಕಃ ಪರಮೇಶ್ವರ |
ತದ್ಭಕ್ತಿ ತಾರತಮ್ಯೇನ ತಾರತಮ್ಯಂ ವಿಮುಕ್ತಿಗಂ ||

ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ :— ಸರ್ವಾಪಸ್ಥಾಪ್ರೇರಕಃ=ಜೀವರ ಜಾಗೃದಾದಿ ಎಲ್ಲ ಅವಸ್ಥೆಗಳಿಗೂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಪ್ರೇರಕನಾಗಿರುವನು. ಸರ್ವರೂಪೇಷು=ಸಕಲ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವದೇಶೇಷು=ಸಮಸ್ತ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಕಾಲೇಷು=ಸರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಃ=ಸರ್ವಾವಸ್ಥಾ ಪ್ರೇರಕನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರಃ=ಪರಮಾತ್ಮನು (ಸರ್ವ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿರತಕ್ಕ) ಏಕಃ=ಏಕಪ್ರಕಾರನಾಗಿದ್ದು ಒಬ್ಬನೇ ಆಗಿರುವನು. ಅಭೇದವಾನ್=ಭೇದರಹಿತನಾಗಿರುವನು. (ಪರಮಾತ್ಮನ ಯಾವ ರೂಪಗಳಿಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಭೇದವಿರುವದಿಲ್ಲ.) ತದ್ಭಕ್ತಿತಾರತಮ್ಯೇನ=ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮಾಡುವ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯ ಭಕ್ತಿಯು ತರತಮ ಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿರುವದರಿಂದ, ತಾರತಮ್ಯಂ=ಜೀವರಲ್ಲಿಯ ಆನಂದಾದಿ ತಾರತಮ್ಯವು ವಿಮುಕ್ತಿಗಂ=ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವದು.

ಪದಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹ :— ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಅವನ ಮಹಾತ್ಮಾ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರೇರಕವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಸ್ನೇಹಕ್ಕೆ “ಭಕ್ತಿ” ಎನ್ನುವರು. ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರನಾದಾರ್ಥವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯು ಅವಶ್ಯಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಜೀವರಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಲು, ಜೀವರ ಸಕಲ ಅವಸ್ಥೆಗಳಿಗೂ ಚಲನವಲನಗಳಿಗೂ ಕಾರಣನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮಹಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಈ ವಾದದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. (ಇತಿ ತೃತೀಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ದ್ವಿತೀಯಃ ಪಾದಃ).

ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಆತ್ಮೇತಿ ಮಾನುಷೈಶ್ಚ ಸುರೇಶ್ವರೈಃ |
ಯಥಾಕ್ರಮಂ ಬಹುಗುಣೈಃ ಬ್ರಹ್ಮಜಾತ್ಯ ಹೃದಿಃ ಗುಣೈಃ ||
ಉಪಾಸ್ಯಃ ಸರ್ವನೇದ್ಯಶ್ಚ ಸರ್ವೈರಪಿ ಯಥಾಬಲಮ್ |
ಜ್ಞೇಯೋ ವಿಷ್ಣು ರ್ವಿಶೇಷಸ್ತು ಜ್ಞಾನೇ ಸ್ಯಾದಾತ್ಮರೋತ್ತರಮ್ ||

ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ :— ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವು “ಸತ್” = ನಿರ್ದೋಷನು ಚಿತ್ = ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನು ಆನಂದ = ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪನು ಆತ್ಮಾ = ಸ್ವಾಮಿಯು”

ಇತಿ = ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಮಾನುಷ್ಯೈಃ = ಮನುಷ್ಯರಿಂದಲೂ ಸುರೇಶ್ವರೈಃ = ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಯಥಾಕ್ರಮಂ ಬಹುಗುಣೈಃ = ಅಧಿಕಾರ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರವಾಗಿ ಚತುರ್ಗುಣ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗುಣಗಳಿಂದಲೂ, ಬ್ರಹ್ಮಣಾ = ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ಅಖಿಲೈಃ ಗುಣೈಃ = ಸಮಸ್ತವಾದ ಸಕಲಗುಣಗಳಿಂದಲೂ ಉಪಾಸ್ಯಾಃ = ಉಪಾಸ್ಯನಾಗಿರುವನು. ಸರ್ವೈರಪಿ = ಸರ್ವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದಲೂ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವು ಸರ್ವವೇದೈಶ್ಚ ಯಥಾಬಲಂ = ಸರ್ವವೇದಗಳಿಂದಲೂ ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ, ಜ್ಞೇಯಃ = ತಿಳಿಯಲು ಯೋಗ್ಯನಾಗಿರುವನು. ಜ್ಞಾನೇ = ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರೋತ್ತರಂ = ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಆರಂಭಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರ ಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ಉತ್ತರೋತ್ತರವಾಗಿ ವಿಶೇಷಿಸುತ್ತ ಸ್ಯಾತ್ = ಫಲದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಿರುವದು. ಮತ್ತು ಅವರವರ ಬಿಂಬಾ ಪರೋಕ್ಷದಿಂದಲೇ ಅವರವರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ ರೂಪ ಫಲ ವಿಶೇಷವು ದೊರೆಯುವದು.

ಪಾದಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹ : ವೈರಾಗ್ಯ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸುಸಂಸ್ಕೃತನಾದ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಬ್ರಹ್ಮಾಪರೋಕ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಶ್ರವಣ ಮನನಾ ದ್ಯವಾಸನೆಯು ಈ ಉಪಾಸನಾ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಸಪರಿಕರವಾಗಿ ಪರಿಣಿತವಾಗಿರುವದು. ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಸರ್ವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಭಕ್ತಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಗುರುವದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಶಮದಮಾದಿಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತರಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಶಕ್ತರು ಏಕ ಗುಣದಿಂದ, ಮನುಷ್ಯರು ಚತುರ್ಗುಣಗಳಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ಬಹುಗುಣಗಳಿಂದ. ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರು ಸರ್ವಗುಣಗಳಿಂದಲೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದು ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ ಉಪಾಸನೆಯಲ್ಲಿ ರಾರತಮ್ಮವಿರುವದರಿಂದ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಫಲವಾದ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ತಾರತಮ್ಮವಿರುವದು. (ಇತಿ ತೃತೀಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ತೃತೀಯ ಪಾದಃ)

ಸರ್ವೇಽಪಿ ಪುರುಷಾರ್ಥಾಃ ಸ್ಯುಃ ಜ್ಞಾನಾದೇವ ನ ಸಂಶಯ |
ನ ಲಿಪಂತೇ ಜ್ಞಾನವಾಂಶ್ಚ ಸರ್ವದೋಷೈರಪಿ ಕ್ವಚಿತ್ ||
ಗುಣದೋಷೈಃ ಸುಖಸ್ಯಾಪಿ ವೃದ್ಧಿಹ್ರಾಸೌ ವಿಮುಕ್ತಿಗೌ |
ನೃಣಾಂ ಸುರಾಣಾ ಮುಕ್ತೌ ತು ಸುಖಂ ಕ್ಲೃಪ್ತಂ ಯಥಾಕ್ರಮಮ್

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನಕೃತಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಾಣುಭಾಷ್ಯೇ
ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯ ವಿರಚಿತೇ
ತೃತೀಯೋಧ್ಯಾಯ . |

ಪ್ರತಿ ಸದಾರ್ಥ : ಸರ್ವೇಪಿ ಪುರುಷಾರ್ಥಃ = ಎಲ್ಲ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳೂ ಸಹ ಜ್ಞಾನಾದೇವ = ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಸ್ತು = ಸಿದ್ಧಿಸುವವು, ದೊರೆಯುವವು. ನ ಸಂಶಯ = ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂಶಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನವಾಂಶ್ಚ = ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನ ಉಳ್ಳವನು ಸರ್ವದೋಷೈರಪಿ = ಅವರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಾನಂತರ ಸಂಭವಿಸಬಹುದಾದ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪಗಳಿಂದ ನ ಲಿಪ್ಯತೆ = ಸಂಬಂಧ ಉಳ್ಳವನಾಗುವದಿಲ್ಲ (ಅಶುಚಿತ್ವವನ್ನು ಅಥವಾ ಮೋಕ್ಷಾ ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದುವವನಾಗುವದಿಲ್ಲ) ನೃಣಾಂ = ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಮನುಷ್ಯರ ಗುಣದೋಷೈ = ಸದ ಸತ್ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಂದ ಸುಖ ನ್ಯಾಪಿ = ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯ ಸುಖಾನುಭವಕ್ಕೆ ವೃದ್ಧಿ ಹ್ರಾಸೌ ವಿಮುಕ್ತಿ ಗೌ = ವೃದ್ಧಿಹ್ರಾಸಗಳುಂಟಾಗಿ ಅವು ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವವು. ತು = ಆದರೆ ಸುರಾಣಾಂ = ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಯಥಾಕ್ರಮಂ = ಅವರವರ ಯೋಗ್ಯತಾ ವಿಶೇಷಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಮುಕ್ತೌ = ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಖಂ = ಸುಖವು ಕ್ಲಪ್ತಂ = ನಿಯತವಾಗಿರುವದು.

ಸಾದಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹ — ಈ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರುವರು. ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಯು ಜ್ಞಾನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಸಕಲ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. (ಮನುಷ್ಯರು ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷ-ಕರ್ಮದಿಂದ ಅಥವಾ ಕರ್ಮಯುಕ್ತ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮೋಕ್ಷ ತರ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವರು) ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವು ನಿಯತವಾಗಿರುವದು. ಯಾವದೇ ಕಾರಣದಿಂದಲಾದರೂ ಅವನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷ ಪದವಿಯು ತಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ-ಆದ್ದರಿಂದ ಅಧಿಕಾರಿ ಸುಜೀವಿಯು ಈ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನೋಪಾಯವನ್ನು ಗುರುಮುಖದಿಂದ ತಿಳಿದು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಂತಹ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥಪ್ರದ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಗೌಪ್ಯವಾಗಿಟ್ಟು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಅನಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಬಾರದು.

ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮತರ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಅಪಾರತಾಬುದ್ಧಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯು ದೃಢವಾಗುವದು ದೃಢವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡುವ ಪರಮಾತ್ಮನ ಉಪಾಸನೆಯಿಂದ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನವಾಗುವದು. ಇಂತಹ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ವಿಷಯನಾಗಿರವ ವೆಂಬುದು ತೃತೀಯಾಧ್ಯಾಯದ ಸಾರವಾಗಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ ಅಣುಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ತೃತೀಯಾಧ್ಯಾಯ ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ವಿಷ್ಣು ಬ್ರಹ್ಮ ತಥಾ ದಾತೇತ್ಯೇನಂ ನಿತ್ಯಮುಪಾಸನಮ್ |
 ಕಾರ್ಯಮಾಪದ್ಯಸಿ ಬ್ರಹ್ಮ ತೇನ ಯಾತ್ಯಪರೋಕ್ಷತಾಮ್ ||
 ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮಣೋಽ ನೈತ್ಯ ಜ್ಞಾನಾದೇವ ಪರಿಕ್ಷಯಃ |
 ಅನಿಷ್ಟಶೋಭಯಸ್ಯಾಪಿ ಸರ್ವಸ್ಯಾನೈತ್ಯ ಭೋಗತಃ ||

ಪ್ರತಿ ಪದಾರ್ಥ : "ವಿಷ್ಣು = ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವು ಬ್ರಹ್ಮ = ಗುಣವೂರ್ಣನು ಸರ್ವೋತ್ತಮನು, ತಥಾ = ಹಾಗೂ ಅದಾತಾ = ಸ್ವಾಮಿಯು ಇತ್ಯೇವಂ = ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಉಪಾಸನಂ = ಉಪಾಸನೆಯು ನಿತ್ಯಂ = ಯಾವಾಗಲೂ ಅಪದ್ಯಪಿ = ಹ್ಯಾಧಿ ಮುಂತಾದವಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ್ದು ಅವತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾರ್ಯಂ = ನಿಯಮೇನ ಮಾಡಲ್ಪಡಬೇಕು. ತೇನ = ಅದರ ನೈರಂತರದಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಉಪಾಸನೆಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮ = ದರಬ್ರಹ್ಮನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಅಪರೋಕ್ಷತಾಂ ಯಾತಿ = ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ ಪ್ರದಾನಕ್ಕಾಗಿ ಅವರೋಕ್ಷ ವಿಷಯನಾಗುವನು. ಉಭಯಸ್ಯ = ಪೂಜ್ಯವಾದ ಉಭಯದಿಧವಾಗಿರತಕ್ಕ ಅನ್ಯಸ್ಯ = ಸಂಚಿತ ಅಗಾಮಿಯಿಂದ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿರತಕ್ಕ ಸರ್ವಸ್ಯ ಸಮಸ್ತವಾಗಿರತಕ್ಕ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮಣಃ = ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಭೋಗದೇವ - ಭೋಗದಿಂದಲೇ ಪರಿಕ್ಷಯಃ - ನಾಶವು. ಉಭಯಸ್ಯಾಪಿ - ಅನ್ಯಸ್ಯ - ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮದಿಂದ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾದ ಸರ್ವಸ್ಯ ಅದಿಷ್ಟಸ್ಯ = ಸರ್ವ ಅನಿಷ್ಟಕರ್ಮಕ್ಕೂ ಜ್ಞಾನದೇವ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಪರಿಕ್ಷಯಃ = ನಾಶವು.

ಪಾದಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹ : ಅನೇಕ ಹಂತಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನದಿಂದ ಲಭಿಸಿದ ಫರಿದ ವ್ರಥಮು ಹಂತವೇ ಕರ್ಮನಾಶವು. ಕರ್ಮಕ್ಷಯ ಉತ್ಪಾಂತಿ ಮಾರ್ಗ ಭೋಗರೂಪ ಚತುರ್ವಿಧ ಫಲವನ್ನು ಫಲಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವರು. ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನದಿಂದ ಲಭಿಸುವ ಪಲವೇ ಕರ್ಮನಾಶವಾದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ವ್ರಥಮವಾದದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವರು.

ಶ್ರವಣಾದಿಗಳ ಪುನಃ ಪುನಃ ಆವೃತ್ತಿ, ಪರಮಾತ್ಮನ ನಿತ್ಯೋಪಾಸನೆ, ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ನಡೆದು ಒಂದ ಧ್ಯಾನಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಅವರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಸುಜೀವರು, ಅನಿಷ್ಟವಾದ ಸಂಚಿತಕರ್ಮನಾಶವನ್ನು ಹಾಗೂ ಅಗಾಮಿಕರ್ಮದ ಅಸಂಬಂಧವನ್ನೂ ಹೊಂದಿ, ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವನ್ನು ಭೋಗದಿಂದ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ತ್ರಿವಿಧಕರ್ಮ ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. (ಇತಿ ಚತುರ್ಥಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ವ್ರಥಮಃ ಪಾದಃ)

ಉತ್ತರೇಷೂತ್ತರೇಷ್ಟೇಮಂ ಯಾವದ್ವಾಯುಂ ವಿಮುಕ್ತಿಗಾ |
 ಪ್ರವಿಶ ಭುಂಜತೇ ಭೋಗಾಂಸ್ತದಂತರ್ಬಹಿರೇವ ವಾ ||

ವಾಯು ರ್ವಿಷ್ಟಂ ಪ್ರವಿಸ್ಕೃತಂ ಭೋಗಶ್ಚೈವೋತ್ತರೋತ್ತರಮ್ |
ಉತ್ಕೃಷ್ಟಂ ಮಾನುಷಾ ಮುಕ್ತಿಂ ಯಾಂತಿ ದೇಹಕ್ಷಯಾತ್ಮು ರಾ ||

ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ — ವಿಮುಕ್ತಿಗಾಂ = ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವ ದೇವತೆಗಳ ಯಾವದ್ವಾಯುಂ = ವಾಯುದೇವರ ವರ್ಮಂತರವಾಗಿ ಉತ್ತರೇ ಪೂತ್ತರೇಷ್ಟ = ತಮ್ಮ ಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮರಾದ, ಜನತರಾದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಯ ವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಏವಂ = ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ವಾಯುಂವ್ರವಿತ್ಯ = ವಾಯು (ಚತುರ್ಮುಖ)ನನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ, ತದಂತರ್ಬಹಿರೇವಮಾ = ಅ ಚತುರ್ಮುಖನ ಒಳಗೂ ಮತ್ತು ಹೊರಗೂ ಭೋಗಾನ್ = ಅವೇಕ್ಷಿತವಾದವುಗಳನ್ನು ಭುಂಕ್ತಿ = ಭೋಗ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ವಾಯು-ಉತ್ತರೋತ್ತರಂ = ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರು ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ, ಸಮಸ್ತ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದು ವರು ಮತ್ತು ಈ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಭೋಗದಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯವಿದ್ದು ಉತ್ತ ರೋತ್ತರವಾಗಿ ಅಧಿಕವಾಗುವುದು ದೇಹದಕ್ಷಯಾತ್ = ದೇಹಕ್ಷಯದಿಂದ ಸುರಾ = ದೇವತೆಗಳೂ ಮತ್ತು ಸುರಾ = ಮನುಷ್ಯೋತ್ತಮರು ಉತ್ಕೃಷ್ಟ = ಬ್ರಹ್ಮನಾದಿಯಿಂದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟಮಣವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಮುಕ್ತಿಂ = ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಾಂತಿ = ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ಪಾದಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹ ದ್ವಿತೀಯವಾದ ಉತ್ಪಾಂತಿ ವಾದದಲ್ಲಿ ದೇವತೆ ಗಳ ಲಯವು ಉತ್ತವಾಗಿರುವುದು ದೇವತೆಗಳು ದೇಹಕ್ಷಯದಿಂದಲೂ ಮನು- ಷ್ಯರು, ಬ್ರಹ್ಮನಾದಿಯಿಂದ ಮಾರ್ಗಗತಿಸ್ಮೃತಿ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟಮಣ ರಾಗುವದರಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ಅರ್ಚಿರಾದಿಪಥಾ ವಾಯುಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ತೇನ ಜನಾರ್ದನಮ್ |
ಯಾಂತ್ಯುತ್ತಮಾ ನರೋಚ್ಛಾದ್ಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾತ್ ಸಹಾಮುನಾ ||

ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ : — ಅರ್ಚಿರಾದಿನಾ = ಮುಕ್ತಿಯೋಗ್ಯರು ಅರ್ಚಿ ರ್ಥಾಗ, ಪ್ರವೇಶಮಾರ್ಗಗಳ ಮುಖಾಂತರದಿಂದ ವಾಯುಂ = ವಾಯು ದೇವರನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ಯ = ಹೊಂದಿ, ಉತ್ತಮಾಃ = ಉತ್ತಮರಾದ ದೇವತೆಗಳು ಯಾಂತಿ = ಜನಾರ್ದನನನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ನರೋಚ್ಛಾದ್ಯಾಃ = ನರೋ ತ್ತಮರು. ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾತ್ = ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದಿಂದ ಅಮುನಾಸಹ = ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು (ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ) ಜನಾರ್ದನಂ = ಜನಾದಿ ಮೋಚಕನಾದ ಜನಾರ್ದನನನ್ನು ಯಾಂತಿ = ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ಪಾದಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹ :— ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಈ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವರು.

ಯಥಾಸಂಕಲ್ಪಭೋಗಾಶ್ಚ ಚಿದಾನಂದಶರೀರಣಃ
ಜಗತ್ ಸೃಷ್ಟಷ್ಟ್ಯದಿವಿಷಯಂ ಮಹಾಸಾಮರ್ಥ್ಯಮಪ್ಯುತೇ
ಯಥೇಷ್ಟ ಶಕ್ತಿ ಸುಂತಶ್ಚ ವಿನಾ ಸ್ವಾಭಾವಿಕೋತ್ತಮಾನ್ |
ಅನನ್ಯವಶಗಾಶ್ಚೈವ ವೃದ್ಧಿ ಹ್ರಾಸವಿವರ್ಜಿತಾಃ |
ದುಃಖಾದಿರಹಿತಾ ನಿತ್ಯಂ ನೋದಂತೇ ಅವಿತರಂ ಸುಖಮ್ ||

ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ : ಯಥಾಸಂಕಲ್ಪಭೋಗಾ = ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮುಕ್ತ ಜೀವರು, ಭಗವದಿಚ್ಛಾಸುಸಾರಿಯಾದ ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಯಥೇಷ್ಟ ಭೋಗಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿರುವರು. ಚಿದಾನಂದಶರೀರಣಃ = ಜ್ಞಾನಾನಂದಾತ್ಮಕ ಶರೀರ ಉಳ್ಳವರಾಗಿರುವರು ಜಗತ್ಸ—ಯಥೇಷ್ಟಶಕ್ತಿ ಮಂತ = ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಾದಿಗಳು ಇವೇ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ನಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಸ್ವಯೋಗ್ಯ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಥೇಷ್ಟಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರು ಸ್ವಾಭಾವಿಕೋತ್ತಮಾನ್ ವಿನಾ = ಸ್ವರೂಪತ ತಮಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮರಾದವರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ಅನನ್ಯವಶಗಾಃ = ಬೇರೆ ಯಾರವಶದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಯಾರ ಅಧೀನರಾಗಿಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ; ವೃದ್ಧಿಹ್ರಾಸ ವಿವರ್ಜಿತಾ = ವೃದ್ಧಿ ಹ್ರಾಸಗಳಿಂದ ದೂರವಾಗಿರುವರು ನಿತ್ಯಂ = ಯಾವಾಗಲೂ ದುಃಖವಿರಹಿತಾಃ = ದುಃಖಾದಿಗಳಿಂದ ರಹಿತರಾಗಿರುವರು ಮತ್ತ ಯಾವಾಗಲೂ ಅವಿರತಂ = ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಸುಖಂ = ಮೋಕ್ಷಾನಂದವನ್ನು ಮೋದಂತೆ = ಸಂತೋಷದಿಂದ ಭೋಗಮಾಡುತ್ತಿರುವರು.

ಪಾದಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹ :— ಮಾರ್ಗಭೇದದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮುಕ್ತರುಗಳ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಈ ಪಾದದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವರು.

ಅಧ್ಯಾಯ ಸಾರ

ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು, ಕರ್ಮನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸ್ವಯೋಗ್ಯವಾದ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಯೋಗ್ಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹೊಂದಿ, ದುಃಖವಿರಹಿತರಾಗಿ, ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ನಿತ್ಯನಿರಂತರವಾದ ದುಃಖ ಲೇಶ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದ, ಮೋಕ್ಷಾನಂದವನ್ನು ಅತಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಉಪಭೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಈ ಅಧ್ಯಾಯ ಸಾರವನ್ನು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು “ಮೋದಂತೆ ಅವಿರತಂ ಸುಖಂ” ಎಂಬುವದರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವರು.

ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞೇನ ಮುನಿನಾ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಸಂಗ್ರಹಃ |
 ಕೃತೋತ್ತಮಂ ಪ್ರೀಯತಾಂ ತೇನ ಪರಮಾತ್ಮಾ ರಮಾಪತಿಃ ||
 ನಮೋ ನಮೋ ಽಶೇಷದೋಷದೂರಪೂರ್ಣಗುಣಾತ್ಮನೇ |
 ವಿರಿಂಚಶರ್ವಪೂರ್ವೇಡ್ಯವಂದ್ಯಾಯ ಶ್ರೀನರಾಯ ತೇ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನಕೃತಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಾಣುಭಾಷ್ಯೇ
 ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತೇ
 ಚತುರ್ಥೋಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ||

ಪೂರೈ ಪ್ರಜ್ಞ ಮುನಿಗಳಿಂದ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಗ್ರಹ ರೂಪವಾದ ಈ
 “ಅಣುಭಾಷ್ಯ” ಗ್ರಂಥವು ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು. ಈ ಕೃತಿಯಿಂದ ರಮಾಪತಿ
 ಯಾದ ಸರೋತ್ತಮನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸ-ಪ್ರೀತನಾಗಲಿ.

ಸಕಲದೋಷಗಳಿಂದ ರಹಿತನಾದ, ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣನಾದ, ಬ್ರಹ್ಮ
 ರುದ್ರ ಮೊದಲಾದ ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠರಿಂದ ಸ್ತುತೃನೂ, ವಂದ್ಯನೂ, ಆದ ಶ್ರೀ
 ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಅನಂತಾನಂತ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ
 ಶ್ರೀಮದ್‌ಅಣುಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಶ್ರೀ ಗುರ್ದಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂ ತರ್ಗತ
 ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು

ಅಸುಬಂಧ

ಶ್ರೀ

ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಾಣುಭಾಷಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹ

ಅಧಿಕರಣಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳು-
ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಣುಭಾಷ್ಯ ಹಾಗೂ
ಅಣುಭಾಷ್ಯದ ಅರ್ಥಸಂಗ್ರಹ

॥ ಶ್ರೀ ಲಾದರಾಯಣೋ ವಿಜಯತೇ ॥

ಶ್ರೀ ಅನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯ ವಿರಚಿತಮ್

ಬ್ರಹ್ಮ ಸೂತ್ರಾಣುಭಾಷ್ಯಮ್

ಹರಿಃ ಓಂ ನಾರಾಯಣಂ ಗುಣೈಃ ಸರ್ವೈರ್ಮುಕ್ತಂ ದೋಷವರ್ಜಿತಮ್
ಜ್ಞೇಯಂ ಗಮ್ಯಂ ಗುರೂಂಶ್ಚಾಪಿ ಸತ್ತ್ವಾ ಸೂತ್ರಾರ್ಥ ಉಚ್ಯತೇ ॥ ೧ ॥

ವಿಷ್ಣುರೇವ ವಿಜಿಜ್ಞಾಸ್ಯಃ ಸರ್ವಕರ್ತಾ ಸ್ವಗಮೋದಿತಃ ।
ಸಮಸ್ತಯಾದಿಕ್ಷತೆ ಶ್ವ ಪೂರ್ಣಾನಂದೋಂತರಃ ಖಿವತ್ ॥ ೨ ॥

ಪ್ರಣೇತಾ ಜ್ಯೋತಿರಿತ್ರಾದ್ರೈಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧೈರನೃವಸ್ತುಷು ।
ಉಚ್ಯತೇ ವಿಷ್ಣುರೇವೈಕಃ ಸರ್ವೈಃ ಸರ್ವಗುಣತ್ವತಃ ॥ ೩ ॥

ಸರ್ವಗೋ ಸ್ತತ್ತಾ ನಿಯಂತಾ ಚ ದೃಶ್ಯತ್ವಾದ್ಭಿಜ್ಞತಃ ಸದಾ ।
ವಿಶ್ವಜೀವಾಂತರತ್ವಾದ್ರೈಃ ಲಿಂಗೈಃ ಸರ್ವೈಃ ಸುತಃ ಸ ಹಿ ॥ ೪ ॥

ಸರ್ವಾಶ್ರಯಃ ಪೂರ್ಣಗುಣಃ ಸೋಽಕ್ಷರಃ ಸನ್ ಹೃದಯಗಃ ।
ಸೂರ್ಯಾದಿಭಾಸಕಃ ಪ್ರಾಣಪ್ರೇರಣೋ ದೈವತೈರಪಿ ॥ ೫ ॥

ಜ್ಞೇಯೋ ನ ವೇದೈಃ ಶೂನ್ಯಾದ್ರೈಃ ಕಂಪೋಃ ಪ್ರಸೃತ್ಯ ಜೀವತಃ ।
ಚತಿತ್ವಾದಿಗುಣೈರ್ಯುಕ್ತಃ ತದನ್ಯತ್ರ ಚ ವಾಚಕೈಃ ॥ ೬ ॥

ಮುಖ್ಯತಃ ಸರ್ವವಸ್ತುಶ್ಚ ವಾಚ್ಯ ಏಕೋ ಜನಾರ್ದನಃ ॥
ಅವ್ಯಕ್ತಃ ಕರ್ಮವಾಚ್ಯೈಶ್ಚ (ಕೈಶ್ಚ) ಶ್ವ ಏಕೋ ಸ್ಮಿತಾತ್ಮಕಃ ॥ ೭ ॥

ಅವಾಂತರಂ ಕಾರಣಂ ಚ ಪ್ರಕೃತಿಃ ಶೂನ್ಯಮೇವ ಚ ।
ಇತ್ಯಾದ್ಯನ್ಯತ್ರನಿಯತೈರಪಿ ಮುಖ್ಯತಯೋದಿತಃ ।

ಶಬ್ದೈರತೋ ಸ್ವಂತಗುಣೋ ಯಚ್ಚಿತ್ತ್ವಾ ಲೋಗವೃತ್ತಯಃ ॥ ೮ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮನ್ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನಕೃತಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಾಣುಭಾಷ್ಯಃ
ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತೇ
ಪ್ರಥಮೋಧ್ಯಾಯಃ ।

ಶೌತಸ್ತೃತಿವಿರುದ್ಧತ್ವಾತ್, ಸ್ತೃತಯೋಃ ನ ಗುಣಾನ್ ಹರೇಃ ?
ನಿಜೇದ್ಧಂ ಶಕ್ನುಯುರ್ವೇದಾ. ನಿತ್ಯತ್ವಾನ್ಮಾನಮುತ್ತಮಮ್ || ೧ ||

ದೇವತಾವಚನಾದಾಪೋಃ. ವದಂತೀತ್ಯಾದಿಕಂ ವಚಃ |
ನಾಯುಕ್ತವಾದ್ ಕ್ವಸನ್ಮವ, ಕಾರಣಂ ದೃಶ್ಯತೇ ಕ್ವಚಿತ್ || ೨ ||

ಅಸದ್ಜೀವಪ್ರಧಾನಾದಿಶಬ್ದಾ ಬ್ರಹ್ಮೈವ ನಾಪರಮ್ |
ವದಂತಿ ಕಾಣತ್ವೇನ ಕ್ವಾಪಿ ಪೂಣ ಗುಣೋ ಹರಿಃ || ೩ ||

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯತ್ವ ವರ್ತಕೃತ್ವಾ ನ್ನಾಯುಕ್ತಂ ತದ್ವದೇಚ್ಛುತಿಃ |
ಭ್ರಾಂತಮೂಲತಯಾ ಸರ್ವಸಮಯಾನಾಮಯುಕ್ತಿತಃ || ೪ ||

ನ ತದ್ವಿರೋಧಾದ್ವ ವಚನಂ ವೈದಿಕಂ ಶಂಕೃತಾಂ ವೃಜೇತ್ |
ಆಕಾಶಾದಿಸಮಸ್ತಂ ಚ. ತಜ್ಞಂ ತೇನೈವ ಲೀಯತೇ || ೫ ||

ಸೋಽನುತ್ಪತ್ತಿಲಯಃ ಕರ್ತಾ, ಜೀವ ಸ್ತದ್ವಶಗಃ ಸದಾ |
ತದಾಭಾಸೋ ಹರಿಃ ಸರ್ವರೂಪೇಷ್ವಪಿ ಸಮಃ ಸದಾ || ೬ ||

ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಶ್ಚೇಂದ್ರಿಯಾಣಿ, ದೇಹಸ್ಥೈವ ತದುದ್ಯವ, |
ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣವಶೇ ಸರ್ವಂ, ಸವಿಷ್ಣೋಃ ವಶಗಃ ಸದಾ || ೭ ||

ಸರ್ವದೋಷೋಜ್ಞಿತಃ ತಸ್ಮಾತ್ ಭಗವಾನ್ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ |
ಉಕ್ತಾ ಗುಣಾಶ್ಚಾ ವಿರುದ್ಧಾ, ಸ್ತಸ್ಯ ವೇದೇನ ಸರ್ವಶಃ || ೮ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನಕೃತಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಾಣುಭಾಷ್ಯೇ
ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತೇ

ದ್ವಿತೀಯೋಧ್ಯಾಯಃ |

ಶುಭೇನ ಕರ್ಮಣಾ ಸ್ವರ್ಗಂ ನಿರಯಂ ಚ ವಿಕರ್ಮಣಾ ।

ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನೇನ ಚ ತಮೋ ಜ್ಞಾನೇನೈವ ಪರಂ ಪದಮ್ ॥ ೧ ॥

ಯಾತಿ ತಸ್ಮಾದ್ ವಿರಕ್ತಃ ಸನ್ ಜ್ಞಾನಮೇವ ಸಮಾಶ್ರಯೇತ್ ।

ಸರ್ವಾವಸ್ಥಾಪ್ರೇರಕಶ್ಚ ಸರ್ವರೂಪೇಷ್ಟಭೇದವಾನ್ ॥ ೨ ॥

ಸರ್ವದೇಶೇಷು ಕಾಲೇಷು ಸ ಏಕಃ ಪರಮೇಶ್ವರಃ ।

ತದ್ವಕ್ತೃತಾರತಮ್ರೇನ ತಾರತಮ್ರಂ ವಿಮುಕ್ತಿಗಮ್ ॥ ೩ ॥

ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಆತ್ಮೇತಿ ಮಾನುಷೈಶ್ಚ ಸುರೇಶ್ವರೈಃ ।

ಯಥಾಕ್ರಮಂ ಬಹುಗುಣೈಃ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಹೃದಿಲೈಃ ಗುಣೈಃ ॥ ೪ ॥

ಉಪಾಸ್ಯಃ ಸರ್ವವೇದೈಶ್ಚ ಸರ್ವೈರಪಿ ಯಥಾಬಲಮ್ ।

ಜ್ಞೇಯೋ ವಿಷ್ಣು ರ್ವಿಶೇಷಸ್ತು ಜ್ಞಾನೇ ಸ್ಯಾದುತ್ತರೋತ್ತಮ್ ॥ ೫ ॥

ಸರ್ವೇಪಿ ಪುರುಷಾರ್ಥಾಃ ಸ್ಯುಃ ಜ್ಞಾನಾದೇವ ನ ಸಂಶಯಃ ।

ನ ಲಿಪ್ಯತೇ ಜ್ಞಾನವಾಂಶ್ಚ ಸರ್ವದೋಷೈರಪಿ ಕ್ವಚಿತ್ ॥ ೬ ॥

ಗುಣದೋಷೌ ಸುಖಸ್ಯಾಪಿ ವೃದ್ಧಿಹ್ರಾಸೌ ವಿಮುಕ್ತಿಗೌ ।

ನೃಣಾಂ ಸುರಾಣಾಂ ಮುಕ್ತೌ ತು ಸುಖಂ ಕ್ಲೃಪ್ತಂ ಯಥಾಕ್ರಮಮ್ ॥೭ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನಕೃತಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಾಣುಭಾಷ್ಯೇ

ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತೇ

ತೃತೀಯೋಧ್ಯಾಯಃ ।

ವಿಷ್ಣು ಬ್ರಹ್ಮ ತಥಾ ದಾತೇತ್ಯೇವಂ ನಿತ್ಯಮುಪಾಸನಮ್ |
ಕಾರ್ಯಮಾವದ್ಯಪಿ ಬ್ರಹ್ಮ ತೇನ ಯಾತ್ಮವರೋಕ್ಷತಾಮ್ || ೧ ||

ವಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮಣೋಽಸ್ಯ ಜ್ಞಾನಾದೇನ ಪರಿಕ್ಷಯಃ |
ಅನಿಷ್ಟಶೋಭಯನ್ಯಾಪಿ ಸರ್ವಸ್ಯಾಸ್ಯಸ್ಯ ಭೋಗತಃ || ೨ ||

ಉತ್ತರೇಷೂತ್ತರೇಷ್ಟೇವಂ ಯಾವದ್ವಾಯಂ ವಿಮುಕ್ತಿಗಾಃ
ಪ್ರವಿಶ್ವ ಭಂಜತೇ ಭೋಗಾಂಸ್ತದಂತರ್ಬಹಿರೇವ ವಾ || ೩ ||

ವಾಯುಃ ರ್ವಿಷ್ಣುಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯೈವ ಭೋಗಸ್ಯೈವ ಪೋತ್ತರೋತ್ತರಮ್ |
ಉತ್ತಮ್ಯ ಮಾನುಷಾ ಮುಕ್ತಿಂ ಯಾಂತಿ ದೇಹಕ್ಷಯಾತ್ಮ ಗುರಾಃ || ೪ ||

ಅರ್ಚಿರಾದಿಪಥಾ ವಾಯುಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ತೇನ ಜನಾರ್ದನಂ |
ಯಾಂತ್ಯುತ್ತಮಾ ನರೋಚ್ಚಾದ್ಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾತ್ ಸಹಾಮುನಾ || ೫ ||

ಯಥಾನಂಕಲ್ಪಭೋಗಾಶ್ಚ ಚಿದಾನಂದಶರೀರಿಣಃ
ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿವಿಷಯಂ ಮಹಾಸಾಮರ್ಥ್ಯಮಪ್ಯತೇ || ೬ ||

ಯಥೇಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಮಂತಶ್ಚ ವಿನಾ ಸ್ವಾಭಾವಿಕೋತ್ತಮಾನ್ |
ಅಸನ್ಯವಶಗಾಶ್ಚೈವ ವೃದ್ಧಿಹ್ರಾಸವಿವರ್ಜಿತಾಃ |
ದುಃಖಾದಿರಹಿತಾ ನಿತ್ಯಂ ಮೋದಂತೇ ಅವಿರತಂ ಸುಖಮ್ || ೭ ||

ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞೇನ ಮುನಿನಾ ಸರ್ವತಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಸಂಗ್ರಹಃ |
ಕೃತೋತ್ತಮಂ ಪ್ರೀಯತಾಂ ತೇನ ಪರಮಾತ್ಮಾ ರಮಾಪತಿಃ || ೮ ||

ನಮೋ ನಮೋಽಶೇಷದೋಷದೂರಪೂರ್ಣಗುಣಾತ್ಮನೇ |
ವಿರಿಂಚಶರ್ವಪೂರ್ವೇಡ್ಯವಂದ್ಯಾಯ ಶ್ರೀವರಾಯ ತೇ || ೯ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನಕೃತಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಾಣುಭಾಷ್ಯೇ
ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತೇ
ಚತುರ್ಥೋಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ |

ಅಧಿಕರಣ ಸೂತ್ರ

- ॥ ೧ ॥ ಜಿಜ್ಞಾಸಾಧಿಕರಣಮ್
॥ ೧ ॥ ಓಂ || ಓಂ ಅಥಾತೋ ಬ್ರಹ್ಮಜಿಜ್ಞಾಸಾ ಓಂ

ಅಣುಭಾಷ್ಯ

- 1 ವಿವೃತವ
ವಿಷಯಕ್ಕೆ

ಅರ್ಥಸಂಗ್ರಹ

ಆರಂಭಣ ಪ್ರಯೋಜನತಪ್ತದ ವಿಷಯ-ಅಭಿಪ್ರಾಯ
ಪ್ರಯೋಜನ-ಸಂಬಂಧ - ರೂಪ ಅನುಬಂಧ
ಚತುಷ್ಕರವಿರುತ್ತದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಮೀಮಾಂಸಾ
ಶಾಸ್ತ್ರವು ಆರಂಭಣೆಯವಾಗಿದೆ. ಆ ಶಾಸ್ತ್ರ
ರಂಭಕ್ಕೆ ವಿಪಯನಾದ ದೇಶಕಾಲ ಗುಣಗಳಿಂದ
ವಾತ್ಸನಾದ ಬ್ರಹ್ಮಭಿನ್ನನಾದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವೇ
ಶ್ರವಣ ಮನನಾದಿಗಳಿಂದ ವಿಷಯೀಕರಿಸಲ್ಪಡೆ
ಯೋಗ್ಯನು.

೬

- ॥ ೨ ॥ ಜವಾಧಿಕರಣಮ್
॥ ೨ ॥ ಓಂ ಜವಾಧಿಕರಣಮ್

ಸರಕಾರ್

ಚರಾಚರ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಯಥಾರೋಗ್ಯವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿ
ಸ್ಥಿತಿ - ಸಂಯಮ - ನಿಯಮನ ಜ್ಞಾನ - ಅಜ್ಞಾನ
ಬಂಧ ಹಾಗೂ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದನು ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವೇ
ಅಪನೇ ಜಿಜ್ಞಾಸುನಾಗಿರುತ್ತಾನು

- ॥ ೩ ॥ ಶಾಸ್ತ್ರಯೋನಿತ್ಯಧಿಕರಣಮ್
॥ ೩ ॥ ಓಂ ಶಾಸ್ತ್ರಯೋನಿತ್ಯಾತ್

ಸಗಮಿ ದಿಶ್

ಸಮಸ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದೇ ಓಂ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವೇ
ಜಗತ್ತೀರ್ತನೆಯು ಉಕ್ತವಾಗಿರುವನು.

ಓಂ

- ॥ ೪ ॥ ಸಮನ್ವಯಾಧಿಕರಣಮ್
॥ ೪ ॥ ಓಂ ತತ್ತು ಸಮನಯಾತ್

4 ಸಮನಯಾತ್

ಓಂ

ಸಂಯಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ತಾತ್ಪರ್ಯಗ್ರಾಹಕ ಹಾಗೂ ಅರ್ಥನಿರ್ಣಯಕ ಲಿಂಗಗಳಿಂದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸರ್ವವೇದ ಪುತಿಪಾದ್ಯ ನಾಗಿರುವನು.

- ॥ ೫ ॥ ಈಕ್ಷತ್ಯಧಿಕರಣಮ್
॥ ೫ ॥ ಓಂ ಈಕ್ಷತೇರ್ನಾಶಬುಂ
॥ ೬ ॥ ಓಂ ಗೌಣಶ್ಚೇನ್ನಾತ್ಯಶ್ವಾತ್
೭ ಓಂ ತನ್ನಿಪ್ತಸ್ಯ ಮೋಕ್ಷೋಪದೇಶಾತ್
೮ ಓಂ ಹೇಯತ್ವಾವಚನಚ್ಛೇದ
೯ ಓಂ ಸ್ವಾಪ್ತಯಾತ್
೧೦ ಓಂ ಗತಿಸಾಮಾನ್ಯಾತ್
೧೧ ಓಂ ಶ್ರುತತ್ವಚ್ಛೇದ

5 ಈಕ್ಷತೇಶ್ಚ

ಓಂ

ಓಂ

ಓಂ

ಓಂ

ಓಂ

ಓಂ

ಓಂ

ಶ್ರುತಿಗಳು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಹೊಣೆ ವಿಷಯತ್ಯವನು ಸಮರ್ಥಿಸುವುದರಿಂದ, ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಹಾಗೂ ರೇವತ ಅನುಮಾನಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಲಶಕ್ಯ ನಾಗಿದ್ದರೂ, ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಶಬ್ದ ಸಮೂಹಗಳಿಂದ ವಾಚ್ಯನಾಗಿರುವನು.

೧

- ॥ ೬ ॥ ಆನಂದವಯಾಧಿಕರಣಮ್
೧೨ ಓಂ ಆನಂದವಯೋಽಭ್ಯಾಸಾತ್
೧೩ ಓಂ ವಿಹಾರಶಬ್ದಾನ್ಮಂತ್ರಚೇನ್ಮಾಪ್ತಯಾತ್

6 ಪೂರ್ವಾನಂದ

ಓಂ

ಓಂ

ವೇದದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿಯೂ ಆನಂದವಯ ನಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದವು ಶ್ರುತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆನಂದವಯ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನು ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವೇ ಅವನೇ ಪೂರ್ವಾನಂದನು ಸ್ವಗತ ಭೇದ ವಿವರ್ಜಿತನು.

೧೪	ಓಂ ತದೇತುಪ್ಯಪದೇಶಾಚ್ಛಿ	ಓಂ
೧೫	ಓಂ ಮಾಂತ್ರವರ್ಣಕವೇವಚಿ	
	ಗೀಯತೇ	ಓಂ
೧೬	ಓಂ ನೇತರೋನ್ಯನಪಪತ್ತಃ	ಓಂ
೧೭	ಓಂ ಭೇದವಪದೇಶಾಚ್ಛಿ	ಓಂ
೧೮	ಓಂ ಕಾಮಾಚ್ಛಿನಾನುಮಾನಾಪೇಕ್ಷಾ	ಓಂ
೧೯	ಓಂ ಅಸ್ಮಿನ್ನನ್ನಚಿತದ್ಯೋಗಂ ಶಾಸ್ತ್ರ	ಓಂ

7 ಅಂಶರಃ

೭	ಅಂತ್ಯತ್ವತ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್	
೨೦	ಓಂ ಅಂತ್ಯದ ಮೋಪದೇಶಾತ್	ಓಂ
೨೧	ಓಂ ಭದವಪದೇಶಾಚ್ಛಿ	ಓಂ

೮ ಏವತಃ

೮	ಅಕ್ಷರಾಧಿಕರಣಮ್	
೨೨	ಓಂ ಅಕ್ಷರತ್ವಲಿಂಗಾತ್	ಓಂ

ಅಂತ್ಯತ್ವ (ಸಮುದ್ರಾಂತಸ್ತತ್ತ್ವ-ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ
ವೀರ್ಯತ್ವಾದಿ) ಲಿಂಗಗಳು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ
ಇರುವದರಿಂದ ರೂಢಿಯಿಂದ ಅನ್ಯದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ
ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ರುದ್ರ ಇಂದ್ರ ಚಂದ್ರಾದಿ ಶಬ್ದಗಳು
ಮುಖ್ಯ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮವಾಚಕಗಳಾ
ಗಿರುವವು.

ಅವಕಾಶದಾತ್ಮತ್ವ ಉದ್ದೀಧತ್ವ ಪರೋಪರೀಯ
ಸ್ಪಂದಿದಧರ್ಮಗಳು ಶ್ರೀ ಎಷ್ಟು ಎನಲ್ಲಿಯೇ
ಇರುವದರಿಂದ ಆಕಾಶಾದಿ ಆಧಿಭೌತಿಕ ಶಬ್ದಗಳು
ಮುಖ್ಯ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಎಷ್ಟು ಪಾಚಕಗಳು.

॥ ೯ ॥ ಪ್ರಾಣಾಧಿಕರಣಮ್

೨೩ ಓಂ ಅತಃ ಏವ ಪ್ರಾಣಃ

9 ಪ್ರಾಣಃ

ಓಂ

ಒತ್ತೈಪತ್ತಿತ್ತೈ ಮುಖ್ಯುಃ ಪುನಃ ಪ್ರವತ್ಯಮುಂತಾದ
ಧರ್ಮಗಳು ಬ್ರಹ್ಮ ಪಿಷ್ಕಾಟದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರುತವಾಗಿರು
ವುದರಿಂದ ಪ್ರಾಣವು ಅತಃ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ರೂ
ಗಳು ಮುಖ್ಯವೃತ್ತಿಯಿರಿ , ಪಿಷ್ಕಾಟವನ್ನೇ ಭೋಗ್ಯ
ಸುವವು

೧೦ ॥ ಜ್ಯೋತಿರಧಿಕರಣಮ್

೨೪ ಓಂ ಜ್ಯೋತಿಶ್ಚ ರಣಾಭಿಧಾನಾತ್

10 ಜ್ಯೋತಿಃ

ಓಂ

ಕರ್ಣಾದಿಸ್ವೇಂದ್ರಿಯಮೂರ (೨) ವ ಕಾ ಓ
ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಅಗೋಚರತ್ವವು ಲಭ್ಯವಾಗಿ
ಪದಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದರಿಂದ
ಸೂಕ್ತಗತ ಜ್ಯೋತಿರಾದಿ ಸರ್ವಶಬ್ದಗಳು ವಿಷ್ಣು
ವಾಚಕಗಳಾಗಿವೆ.

॥ ೧೧ ॥ ಗಾಯತ್ರೈಧಿಕರಣಮ್

೨೫ ಛಂದೋಭಿದಾನಾನ್ನತಿಚಿಃನ್ಮ

ತಥಾಚೀತೋವ್ಯವರ್ಣನಿಗದಾತ್ಪ್ರಾಣಾ

ದರ್ಶನಂ ಓಂ

೨೬ ಓಂ ಭೂತಾದಿಪಾದವ್ಯಪದೇಶೋಪ

ಪತ್ತೇಶೈವಂ ಓಂ

11 ಇತ್ಯಾದ್ಯೈಶ್ಚಾಂಧೈಃ
ರನ್ವಿವಸ್ತುತ್ಯೈಃ |

ಉಪಾಂತೇ ಪಿಷ್ಕಾಟ

ರೇವೈಶ್ಚ ಸ್ವೇಂದ್ರಿಯೈಃ

ಗುಣವೃತ್ತಿಃ ||

ಸರ್ವವೇದೋಚ್ಚಾರಣರೂಪ ಗುಣ ಕರ್ತೃತ್ವ
ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ವೇದವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವುದು
ಅಖಿಲವಾಲಿನರರಿಂದ ಕ್ರಾಂತಕರ್ತೃತ್ವ ಸಮಸ್ತರ
ವಾಲಿನರನ್ನು ಮಾಡವುದು ವೇದವಿಧದ ರಕ್ತಿಸು
ವುದು ಇಹಂ ಮುಂತಾದ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿ
ವು.

೨೭ ಓಂ ಉಪದೇಶಭೇದಾನೈತಿತ್ವೇನ್ನೋ

ಭಯಸ್ಮಿನ್ನಪ್ಯವಿರೋಧಾತ್ ಓಂ

|| ೧೨ || ಅಂತಿಮಪ್ರಾಣಾಧಿಕರಣಮ್ 12 ಪ್ರಣೇತು

೨೮ ಓಂ ಪ್ರಾಣಸ್ತಥಾನುಗಮಾತ್ ಓಂ

೨೯ ಓಂ ನ ವಕ್ತು ರಾಶೋಃ ಪದೇಶಾದಿತಿ

ಚೇದಧ್ಯಾತ್ಯನಂಬಂಧಭೂಮಾ ಓಂ

ಹಸ್ಮಿನ್ ಓಂ

೩೦ ಓಂ ಶ ಸ್ತದ್ರವ್ಯಾಶೂವದೇಶೋಃ ಓಂ

ವಾವದೇವಮತ್ ಓಂ

೩೧ ಓಂ ಜೀವಮಖಿಪ್ರಾಣಲಿಂಗನ್ನೇತಿ

ಜೀನ್ನೋಪಸುತ್ಯೈವಿದ್ಯಾ ದಾಶಿತತ್ವಾದಹ ಓಂ

ತದೋಗಾತ್ ಓಂ

ಧರ್ಮಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿಯೇ
ಇರುವುದರಿಂದ ಗಾಯತ್ರೀ ಜ್ಯೋತಿ ಮುಂತಾದ
ವೇದಗತ ಅಶೇಷ ಅಧಿಪೇದ ಶಬ್ದಗಳು ವಿಷ್ಣು
ಪಾಚಕಗಳಾಗಿರುವವು

ದೇವಲೋಪಾಸ್ಯತ್ವಾದಿ ಶ್ರುತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಲಿಂಗಗಳು
ವರಮಾತ್ರನಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಐತರೇಯ
ಮುಂತಾದ ವೇದ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅನ್ಯ
ದೇವತಾ ಪಾಚಕಗಳಾದ ವಾಣಾದಿ ಶಬ್ದಗಳು
ಮುಖ್ಯವೃತ್ತಿಯಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಪಾಚಕಗಳಾಗಿರುವವು.

೨

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮೇಶ್ವರೈಷ್ವರೈಃ ಪಾರುನಕೃತ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರೇಷು ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯಃ || ೧ || ೧ ||

ಸರ್ವತ್ರ ಅವಸ್ಥಿತತ್ವರೂಪವಾದ ಲಿಂಗವು ಆದಿತ್ಯ ಜೀವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೂ ಆಯಾ ಶ್ರುತಿ ಪ್ರಕರಣ ವಿಶೇಷಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ ವ್ಯಾಪ್ತ ಬ್ರಹ್ಮವಾದ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಕರೀತತ್ವ ಆಶ್ರುತತ್ವ ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಧರ್ಮಗಳು ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆಯವರಲ್ಲಿ ಇರದೇ ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುವೇ ಸರ್ವಗತನಾಗಿದ್ದಾನೆ

1 ಸ್ತಂಭ:

|| ೧ || ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾ (ಸರ್ವಗತತ್ವಾ)ಧಿ ಕರಣಮ್

- ೧ ಓಂ ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾ (ಪದೇಶಾತ್) ಓಂ
 ೨ ಓಂ ವಿವಕ್ಷಿತಗುಣೋಪಪತ್ತಿಶ್ಚ ಓಂ
 ೩ ಓಂ ಅನುಪಪತ್ತಿಶ್ಚ ನ ಶಾರೀರಃ ಓಂ
 ೪ ಓಂ ಕರ್ಮಕರ್ತೃವ್ಯಪದೇಶಾಚ್ಛ ಓಂ
 ೫ ಓಂ ಶಬ್ದವಿಶೇಷಾತ್ ಓಂ
 ೬ ಓಂ ಸ್ಮೃತೇಶ್ಚ ಓಂ
 ೭ ಓಂ ಆರ್ಭಕೌಕ್ಸಾತ್ ಸ್ವತಃ ಪದೇಶಾಚ್ಛ ನೇತಿಚೇನ್ನ ನಿಜಾಯುತ್ಯಾದೇ ೦ ಓಂ
 ೮ ವೈಯಮವೇಶ್ಛ ಓಂ
 ೯ ಓಂ ಸಂಭೋಗಮಾಸ್ತಿ ರಿತಿ ಚೇನ್ನ ಓಂ
 ೧೦ ವೈಶೇಷ್ಯತ್ ಓಂ

ಪ್ರಲಯಕಾಲವರ್ತಿತ್ವ (ಪ್ರಲಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇರೇಣ) ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಧರ್ಮಗಳಿಂದ, ಚರಾಚರ ಸರ್ವಸಂಹಾರ (ಭಕ್ಷಣ) ಕರ್ತೃತ್ವರೂಪ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೇ ಇರುವುದು

2 ಅತ್ಮ

- || ೨ || ಅತ್ಯತ್ನಾಧಿಕರಣಮ್
 ೯ ಓಂ ಅತ್ಮಾ ಚರಾಚರಗ್ರಹಣಾತ್ ಓಂ
 ೧೦ ಓಂ ಪ್ರಕರಣಾಚ್ಛ ಓಂ

- || ೩ || ಗುಹಾಧಿಕರಣಮ್
 ೧೧ ಓಂ ಗುಹಾಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟಾ ವಾತ್ಸಾ ನೌಹಿ
 ತದ್ವರ್ತನಾತ್ ಓಂ
 ೧೨ ಓಂ ವಿಶೇಷಣಾಚ್ಛ
 ಓಂ
- || ೪ || ಅಂತರಾಧಿಕರಣಮ್
 ೧೩ ಓಂ ಅಂತರಾಧಿಕರಣಮ್
 ೧೪ ಓಂ ಸಾ ನಾದಿವ ಪದೇಶಾಚ್ಛ
 ೧೫ ಓಂ ಸಖವಿಶಿಷ್ಟಾಭಿಧಾನಾದೇವಚ
 ೧೬ ಓಂ ಶ್ರುತೇಷ್ವಪತ್ಯಗತ್ಯಭಿ
 ಧಾನಾಚ್ಛ ಓಂ
 ೧೭ ಓಂ ಅನವಸ್ಥಿತೇರನುಭವಾಚ್ಛ
 ನೇತರಃ ಓಂ
- || ೫ || ಅಂತರ್ರ್ಯಾಮಿಣ್ಯಧಿಕರಣಮ್
 ೧೮ ಓಂ ಅಂತರ್ರ್ಯಾಮಿಣ್ಯಧಿಕರಣಮ್
 ತದ್ವರ್ತನಾತ್ ಓಂ
 ೧೯ ಓಂ ನ ಚ ನೈರ್ವರ್ತಮತದ್ಧರ್ಮಾರ್ಥಲಾಪನಾತ್ ಓಂ
- 3 ಅತ್ತಾ
 ಗುಹಾಪ್ರವಿಷ್ಟತ್ವ-ಸೇತುತ್ವ-ಬ್ರಹ್ಮತ್ವ ಅಕ್ಷರತ್ವಾದಿ
 ಲಿಂಗಗಳಿಂದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವೇ ಸರಸ್ವಜೀವರ ಹೃದಯ
 ಗುಹಾನಿವಿಷ್ಟನಾಗಿ ಜೀವರ ಶುಭಕರಪ್ರಭೋಕ್ತೃ
 ವಾಗಿರುವನು.
- 4 ಸಂಪೂರ್ಣತಾ
 ಅಮೃತತ್ವ-ಅಭಯತ್ವ-ಪೂಜ್ಯನಂದತ್ವಾದಿ ಲಿಂಗ
 ಗಳು ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವದರಿಂದ ಸಕಲ
 ಚೇತನ ನಿಯಾಮಕನಾಗಿ ಆಕಿಷ್ಣುನಾಗಿರುವನು
 ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವೇ
- 5 : ಯಂತಾಚ
 ಅಧಿಭೂತ-ಅಧಿವೈವಾದಿ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ, ಅಂತರ್ರ್ಯಾ
 ಮಿಗೆ ಪ್ರಧಿವ್ಯಾಧ್ಯವಿದಿತತ್ವ (ಪ್ರಧಿವ್ಯಾಧ್ಯಭಿ
 ಮಾನಿದೇವತೆಗಳಿಗೂ ತಿಳಿಯದಿರುವದು) ಅಂತರ
 ತ್ವಾದಿ ಬ್ರಹ್ಮಧರ್ಮಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದರಿಂದ
 ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳ ಅಂತರ್ಮುಖಮುಖನಾಗಿ ನಿಯಾಮಕ

೨೦ ಓಂ ಶಂಕರಶೋಧಯೇತಿ ಪಿ ಭೇದೇನೈವಮಧೀಯತೇ	ಓಂ	ನಾ/ಗರುಪವನು ಶ್ರೀ ಎಷ್ಟು ವೇ ಆಗಿರುವನು
೬ ಅದ್ವೈತ ಪ್ರಾಧಿಕರಣಮ್		
೨೦ ಓಂ ಅದ್ವೈತ ಪ್ರಾಧಿಕರಣೋ ಧರ್ಮೋಕ್ತೇಽಓಂ	ಓಂ	ಶ್ರುತಿಗಳಲ್ಲಿ ಋಗಾದಿಪಠ ವಿಧ್ಯಾ ವಿಷಯತ್ಯ ರುಕ್ಮಪ್ರಾಣ-ನೇರಜ್ಯ ತ್ವಾದಿ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮಗಳು ಕಥಿತವಾಗಿರುವವರುಂದ. ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತ ಅದ್ವೈತಪ್ರಾಧಿ ಧರ್ಮವಿಶಿಷ್ಟ ಅಕ್ಷರ ಶಬ್ದ ವಾಚ್ಯನು ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ವೇ ಆಗಿರುವನು.
೨೧ ಓಂ ವಿಶೇಷಣಭೇದವ್ಯಪದೇಶಾಭ್ಯಾಂ ಚ ನೇತರೌ	ಓಂ	
೨೨ ಓಂ ರೂಪೋವನ್ಯಾ ನಾಚ್ಯ	ಓಂ	
೭ ವೈಶ್ವಾನರಾಧಿಕರಣಮ್		
೨೪ ಓಂ ವೈಶ್ವಾನರಃ ನಾಧಾರಣಶ್ಚ ವಿಶೇಷಾತ್	ಓಂ	ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿ ಸಮಾಖ್ಯಾನಗಳಿರುವವರಿಂದ ಅತ್ಯ ಶಬ್ದ ವಿಶೇಷಣವಿರವರುಂದ, ವೈಶ್ವಾನರ ಶಬ್ದವು (ವಿಷ್ಣು - ಆಗ್ನಿ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿದ್ದ ರೂ) ವಿಷ್ಣು ವಾಚಕವೇ ಆಗಿರುವದು
೨೫ ಓಂ ಸ್ಮರ್ಯಮಾಣಮನುಮಾನಂ ಸ್ಯಾದಿತಿ	ಓಂ	
೨೬ ಓಂ ಶುಭಾ ಧಿಭಿರ್ನಿರಂಶಪ್ರಪ್ರಾಪ್ಯಾ ನಾನೇತಿಚೇನ್ನ ತಥಾ ದೈಷ್ಟ್ಯಪ ದೇಶಾದಸಂಭವಾತ್ಪು ರುಷ ವಿಧಮಪಿ ಚೈವಮಧೀಯತೇ	ಓಂ	ಽತಿ ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ದ್ವಿತೀಯ. ವಾದ ದ್ವಿತೀಯ. ವಾದ.

- ೨೭ ಓಂ ಅಶ ಏವ ನ ದೇವತಾ ಭೂತಂ ಚ ಓಂ
 ೨೮ ಓಂ ಸಾಕ್ಷಾದಪ್ಯವಿರೋಧಂ ಜೈಮಿನಃ ಓಂ
 ೨೯ ಓಂ ಅಭಿವೃತ್ತೇರಿತ್ಯಾಶ್ವರಥಃ ಓಂ
 ೩೦ ಓಂ ಅನುಸ್ಮೃತೇರ್ಬಾದಃ ಓಂ
 ೩೧ ಓಂ ಸಂಪತ್ತೇರಿತಿ ಜೈಮಿನಸ್ತಥಾ ಓಂ
 ದರ್ಶಯತಿ ಓಂ
 ೩೨ ಓಂ ಆಮನಂತಿ ಚೈನಮಸ್ತನ್ ಓಂ

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನಕೃತ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರೇಷು ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯಶ್ಚ ||

ಪ್ರತೀಯಃ ಪಾದಃ || ೧ || || ೨ ||

1 ಸರ್ವಾಶ್ರಯಃ

|| ೧ || ಧೃಘ್ವಾದ್ಧಿರಣಮ್

- ೧ ಓಂ ಧೃಘ್ವಾದ್ಧಿರಣಮ್ ಸ್ವಶ್ವಾತ್ ಓಂ
 ೨ ಓಂ ಮುಕ್ತೋಪಸೃಪ್ಯವವದೇಶಾತ್ ಓಂ
 ೩ ಓಂ ನಾನುಮಾನಮತತ್ಪ್ರಬಾತ್ ಓಂ
 ೪ ಓಂ ಎಣಾಭ್ಯಚ್ಛ ಓಂ
 ೫ ಓಂ ಭೇದವಪದೇಶಾತ್ ಓಂ
 ೬ ಓಂ ಪ್ರಕರಣಾತ್ ಓಂ
 ೭ ಓಂ ಸ್ವಿತ್ಸದನಾಭ್ಯಾಂ ಚ ಓಂ

ಪುತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮತುಂಬಿದ ಕರಮಾತ್ಮನನ್ನು
 ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಭೂಸರ್ಗ ಅಂಶಗಳಿಗೆ
 ಅಗ್ರಯವು ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಇರುವುದರಿಂದ
 ಧರತ್ಯಲಿಗಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇರುವುದರಿಂದ
 ಸರ್ವಾಶ್ರಯವು ಸ್ವರೂಪದ ಅಗ್ರರೂಪವು

- || ೨ || ಭೂಮಾಧಿಕರಣಮ್
 ೮ ಓಂ ಭೂಮಾಸಂಪ್ರಸಾದಾದಧೃಪ
 ದೇತೌತ್
 ೯ ಓಂ ಧರ್ಮಪವತ್ತೇಶ್ವ
 || ೩ || ಅಕ್ಷರಾಧಿಕರಣಮ್
 ೧೦ ಓಂ ಅಕ್ಷರಮಂಬರಾಂತಧೃತೇಃ
 ೧೧ ಓಂ ಸು ಚ ಪ್ರಶಾಸನಾತ್
 ೧೨ ಓಂ ಅನ್ಯಭಾವವ್ಯಾವೃತ್ತೇಶ್ವ
 || ೪ || ಸದಧಿಕರಣಮ್
 ೧೩ ಓಂ ಈಕ್ಷತಿ ಕರ್ಮಪದ್ಧೇಶಾತ್
 || ೫ || ದಹರಾಧಿಕರಣಮ್
 ೧೪ ಓಂ ನಮರ ಶುತ್ರರೇಭ್ಯಃ
 ೧೫ ಓಂ ಗತಿರಪಾ ಭಾಂ ತಥಾ ಓ
 ದಷ್ಟಂ ಲಿಂಗಂ ಚ
- 2 ಪೂರ್ವಾಗ್ನಿಃ
 ಓಂ
 ಓಂ
 3 ಸ್ವಃ
 ಓಂ
 ಓಂ
 ಓಂ
 4 ಸಂ
 ಓಂ
 5 ಹೃದಯಗ್ನಿಃ
 ಓಂ
 ಓಂ
- ಪೂರ್ವಸ್ತುಪರಾಧಿಕರಣಮ್. ಸರ್ವೋತ್ತಮತಃ ಪೂರ್ವಾ
 ನಮಃ ಗುಣಶ್ಚಯಮಿತ್ಯುಂ ೪, ೮, ೯ ಗಾಂ
 ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಗುಂ ಗುರುವದಿಂದ ಭೂಮಃ
 ಸದಮಾಚ್ಯಮುಂ ೨೪ ವಿಷ್ಣುತ್ ಆಗರವನು
 ಮುಖ್ಯ ಅಂಗವು
 ಆಶ್ವ ೨ ಮುಂ ಚತ್ಯು ಕೃತಿಗೆ ಅಶ್ವಯುಜದಿಂದ
 ಅಕ್ಷರ ಪದವಾಚ್ಯಮುಂ ೨೪ ವಿಷ್ಣುತ್ ಆಗರವನು
 ಈಕ್ಷಕರತ್ವ (ಶ್ವ) ನರೂಪ ಮುಪ್ಪರವು ಹಾಗೂ
 ಸತ್ಕರತ್ವಕ್ಕೆ ರೂಪ ಧರ್ಮಗಳು ಪರಮಾತ್ಮ
 ಸ್ವರೂಪ ಇರುವದಿಂದ ಸರ್ವ ಲ್ಲವಾಚ್ಯಮು
 ಶ್ವ, ವಿಷ್ಣುತ್ ಆಗರವನು
 ಅಗ್ನಿಹವ್ಯವೃತ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವು ೨೪ ಅಂಗಗಳು
 ಹೃದಯಗ್ನಿಹವ್ಯವೃತ್ತಿ ಹೃದಯಗ್ನಿಹವ್ಯವೃತ್ತಿ
 ದೃಷ್ಟಿಶ್ವ ಲಿಂಗವು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಗುಂ
 ಪದ್ಮ ಆದಿಂದ ಹೃದಯಗ್ನಿಹವ್ಯವೃತ್ತಿ
 ಪದ್ಮನು ಶ್ವ ವಿಷ್ಣುತ್

- ೧೬ ಓಂ ಧೃತೇಶ್ವರ ಮಹಿಮೋಕ್ತಾಸ್ಮಿ
ನುಪೂರ್ವೈಃ
೧೭ ಓಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ
೧೮ ಓಂ ಇತರವರಾಮಾರ್ಥಾತ್ ಇತಿ
ಚೇನಾಸಂಭವಾತ್
೧೯ ಓಂ ಉತ್ತರಾಚಾರ್ಯಾದಾವಿಭರ್ತ
ಸ್ವರೂಪಸ್ತು
೨೦ ಓಂ ಅನಾರ್ಥಾಶ್ವ ಪರಾವಶಃ
೨೧ ಓಂ ಅಸ್ತುತೇರಿಂ ಚೇತದತ್ತಂ

ಓಂ
ಓಂ
ಓಂ
ಓಂ
ಓಂ
ಓಂ
ಓಂ

- || ೬ || ಅನುಕೃತ್ಯಧಿಕರಣಮ್
೨೨ ಓಂ ಅನುಕೃತ್ಯ ಸ್ತುತೈಃ
೨೩ ಓಂ ಅತಿ ಸ್ತುತೈಃ

ಓಂ
ಓಂ

- || ೭ || ವಾಮನಾದಿಕರಣಮ್
೨೪ ಓಂ ಶುಭಂ ದೇವಪ್ರಸಾದಃ
೨೫ ಓಂ ಹೃದ್ಯಾಕ್ಷರಂ ತು
ವಾಮನಾದಿಕರಣಮ್

ಓಂ
ಓಂ

6 ಸೂರ್ಯಾದಿಭಾಸತಃ

ಸೂರ್ಯಾದಿ ತೋಜೋಮಯಂವೃತ್ತೈಃ ಸರ್ವೈಃ
ಶಕ್ತೈಃ ಸೂರ್ಯಾದಿಪ್ರಕೃತ್ಯೈಃ ಸೂರ್ಯಾದಿ
ಪ್ರಾರ್ಥಿತೈಃ ಸೂರ್ಯಾದಿಪ್ರಕೃತ್ಯೈಃ ಸೂರ್ಯಾದಿ
ಪರಮಾತ್ಮನೈಃ ಸೂರ್ಯಾದಿಪ್ರಕೃತ್ಯೈಃ ಸೂರ್ಯಾದಿ
ತದ್ವಿಚಾರೈಃ ಸೂರ್ಯಾದಿಪ್ರಕೃತ್ಯೈಃ ಸೂರ್ಯಾದಿ
ವಾಗ್ವಿದೈಃ ಸೂರ್ಯಾದಿಪ್ರಕೃತ್ಯೈಃ ಸೂರ್ಯಾದಿ
ಆಗ್ನಿವಶಃ.

ನಿರವಕಾಶವಾಮನ ಶ್ರುತಿಯಿರುವದರಿಂದ ಈಶಾನ
ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನು ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವೇ ಆಗಿರುವ
ಪ್ರಾಣಾದಿ ಪ್ರೇರಣೆನು ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವೇ ಆಗಿರುವನು

ಪ್ರವಾಹ
ಮೇಧ

॥ ६ ॥ ವಶೂದ್ರಾಪಿಕರಣಮ್

೩೪ ಓಂ ಶುಭಂ ಪ್ರದೇವದರಶ್ರವಣಾತ್ಮಜಾ

உய்யுதல்

మీలో ఒకరి ప్రతియొక్క ఒక ప్రతిభ

ಜೈ, ಲ, ರಥೇನ ಲಿಂಗಾತ್

ಶಿಕ್ಷಿ ಸಂಸ್ಥಾ ರಪರಾಮಾರ್ಪತ್ತದ

ಭೃಗು-ಒಬ್ಬಲಿ-ಮಾಚಿ

೩೩ ಓಂ ತದಭಿಷಮಸಿದ್ಧಾರಣೇ ಚ

ॐ
ॐ
ॐ
ॐ

ಶಿಲ್ಪ ಓಂ ಶ್ರವಣಾಧ್ಯಯನಾರ್ಥಪ್ರತಿಷೇಧಾ-

၁၅၁

॥ १० ॥ ಕಂಪನಾಧಿಕರಣಮಃ

೨೬ ಓಂ ಕೇವಲಸಾತ್

ಪೌತ್ರಾಯ ಣಕಾಜಃಗೆ ವೇದೋಪದೇಶ ಮಾಡಿ
 ದ್ರಷ್ಟೃಕುಲಮಗೇ ಅಪಮು ದೈತ್ಯೈಃ ಪಿಗಂಧಮುಹುರೈಃ
 ನಮಮು ಸೂರೋಗ್ರಸ್ತೃಪ್ತಿಭವನು ಆಗಿಂದ
 ಶೂದ್ರರಿಗೆ ಮೇಘಫಲಕಾರಂ ದೇಯದ್ಧು ಶಕೇಸ
 ಜಾಗಮು. ಶೇತಾಂಕಂನು ಪ್ಲೇಗ್‌ನೇ ಅದೇ
 ಶೂರಸಂತತೃನಾದರ್ಶರಣದಿ ದ ಶೂದ್ರನೇದು
 ಸೂರೋಘ್ರಸ್ತೃಪ್ತಿಕುಲಮು ಅದು ಆಶನ ವರ್ಣ
 ಅವರತ್ವದ್ಯೋತಕವಿಲ್ಲ ವರ್ಣ ಅವರಾದವರಿಗೆ
 ವೇದ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ.

ಕಂಪನ ಶಬ್ದ ತ ಸದ್ವಿಜೇಷ್ಠಕೃತ್ಯ ಲಿಂಗವು ವಿಷ್ಣುವಿ
 ಸ್ಥಾಯೀ ಶ್ರುತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ವಜ್ರ ಶಬ್ದ
 ವಾಚ್ಯನು ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವೇ ಆಗಿರುವನು.

॥ ೧೧ ॥ ಜೀವಜ್ಯೋತಿ (ಜ್ಯೋತಿ) ರೆಧಿಕರಣಮ್

॥
ॐ

“ಎಷ್ಟೋ ರೋಗ ಬೆಧ್ಯುತಿ” ಎಂದೂ ಶ್ರುತಿಯಿರುತ್ತದೆ
 ದುರಂದ ಜ್ಯೋತಿಶಿಖು ವಾಚ್ಯನು ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್
 ಅಗಿರಹೇಸು ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ

೪೦ ಓಂ ಜ್ಯೋತಿರ್ಧರ್ವನಾತ್

53

॥ ०२ ॥ ಅವ್ಯಕ್ತ ತಾಕಾಶಾಧಿಕರಣಮ್

12

ನಾಮರೂಪರಾಹಿತ್ಯ ಬಿಹಿತವಾದ "ಅಕ್ಕ, ಗಟ್ಟಿ, ಒಣ್ಣು, ಒಣ್ಣು"ಗಳಿಂದಾದ ಶಬ್ದವು "ಅಕ್ಕ, ಗಟ್ಟಿ, ಒಣ್ಣು"ಗಳಿಂದಾದ ಶಬ್ದವು ಬಿಹಿತವಾದ.

೫೦ ಓಂ ಆಕಾಶೋಂಸ್ತರ್ಧಾಂಶರತ್ನಾದಿ
ವೈಷ್ಣವೇಶಾತ್

20

॥ ೧೩ ॥ ಸಾಮಪ್ರದಿಕರಣಮ್

13

॥ ೪೧ ॥ ಓಂ ಸುಷುಪ್ತಾಶ್ಚಿತ್ತಾಂ ತೋ
ಭೇದೇನ

30

॥ ೧೪ ॥ ಪತ್ಯಧಿಕರಣಮ್

14 ಪತಿತ್ವಾದಿಗುಣೈಃ
ಯುತ

ಶುಕ್ಲಿಗಲ್ಲ ನರ್ಮದಪತುರು ವೇವಪ್ಪಗಲ್ಲ
 ದೇವಿರಪದರುದೇ ವಾ.ಪ್ಪಣ ಬಿರುಕಲ್ಲನು
 ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ವೇವಿರಪನು.

ಭಿಕ್ಷು ಪತ್ರಾಪಿಪತ್ಯೇ ಭಿಕ್ಷುಃ

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಪದ್ಮದೇವಾಯನೈಕತೃಪ್ರಹರಣಮಾಧ್ಯಮಪ್ರಕಾಶನಮ್ ॥ ೨೩ ॥

॥ ೧ ॥ ಅನುಮಾನಕೋಧಕರೋಮಾಃ

1 ಆವೃತ್ತಿ:

ಅವಕ - ದುಃಖೀ - ಬಗ್ - ಜಾಣಾದಿ ಶಬ್ದಗಳ್ಳು
ಬ್ಬರೈ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ, ಅವುಗಳಿಗೆ
ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿಮಿತ್ತಗಳಿಗೆ ಪರವಶ್ಯನೇ ನ್ಯಾಮಿ
ಯಾಗಿರುವದರಿಂದ. ಇವು ಮುಖ್ಯತಃ ವರಪಾಠ್ಯ
ವಚನಗಳಾಗಿರುವವೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾಠ್ಯಗಳಿರುವವು.

- ೧ ಓಂ ಅನುಮಾನಕಮಪ್ಯುಕ್ತೇಷಾ ಮತಿ
ಚೇನ್ನ ಶರರರೂಪಕ
ಓಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ತು ತದರ್ಥತತ್ತ್ವತ್
ಓಂ ತದಧೀನತಾ ದರ್ಥವತ್
ಓಂ ಜೇಯತಾ ವಚನಾಜ್ಞ
ಓಂ ಪದತೀಲ ಚೇನ್ನ ಪ್ರಜ್ಞೋಽಪಿ
ಓಂ ವ್ರತೇಂದ್ರತ್
ಓಂ ತ್ರಯೇಣಾಮೇವ ಚೈವಮುಪನಾಸಃ
ಪ್ರಭುಃ
ಓಂ ಮಹದ್ಭಜೈ
ಓಂ ಚಮಸವದವಿಶೇಷಾತ್

- ॥ ೨ ॥ ಜ್ಯೋತಿರುಪಕ್ರಮಾಧಿಕರಣಮ್
೧೦ ಓಂ ಜ್ಯೋತಿರುಪಕ್ರಮಾತ್ಪು ತಥಾ
ಹೃದ್ಧೀಯತ ಏಕೇ
೧೧ ಓಂ ಕಲ್ಪನೋಪದೇಶಾಚ್ಚ ಮಧ್ಯಾ
ದಿವದಏರೋಧಃ

ಓಂ

ಓಂ

॥ ೩ ॥ ನ ಸಂಖ್ಯೋಪಸಂಗ್ರಹಾಧಿಕರಣಮ್

- ೧೨ ಓಂ ನ ಸಂಖ್ಯೋಪಸಂಗ್ರಹಾದಪಿ
ನಾನಾಭಾವಾದತಿರೇಕಾಚ್ಚ
೧೩ ಓಂ ಪ್ರಾಣಾದಯೋವಾಕ್ಯಶೇಷಾತ್
೧೪ ಓಂ ಜ್ಯೋತಿವೈಕೇಷಾವಮಸತ್ಸನ್ಯೇ

ಓಂ

ಓಂ

ಓಂ

2 ಕರ್ಮಾಚ್ಚೈಶ್ವ
ವಾಚ್ಯಃ

ಜ್ಯೋತಿಪ್ರಾಂಮಾಲು ಕರ್ಮಪೂತೃ ಜೂ ಧಕ
ಗಳಾದ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಾಲು ಶಬ್ದ ಗಳು. "ಸರ್ವೇಣೈಜ
ಸರ್ವೇಪೇನಾ ...ತಾವಾ ಮತಃ . ಇತ್ಯು
ಶ್ರುತಿಗಳು. "ಫರಮಾತ್ಮನು ಪರ್ಮದಾದ ರೂಪವಾದ
ಸರ ಶಬ್ದ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥನೆಂದೆ." ಪರಣಮಾದುವದ
ರಿಂದ ಕರ್ಮಜೋಧಕ ಜೋತಿರೂ ಶಬ್ದ ಗಳು
ಪರಮ ಮುಖ್ಯ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಕಲ್ಪು ಬೂ ಧಕ
ಗಳೂ ಆಗಿರುವವು.

3 ಏತಃ ಅಮತಾತ್ಮಕಃ

"ಯಸ್ಮಿನ್ ಪಂಚ ಪಂಚಜನ್ಮ" ಇತ್ಯು ಶ್ರುತಿ
ಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತ್ವವಾಚಕಗಳಾದ ಪಂಚಜನ್ಮ ಶ್ರುತಿ
ಗಳು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಬಹುರೂಪ ಇಲ್ಲವೆಂದು
ಪರಮಾತ ವಾಚಕ ಇಂಗಿರುವವು.

'ಯ ಅಕಾಶ ತಿವ್ಯಸಃ' ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿಗತ್
ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ
ರುವುದರಿಂದ ಆಕಾಶ ಶಬ್ದ ವಾಚ್ಯನು ಶ್ರೀ
ವಿಷ್ಣುವೇ ಆಗಿರುವನು

ಸರ್ವ ಶಬ್ದಗಳೂ ಸ್ವತಃ ಮುಖ್ಯ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ
ಪರಮಾತ್ಮ ವಾಚಕಗಳೇ ಆಗಿರುವವು ಮುಖ್ಯ
ವೃತ್ತಿಯೂ, ಪರಮ ಮುಖ್ಯ ವೃತ್ತಿ. ಮುಖ್ಯ
ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿರುವದು. ಸಕಲ
ಶಬ್ದಗಳೂ ಪರಮ ಮುಖ್ಯ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ
ಪರಮಾತ್ಮ ವಾಚಕಗಳಾಗಿರುವವು. ಮುಖ್ಯ
ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಕಂದಿವಾಚಕಗಳೂ ಆಗಿರುವವು.

4 ಅಪಾಂಶರಂ
ಕಾರಣಂಚ

೧೫ ಓಂ ಕಾರಣತ್ವೇನ ಚಾಕಾಶಾದಿಷು
ಯಥಾವ್ಯಪದಿಷ್ಯೋಕ್ತೇಃ ಓಂ

5 ಕರ್ಮವಾಚ್ಯೇ
ಚವಾಚ್ಯಃ

|| ೫ || ಸಮಾಕರ್ಷಾತ್
೧೬ ಓಂ ಸಮಾಕರ್ಷಾತ್ ಓಂ
೧೭ ಓಂ ಜಗದ್ವಾಚಿತ್ವಾತ್ ಓಂ
೧೮ ಓಂ ಜೀವಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಲಿಂಗಾದಿತಿ ಓಂ
ಚೇತಸ್ತ್ವಾದ್ವ್ಯಾಪ್ಯತಂ ಓಂ
೧೯ ಓಂ ಅನ್ಯಾರ್ಥಂ ತು ಚೈವಮೇಕೇ ಓಂ
ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾರ್ಥಮಟಿ ಚೈವಮೇಕೇ ಓಂ
೨೦ ಓಂ ವಾಕ್ಯಾನುಯಾತ್ ಓಂ
೨೧ ಓಂ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಸಿದ್ಧೇರ್ಲಿಂಗಮಾವೃರಥ್ಯಃ ಓಂ
೨೨ ಓಂ ಉತ್ತಮಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಏವಂಭಾವಾ ದಿತ್ಯಾಚ್ಯೋಕ್ತೇಃ ಓಂ
೨೩ ಓಂ ಅವಸ್ಥಿತೇರಿತಿ ಕಾಶಕ್ರತ್ಯಃ ಓಂ

6 ಪ್ರಶ್ನೆ:

೧೬ || ಪ್ರಶ್ನಾತ್ಮಕರಣಮ್

೨೪ ಓಂ ಪ್ರಶ್ನಾತ್ಮಕ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ದ್ವೈತ್ಯಾಂತಾನು

ಓಂ

ಪರೋಧಾತ್

ಓಂ

ಓಂ ಅಭಿಧ್ಯೋಪದೇಶಾಚ್ಚ

ಓಂ

ಓಂ ಸಾಕ್ಷಾಬ್ದೋಭಯಾಮ್ನಾನ್

ಓಂ

ಓಂ ಅತ್ಯಕತೇಃ ಪರಿಣಾಮಾತ್

ಓಂ

ಓಂ ಯೋನಿಶ್ಚ ಹಿ ಗೀಯತೇ

7 ಶೂನ್ಯ ಮೇವಚ

೧೭ || ಏತೇನ ಸರ್ವೇ ಐಶ್ವರ್ಯಾ

ತಾಧಿಕರಣಮ್ (ಸರ್ವೇ

ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಾಧಿಕರಣಮ್)

೨೫ ಓಂ ಏತೇನ ಸರ್ವೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಾಃ

ಓಂ

ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಾಃ

“ವದಿಗಳು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರುವಂತೆ, ಸಕಲ ಶಬ್ದಗಳೂ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನೇ ಬೋಧಿಸುತ್ತವೆ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಪಡೆನದಿಂದ, ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದಿ ಸ್ವಲ್ಪೇಗ ಶಬ್ದಗಳೂ ಸಹ ಪರಮಾತ್ಮವಾಚಕಗಳು ಆಗಿವೆ.

ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಧೀನವಾಗಿರುವವರೇಬ ಕಾರಣದಿಂದ, ಅಸತ್, ತುಚ್ಛ, ಶೂನ್ಯ ಮುಂತಾದ ನಿಷೇಧಾರ್ಥಕ ಶಬ್ದಗಳೂ ಸಹ ಪರಮಾತ್ಮವಾಚಕಗಳು ಆಗಿರುವವು ಆದುದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸರ್ವಶಬ್ದವಾಚನೀಂದು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು

ಇತಿ ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ |

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಶಂಕರಾಚಾರ್ಯನಕೃತ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರೀಶು ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ಚತುರ್ಥಃ ಪಾದಃ || ೧ || ೪ ||

॥ ೧ ॥ ಸ್ತುತ್ಯಧಿಕರಣಮ್

೧ ಓಂ ಸ್ತುತ್ಯನವಕಾಶದೋಷಪ್ರಸಂಗ ಇತಿ

ಚೇನಾನ್ಯಸ್ತುತ್ಯನವಕಾಶದೋಷ

ಪ್ರಸಂಗಾತ್

ಓಂ

೨ ಓಂ ಇತರೇಷಾಂ ಚಾನುಪಲಬ್ಧಿಃ

ಓಂ

೩ ಓಂ ಏತೇನ ಯೋಗಃ ಪ್ರತ್ಯಾಶ್ಚಃ

ಓಂ

॥ ೨ ॥ ನ ವಿಲಕ್ಷಣತ್ವಾಧಿಕರಣಮ್

೪ ಓಂ ನವಿಲಕ್ಷಣತ್ವಾದಸ್ಯ ತಥಾತ್ಮಂ ಚ

ಶಬ್ದಾತ್

ಓಂ

೫ ಓಂ ದ್ವೈತೇ ತು

ಓಂ

॥ ೩ ॥ ಅಭಿಮಾನ್ಯಧಿಕರಣಮ್

೬ ಓಂ ಅಭಿಮಾನಿವ್ಯವದೇಶಸ್ತು ವಿಶೇಷಾನು

ಗತಿಭ್ಯಾಂ

ಓಂ

೭ ಓಂ ದ್ವೈತೇ ಚ

ಓಂ

1 ಶೌತಸ್ತುತಿ ವಿರುದ್ಧತ್ವಾ

ತ್ಸತ್ಯತಯೋ ಹರೇಃ

ಗುಣಾನ್ ನಿಷೇದ್ಧಂ ನ

ಶಕ್ತಯಃ

ಓಂ

ಓಂ

ಓಂ

2 ವೇದಾನಿತ್ಯತ್ವಾತ್

ಮಾನ ಮುಶ್ತಮಮ್

ಓಂ

ಓಂ

3 ದೇವತಾಪಟನಾ

ದಾಪುಃ ವಂದಂತೀ

ತ್ಯಾದಿಕಂ ಪಟಃ

ನಾಯುಕ್ತವಾದಿ

ಓಂ

ಓಂ

ಸರಜ್ಜತಮಹಾದವಿಷ್ಣೋದಿ ಪ್ರಣೀತವಾದ ಪಂಚ
ಸ್ಥಾನಾ ರಾತ್ರಾದಿ ಸ್ತುತಿಸಂವಾದರಿಂದ ಕೂಡಿದ (ಸ್ತುತಿ
ಸಂವಾದಿಯಾದ) ಶ್ರುತಿ ಪ್ರಮಾಣವಿರುವದರಿಂದ
ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಜಗತ್ಪರ್ವತ್ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಸಂಭವಿಸುವದು
ಇತರಿಗೆ ಕೂಡುವದಿಲ್ಲ-ಶ್ರುತಿವಾದಿ ಸ್ತುತಿಗಳು
ಪಂಚರಾತ್ರಾದಿಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದುದರಿಂದ
ಅವು ಪ್ರಮಾಣವಲ್ಲ

ಸಂವಾದಾನುಪೇಕ್ಷವಾದ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯರೂಪ
ಇತರ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವಿರುವದರಿಂದ ಹಾಗೂ ನಿಯತ
ಏಕ ಪ್ರಕಾರಕ(ನಿತ್ಯ)ವಾಗಿರುವದರಿಂದ ವೇದಕ್ಕೂ
ಹಾಗೂ ವೇದಾನುಸಾರಿಯಾದ ಪಂಚರಾತ್ರಾದಿ
ಸ್ತುತಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವು ಸಿದ್ಧಿಸುವದು

ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ 'ವೈದ್ಯವೀತ್
(ಮಾಣ್ಯ ಮಾತನಾಡಿತು) ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯಗಳು
ಅಭಿಮಾನಿದೇವತಾವಿವೇಕಿಯಿಂದ (ವೈದ್ಯವೀತ
ಎಂದರೆ ಮಾಣ್ಯ ಮಾತನಾಡಿತು, ಎಂದರೆ ಜಡ

॥ ೪ ॥ ಆಸದಧಿರಣಮ್

೮ ಓಂ ಅಸದಿತಿ ಚೇನ್ನ ಪ್ರತಿಷೇಧಮಾತ್ರ

ಓಂ

ತ್ವಾತ್

೯ ಓಂ ಅಟೀತೌ ತದ್ವತ್ಪ್ರಸಂಗಾದ

ಸಮಂಜಸಂ

ಓಂ

೧೦ ಓಂ ನ ತು ದ್ವಷ್ಟಾಂತಭಾವಾತ್

ಓಂ

೧೧ ಓಂ ಸ್ವಪಕ್ಷದೋಪಾಚ್ಛ

ಓಂ

೧೨ ಓಂ ತರ್ಕಾಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ನಾದದಷ್ಟನ್ಯಥಾನು

ಓಂ

ಮೇಯಮಿತಿಚೇದೇವಮುಷ್ಯ

ಓಂ

ನಿರ್ಮೋಕ್ಷಪ್ರಸಂಗಃ

ಪ್ರವೇಶಗೃಹವು ದೂತನಾಡುವದು ಅಸಂಭಾವ್ಯವು. ಆದರಿಂದ ವೇದ ಅಪ್ರಮಾಣ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಮೃದಭಿಮಾನದೇವತೆಯು ಮಾತನಾಡಿತು. ಎಂಬ ಅರ್ಥವು ವಿದಿಕೆತನಾಗಿದ್ದವರಾದ ಯಾವ (ಒ ಚಕ್ರ, ಅಪಕ ಶಿಲ್ಪ) ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಕೇಗಿರುವದರಿಂದ ಇಂತಹ ಖಾತ್ಯಗಳು ಸ್ಥೋತ್ರಗೊಂಡ ಸಮಗ್ರ ವೇದವು ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿರುವದು

4 ಅಸನ್ಮೈವ ಕಾರಣಂ

ದೃಶ್ಯತೆ ಕೃಚಿತ್ |

ಅಸಜ್ಜೀವ ಪ್ರಧಾನಾದಿ ಶಬ್ದಾಃ

ಬ್ರಹ್ಮೈವ ಸರ್ವರಂಜದಂತಿ ಕಾರಣತ್ವೇನ ಕೃಪಿ |

ಓಂ

ಓಂ

ಓಂ

ಓಂ

ಓಂ

ಓಂ

ಓಂ

೧೩ ಓಂ ಏತೇನ ಶಿಷ್ಯಾ ಅಪರಿಗ್ರಹಾ ಆಪಿ

ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಾಃ

ಓಂ

॥ ೫ ॥ ಭೋಕ್ತಾ ಪತ್ಯಧಿಕರಣಮ್

೧೪ ಓಂ ಭೋಕ್ತಾ ಪತ್ಯೇರವಿಭಾಗಶ್ಚೇತಾಃ

ಓಂ

ಲೋಕಪತಾಃ

5 ಪೂರ್ಣಗುಣೋ ಹರಿಃ

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜಿಂಪು ಜಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ 'ಪರೇಽವ್ಯಯೀ ಸರಃಪೀಠಿ ಭವಂತಿ' ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವ ಬ್ರಹ್ಮರಿಗೆ ಸ್ವಾನ್ವೈತ್ಯವನ್ನು ದೇಶದಿಂದ ಹೀಗೆ ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧವಾದ ವಸ್ತುಗಳು ಎಂದಿಗೂ ಅಭಿನ್ನವಾಗಲಾರವು ಆದರಂತೆ ಜೀವಬ್ರಹ್ಮೈಕ್ಯವನ್ನು ಭೋಧಿಸುವ ಶ್ರುತಿಗಳು. ಸ್ವಾನ್ವೈತ್ಯಮತ್ತೈಕ್ಯವೆಂಬ ತಾದರ್ಥಿಕಾಂತರಗಳಿಂದ ಸಾಮಕಾಶವಾಗುವದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಜೀವ-ಬ್ರಹ್ಮರಿಗೆ ಭೇದವನ್ನು ಭೋಧಿಸುವ ನಿರವಕಾಶ ಪ್ರಬಲಶ್ರುತಿಗಳಿರುವದರಿಂದ ಜೀವ ಬ್ರಹ್ಮರುಭಿನ್ನರಾಗಿರುವರು. ಮತ್ತು ಪರಮಾತ್ಮನು ಜಗತ್ಕರ್ತೃತ್ವ-ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಅನಂತಗುಣಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣನಾಗಿಯೇ ಇರುವನು.

ಪರಮಾತ್ಮನು ಸಾಧಸಾಂತರ ನಿರಪೇಕ್ಷನಾಗಿ ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದಲೇ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ

6 ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯತ್

ನಾಯುಕ್ತಂ ತದ್ವ

॥ ೬ ॥ ತದನನ್ಯತ್ವಾಧಿಕರಣಮ್

೧೫ ಓಂ ತದನನ್ಯತ್ವಮಾರಂಭಣಶ್ಚಾ ದಿಭ್ಯಃ ಓಂ

- ೧೭ ಓಂ ಭಾವೇ ಚೋಪಲಭ್ಯಃ
 ೧೭ ಓಂ ಸತ್ತ್ವಾಚ್ಚಾ ವರಸ್ತ್ಯ
 ೧೮ ಓಂ ಅಸದ್ವ್ಯಸ ಪದೇಶಾನ್ಮೇತಿಚೀನ್ಮ
 ಧರ್ಮಾಂತರೇಣ ವಾಕ್ಯಶೇಷಾತ್
 ೧೯ ಓಂ ಯುಕ್ತಃ ಶಬ್ದಾಂತರಾಚ್ಚ
 ೨೦ ಓಂ ಪಟವಚ್ಚ
 ೨೧ ಓಂ ಯಥಾ ಪ್ರಾಣಾದಿಃ

ದೇಚ್ಛುತಃ

ಓಂ
 ಓಂ
 ಓಂ
 ಓಂ
 ಓಂ
 ಓಂ
 ಓಂ

ಕಾರಣನಾಗಿರುವನು. ಅವನು ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿರುವ
 ದಿಂದ ಇತರರ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಅವನಿಗಿರುವದಿಲ್ಲ.

॥ ೭ ॥ ಇತರವ್ಯಪದೇಶಾಧಿಕರಣಮ್

- ೨೨ ಓಂ ಇತರವ್ಯಪದೇಶಾದ್ಧಿ ತಾಕರಣಾದಿ
 ದೋಷ ಪ್ರಸಕ್ತಿಃ
 ೨೩ ಓಂ ಅಧಿಕಂ ತು ಭೇದನಿರ್ದೇಶಾತ್
 ೨೪ ಓಂ ಆಶ್ರಾದಿಷಟ್ವೈಶ್ವತದನುಪಪತ್ತಿಃ
 ೨೫ ಓಂ ಉಪಸಂಹಾರದರ್ಶನಾನ್ಮೇತಿಚೀತ್

ಕ್ಷೀರವದ್ಧಿ

೨೬ ಓಂ ದೇವಾದಿವದಮಿ ಲೋಕಃ

ಓಂ

7 ಸರಸ್ವತೃತ್ವಾತ್
 ನಾಯಕತ್ವಂ ತದ್ವ್ಯ
 ದೇಚ್ಛುತಃ

126

ಜೀವನು ಸ್ವತಂತ್ರಕರ್ತೃತ್ವವೇದು ದೇಳವಾರದು.
 ಓತವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದಿರುವದು, ಅಹಿತವನ್ನು
 ದೂರಮಾಡದಿರುವದು ಇವೇ ಮುಂತಾದ ದೋಷ
 ಗಳು ಜೀವನಲ್ಲಿರುವ ರಿಂದ ಅವನು ಜಗತ್ಕರ್ತೃತ್ವವೆಲ್ಲ
 ಪರಮಾತ್ಮನು ಸರಸ್ವತೃತ್ವವಾದ ರಿಂದ ಅವನೇ
 ಜಗತ್ಕರ್ತೃವು.

೨೧	ಓಂ ಕೃತ್ಯ ಪ್ರಸಕ್ತ ನಿರಾಪದಯವ್ಯ ಶಸ್ತ್ರ ಕೋಪೋ ವಾ	ಓಂ
೨೨	೮ ಶ್ರುತಿ ಶ್ರು ಮೂಂತಾಧಿಕರಣಮ್ ಓಂ ಶ್ರುತೇಸ್ತು ಶ್ರು ಮೂಂತಾತ್	ಓಂ
೨೩	ಓಂ ಅತ್ಯನಿಚೈವಂ ವಿಹಿತಾಶ್ಚ ಹಿ	ಓಂ
೨೪	ಓಂ ಸ್ವಪಕ್ಷದೊಃಪಾಶ್ಚ	ಓಂ
೨೫	ಓಂ ಸರ್ವೋಪ ತಾ ಚ	ಓಂ
೨೬	ತದ ಶ್ಲೋಕಾತ್	ಓಂ
೨೭	ಓಂ ಏಕರಣತ್ವಾನೈತಿಚಿತ್ತದುಕ್ತಂ	ಓಂ
೨೮	೯ ನ ಪ್ರಯೋಜನವತ್ಪ್ರಾಧಿಕರಣಮ್	ಓಂ
೨೯	ಓಂ ನ ಪ್ರಯೋಜನವತ್ಪ್ರಾತ್	ಓಂ
೩೦	ಓಂ ಲೋಕವತ್ತು ಲೀಲಾಕೈವಲ್ಯಂ	ಓಂ
೩೧	೧೦ ವೈಷಮ್ಯನೈರ್ಭೃಣಾಧಿಕರಣಮ್	ಓಂ
೩೨	ಓಂ ವೈಷಮ್ಯನೈರ್ಭೃಣೈಃ ನ ಸಾಮೇಕ್ಷ ತ್ವಾತ್ಪ್ರಧಾ ಹಿ ದರ್ಶಯತಿ	ಓಂ
೩೩	ಓಂ ನ ಕರ್ಮಾವಿಭಾಗಾದಿತಿ ಚೇನ್ನಾ ನಾದಿತ್ವಾತ್	ಓಂ

೨೭ ಓಂ ಉಪಪದ್ಯತೇ ಚಾಪ್ಯಪಃ

ಲಭ್ಯತೇ ಚ

ಓಂ

|| ೧೧ || ಸರ್ವಧರ್ಮೋಪಪತ್ಯಧಿಕರಣಮ್

11 ನಾಯುಕ್ತಂ

೨೮ ಓಂ ಸರ್ವಧರ್ಮೋಪಪತ್ತೀಶ್ಚ

ಓಂ

ತದ್ವದೋಚ್ಛ್ರೀಃ

ಪರಮಾತ್ಮನು ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿರುವದರಿಂದ ಗುಣ
ದೋಷಾಭಾವವತ್ಸರೂಪವಾದ ಸರ್ವ ಧರ್ಮಗಳೂ
ಅವನಲ್ಲಿ ಯುಕ್ತವಾಗುವದರಿಂದ ಅವನು ಸರ್ವ
ಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿರುವನು. ಅವನ ಗುಣಪೂ
ರ್ಣತ್ವ ಪಿವಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯುಕ್ತ ಪಿರೋಧ
ಶಂಕೆಯೂ ಸಂಭವಿಸುವದಿಲ್ಲ

|| ಇತಿ ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯ ಸ್ಯ ಪ್ರಥಮಃ ಪಾದಃ ||

೨೦

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನಕೃತ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರೇಷು ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ಪ್ರಥಮಃ ಪಾದಃ || ೨ || || ೧ ||

ಭ್ರಾಂತಿ ಮೂಲತಯಾಚ್ಛೇದ ಸಮಯಾನಾಮಯುಕ್ತೇಃ
ನತದ್ವಿರೋಧಾದ್ವಚನಂ ವೈದಿಕಂ ಶಂಕೃತಾಂ ಪ್ರಜೇತ್ ||

ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಚಾರ್ವಾಕ ಬೌದ್ಧ ಸಾಂಖ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲ ಸಮಯ
ಗಳು ದೋಷ ಮೂಲಕವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಅವು
ತತ್ತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭ್ರಾಂತಿ
ಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸಮಯ
ಗಳೂ ಸರಿಯಾದ ಯುಕ್ತಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ

೧ ರಚನಾಸುಪಪ್ತಕೃಕರಣಮ್	1	“	ಅಕ್ಷೀತನವಾದ ಪ್ರಧಾನಕ್ಕೆ ಸ್ವತ ಪ್ರವೃತ್ತಿ- ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣವಿಲ್ಲದಿರುವದರಿಂದನಂಬಿವ್ಯಾ- ನುಮಾನ ಪರಿಹರಿತವಾದ ಪ್ರಧಾನವು ಜಗತ್ಕರ್ತೃ ವಾಗಬಾರದು.
೧ ಓಂ ರಚನಾನುಪಪತ್ತಿಶ್ಚ ನಾನುಮಾನಂ ಓಂ ೨ ಓಂ ಪ್ರವೃತ್ತಿಶ್ಚ ಓಂ ೩ ಓಂ ಪರೋಕ್ಷಂಬುಪಕ್ಷೇತ್ತತ್ವಾಪಿ ಓಂ ೪ ಓಂ ವ್ಯತಿರೇಕಾನವಸ್ಥಿತಶ್ಚಾನವೇಕ್ಷತ್ವಾತ್ ಓಂ			
೨ ಅನ್ಯತ್ರಾಥ ವಾಢಿಕರಣಮ್	2	“	ಈಶ್ವರನು ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವ ಸತ್ತ ಪ್ರವಸಾ- ದುದರಿಂದ ಈ ಜಗತ್ತು ಅವನನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ ರುವದು ಅವನೇ ಜಗತ್ಕರ್ತೃವಾಗಿರುವನು. ಕ್ಷಣಾದಿಗಳಿಗೆ ಪರ್ಜನ್ಯನಂತೆ ಅವನು ಅನುಗ್ರಹಕ ಮಾತ್ರನೇನು ಭಾವಿಸಬೇಕು.
೫ ಓಂ ಅನ್ಯತ್ರಾಥಾವಾಚ್ಯ ನ ಶ್ಚ ಕಾರ್ತವತ್ ಓಂ			
೩ ಅಭ್ಯುಪಗಮಾಧಿಕರಣಮ್	3	”	ಓದಾಂತ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಅವಶ್ಯವಾದ ವಿಷಯ — ಪ್ರಯೋಜನಗಳಿಲ್ಲದಿರುವದರಿಂದ ತಾರ್ಕಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಉಪೇಕ್ಷಣೀಯವಾಗಿದೆ
೬ ಓಂ ಅಭ್ಯುಪಗಮೈಕ್ಯಪರ್ಥಾ ಭಾವತ್ ಓಂ			
೪ ಪುರುಷಾಶ್ಚಾಧಿಕರಣಮ್	4	“	ದೇವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ದಿಗಳು ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಧೀನಗಳೇ- ಆದುದರಿಂದ “ಅಕ್ಷೀತನವಾದ ಪ್ರಧಾನವು ಈರುಷ ಸಂಬಂಧದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಸುತ್ತದೆ” ಎಂಬ
೭ ಓಂ ಪುರುಷಾಶ್ಚಾಧಿಕರಣಮ್ ಓಂ ೮ ಓಂ ಅಧಿಕರಣಮತ್ಯೇನ ಓಂ			

ಸೋಮ್ಯನುಮೂಲವು ದೃಷ್ಟಾಂತ ಭಾಷಣದ
ಕೂಡಿರುವುದರಿಂದ ಅಯುಕ್ತವೂ ಮಗೂ ಸಕಲ
ಶ್ರುತಿ ಯುಕ್ತ ಸ್ತುತಿ ವಿರುದ್ಧವೂ ಆಗಿರುವದ
ರಿಂದ ನಿರೀಶ್ವರ ಸಾಯಿ ಸಮಯವು ಅಸದೃಶಿಸ
ವಾಗಿರುವದು

ಶರೀರ ಸಂಬಂಧವಾದ ಪುರುಷನು ದೃಷ್ಟಿಸಿದ
ನಂದೂ ಅಂಗಕೂಟದರೂ ಸಹ ನಿಜವಾಗಿ
ಸ್ವನ ಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವದರಿಂದ ಶರೀರ
ಸಂಬಂಧವು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪರಮಾತ್ಮ
ನನ್ನೆಂಬ ಅರ್ಥವೇ ಕರ್ತೃತ್ವವೂ ಕೂಡವುದಿಲ್ಲ.

ಸಕಲ ಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತಿಯುಕ್ತವಿರುವವಾಗಿರು
ವದರಿಂದ ಪರಮಾಣು ಜಗತ್ತಾರಂಭದ ಇಚ್ಛಾ
ಮೊದಲಾದ ವೈಶೇಷಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಅದೇಶ್ವ
ವಾಗಿರುವವು.

”

5

|| ೫ || ಅನ್ಯಧಾನುಮಿಥ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್
೯ ಓಂ ಅನ್ಯಧಾನುಮಿತ್ಯಾಚ್ಚ ಜ್ಞಾತೃ
ವಿಯೋಗಾತ್
೧೦ ಓಂ ವಿಪ್ರತಿಷೇಧಾಚ್ಚ ಸಮಂಜಸಂ

ಓಂ

ಓಂ

”

6

|| ೬ || ವೈಶೇಷಿಕಾಧಿಕರಣಮ್
೧೧ ಓಂ ಮಹದ್ವೇಷವದ್ವಾ ಪ್ರಸ್ಯವತಿ
ಮಂಡಲಾಭ್ಯಾಂ
೧೨ ಓಂ ಉಭಯಥಾಪಿ ನ ಕರ್ಮಾತಸ್ತ
ದಭಾವಃ
೧೩ ಓಂ ಸಮವಾಯುಭ್ಯುಷಗಮಾಚ್ಛ
ಸಾಮ್ಯಾದನವಸ್ಥಿತೇಃ

ಓಂ

ಓಂ

ಓಂ

- ೧೪ ಓಂ ಸತ್ಯಮೇವ ಚ ಭಾವಾತ್ ಓಂ
 ೧೫ ಓಂ ರೂಪಾದಿಮತ್ತ್ವಾ ಚ ವಿಪರ್ಯತ್ ಓಂ
     ಯೋ ದರ್ಶನಾತ್ ಓಂ
 ೧೬ ಓಂ ಉಭಯಥಾ ಚ ದೋಷಾತ್ ಓಂ
 ೧೭ ಓಂ ಅಪರಗ್ರಹಾತ್ಯಾತ್ಮಂಶಃ ಓಂ
     ಪಾನೇಪೇಕ್ಷಾಃ ಓಂ

|| ೭ || ಸಮುದಾಯಾಧಿಕರಣಮ್ 7

- ೧೮ ಓಂ ಸಮುದಾಯ ಉಭಯಹೇತುಕೇಽಪಿ ಓಂ
     ತದಪ್ರಾಪ್ತಿಃ ಓಂ
 ೧೯ ಓಂ ಇತರೇತರಪ್ರತ್ಯಯತ್ವಾಽಪಿಚೇದೋಃ ಓಂ
     ತತ್ತ್ವಮಾತ್ರನಿಮಿತ್ತತ್ವಾತ್ ಓಂ
 ೨೦ ಓಂ ಉತ್ತರೋತ್ಪಾದೇ ಚ ಪೂರ್ವಃ ಓಂ
     ನಿರೋಧಾತ್ ಓಂ
 ೨೧ ಓಂ ಅಸತಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೋಪರೂಢೋಃ ಓಂ
     ಯತೋಪದ್ಯಮನ್ಯಥಾ ಓಂ
 ೨೨ ಓಂ ಪ್ರತಿಸಂಖ್ಯಾಽಪ್ರತಿಸಂಖ್ಯಾನಿರೋಧಾಃ ಓಂ
     ಪ್ರಾಪ್ತಿರವಿಚ್ಛೇದಾತ್ ಓಂ

ಅಣಗಳಿಂದ ಸಮುದಾಯವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ
 ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಸಮುದಾಯವು
 ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಣಗಳ ವಸ್ತುತ್ವದಿಂದ
 ಸಮುದಾಯವು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ
 ಪರಮಾಣುವೆಂಬವೇ 'ಘಟವೆಂಬವು' ಎಂದು
 ಹೇಳುವ ಬೌದ್ಧರು ಮತಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ಯೋನ್ಯಾಶ್ರಯ
 ಇವೇ ಮುಂತಾದ ದೋಷಗಳು ಬರುವದರಿಂದ
 ಬೌದ್ಧರು ಕೃತನಿರೂಪಕವಾದುದರಿಂದ,
 ಅದು ದುಷ್ಟವಾಗಬಹುದು.

೩೫ ಓಂ ನ ಚ ಪರ್ಯಾಯಾದಪ್ಯು
ವಿರೋಧೋ ವಿಕಾರಾದಿಭ್ಯಃ
೩೬ ಓಂ ಅಂತ್ಯವಸ್ಥಿತೇಶೋ ಭಯನಿತ್ಯಪ್ಪಾ
ದವಿಶೇಶಾತ್

ಓಂ
ಓಂ

॥ ೧೧ ॥ ಪತ್ಯುತ್ಥಧಿಕರಣಮ್
೩೭ ಓಂ ಪತ್ಯುರನಾಮಂಜಸ್ಮಾತ್
೩೮ ಓಂ ಸಂಬಂಧಾನುಪಪತ್ತೇಶ್ಚ
೩೯ ಓಂ ಅಧಿಷ್ಠಾನಾನುಪಪತ್ತೇಶ್ಚ
೪೦ ಓಂ ಕರಣವಚ್ಛೇದ್ನ ಭೋಗಾದಿಭ್ಯಃ
೪೧ ಓಂ ಅಂತವತ್ತ್ವಮಸರ್ವಜ್ಞತಾವಾ

ಓಂ
ಓಂ
ಓಂ
ಓಂ
ಓಂ
ಓಂ

॥ ೧೨ ॥ ಉತ್ಪತ್ಯಧಿಕರಣಮ್
೪೨ ಓಂ ಉತ್ಪತ್ಯಸ್ಸಂಭವಾತ್
೪೩ ಓಂ ನ ಚ ಕರ್ತುಃ ಕರಣಂ
೪೪ ಓಂ ವಿಜ್ಞಾನಾದಿಭಾವೇ ವಾ ತದ
ಪ್ರತಿಷೇಧಃ

ಓಂ
ಓಂ
ಓಂ

ಪಶ್ಚುವಿನಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಆಸಂಭಾವಿತ ಹಾಗೂ
ಯುಕ್ತಿ-ಪ್ರಮಾಣ ವಿರುದ್ಧವಾದುದರಿಂದ ಆ
ಮತವು ಆಗ್ರಾಹ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಪಾರತತ್ವತ್ವಾದಿ ದೋಷಗಳು ಪಶುವನಿರಾಧರ
ರಾದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವುದರಿಂದ ರುದ್ರನು
ಜಗತ್ಪ್ರಕೃತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಆಸಮರ್ಥನಾಗಿರುವನು.

ಪುರುಷಾನನುಗೃಹೀತಳಾದ ಸ್ತ್ರೀಯಿಂದ
ಉತ್ಪತ್ತಿಯು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡು ಬಂದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ
ರಕ್ತಿಯು ಜಗತ್ಪಾರಣಳಿಂದ ಹೇಳುವ
ಮತವು ಆಯುಕ್ತವಾದುದು.

೪೫ ಓಂ ವಿಪ್ರತಿಷೇಧಾಂತ್ಯಃ ಓಂ || ಇತಿ ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ದ್ವಿತೀಯಃ ಪಾದಃ ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕೃಷ್ಣದೇವಾಯನಕೃತ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರೇಷು ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ದ್ವಿತೀಯಃ ಪಾದಃ || ೨ || ೨ ||

|| ೧ || ವಿಯದಧಿಕರಣಮ್

೧ ಓಂ ನ ವಿಯದತ್ರತಃ

೨ ಓಂ ಆಸ್ತಿ ತು

೩ ಓಂ ಗೌಣ್ಯಸಂಭವಾತ್

೪ ಓಂ ಶಬ್ದಾಚ್ಛೇದ

೫ ಓಂ ಸ್ಯಾಚ್ಛೇದಕಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದವತ್

೬ ಓಂ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಹಾನಿರವ್ಯತಿರೇಕಾಚ್ಛೇದಃ

೭ ಓಂ ಯಾವದ್ವಿಕಾರಂ ತು ವಿಭಾಗೋ

ಲೋಕವತ್

|| ೨ || ಮಾತೃಶ್ವಾಧಿಕರಣಮ್

೮ ಓಂ ಏತೇನ ಮಾತೃಶ್ವಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಃ

1 ಆಕಾಶಾದಿ ಸಮಸ್ತಂಚ

ತಜ್ಞಂ ತೇನೈವ

ಆಕಾಶದ ಅನುತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಶ್ರುತಿಗಳು

ಇಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ. "ಆತ್ಮನ ಆಕಾಶಃ ಸಂಭೂತಃ"

ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಆಕಾಶವು

ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿರುವುದು.

"ಪ್ರಾಣಾನ್ವಾಯುರಜಾಯತ" ಎಂದು ಶ್ರುತಿಯು

ರುವದರಿಂದ ವಾಯುಏವಗೋ ಸಹ ಉತ್ಪತ್ತಿಯು

ಸಂಭವಿಸುವದು.

|| ೩ || ಅಸಂಭವಾಧಿಕರಣಮ್
೯ ಓಂ ಅಸಂಭವಸ್ತು ಸತೋಽ
ನುಪಪತ್ತೇಃ

ಓಂ

3 ಸೋಽನುತ್ಪತ್ತಿ
ಲಯಃ ಕರ್ತಾ

ಬ್ರಹ್ಮನು ಸ್ವತಂತ್ರನಾದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ
ಉತ್ಪತ್ತಿಯಿಲ್ಲ. "ಅಸತಃ ಸದಜಾಯತ" ಎಂಬಲ್ಲಿ
ಅಸತ್ತಿನಿಂದ ಸದ್ಉತ್ಪತ್ತಿಯು ಅಸಂಭವವಿತ್ತವೆಂದ
ರಿದೆ. ಅಸತ್ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾದ, ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ.
ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವ ಹೊಂದಿದನು ಎಂದು ಅರ್ಥ
ಮಾಡಬೇಕು.

|| ೪ || ತೇಜೋಧಿಕರಣಮ್
೧೦ ಓಂ ತೇಜೋಽತಸ್ತಧಾಹ್ಯಾಹ

ಓಂ

4 ಅಕಾಲಾದಿ ಸಮಸ್ಥಂಜ
ತಜ್ಜಂ ತೇನೈವ

ಬ್ರಹ್ಮನು ಜಾಯವನ ಮುಖಾಂತರ ತೇಜಸ್ಸಿನ
ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣನಾಗಿರುವನು. ಅದುದರಿಂದ
ತೇಜಸ್ಸು ಪರಬ್ರಹ್ಮನಿಂದಲೇ ಉತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು
ಹೊಂದುತ್ತದೆ.

|| ೫ || ಅಬಧಿಕರಣಮ್
೧೧ ಓಂ ಆಪಃ

ಓಂ

"ಬ್ರಹ್ಮವೇದಮಗ್ರ ಅಸೀತ್ತದಪೋಽಸೃಜತ್"
ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಶ್ರುತಿಯು ಇರುವದರಿಂದ
ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಜಲವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನೆಂದು ತಿಳಿಯ
ಬೇಕು.

|| ೬ || ಪ್ರಥಿವ್ಯಧಿಕರಣಮ್

6 "

"ತಾ ಅನ್ನಮಸೃಜತ್" ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯು ಜಲ

೧೨ ಓಂ ಪ್ರಥಮ್ಯಧಿಕಾರರೂಪಶಬ್ದಂ
ತರಾದಿಭ್ಯಃ

ಓಂ

ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ಅನ್ಯಪು ಮುಟ್ಟಿತೆಂದು ಹೇಳು
ತ್ತದೆ, 'ಅದ್ಭುತಪ್ರಥಿವೀ' ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯು
ಜಲದಿಂದ ಪ್ರಥಮ್ಯಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತೆಂದು
ತಿಳಿಸುವದು. ಹೀಗೆ ಶ್ರುತಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧ
ವಾಗಿರುವದನ್ನು ತಿಳಿಸುವದೆಂದಿದೆ ಅಪ್ರಮಾಣ
ಇಂತಹ ಶ್ರುತ್ಯವಲಂಬಿಯಾದ ವಿಷ್ಣು ವಿನ
ಜಗತ್ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವೂ ಅಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ಶಂಕಿಸ
ಬಾರದು ಏಕೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಅಸ್ತು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ
"ಪ್ರಥಿವೀವಾ ಅನ್ಯಂ" ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿಯಿಂದ
ಪ್ರಥಿವೀ ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿದರೆ ಯಾವ
ವಿರೋಧವೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ.

೩೫

7 ಆಕಾಶಾದಿ ಸಮಸ್ತಂ
ತೇನೈವ ಲೀಯತೇ

ಓಂ

"ತದಭಿಧ್ಯಾನಾತ್" ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಧ
ನವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಕಲ್ಪರೇಚ್ಛಾನಿಮಿತ್ತವೃತ್ತವನ್ನು ಹೇಳಿರು
ವದರಿಂದ ಜಗತ್ಪಂಚಾರಕನು ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವೇ
ಆಗಿರುವನು.

|| ೭ || ತದಭಿಧ್ಯಾನಾಧಿಕರಣಮ್
೧೩ ಓಂ ತದಭಿಧ್ಯಾನಾದೇವ ಶು
ತಶ್ಚಿತ್ತಗಾತ್ರಃ

॥ ೮ ॥ ವಿಪರ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್

೧೪ ಓಂ ವಿಪರ್ಯಯೇಣ ತು ಕ್ರಮೋತ್ತತ

ಉಪಪದ್ಯತೇ ಚ

ಓಂ

8 ಲೀಯತೆ

ಪೂರ್ವೋತ್ಪನ್ನಂಗೆ ಉತ್ತರೋತ್ಪನ್ನಂಗೆಂಗಿಂತಲೂ
ಅಧಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುವದರಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಮಕ್ಕೆ
ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಮದಿಂದ ಒಯವನ್ನು
ಹೇಳಬೇಕು.

॥ ೯ ॥ ಅಂತರಾವಿಜ್ಞಾನಾ (ಅಂತರಾ)ಧಿಕರಣಮ್

೧೫ ಓಂ ಅಂತರಾವಿಜ್ಞಾನಮನಗೀ ಕ್ರಮೇಣ

ತಲ್ಲಿಂಗಾದಿತಿ ಚೇನ್ನಾವಿಶೇಷಾತ್

ಓಂ

೧೬ ಓಂ ಚರಾಚರವ್ಯಪಾತ್ರಯಸ್ತು ಸ್ಯಾತ್ಪದ್ಯತಿ

ಪದೇಶೋಭಾಕ್ತಸ್ತದ್ಭಾವ

ಭಾವಿತ್ಯಾತ್

ಓಂ

9 ಸಮಸ್ಥಂಚಿ

ವಿಜ್ಞಾನಮನಸ್ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಉತ್ಪತ್ತಿಕೃಮದಿಂದ
ಒಯವನ್ನು ಹೇಳುವ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಲ್ಲ
ದಿರುವದರಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮದಿಂದಲೇ
ಒಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು.

॥ ೧೦ ॥ ನಾತ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್

೧೭ ಓಂ ನಾತ್ಯಾತ್ರತೇರ್ನಿತ್ಯತ್ವಾಚೇತಃಚಕ್ಷುಃ

ಓಂ

10 ಸೋನುತ್ಪತ್ತಿಲಯಃ

ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಒಯವನ್ನು ಹೇಳುವ ಶ್ರುತಿಗಳಿಲ್ಲ
ದಿರುವದರಿಂದ, ಮತ್ತು ಶ್ರುತಿಗಳು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ
ನಿತ್ಯವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವದರಿಂದ. ಪರಮಾ
ತ್ಮನು ಯಾರಲ್ಲಿಯೂ ಒಯವನ್ನು ಹೇಳುವದಿಲ್ಲ

11 ೧೧ || ಚಾರ್ಥಕರಣಮ್

೧೨ ಓಂ ಚೋಕ್ತ ಏವ

೧೩ ಓಂ ಯುಕ್ತೇಶ್ವ

ಓಂ

ಓಂ

12 || ಉತ್ಪಾಂತ್ಯಧಿಕರಣಮ್

೨೦ ಓಂ ಉತ್ಪಾಂತ್ಯಧಿಕರಣಮ್

೨೧ ಓಂ ಸ್ವಾತ್ಮನಾ ಚೋಕ್ತರಯೋಃ

೨೨ ಓಂ ನಾನಾರತಚ್ಚುತೇರಿತಿ ಚೇನ್ನೇ

ತರಾಧಿಕಾರಾತ್

೨೩ ಓಂ ಸ್ವಶಬ್ದೋನ್ಯಾನ್ಯಾಭ್ಯಾಂ ಚ

೨೪ ಓಂ ಅವಿರೋಧತ್ವಂದನವತ್

೨೫ ಓಂ ಅವಸಿತಿವೈಶೇಷ್ಯಾದಿತಿ ಚೇನ್ನಾ

ಭೃಪಗಮಾದ್ಧೃದಿ ಹಿ

೨೬ ಓಂ ಗುಣಾದ್ವಾ ಲೋಕವತ್

ಓಂ

ಓಂ

13 || ವ್ಯತಿರೇಕಾಧಿಕರಣಮ್

೨೭ ಓಂ ವ್ಯತಿರೇಕೋ ಗಂಧವತ್ತಥಾ ಚ

ದರ್ಶಯತಿ

ಓಂ

11 ಆಕಾಶಾದ ಸಮಸ್ತೇಶ್ವ

ತಜ್ಞಂ

ಅನಾದಿತ್ಯನಾದ ಜೀವನೇಗೆ ಈಶ್ವರಾಧೀನದೇಶ್ವ
ವತ್ಪರೂಪ ಉತ್ಪತ್ತಿಯು ಕೂಡುವದು.

12 ಜೀವಸ್ತದ್ವಶಗಃ

ಸದಾ

ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನಿಗೆ ಉತ್ಪಾದಿತಲೋಕಾಂತದ
ಗಮನ-ಏತಲೋಕಗಮನಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುವದ

ರಿಂದ ಜೀವನು "ಅಣು"ವಾಗಿರುವನು. ವತ್ಪು

ಪರಮಾತ್ಮನು ಅಧೀನನಾಗಿರುವನು.

ಅಣುವಾದದ್ದು ಭಿನ್ನಾಂಶಹೀನವಾಗಿದ ರೂ ಸಹ
ಜೀವನಿಗೆ ಈಶ್ವರ ಪ್ರ ಸಾದಾ ಯ ತ್ವ ವಾ ದ
ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವಿಶಿಷ್ಟವಿರುವದರಿಂದ, ಬಹುರೂಪವು
ಯುಕ್ತವಾಗುವದು.

|| ೧೪ || ಪುಣ್ಯಧರಣಿಮಃ

೨೮ ಓಂ ಪುಣ್ಯಧರಣಿಮಃಶಾಸ್ತ್ರ

೨೯ ಓಂ ತದ್ಗುಣಸಾರತ್ವಾತ್ ಶುದ್ಧವದೇಶಃ

ಪ್ರಾಚ್ಯವತ್ ಓಂ

|| ೧೫ || ಯಾವದಧರಣಿಮಃ

೩೦ ಓಂ ಯಾವದಾತ್ಮಭಾವಿತ್ವಾತ್ ಶುದ್ಧ

ದೇಶವಸ್ತದ್ವರ್ತನಾತ್ ಓಂ

|| ೧೬ || ಪುಣ್ಯಧರಣಿಮಃ

೩೧ ಓಂ ಪುಣ್ಯಧರಣಿಮಃ ಸತ್ಕರಣಿಭಿ

ವೈಶ್ವಯೇಗಾತ್ ಓಂ

೩೨ ಓಂ ನಿತ್ಯೋಪಲಬ್ಧನುಪಲಬ್ಧಿ

ಪ್ರಸಂಗೋಽನ್ಯತರನಿಯಮೋವಾ

ಸ್ಥಾ ಓಂ

14

“ಭಿನ್ನೋಽಪಿಂತ್ಯ” ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಶ್ರುತಿಗಳು ಜೀವನಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಭೇದವನ್ನು ಉಪದೇಶ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಜೀವರು ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಭಿನ್ನರು.

15

ಜೀವನು ಪರಮಾತ್ಮನ ವಶನಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮ ಸಂತೆಯೇ ನಿತ್ಯನಾಗಿರುವನು ಎಂದು ಶ್ರುತಿಯಿರು ವದರಿಂದ ಜೀವನು ನಿತ್ಯನೇ ಆಗಿರುವನು. ಆದವಿ ಅವನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಕಾರಣಭೂತವಾದ ವಸ್ತುಗಳು ಮಾತ್ರ ಅನಿತ್ಯವಾಗಿರುವವು.

16

ಪುರುಷನಲ್ಲಿಯ ಪುರುಷತ್ವಾದಿಗಳು, ಕಾಲ ವಿಕಾಸ ದಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ, ಜೀವ ರಲ್ಲಿಯ ಜ್ಞಾನಾನಂದಾದಿಗಳು ಸರ್ವದಾ ಇದ್ದರೂ ಸಹ ಅವು ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವವು ಆದ್ದರಿಂದ ಜೀವನು ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಾ ತ್ವತನು

॥ ೧೭ ॥ ಕರ್ತೃತ್ವಾಧಿಕರಣಮ್	17	ಜೀವಸೂತ್ರದ	ಜೀವನಿಗೆ ಕರ್ತೃತ್ವವಿದ್ದು ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ
೧೭.೧ ಓಂ ಕರ್ತಾ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವತ್ಯಾತ್	ಓಂ	ತದ್ವಶಗಃ ಕರ್ತಾ	ರೂಪ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ
೧೭.೨ ಓಂ ವಿಹಾರೋಪದೇಶಾತ್	ಓಂ		ಜೀವನಿಗೆ ಕರ್ತೃತ್ವವನ್ನು ವಶ್ಯಪಡಿಸು. ಶ್ರುತಿಗಳೂ
೧೭.೩ ಓಂ ಉಪಾದಾನಾತ್	ಓಂ		ಕೃಪ ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಏಕಾಂತ ಕರ್ತೃತ್ವವೂ ಕದಲ್ವ
೧೭.೪ ಓಂ ವ್ಯಪದೇಶಾಶ್ಚ ಕ್ರಿಯಾಯಾಂ ನ	ಓಂ		ಸಾಧನಕರ್ತೃತ್ವಾದಿಗಳನ್ನು ಜೀವನಿಗೆ ಹೇಳುವವು
೧೭.೫ ಚೇನ್ನಿದೇಶವಿಪರ್ಯಯಃ	ಓಂ		ಆದರೆ ಜೀವರು ಆತ್ಮಕರ್ಮವನ್ನೇ ಮಾಡುವುದು.
೧೭.೬ ಓಂ ಉಪಲಬ್ಧಿ ಪದನಿಯಮಃ	ಓಂ		ಹಾಗೂ ಚಿತ್ತಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಮಾಡುವುದು.
೧೭.೭ ಓಂ ಶಕ್ತಿ ವಿಪರ್ಯಯಾತ್	ಓಂ		ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕರ್ತೃತ್ವವಿಲ್ಲ, ಪರಮಾತ್ಮನು
೧೭.೮ ಓಂ ಸಮಾಧ್ಯ ಭಾವಾಚ್ಛೇದ	ಓಂ		ಕರ್ತೃತ್ವವಿರುವುದು.
೧೭.೯ ಓಂ ಯಥಾ ಚ ತಕ್ಷೋಭದುಭಾ	ಓಂ		
೧೭.೧೦ ಓಂ ಪರಾತ್ಪು ತಕ್ಷೇತಃ	ಓಂ		
೧೭.೧೧ ಓಂ ಕೃತಪ್ರಯತ್ನಾಪೇಕ್ಷಸ್ತು ವಿಹಿತಪ್ರತಿ	ಓಂ		
೧೭.೧೨ ಪೇಧಾವೈಯರ್ಥ್ಯಾದಿಭ್ಯಃ	ಓಂ		

॥ ೧೮ ॥ ಅಂಶಾಧಿಕರಣಮ್	18	ಜೀವಸೂತ್ರದ	ಶ್ರುತಿಯು ಜೀವನಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಂಶವನ್ನು
೧೮.೧ ಜಾತಿ ದಾಶೀತವಾದೀತ್ಯ ಮಧೀಯತ ಏಕೇ ಓಂ	ಓಂ	ಸದಾ ತದಾಭಾಸೋ	ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಜೀವರು ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಂಶ
೧೮.೨ ಓಂ ಅಂತೋನಾನಾವ್ಯಪದೇಶಾದನ್ಯಥಾ	ಓಂ	ಹರಿಃ ಸರ್ವರೂಪಃ	ಭೂತರು. ಅಂಶವು ಸ್ವರೂಪಾಂತ ಭಿನ್ನಾಂತ
೧೮.೩ ಓಂ ಮಂತ್ರವರ್ಣಾತ್	ಓಂ	ಪ್ರಪಿ ಸಮಃ ಸದಾ	ವೇದಃ ಎರಡು ವಿಧವಿರುವುದು ಜೀವರು

ಛಿನ್ನಾಚರು. ಅದರ ಅಪನ ಅಧಿನರಾಗಿ
ಅವನಿಂನನ್ನೂ ಹಾಗು ಕಿಂಚಿತ್ತದ್ದಶರು.
ಪರಮಾತ್ಮನ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾದಿ ಅವತಾರಗಳು
ಸ್ವರೂಪಾಲೇಗಳು.

೪೫ ಓಂ ಅತಿ ಸ್ಮರ್ಯತೇ ಓಂ
೪೬ ಓಂ ಪ್ರಕಾಶಾದಿವನ್ಮಯಂ ಪರಃ ಓಂ
೪೭ ಓಂ ಸ್ಮರಂತಿ ಚ ಓಂ
೪೮ ಓಂ ಅನುಜಾ ಪರಿಹಾರೌ ದೇಹ ಸಂಬಂಧಾಜ್ಞೋತಿರಾದಿವತ್ ಓಂ
೪೯ ಓಂ ಅಸಂತತೇಶ್ವಾಮ್ಯತಿಕರಃ ಓಂ
೫೦ ಓಂ ಅಭಾಸ ಏವ ಚ ಓಂ

ಜೀವರು ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಭೂತರು
ಅನಾದಿಯಾದ ಜ್ಞಾನ-ಕರ್ಮ-ಸಂಸ್ಕಾರ ಮುಂತಾದ
ವುಗಳ ವೈಚಿತ್ರ್ಯದಿಂದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ವೈಚಿತ್ರ್ಯವು
ಕೂಡುವದು.

19

|| ೧೯ || ಅದೃಷ್ಟಾಧಿಕರಣಮ್ ಓಂ
೫೧ ಓಂ ಅದೃಷ್ಟಾನಿಯಮಾತ್ ಓಂ
೫೨ ಓಂ ಅಭಿಸಂಧ್ಯಾದಿಷ್ಟತಿ ಚೈವಂ ಓಂ
೫೩ ಓಂ ಪ್ರದೇಶಾದಿತಿ ಚೇನ್ನಾಂತ ಭಾವಾತ್ ಓಂ

ಇತಿ ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ತ್ವತೀಯ ಪಾದಃ

|| ಇತಿ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಮತ್ಪುಷ್ಪಲಯನಕೃತ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರೇಷು ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ತ್ವತೀಯಃ ಪಾದಃ || ೨ || ||೩||

|| ೧ || ಪ್ರಾಣೋತ್ಪತ್ತಿಧಿಕರಣಮ್ ಇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಆಕಾಶಾದಿಗಳು ಹೇಗೆ ಉತ್ಪನ್ನ.
೧ ಇಂ ತಥಾ ಪ್ರಾಣಾಃ ತದುದ್ಭವಾನಿ ವಾಗುಪವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಸಹ

೨	ಓಂ ಗೌಣಸಂಭವಾತ್	ಓಂ		ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದಲೇ ಉತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವವು.
೩	ಓಂ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ನುಪರೋಧಾಚ್ಛೇ	ಓಂ		
೪	೨ ತತ್‌ಪ್ರಾಗ್‌ಧಿರಣಮ್		೨	“ಏತಸ್ಯಾತ್” ಎಂಬ ವೇದವಾಕ್ಯದಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಸಹ ಉತ್ಪತ್ತಿಯುಳ್ಳದೆಂದು ತಿಳಿಯುವದು.
೫	೩ ತತ್ಸೂರ್ವಕತ್ವಾಧಿರಣಮ್		೩	“ಮನಸ್ಸು-ಪೂರ್ವರೂಪ-ವಾಗ್-ಉತ್ತರ ರೂಪ ಎಂದು ಶ್ರುತಿಯಿರುವದರಿಂದ ವಾಗಿದ್ರಿಯವೂ ಸಹ ಉತ್ಪತ್ತಿಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿರುವದು.
೬	೪ ಸಪ್ತಗತ್ಯಾಧಿರಣಮ್		೪	ಇಂದ್ರಿಯಾಣಿ
೭	ಓಂ ಸಪ್ತಗತೇರ್ವಿಕೇಷಿತತ್ವಾಚ್ಛೇ	ಓಂ		ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಐದು ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಮತ್ತು ಏಳು ಜಾನ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಇರುವವು. ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ದ್ವಾದಶ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಂದು “ದ್ವಾದಶ ವಾ ಏತೇ ಪ್ರಾಣಾಃ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವದು.
೮	ಓಂ ಹಸ್ತಾದಯಸ್ತು ಸ್ಥಿತೇತೋ ನೈವಂ	ಓಂ	೫	
೯	೩ ಅಣ್ವಧಿರಣಮ್			ಪ್ರಬಲ ಯುಕ್ತಿ-ಶ್ರುತಿಗಳಿರುವದರಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಅಣ್ವಗಳೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುವದು ಸ್ವರೂಪತಃ
೧೦	ಓಂ ಅಣವಚ್ಛೇ	ಓಂ		

ಅವು ಅಣುಗಳಾಗಿದ್ದು ರೂ ಕೇವಲವನ್ನಿಂದ ಪ್ಯಾಪಿಸಿ

ಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣನಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿ
ಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಶ್ರುತಿಯಿರುವದರಿಂದ ಮುಖ್ಯ
ಪ್ರಾಣನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿರುವನು.

ಚಕ್ಷುರಾದಿಗಳಂತೆ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣನೂ ಸಹ
ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಧೀನನಾಗಿರುವದರಿಂದ ಅವನು
ಪರತಂತ್ರನು.

ಮನಸ್ಸು-ಮನ-ಬುದ್ಧಿ-ಅಹಂಕಾರ-ಚಿತ್ತ ಚೇತನ
ಎಂದು ಐದು ಭೇದಉಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ ಅದರಂತೆ
ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣನೂ ಸಹ ಪ್ರಾಣ-ಅಪಾನ-ವ್ಯಾನ
ಉದಾನ-ಸಮಾನವೆಂದು ಐದು ರೂಪಗಳುಳ್ಳವ
ನಾಗಿರುವನು.

6 ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣಶ್ರು
ತತುದ್ಭವಃ

ಓಂ

7 ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣವಶೇಃ
ಸರ್ವಂ ಸವಿಷ್ಣೋ
ವರ್ತತಃ; ಸದಾ

ಓಂ

8 ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣಃ

ಓಂ

|| ೬ || ಶ್ರೇಷ್ಠಾಧಿಕರಣಮ್

೯ ಓಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಶ್ಚ

೧೦ ಓಂ ನವಾಯುಕ್ತಯೇ ಪೃಥಗುಪದೇಶಾತ್

|| ೭ || ಚಕ್ಷುರಾದ್ಯಧಿಕರಣಮ್

೧೧ ಓಂ ಚಕ್ಷುರಾದಿವತ್ಪ್ರತಕ್ಷುಹಶಿಷ್ಟಾದಿಭ್ಯಃ

೧೨ ಓಂ ಅಕರಣತಾತ್ಪ್ರಸದೋವ್ಯಕ್ತಥಾಹಿ ದರ್ಶಯತಿ

|| ೮ || ಪಂಚವೈಶ್ಯಧಿಕರಣಮ್

೧೩ ಓಂ ಪಂಚವೈಶ್ಯಧಿಕರಣೋವದ್ವೈಶ್ಯಧಿ ಪದಿಶ್ಯತೇ

೯ ಪಾಣಾಣುತ್ವಾಧಿಕರಣಮ್ (ಅಣ್ವಧಿಕರಣಮ್)	9	ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣನು ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಅಣುವೇ ಆಗಿರುವನು. ಆದರೆ ಸೂಲವಾಯುರೂಪದಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತನೂ ಆಗಿರುವನು
೧೪ ಓಂ ಅಣುಶ್ಚ	ಓಂ	
೧೦ ಜ್ಯೋತಿರಾದ್ಯದಿಕರಣಮ್	10	“ಯಃಚಕ್ಷುಷಿತಿಷ್ಠನ್” ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿಯು ಜ್ಯೋತಿರಾದಿಗಳಿಗೆ ನಿಯಾಮಕನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನೇ ಚಕ್ಷುರಾದಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ನಿಯಾಮಕನಾಗಿರುವನು ಎಂದು ದೇಳುವದು.
೧೫ ಓಂ ಜ್ಯೋತಿರಾದ್ಯದಿಷ್ಟಾನಂ ತು ಶದಾಮನನಾತ್	ಓಂ	
೧೬ ಓಂ ಪ್ರಾಣವತಾ ಶಬ್ದಾತ್	ಓಂ	
೧೭ ಓಂ ಶಸ್ಯ ಚ ನಿತ್ಯತ್ವಾತ್	ಓಂ	
೧೧ ತ ಇಂದ್ರಿಯಾದಿಕರಣಮ್	11	“ದ್ವಾದಶೇವೇಂದ್ರಿಯಾಣಿ” ಎಂದು ಶ್ರುತಿಯರು ವದರಂದ-ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನು ಇಂದ್ರಿಯ ನಲ್ಲ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣವ್ಯತಿರಿಕ್ತ-ದ್ವಾದಶ ಪ್ರಾಣ ಗಳು ದ್ವಾದಶೇಂದ್ರಿಯಗಳೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿರುವವು.
೧೮ ಓಂ ತ ಇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ತದ್ವ್ಯಪದೇಶಾದನ್ಯತ್ರಶ್ರೇಷ್ಠಾತ್	ಓಂ	
೧೯ ಓಂ ಭೇದಶ್ರುತೇಃ	ಓಂ	
೨೦ ಓಂ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಾಚ್ಚ	ಓಂ	
೧೨ ಸಂಕ್ಷಾದಿಕರಣಮ್	12	ದೇಹಶ್ಚೈವ ಕದುದ್ಲೇವಃ

ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನು ದ್ವಾರಕಾರಣನಾಗಿರುವನು.

೨೧ ಓಂ ಸಂಜಾ ಮೂರ್ತಿ ಕೃಪ್ತಿಸ್ತು
ತ್ರಿವೃತ್ತವರ್ತ ಉಪದೇಶಾತ್

ಓಂ

|| ೧೩ || ಮಾಂಸಾಧಿಕರಣಮ್

13

"

೨೨ ಓಂ ಮಾಂಸಾದಿ ಭೌಮಂ ಯಥಾಶಬ್ದ

ಓಂ

ಮಿತರಯೋಶ್ಚ

೨೩ ಓಂ ವೈಶೇಷ್ಯಾಶ್ಚ ತದ್ವಾ
ದಸ್ತತ್ವಾದಃ

ಓಂ

|| ಇತಿ ದ್ವಿತೀಯೋಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀವತ್ಸಪ್ತಮೈಷ್ಯಪಾಯನಕೃತ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರೀಷು ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ಚತುರ್ಥಃ ಪಾಠಃ || ೨ || ೪ ||

|| ೧ || ತದಂತರಧಿಕರಣಮ್

1 ಶುಭೇನ ಕರ್ಮಣಾ

ಸ್ವರ್ಗಂ

೧ ಓಂ ತದಂತರಪ್ರತಿಪತ್ತೌ ರಂಹತಿ

ಸಂಪರಿಷ್ಕೃತಃ ಪ್ರಶ್ನ

ವಿರೂಪಾಕ್ಷಾಭ್ಯಾಂ

ಓಂ

ಜೀವನು ಪ್ರಧಿವ್ಯಾಧಿಭೂತಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿಯೇ ಈ ದೇವವನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಲೋಕಾಂತರವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಮರಣದ ನಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ಭೂತಸಂಬಂಧವು ಜೀವನಿದ್ದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಭೂತತುಂಬದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಲು ವೈರಾಗ್ಯಾದಿ ಸಾಧನಗಳು ಅವಶ್ಯ.

|| ೨ || ತ್ರಾತ್ಯಕಪ್ಪಾಧಿಕರಣಮ್
೨ ತ್ರಾತ್ಯಕಪ್ಪಾತ್ಯ
ಭೂಯಸ್ವಾತ್

ಓಂ

2 ಶುಭೇನಕರ್ಮಣಾ
ಸ್ವರ್ಗಂ

“ಪಾತ್ರ ಯಥಾ” ಇತ್ಯಾದಿ ಪಾಕ್ಯಗ್ರಂಥ ಪ್ರಸಿದ್ಧ
ಪಾದ ಅಪ್ ರಬ್ಬುವ ಜೀವು ಘೋತ್ರಯಗ್ಗ
ಸ್ನೋಗೋಡಿರುಪದರಂದ “ಘೋತ್ರಗ್ಗ” ದರಪಾ
ಗಿರುವುದು” ಕೇವಲ ಆಪ್ ಪರವಲ್ಲ.

|| ೩ || ಪ್ರಾಣಗತ್ಯಧಿಕರಣಮ್
೩ ಓಂ ಪ್ರಾಣಗತ್ಯ

ಓಂ

3 ಶುಭೇನಕರ್ಮಣಾ
ಸ್ವರ್ಗಂ

ಭೂತಗಳು ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವ
ದರಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಜೀವನಿಂದ ಸಹಿತವಾಗಿ
ಗಮನವು ಶ್ರುತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಜೀವನು
ಭೂತಸಂಬಂಧ ಸಾಗಿಯೇ ಲೋಕಾಂತರವನ್ನು
ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

|| ೪ || ಅಗ್ನಿ(ಅಗ್ನಾಧಿಕತ್ಯ)
ಧಿಕರಣಮ್

೪ ಓಂ ಅಗ್ನಾದಿಗತ್ಯತೀರಿತಿ ಚೇನ್ನ
ಭಾಕ್ತಪ್ಪಾತ್

ಓಂ

4 ಶುಭೇನಕರ್ಮಣಾ
ಸ್ವರ್ಗಂ

ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಅಗ್ನಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತವೆ
ಯೆಂದು ಶ್ರುತಿಯಿರುವುದರಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ
ಜೀವನಿಂದ ಸಹಗಮನವಿಲ್ಲವೆಂದು ಶುಕಿಸಬಾ
ರಮ ಏಕೆಂದರೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಒಂದು ಅಂಶ
ದಿಂದ ಅಗ್ನಾದಿಗಳನ್ನು ಸೇರುತ್ತವೆಮತ್ತೊಂದು
ಅಂಶದಿಂದ ಜೀವನೊಂದಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತವೆ.

“ಅವಃ ಪುರುಷವಚಸೋ ಭವಂತಿ” ಎಂಬ ಉಪಸಂಹಾರ ವಾಕ್ಯವು “ಶ್ರದ್ಧಾಂಜುದ್ವೈತಿ” ಎಂಬ ಉಪಕ್ರಮವಾಕ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ರೂಪದಿಂದ, ಪ್ರಗಮ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಭೂತಸಹಿತ ನಾದವಾಗಿ ಹೋಮವು ಶ್ರುತವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಶ್ರದ್ಧಾಶಬ್ದವು ಅಜದತ್ಸಾರ್ಥ ಲಕ್ಷಣಾದಿಂದ ಲಪ-ಶ್ರದ್ಧಾ-ವಿಶಿಷ್ಟ ಜೀವವಾಚಿಯಾಗುವದ ರಿಂದ, ಉಪಸಂಹಾರ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ‘ಅವಃ’ಗೆ ಜೀವಸದಗಮನವು ಶ್ರುತವಾದುದರಿಂದ, ಜೀವನು ಭೂತಸಹಿತನಾಗಿಯೇ ಹೋಗುವನೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುವದು.

ಇಷ್ಟಾದಿಕಾರಿಯು ಬೂತಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋಗು ತ್ತಾನೆಂಬುದು “ಅಥವೈನಂ ಯಜಮಾನಃ ಕೀನಜಹತಿ” ಇತ್ಯಾದಿ ಕೌಂಡರವ್ಯ ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ದೇಶೀರುವದು. ಅದರಿಂದ ಕರ್ಮವಾ ದಾದಿವಸ ಭೂತಸಹಿತನಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ ಜೀವಸಾಮಾನ್ಯನು ಭೂತಸಹಿತನಾಗಿ

5 ಶುಭೇನಕರ್ತೃಣಾ ಸ್ವರ್ಗಂ

॥ ೫ ॥ ಪ್ರಥಮೇಶ್ರವಣಾಧಿಕರಣಮ್.
೫ ಓಂ ಪ್ರಥಮೇಶ್ರವಣಾದಿತಿ ಚೇನ್ನ ತಾ
ವಿವಹ್ಯುಪಪತ್ತೇಃ

ಓಂ

6 ಶುಭೇನಕರ್ತೃಣಾ ಸ್ವರ್ಗಂ

॥ ೬ ॥ ಅಶ್ವತತ್ತ್ವಾಧಿಕರಣಮ್
೬ ಅಶ್ವತತ್ತ್ವಾದಿತಿ ಚೇನ್ನೇಷಾದಿ
ಕಾರಣಾಂ ದ್ವಿತೀತೇಃ

ಓಂ

ಹೋಗುವನೆಂಬುದು ಕೈಮುತ್ತಯ್ಯನಿಂದ
ಸಿದ್ಧವಾಗುವದು.

“ಆಪಾಮಸೋಮಪೃತಾ ಅಭೂಮು” ಇತ್ಯಾದಿ
ಶ್ರುತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಯಜ್ಞ
ಯಾಗಾದಿಗಳಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಅಮೃತತ್ವವು.
ಅಲ್ಲ ಕಾಲೀನಸುಖವನ್ನೇಯುವ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಗಳೇ
ಹೊರತು ನಿಜವಾದ ಮೋಕ್ಷವಲ್ಲ. ಮೋಕ್ಷವನ್ನು
ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ಸ್ವರ್ಗಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು ಭೋಗದಿಂದ
ಕರ್ಮಕರ್ಮವಾದ ಮೇಲೆ, ಕರ್ಮಶೇಷಯುಕ್ತರಾ
ಗಿಯೇ ಈ ಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ
ಎಂಬುದು ಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

ಕರ್ಮಿಯು ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಮರಳಿ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ
ಬರುವಾಗ, ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಯಾವ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ
ಹೋದನೋ, ಕೆಲವು ಮಾರ್ಗದ ವರೆಗೆ ಅದೇ

7 ಶುಭೇನಕರ್ಮಣಾ
ಸ್ವರ್ಗಂ ಜಾನೇನ್ಯವ
ಪರಂ ಪದಂ ಯಾತಿ

|| ೭ || ಭಾಕ್ತಾಧಿಕರಣಮ್
೭ ಓಂ ಭಾಕ್ತಂ ವಾಕ್ಯನಾತ್ಮವಿಶ್ವಾತ್ಮತಃ ಓಂ
ದರ್ಶಯತಿ

8 ಶುಭೇನಕರ್ಮಣಾ
ಸ್ವರ್ಗಂ ಯಾತಿ

|| ೮ || ಕೃತಾತ್ಮಯಾಧಿಕರಣಮ್
೮ ಓಂ ಕೃತಾತ್ಮಯೇಷನುಶಯವಾನ್ದೃಷ್ಟಃ ಓಂ
ಸ್ಮೃತಿಭ್ಯಾಂ

9 ಶುಭೇನಕರ್ಮಣಾ
ಸ್ವರ್ಗಂ ಯಾತಿ

|| ೯ || ಯಥೇತಾಧಿಕರಣಮ್
೯ ಓಂ ಯಥೇತಮನೇವಂ ಚ

ಮಾರ್ಗದಿಂದಲೂ, ಅನಂತರ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗ
ದಿಂದಲೂ ಬರುವನು.

ರಮಣೀಯ ಚರಣಾಃ " ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ
ಸ್ವರ್ಗ-ಗಮನಾಗಮನಗಳ ಫಲವನ್ನು ಆಚಾರಕ್ಕೆ
ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ, ಗಮನಾಗಮನಗಳು ಕರ್ತೃತ್ವ
ವಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಕಾಮ ಕರ್ತೃಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ
ವೈರಾಗ್ಯ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಶಂಕೆಸಬಾರದು.
ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ರಮಣೀಯ ಚರಣ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ
ರಮಣೀಯವಾದ ಆಚಾರವುಳ್ಳವರು ಮಾಡುವ
ಕರ್ತೃಗಳು" ಎಂದು ಲಕ್ಷಣಾವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಅರ್ಥ
ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕಾಮ ಕರ್ತೃಗಳೇ ಸ್ವರಾದಿ
ಗಮನಾಗಮನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವವು. ಅದುದ
ರಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯ ಅಗತ್ಯ.

ಗಮನಾಗಮನಗಳು ಇಷ್ಟಾದಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ
ವಲ್ಲ. ಅನಿಷ್ಟಾದಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವವು.
ಅನಿಷ್ಟಾದಿಕಾರಿಗಳು (ಪಾಪಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡು

10 ಶುಭೇನಕರ್ಮಣಾ ಸ್ವರ್ಗಯಾತಿ

- ॥ ೧೦ ॥ ಚರಣಾಧಿಕರಣಮ್
೧೦ ಓಂ ಚರಣಾದಿತಿ ಚೇನ್ನ ತದುಪ
ಲಕ್ಷಣಾರ್ಥೇತಿ ಕಾರ್ಪೂರ್ಜಿನಿಃ ಓಂ
೧೧ ಓಂ ಆನರ್ಧಕೈಮಿತಿ ಚೇನ್ನ ತದಪೇಕ್ಷ
ತ್ವಾತ್ ಓಂ
೧೨ ಓಂ ಸುಕೃತದುಷ್ಕೃತೇ ಏವೇತಿ ತು
ಬಾದರಿಃ ಓಂ

11 ನಿರಯಂಚವಿಕರ್ಮಣಾ । ಮಿಥ್ಯಾಚಾನೇನ ಚತಪಃ ।

- ॥ ೧೧ ॥ ಅನಿಷ್ಟಾಧಿಕರಣಮ್
೧೩ ಓಂ ಅನಿಷ್ಟಾದಿಕಾರಿಣಾಮಪಿ ಚ
ಶ್ರುತಂ ಓಂ

೧೪ ಓಂ ಸಂಯಮನೇ ತ್ವನುಭೂಯೇತ
ರೇಷಾಮಾರೋಹಾವರೋಹೌ
ತದ್ಗತಿದರ್ಶನಾತ್
೧೫ ಓಂ ಸ್ಮರಂತಿ ಚ

ಓಂ
ಓಂ

ವವರು) ಅಜ್ಞ ಮತ್ತು ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾ ನಿಯಂದು ಎರಡು ವಿಧ, ಅಜ್ಞಾ ನು. ತಾನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡದಿರುವದರಿಂದ ವಾಪಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದರಿಂದ ಹಾಗೂ ವಿರುದ್ಧಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದರಿಂದ ಶುಭ ಫಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದದೇ ನರಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನಿಯು ನರಕವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಅಂಧಂತಮಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ನಿತ್ಯನರಕವಾದ ಅಂಧಂತಮಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದವರಿಗೆ ಪುನಃ ಉತ್ಪಾ ನವಿಲ್ಲ.

50

|| ೧೨ || ಅಪಿಸಪ್ತಾಧಿಕರಣವ್
೧೬ ಓಂ ಅಪಿ ಸಪ್ತ

12 ನರಯಂ ತಮಃ

ಓಂ

ನಿತ್ಯಾ ನಿತ್ಯವೆಂದು ನರಕಗಳು ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿವೆ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಏಳು ಪ್ರಧಾನ ನರಕಗಳಿವೆ. "ರೌರವ, ಮಹಾ ರೌರವ, ವಹ್ನಿ, ವೈಶರಣಿ, ಕುಂಭೀವಾಕ, ಎಂಬ ಐದು ಅನಿತ್ಯನರಕಗಳಿವೆ ತಾಮಿಸ್ರ, ಅಂಧತಾಮಿಸ್ರ ಎಂಬ ಎರಡು ನಿತ್ಯನರಕಳಿವೆ" ಎಂದು ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ನರ್ಮತ್ಯಪ್ರಾಪ್ತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ನರಕದ
ಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವನು ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂ
ದಲೇ ಜೀವನು ನರಕವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವನು.
ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ದುಃಖಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲ.

ಜೀವನು ಶುಭಕರ್ಮದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗ-ನ್ನು ಮತ್ತು
ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು, ಸ್ವರ್ಗ
ಮೋಕ್ಷ- (ಖಿತ್ಯಯಾನ-ದೇವಯಾನ) ರೂಪ
ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಜೀವರಿಗೆ
ಯಾವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ.ಫಲಗಳು ಸಾಧನೆ
ಗಳಿಂದ ಪಡೆಯಲು ಶಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಫಲ
ಸಾಧನೆ (ವಿದ್ಯಾಕರ್ಮ)ಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಜೀವರಿಗೆ
ದತ್ತಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿರುವದು.

ನರಕದಲ್ಲಿ ಕಿಂಚಿತ್ ಸುಖ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿದ್ದರೂ ಸಹ
ಅಂಧತವನಸ್ಥಿತಿಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸುಖಲೇಶದ
ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲ ಅದು ಕೇವಲ ದುಃಖವಾಯುವಾಗಿದೆ
“ನಾಂದೇ ತಮಸಿ” ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ಮೃತಿವಾಕ್ಯ

13 ನಿರಯಂಚವಿಕರ್ಮಣಾ

ಓಂ

|| ೧೩ || ತತ್ಪ್ರಾಪ್ಯಧಿಕರಣಮ್
೧೭ ಓಂ ತತ್ಪ್ರಾಪಿ ಚ ತದ್ವ್ಯಾಪಾದಾದ
ವಿರೋಧಃ

14 ಜ್ಞಾನೇನೈವಪರಂ ಪದಂ ಯತಿ

ಓಂ
ಓಂ

|| ೧೪ || ವಿದ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್
೧೮ ಓಂ ವಿದ್ಯಾಕರ್ಮಣೋರಿತಿ ತು
ಪ್ರಕೃತತ್ವಾತ್

15 ನಿರಯಂ ತಮಃ

ಓಂ
ಓಂ
ಓಂ

|| ೧೫ || ಸತ್ಯತೀಯಾಧಿಕರಣಮ್
೧೯ ಓಂ ನ ಸತ್ಯತೀಯೇ ತಥೋಪಲಬ್ಧೀಃ
೨೦ ಓಂ ಸ್ವರ್ಯತೇಽಪಿ ಚ ಲೋಕೇ
೨೧ ಓಂ ದರ್ಶನಾಚ್ಛ

೨೨ ಓಂ ತೃತೀಯೇ ಶಬ್ದಾ ವರೋಧಃ

ಸಂತೋಕಃ ಸ್ಯ

ಓಂ

೨೩ ಓಂ ಸ್ಮರಣಾಚ್ಛ

ಓಂ

|| ೧೬ || ತತ್ಸಾಧ್ಯಭಾವ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್

೨೪ ಓಂ ತತ್ಸಾಧ್ಯಭಾವ್ಯಾಪತ್ತಿ ರುಪಪತ್ತಿಃ

ಓಂ

16 ಜ್ಞಾನೇವ ಪರಂ

ಪದಂ ಯಾತಿ

|| ೧೭ || ನಾತಿಚೀರೇಣಾಧಿಕರಣಮ್

೨೫ ಓಂ ನಾತಿಚೀರೇಣ ವಿಶೇಷಾತ್

ಓಂ

17 ಶುಭೇನಕರ್ಮಣಾಃ

ಸ್ವರಂ ಯಾತಿ

|| ೧೮ || ಆನ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್

೨೬ ಓಂ ಆನ್ಯಾಧಿಷ್ಠಿತೇ ಪೂರ್ವವದಭಿ

ಲಾಪಾತ್

ಓಂ

18 ”

ದಿಂದೆಲೂ ಮತ್ತು ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದಿಂದಲೂ ಅಂಧಂತಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಎಳೆ ಪೂ ಸುಖಿ ವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧವಾಗುವದು.

ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ದೇವತಾರೂಪವೇ ಆಗಲಿ ಅಥವಾ ದೇವತಾಪದವೇ ಆಗಲಿ ದೊರೆಯುವ ದಿಲ್ಲಿ ಏಕೆಂದರೆ ದೇವತಾಪದವು ನಿಯತಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಯೋಗ್ಯಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ದೊರೆಯುವದು ಆದರೆ ಕರ್ಮಗಳು ಧೂಮದೇವತಾಸದೃಶವಾದ (ತದ್ಗತಧರ್ಮಸದೃಶ ಧರ್ಮವತ್ಯ) ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದುವರು.

“ಸ್ವರ್ದಿಂದ ನಿರ್ಗತನಾದ ಕರ್ಮಯು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ತಲುಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ಯೋನಿಯನ್ನು ಮೊಂದುವನು” ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಶುದ್ಧಿಯಿರುವದು.

ಕರ್ಮಗಳು ಅನ್ಯಜೀವರಿಂದ ಅಧಿಷ್ಠಿತವಾದ ಪ್ರೀತ್ಯಾದಿ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡುವರು. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭೋಗವೂ

ಇರುವದಿಲ್ಲ.

೨೭ ಓಂ ಅಶುದ್ಧ ಮಿತಿ ಬೇನ್ನ ಶಬ್ದಾತ್ ಓಂ

|| ೧೯ || ರೇತೋಧಿಕರಣಮ್ 19 ಜಾ ನೇನೈವ ಪರಂ ಪದಂ ಓಂ

೨೦ ಓಂ ರೇತಸ್ಸಿಗ್ಯೋಗೋಽಧ

|| ೨೦ || ಯೋನೈಧಿಕರಣಮ್ ಕರ್ಮಯು ಪಿ ತೈ ಶ ರೀ ರ ದಿಂ ದ ಯೋನಿಯ 53
೨೯ ಓಂ ಯೋನೇ ಶರೀರಂ

ಇತಿ ತ್ರತೀಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ಪ್ರಥಮಃ ವಾದಃ

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಪ್ರಜ್ಞಪ್ರವಾಸನಕೃತ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರೇಷು ತ್ರತೀಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ಪ್ರಥಮಃ ಪಾದಃ || ೩ || ||೧||

|| ೧ || ಸಂಧ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್ 1 ಸರ್ವಾವಸ್ಥಾ ಪೇರಕಶ್ಚ ಓಂ

೧ ಓಂ ಸಂಧ್ಯೇ ಸೃಷ್ಟಿರಾಪ ಓಂ

೨ ಓಂ ನಿರ್ಮಾಕಾರಂ ಚೈಕಃ ಪುತ್ರಾ

ಸ್ವಪ್ನ-ತಿರೋಧಾನ-ಜಾಗೃತ್-ಸುಪ್ತಿ-ತತ್ಪ್ರಬೋಧನ-ಮೋಹಾವಸ್ಥಾ-ಈ ಎಲ್ಲ ಬೇವರ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅವಸ್ಥಾ ನಗಳಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಪ್ರೇರಕನು,

ದಯಶ್ರೀ
ಓಂ

೩ ಓಂ ಮಾಯಾಪೂತ್ರಂ ತು ಕಾಶ್ಚೇರ್ನೋ

ನಾನಭಿವ್ಯಕ್ತಸ್ಯ ರೂಪತ್ವಾತ್

೪ ಓಂ ನೂಚಕಶ್ಚ ಹಿ ಪ್ರತೇರಾಚಕ್ಷತೇ

ಚ ತದ್ವಿದಃ
ಓಂ

|| ೨ || ಪರಾಭಿಧ್ಯಾನಾಧಿಕರಣಮ್

೫ ಓಂ ಪರಾಭಿಧ್ಯಾನಾತ್ಪ್ರತಿರೋಹಿತಂ

ತತೋಹ್ಯಸ್ಯ ಬಂಧ

ವಿಪರ್ಯಯೌ

೨ ಸರ್ವಾಪ್ತಸ್ಯಾ
ಪ್ರೇರಕಶ್ಚ

ಓಂ

ಸ್ವಪ್ನವು ಸತ್ಯವೇ ಆಗಿದೆ. ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ತೋರುವ
ವದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನು, ಜೀವರ ಮನೋ
ಗತವಾದ ಸಂಸಾರ ಮಾತ್ರ ಉಪಾಹರಿಸಿದಿದೆ.
ಸೃಷ್ಟಿಸುವನೆಂದು ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಗಳಿರುವದರಿಂದ
ಸ್ವದ್ವಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೂ ಸಹ ಸತ್ಯವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ
ಅಂತಃ ಪದಾರ್ಥವು ಬಾಹ್ಯತ ಪ್ರೇರಿತವು
ಮಾತ್ರ ಅನತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಜೀವರ ಬಂಧ ಮೋಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಕಾರಣ
ವಾಗಿರುವಂತೆ. ಬಂಧ-ನಿವೃತ್ತಿಗಳುಳ್ಳ ಸ್ವಪ್ನವು
ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದಲೇ ತಿರೋಹಿತವಾಗುತ್ತದೆ.
ವ್ಯುಪವರ್ಧದ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಸ್ವಪ್ನ-ಜ್ಞಾನ
ಹಿಂದೆ ಸ್ವಪ್ನನಿವೃತ್ತಿ ಎನ್ನಬಾರದು. ಜೀವರ
ಬಂಧಮೋಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಅಜ್ಞಾನ-ಜ್ಞಾನಗಳು ನಿಮಿತ್ತ
ಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಬಂಧಮೋಕ್ಷಪ್ರದನು ಪರಮಾತ್ಮನೇ
ಅದರಂತೆ, ಬಾಹ್ಯ ಪದಾರ್ಥವ ಅಜ್ಞಾನ-ಜ್ಞಾನ
ಗಳು ಸ್ವಪ್ನ-ತತ್ವಿರೋಧಾನಕ್ಕೆ ನಿಮಿತ್ತಮಾತ್ರ-
ಸ್ವಪ್ನ - ತಿರೋಧಾನವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನು
ಪರಮಾತ್ಮನೇ.

ದೇವ ನಂಬಿಂಧದಿಂದ ಸ್ಥಿತಿ (ಜಾಗ್ರದ ವಸ್ತೆಯೂ ಕೂಡ ಪರಮಾತ್ಮನ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಅಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಅಚೇತನವಾದ, ಅಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಕಾಲಾ ದೀನವಲ್ಲ.

“ಸುಷುಪ್ತಿಯೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಧೀನವಾಗಿದ್ದು, ಅದು ನಾಡಿಗಳಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ನಂಬಿ ಸುವದು, ಎಂಬುದು ಶ್ರುತಿಸಿದ ವಿಷಯವಾಗಿರು ವದು.

ಜೀವನು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ಸುವ್ತನಾಗುವದ ರಿಂದ, ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದಲೇ ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಭೇರಿತಾಡನಾದಿಗಳು ಎಚ್ಚರವಾಗುವದರಲ್ಲಿ ನಿಮಿತ್ತಮಾತ್ರ ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳುವದು ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಧೀನವೇ ಆಗಿದೆ.

ಸರವಕಾಶವಾದ, ಶ್ರುತಿಸ್ತುತಿ-ಪ್ರಮಾಣಗಳಿರುವ ವರು, ಸರ್ದಜೀವರ ಸಾರ್ವತಾಲಿ ಸರ್ವಾಪ್ತನಾ

3 ಸರ್ವಾಪ್ತನಾ ಪ್ರೇರಕಶ್ಚ

ಓಂ

4 ಸರ್ವಾಪ್ತನಾ ಪ್ರೇರಕಶ್ಚ

ಓಂ

5 ಸರ್ವಾಪ್ತನಾ ಪ್ರೇರಕಶ್ಚ

ಓಂ

6 ಸರ್ವಾಪ್ತನಾ ಪ್ರೇರಕಃ ಸವಿತಃ ಪರಮೇಶ್ವರಃ |

ಓಂ

|| ೩ || ದೇಹಯೋಗಾಧಿಕರಣಮ್
೭ ಓಂ ದೇಹಯೋಗದ್ವಾಸೋತ್ತಮಿ

|| ೪ || ತದಭಾವಾಧಿಕರಣಮ್
೭ ಓಂ ತದಭಾವೋ ನಾಡಿಃಪುತಃಪು
ತೇರಾತ್ಮನಿವ

|| ೫ || ಅತಃಪ್ರಯೋಗಾಧಿಕರಣಮ್
೮ ಓಂ ಅತಃ ಪ್ರಯೋಗೋನ್ಯತ್

|| ೬ || ಕರ್ಮೋಗಸ್ಯೋಧಿಕರಣಮ್
೯ ಓಂ ಸ ಪವ ಚ ಕರ್ಮೋಗಸ್ಯೋತ್ತಮಿ
ಸುಭಿಃ

॥ ೭ ॥ ಮುಗ್ಧಾ (ಸಂಪತ್ಯ)ಧಿಕರಣಮ್

೧೦ ಓಂ ಮುಗ್ಧೇಽರ್ಧಸಂಪತ್ತಿಃ ಪರಿ

ಶೇಷಾತ್

ಓಂ

॥ ೮ ॥ ನ ಸ್ಥಾನತೋಧಿಕರಣಮ್

೧೧ ಓಂ ನ ಸ್ಥಾನತೋಽಪಿ ಪರಸ್ಯೋ
ಭಯಲಿಂಗಂ ಸರ್ವತ್ರ ಹಿ

ಓಂ

೧೨ ಓಂ ನಭೇದಾತಿ ಬೇನ್ಮ ಪ್ರತ್ಯೇಕ
ಮತದ್ವಚನಾತ್

ಓಂ

೧೩ ಓಂ ಅಪಿ ಚೈವಮೇಕೇ

ಓಂ

7 ಸರ್ವವಸ್ತು
ಪ್ರೇರಕತ್ವ

7

ಪ್ರೇರಕನು ನಿಯಾಮಕನು ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನೇ
ಆಗಿರುವನು.

“ಮೂರ್ಛಾರ್ವಸೇ ಯಲ್ಲಿ ಜೀವನಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ
ಅರ್ಥಪ್ರವೇಶವಿರುವದು” ಈ ಎಷಯವು ಪರಿ
ಶೇಷ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗುವದು. ಈ
ಮೂರ್ಛಾರ್ವಸೇಗೂ ಸಹ ಪರಮಾತ್ಮನೇ
ಪ್ರೇರಕನು

8 ಸರ್ವರೂಪೇಷ್ಟ
ಭೇದವಾನ್ ಸರ್ವದೇ
ಶೇಷು ಕಾಲೇಷು
ಸಖಕಃ ಪರಮೇಶ್ವರಃ

8

56

“ಸರ್ವೇಷು ಭೂತೇಷು ಏತಮೇವ ಬ್ರಹ್ಮೇತ್ಯಾ
ಚ್ಛೇತೇ.” ಎಂದು ಶ್ರುತಿಯಿರುವದರಿಂದ.
ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿ ಸ್ಥಾನಭೇದದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮ
ನಿಗೆ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ
ಭೇದವಿದ್ದರೂ ಸಹ, ಅಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪರಮಾ
ತ್ಮನ ರೂಪಗಳಿಗೆ ಯಾವದೇ ತರಹದ ಭೇದವಿಲ್ಲ
ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರತಕ್ಕ ಪರಮಾತ್ಮನು.
ದೋಷರಹಿತನೂ, ಪರಿಪೂರ್ಣ ಕಲ್ಯಾಣಜ್ಞನಾ
ನಂದಾತ್ಮಕ ಸದ್ಗುಣಗಳುಳ್ಳವನೂ ಏಕಪ್ರಕಾರ

ಕನೂ ಭೇದರಹಿತನೂ ಆಗಿರುವನು ಇಂತಹ
ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರವರ್ತಕನಾಗಿ. ಪ್ರಕೃತಿಗಿಂತಲೂ
ಉತ್ತಮನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ
ಪ್ರಾಕೃತರೂಪಾದಿಗಳಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ತಿಳಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ
ಅವನನ್ನು ಶ್ರುತಿಯ 'ಅರೂಪ'ನೆಂದ. ಕರೆದಿದೆ.
ಪರಮಾತ್ಮನು ಜ್ಞಾನಾನಂದಾತ್ಮಕ ಅಪ್ರಾಕೃತ
ದಿವ್ಯರೂಪವುಳ್ಳವನಾಗಿರುವನು. ಅವನ ಎಲ್ಲ
ರೂಪಗಳೂ ಪರಸ್ಪರ ಭೇದರಹಿತವಾಗಿಯೇ
ಇರುವವು.

57

9 ಸರ್ವರೂಪೇಷ್ವ ಭೇದವಾನ್

- ॥ ೯ ॥ ಅರೂಪವದಧಿಕರಣಮ್
೧೪ ಓಂ ಅರೂಪದೇವ ಹಿ ತತ್ತ್ವಧಾನತ್ವಾತ್ ಓಂ
೧೫ ಓಂ ಪ್ರಕಾಶವಚ್ಚಾಪ್ಯಯರ್ಥಂ ಓಂ
೧೬ ಓಂ ಆಹ ಚ ತನ್ಮಾತ್ರಂ ಓಂ
೧೭ ಓಂ ದರ್ಶಯತಿ ಚಾರ್ಥೋ ಅಹಿ ಸ್ಮರ್ಯತೇ ಓಂ

10 ಸ ಏಕಃ ಪರಮೇ ಶ್ವರಃ

- ॥ ೧೦ ॥ ಅತಃಪಾದಿಕರಣಮ್
೧೦ ಓಂ ಅತ ಏವ ಚೋಪಮಾ ಸೂರ್ಯ ಕಾದಿವತ್ ಓಂ

ಶ್ರುತಿಗಳು ಜೀವನಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವು
ವನ್ನೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತವೆಯಾದ್ದರಿಂದ
ಜೀವರು ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬರಾಗಿದ್ದಾರೆ.
ಪ್ರತಿಬಿಂಬವೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಬಿಂಬ ಸದೃಶವಾಗಿ
ಬಿಂಬಾಧೀನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಭೂತ

ರಾಗಿರುವ ರಮಾಬ್ರಹಾದಿ ಸಕಲಜೀವನರೂ ಸಹ
ವಿಂಬನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಕಿಂಚಿತ್ಸದ್ಯ ಶರಾದರೂ
ಸಹ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಭಿನ್ನರೇ ಆಗಿದ್ದು, ಸತ್ತಾ
ಪ್ರವೃತ್ತಿ-ಪ್ರತೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಧೀನ
ರಾಗಿಯೇ ಇರುವರು.

|| ೧೧ || ಅಂಬುವದಧಿಕರಣಮ್
೧೯ ಓಂ ಅಂಬುವದಗ್ರಹಣಾತ್ಮನ ತಥಾತ್ವಂ ಓಂ

11 ತದ್ಭಕ್ತಿ ತಾರತಮ್ಯೇನ
ತಾರತಮ್ಯಂ
ವಿಮುಕ್ತಿಗಂ

ಪರಮಾತ್ಮನೊಂದಿಗಿರುವ ಜೀವನ ಜ್ಞಾನಾನಂದಾ
ತ್ಮಕ ಕಿಂಚಿತ್ ಸಾದೃಶ್ಯಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಜೀವನಿಗೆ
ನಿತ್ಯನಿರಂತರ ಸುಖವನ್ನೀಯುವ ಫಲವಾಗಿದೆ.
ಪರಮಾತ್ಮನ ಮಹಾತ್ಮ್ಯಜ್ಞಾನಪೂರಕವಾದ
ಸುದೃಢಶ್ಲೇಷವು (ಭಕ್ತಿಯು) ಇಂತಹ ಸಾದೃಶ್ಯಾ
ಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವದರಿಂದ ನಾವು
ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡ
ಬೇಕು.

|| ೧೨ || ವೃದ್ಧಿಹ್ರಾಸಾಧಿಕರಣಮ್
೨೦ ಓಂ ವೃದ್ಧಿಹ್ರಾಸಭಾಕ್ತಸ್ವಮಂತರ್ಭಾವಾ
ದುಭಯನಾಮಂಜಸ್ಯಾದೇವಂ ಓಂ

12 ತದ್ಭಕ್ತಿ ತಾರತಮ್ಯೇನ
ತಾರತಮ್ಯಂ
ವಿಮುಕ್ತಿಗಂ

ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ತಾರತಮ್ಯವು ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಗೆ
ಳಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗುವದರಿಂದ. ಮುಕ್ತಿ ಸಾಧನವಾದ
ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಅಧಿಕ್ಯ-ನೂನತಾರೂಪ

೨೦ ಓಂ ದರ್ಶನಾಚ್ಛ

ಓಂ

॥ ೧೩ ॥ ಪ್ರಕೃತ್ಯೈತಾವತ್ಪ್ರಾಧಿಕರಣಮ್

೨೧ ಓಂ ಪ್ರಕೃತ್ಯೈತಾವತ್ತ್ವಂ ಹಿ ಪ್ರತಿಷೇಧತಿ

ಓಂ

ತತೋಬ್ರವೀತಿ ಚ ಭೂಯಃ

॥ ೧೪ ॥ ತದವ್ಯಕ್ತಾಧಿಕರಣಮ್

೨೨ ಓಂ ತದವ್ಯಕ್ತಮಾಹ ಹಿ

ಓಂ

೨೩ ಓಂ ಅಪಿ ಸಂರಾಧನೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾನು

ಓಂ

ಮಾನಾಭ್ಯಾಂ

೨೪ ಓಂ ಪ್ರಕಾಶವಚ್ಛಾಪ್ಯತೇಷ್ಯಂ

ಓಂ

೨೫ ಓಂ ಪ್ರಕಾಶಶ್ಚ ಕರ್ಮಾಣ್ಯಭ್ಯಾಸಾತ್

ಓಂ

೨೬ ಓಂ ಅತೋಕ್ತನಂತೇನ ತಥಾ ಹಿ ಲಿಂಗಂ

ಓಂ

ವಾದ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕು.

“ವಾಲಯತಿ ...” ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಶೇಷ ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಾ-ಸಂಹಾರಕನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ವಾಲಕನೂ ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ.

ಅರೂಪಮುಕ್ತರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಸದ್ವಿಷ್ಣುಶ್ಚ ಕಂಚಿ ನಷ್ಟಲಮ್ ” ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿಗಳು ಪರಮಾತ್ಮನು “ಅರೂಪನು, ಅಕ್ಷರನು, ಸದಾ ಅವ್ಯಕ್ತನು ನಿಷ್ಕಲನು ಎಂದು ಸಾರುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಭಕ್ತಿಮಾಡಿದರೂ ಸಹ ಪರಮಾತ್ಮನ ದರ್ಶನವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಕ್ತಿಯು ನಿಷ್ಪಲವೆಂದು ಶಂಕಿಸಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವ್ಯಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ತನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಭಕ್ತಿ ವಶನಾಗಿ, ತನ್ನ ಅಚಿಂತ್ಯದ್ವಿತತ್ವಕ್ಕಿಂತ ಮೃತ್ಯು ಸಾಗಿ, ಅವರಿಗೆ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ದರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕು,

13 ; ಪರಮೇಶ್ವರಃ (ಪರಃ)
(ಮೇಶ್ವರಃ)

14 ಪರಮೇಶ್ವರಃ
(ಮೇಶ್ವರಃ)

- ॥ ೧೫ ॥ ಅಹಿಂಸಾಕುಂಡಲಾಧಿಕರಣವರ್ ೨೮
 ೧೦ ಓಂ ಉಭಯವ್ಯಪದೇಶಾತ್ಪ್ರಹಿ
 ಕುಂಡಲವತ್ ೨೯
 ೧೦ ಓಂ ಪ್ರಕಾಶಾಶ್ರಯವದ್ವಾ
 ತೇಜಸ್ವಾತ್ ೩೦
 ೧೦ ಓಂ ಪೂರ್ವವದ್ವಾ
 ೩೧ ಓಂ ಪ್ರತಿಪೇಧಾಚ್ಛ
- 15 ಏಕಃ ಪರಮೇಶ್ವರಃ
 ಅನಂದೋಬ್ರಹ್ಮ ” ಅನಂದಂಬ್ರಹ್ಮಣಃ
 ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಪರಿಗೆ ಅನಂದಾದಿ
 ಗುಣಸ್ವರೂಪತ್ವ ಮತ್ತು ಅನಂದಾದಿಗುಣ
 ವಿಶಿಷ್ಟತ್ವರೂಪ ಉಭಯ ವ್ಯಪದೇಶ (ಎರಡು
 ರೀತಿಯಿಂದ ಹೇಳುವುದು) ಕಂಡು ಬರುವದರಿಂದ
 ಪರಮಾತ್ಮನು ಅನಂದಾದಿಗುಣಾತ್ಮಕನು, ಮತ್ತು
 ಅನಂದಾದಿಗುಣವುಳ್ಳವನು ಎಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗು
 ವದು. ಇದಕ್ಕೆ ಲೌಕಿಕ ದೃಷ್ಟಾಂತವೆಂದರೆ-ಸೂರ್ಯ
 -ಸೂರ್ಯನು ಪ್ರಕಾಶ ಸ್ವರೂಪನೂ ಅಗಿದಾನೆ.
 ಹಾಗೂ ಪ್ರಕಾಶಾಶ್ರಯನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ,
 ಅದರಂತೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅನಂದಾದಿಗುಣಸ್ವರೂ
 ಪನು ಹಾಗೂ ಅಶ್ರಯನೂ ಆಗಿರುವನಾದ ರಿಂದ
 ಅವನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು“ ಏಕಮೇವಾ
 ದ್ವಿತೀಯಂಬ್ರಹ್ಮ ನೇಹನಾನಾಸ್ತಿ ಕಿಂಚನ“ಇತ್ಯಾದಿ
 ಶ್ರುತಿಗಳು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೂ ಅವನಗುಣಗಳಿಗೂ
 ಅಭೇದವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತವೆ.

॥ ೧೬ ॥ ಪರಮತೋದಿಕ್ರೂಮ್
 ೨೨ ಪರಮತಃ ಸೇತೂನಾ ನಸಂಬಂದ
 ಭೇದವ್ಯಪದೇಶೇಭ್ಯಃ
 ೨೩ ಓಂ ದರ್ಶನಾತ್ಮ
 ೨೪ ಓಂ ಬುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪಾದವತ್

16 ಸ ಏಕಃ ಪರಮೇ
 ಶ್ವರಃ

ಓಂ
 ಓಂ
 ಓಂ

“ಏಷಸೇತುಃ....” ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಪರ
 ಮಾತ್ಮನ ಅನಂದಾದಿಗಳಲ್ಲಿ, ತೌಕಃ-ಅನಂದಾದಿ
 ಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಂಭಾವ್ಯಮಾನವಾದಃ ಸೇಶುತ್ವ
 ಉನ್ಮಾನತ್ವಶಬ್ದತ-ಪೂರ್ದತ್ವ ಬಿಂಬತ್ವ ಲೋಕ
 ವಿಲಕ್ಷಣ ಅದೃಷ್ಟತ್ವ-ಅವ್ಯಪದೇಶ್ಯತ್ವಾದಿ ಧರ್ಮ
 ಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವವರಿಂದ, ಪರಮಾತ್ಮನ
 ಅನಂದಾದಿಗುಣಗಳು, ಅಖಿಲ ತೌಕಿ-ಕ-ಗುಣ
 ವಿಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಿವೆ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗುಣವೂ
 ಸರ್ವಗುಣಸ್ವರೂಪವಾಗಿದ್ದು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಾರ
 ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿದೆ.

॥ ೧೭ ॥ ಸ್ಥಾನವಿಶೇಷಾದಿಕರಣಮ್
 ೨೫ ಓಂ ಸ್ಥಾನವಿಶೇಷಾತ್ಕಾಶಾದಿವತ್
 ೨೬ ಓಂ ಉಪಪತ್ತೇಶ್ಚ

17 ಸ ಏಕಃ ಪರಮೇ
 ಶ್ವರಃ

ಓಂ
 ಓಂ

ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳ ಅನಂದಾದಿಗಳು ವಿಚಿತ್ರ (ತಾರ
 ತಮ್ಯಯುಕ್ತ)ಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ, ಅವಿಚಿತ್ರ
 ವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅನಂದಾದಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ
 ಗಳಾಗಿವೆ, ಬಿಂಬನಾದ ಸೂರ್ಯನು ಒಬ್ಬನೇ
 ಆಗಿದ್ದರೂ, ಸೂರ್ಯಕಾಂತಾದಿ ಸ್ಥಾನವಿಶೇಷಗತ
 ಸೂರ್ಯ ಪ್ರತಿಬಿಂಬದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಜನಕತ್ವಾದಿ ವೈಚಿ
 ತ್ರ್ಯವು ಕಂಡು ಬರುವಂತೆ, ಪರಮಾತ್ಮನ

॥ ೧೮ ॥ ತಥಾಸ್ಯ ದಧಿಕರಣಮ್
೩೭ ಓಂ ತಥಾಸ್ಯ ತ್ರಿವೇದಾತ್

೩ ಸ ಏಕಃ ಪರಮೇ
ಓಂ ಶ್ವರಃ

ಆನಂದಾದಿಗಳು ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಅವಿಚಿತ್ರಿ
ಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಚೇತನ ಸಾ ನಗತ
ಭಕ್ತಾದಿಗುಣವೈಚಿತ್ರ್ಯದಿಂದ, ಭಗವದಾನಂದಾ
ದಿಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳ ಆನಂದಾದಿ
ಗಳಲ್ಲಿ ವೈಚಿತ್ರ್ಯವು ಉಪಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ.

ಐಂಬ-ಪ್ರತಿಬಿಂಬರಲ್ಲಿಯೂ ಆ ನಂದಾದಿಗಳಲ್ಲಿ
ವೈಚಿತ್ರ್ಯವಿರುವಂತೆ, ಧೈಯ ಪ್ರತಿಮೆಗೂ
ಮತ್ತು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೂ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವಿರುವದು.
ಧ್ಯಾನಮಾಡುವವರ ಯೋಗ್ಯತಾಭೇದ, ದೌರ್ಬಲ್ಯ
ಗಳಿಂದಾಗಿ, ಧ್ಯಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತೀತವಾದ
ಪರಮಾತ್ಮನ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಾಕೃತತ್ವ-ನಿರತಿಶಯ
ಸೌಂದರ್ಯಾಧ್ಯಭಾವ, ಅನಿತ್ಯತ್ವ ಮೊದಲಾದ
ದೋಷಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ, ಇದು ನಿರ್ದೋಷ
ದಿವ್ಯಸುಂದರ ವಿಗ್ರಹನಾದ-ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ
ಭಿನ್ನವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ, ಆದರೆ ಧ್ಯಾನಮಾಡುವನಿಗೆ
ಪ್ರತೀತವಾದ ವಾಸನಾಮಯ ಪ್ರತಿಮೆಯು,
ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಆತನ ಅಧಿಷ್ಠಾನ

ವಾದುದರಿಂದ ಉಪಾಸಕನಿಗೆ ಫಲಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸದೋಪವಾದ ಧೇಯ ಪ್ರತಿಮಾರೂಪತ್ವವು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವ್ಯಕ್ತನಾಗಿ ಭಕ್ತಿಮಾತ್ರ ಗಮ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

|| ೧೯ || ಅನೇನಸರ್ವಗತತ್ವಾಧಿಕರಣಮ್
೩೮ ಓಂ ಅನೇನ ಸರ್ವಗತತ್ವಮಾಯಾ
ಮಯಶಬ್ದಾ ದಿಭ್ಯಃ

19 ಸರ್ವದೇಶೇಷು
ಕಾಲೇಷು ಸ ಏತಃ
ಪರಮೇಶ್ವರಃ

ಓಂ

ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪಭೂತವಾದ ನಿತ್ಯಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಮಾಯಾರೂಪ ಏಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಎಲ್ಲ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿಯೇ ಇರುವವನಾಗಿ ಸರ್ವಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ೨೦ || ಫಲಾಧಿಕರಣಮ್
೩೯ ಓಂ ಫಲಮತ ಉಪಪತ್ತೇಃ
೪೦ ಓಂ ಶ್ರುತತ್ವಾಚ್ಛೇ
೪೧ ಓಂ ಧರ್ಮಂ ಜೈಮಿನಿರತ ಏವ
೪೨ ಓಂ ಪೂರ್ವ ತು ಬಾದರಾಯಣೋ
ಹೇತುವ್ಯಪದೇಶಾತ್

20 ಸ ಏತಃ ಪರಮೇ
ಶ್ವರಃ

ಓಂ

ಓಂ

ಓಂ

ಓಂ

ಕರ್ತೃಗಳು ಜಡವಾದ್ದರಿಂದ ಅವು ಸ್ವತಃ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವವರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಲ್ಲ. ಈಶ್ವರನು ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿಮಿತ್ತಮಾಡಿಕೊಂಡು ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ ಜೀವಕೃತ ಪುಣ್ಯವಿಶೇಷದಿಂದ ಪುಣ್ಯಲೋಕವನ್ನೂ, ಪಾಪವಿಶೇಷದಿಂದ ನರಕಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವವನು ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಅದ್ದರಿಂದ

ರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ
ಮಾಡಬೇಕು.

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಪ್ರಜ್ಞಪ್ರಾಪಯನಕೃತ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರೇಷು ತ್ವತೀಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ದ್ವಿತೀಯಃ ಪಾದಃ ||೩|| ||೨||

- || ೧ || ಸರ್ವವೇದಾಂತಾಧಿಕರಣಮ್
೧ ಓಂ ಸರ್ವವೇದಾಂತಪ್ರತ್ಯಯಂ
ಚೋದನಾದ್ಯವಿಶೇಷಾತ್
೨ ಓಂ ಭೇದಾನ್ನೇತಿ ಚೇದೇಕಸ್ಯಾಮುಪಿ
೩ ಓಂ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ತಥಾತ್ಮನೇ ಹಿ
ಸಮಾಚಾರೇಽಧಿಕಾರಾಚ್ಛ
೪ ಓಂ ಸಲಿಲವಚ್ಛ ತನ್ನಯಮಃ
೫ ಓಂ ದರ್ಶಯತಿ ಚ

|| ೨ || ಉಪಸಂಹಾರಾಧಿಕರಣಮ್

- ೬ ಓಂ ಉಪಸಂಹಾರೋಽರ್ಥಾ
ಭೇದಾದ್ವಿಧಿಶೇಷವಶ್ಚ ಮಾನೇ ಚ ಓಂ

- 1 ಸರ್ವವೇದೈಶ್ಚ
ಸರ್ವೈರಪಿಯಥಾ
ಬಲಂ ವಿಷ್ಣುಃ
ಚೇಯಃ

ಓಂ
ಓಂ
ಓಂ
ಓಂ
ಓಂ

- 2 ಬ್ರಹ್ಮಣಾತ್ವಖಿಲೈಃ
ಗುಣೈಃ

ಓಂ

“ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯೋ ಅಧ್ಯೇತವ್ಯಃ...” ಇತ್ಯಾದಿ
ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಸಾಧಾರಣವಿಭಿವಾಕ್ಯಗಳಿರುವದರಿಂದ
ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಸರ್ವವೇದಗಳನ್ನು ಯಥಾಶಕ್ತಿ
ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ
ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪರಮಾತ್ಮನು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಸರ್ವ
ವೇದ ವಿಷಯಕವಾದ ಶ್ರವಣಾದಿಗಳಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನ
ವಾದ ನಿರ್ಜಯ ಜ್ಞಾನವಿಷಯನಾಗಿರುವನು.

ವಿಭಿಂಹಿತವಾದ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು
ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡುವಂತೆ, ಸರ್ವವೇದಾರ್ಥ
ಭೂತವಾದ, ಅನಂದಾದಿಗುಣಗಳನ್ನೂ ಹಾಗೂ
ಅಪಹತತಾಪಶ್ಚತ್ವಾದಿ ದೋಷಾಭಾವಗಳನ್ನೂ

೭ ಓಂ ಅನ್ಯಥಾತ್ವಂ ಶಬ್ದಾದಿ ಚೇನ್ನಾ

ಓಂ

ವಿಶೇಷಾತ್

೮ ಓಂ ನವಾಪ್ರಕರಣಭೇದಾತ್ಪರೇಣ

ಓಂ

ವರೀಯಸ್ತಾದಿವತ್

೯ ಓಂ ಸಂಜ್ಞಾ ತಶ್ಚೇತ್ಯದ್ವೈತಮುಕ್ತಮುಕ್ತಿತು
ತದಪಿ

ಓಂ

(ಕೇವಲಗಳಿಗೆ ಉಪಸಂಹಾರವಿದೆ - ಕೆಲವುಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿದೆ) ಏಕಬುಧ್ಯಾರೋ ಹಣರೂಪವಾದ ಉಪಸಂಹಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ಯೋಗ್ಯವಾದ ಅಂದರೆ ಪೂರೈತಕ್ಕ ಪೂರೈತಕ್ಕ ಅವಿರೋಧಿಯಾದ ಗುಣಗಳನ್ನೇ ಉಪಸಂಹರಿಸಬೇಕು. ಅಯೋಗ್ಯವಾದ ರೋದಾದಾದಿ ಗುಣಗಳನ್ನು ಉಪಾಸಿಸಬಾರದು. ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅವರವರ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸರ್ವಗುಣ ಹಾಗೂ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಗುಣೋಪ ಸಂಹಾರ ಪೂರೈಕ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು.

೧೫

|| ೩ || ಪ್ರಾಪ್ತೈರ್ಧಿಕರಣಮ್

೧೦ ಓಂ ಪ್ರಾಪ್ತೈಶ್ಚ ಸಮಂಜಸಂ

೩ ಬ್ರಹ್ಮಣಾತ್ಮಖಿಲೈ

ಗುಣೈಃ

ಓಂ

ಸರ್ವಗುಣೋಪಸಂಹಾರ - ಅನುಪಸಂಹಾರ ಇವೆ ರಡೂ ಜೀವರ ಯೋಗ್ಯತಾವಿಶೇಷದಿಂದ ಯುಕ್ತ ವಾಗುತ್ತವೆ. ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸರ್ವಗುಣ ಗಳಿಂದ, ಇತರ ದೇವತೆಗಳು ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕನು ಸಾರವಾಗಿ, ಮನುಷ್ಯರು ಅಬ್ಬಗುಣಗಳಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಉಪಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ೪ || ಸರ್ವಾಭೇದಾಧಿಕರಣಮ್
ಓಂ ಸರ್ವಾಭೇದಾದಪ್ಯಶ್ಚೇಮೇ

ಓಂ

4 ಬ್ರಹ್ಮಣಾತ್ವಖಿಲೈ
ಗುಣೈಃ

ಸ್ವರಗುಣೋಪಸಂಹಾರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವಿದ್ದ
ಜತುರ್ಮುಖಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ
ನಂದರೂಪವಾದ ಫಲಾಧಿತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು.
ಇತರರು ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ
ಉಪಾಸನೆಮಾಡಿ ತಕ್ಕ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುವರು.

|| ೫ || ಆನಂದಾದ್ಯಕರಣಮ್
೨ ಓಂ ಆನಂದಾದಯಃ ಪ್ರಧಾನಸ್ಯ

ಓಂ

5 ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ
ಅತ್ಮೇತಿ ಮಾನು
ಷೈಶ್ಚ ಸುರೇಶ್ವರೈಃ
ಯಥಾಕ್ರಮಂ
ಬಹುಗುಣೈಃ
ಬ್ರಹ್ಮಣಾತ್ವಖಿಲೈ
ಗುಣೈಃ ವಿಷುಃ
ಉಪಾಸ್ಯಃ |
ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ
ಅತ್ಮೇತಿಚ

ಪ್ರಧಾನ ಫಲಭೂತವಾದ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮ
ದೇವರ ಪರ್ಮಂತರಾದ ಮುಮುಕ್ಷು ಅಧಿಕಾರಿ
ಗಳೆಲ್ಲರೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಆನಂದ-ಜ್ಞಾನ-ನಿರೋ
ಷತ್ವ-ಆತ್ಮತ್ವರೂಪವಾದ ನಾಲ್ಕು ಗುಣಗಳನ್ನು
ಧ್ಯಾನಮಾಡಲೇಬೇಕು.

೧೧

|| ೬ || ಪ್ರಿಯಶಿರಸ್ತ್ವಾಧಿಕರಣಮ್
೩ ಓಂ ಪ್ರಿಯಶಿರಸ್ತ್ವಾದ್ಯಪಾಪ್ತಿರುಪಚಿ
ಯಾಪಚಯೌಪಿ ಭೇದೇ

ಓಂ

ಮುಕ್ತಾನಂದದಲ್ಲಿ ಭೇದ (ತಾರತಮ್ಯವಿರುವದ
ರಿಂದ, ಗುಣೋಪಾಸನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತಾರತಮ್ಯ,
ವಿರುವದು. ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರಿಯಶಿರಸ್ತ್ವಾದಿ
ಗುಣೋಪಾಸನೆಯು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ಅದುವ

ರಿಂದ ಚತುರ್ಮುಖಗಳೇ ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಉಪಾಸ್ಯ
ವಾಗಿವೆ.

॥ ೭ ॥ ಇತರಾಧಿಕರಣಮ್
೧೪ ಓಂ ಇತರೇ ತ್ವರ್ಧನಾಮಾನ್ಯಾತ್
೭ ಸುರೇಶ್ವರೈರ್ಯಥಾ
೮ ಕ್ರಮಂ ಬಹುಗುಣೈಃ

ಓಂ

ಓಂ

ಚತುರ್ಮುಖ ಹಾಗೂ ಸರ್ವಗುಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ,
ಇತರ ಮಧ್ಯಮ ಗುಣಗಳು ಫಲನಾಮಾನ್ಯ
ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಗೋಚರ ದೇವಾದಿಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟ
ಯೋಗ್ಯತಾನುಗುಣವಾಗಿ ಉಪಸಂಹಾರಪೂರ್ವಕ
ಉಪಾಸನೆಗೆ ಅರ್ಹವಾಗಿವೆ. ಅಂದರೆ ದೇವಾದಿ
ಗಳು ಚತುರ್ಮುಖಾದಿಕಗುಣಗಳಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ
ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವರು.

8 ಬ್ರಹ್ಮಣಾತ್ವಖಿಲೈಃ
ಗುಣೈಃ

॥ ೮ ॥ ಆಧ್ಯಾನಾಧಿಕರಣಮ್
೧೩ ಓಂ ಆಧ್ಯಾನಾಯ ಪ್ರಯೋಜನಾ
ಭಾವಾತ್
೧೩ ಓಂ ಆತ್ಮವೈಷ್ಣವೈಃ

ಪರಮಾತ್ಮನ ಸರ್ವಗುಣಗಳೂ. ಪ್ರಯೋಜನಾಂ-
ತರ ರಹಿತವಾಗಿ ಉಪಸಂಹಾರ ಪೂರ್ವಕ ಧ್ಯಾನಾ
ರ್ಥವಾಗಿಯೇ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ವಿರಿಯೇತರ
ಚೇತನರು ಕೆಲವು ಗುಣಗಳನ್ನು ಉಪಸಂಹಾರ
ಮಾಡದೇ, ಅವರವರ ಯೋಗ್ಯತೆಗನುಸರಿಸಿ ಕೆಲವು
ಗುಣಗಳನ್ನು ಉಪಸಂಹಾರಮಾಡಬೇಕು. ಆದ್ದು

ರಿಂದ ಶ್ರುತಿಗಳು ಅಧಿಕಾರಿಭೇದದಿಂದ ಉಪಸಂ-
ಹಾರ ಅನುಸಂಹಾರ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸು
ವದರಿಂದ ಉಪಾಸನೆಯು ಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ.

॥ ೯ ॥ ಆತ್ಮಗೃಹೀತ್ಯಧಿಕರಣಮ್
೧೭ ಓಂ ಆತ್ಮಗೃಹೀತಿರಿತರವದುತ್ಪರಾತ್ ಓಂ

9 ಬ್ರಹ್ಮಣಾತ್ಮಲೈಃ
ಗುಣೈಃ

॥ ೧೦ ॥ ಅನ್ವಯಾಧಿಕರಣಮ್
೧೮ ಓಂ ಅನ್ವಯಾದಿತಿಚೇತ್ಯಾದಮ
ಧಾರಣಾತ್ ಓಂ

10 ಬ್ರಹ್ಮಣಾತ್ಮಲೈಃ
ಗುಣೈಃ

॥ ೧೧ ॥ ಕಾರ್ಯಾಖ್ಯಾನಾಧಿಕರಣಮ್
೧೯ ಓಂ ಕಾರ್ಯಾಖ್ಯಾನಾದಪೂರ್ಮ್ ಓಂ

11 ಗುಣೈರುಪಾಸ್ಯಃ

“ಆತ್ಮೇತೇವ ಉಪಾಸೀತ” ಈವಿಧಿಯು ಸರ್ವಾಧಿ
ಕಾರಕವಾಗಿದೆ. ಚತುರ್ಮುಖಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ
ಆತ್ಮಶಬ್ದದಿಂದ ಸರ್ವಗುಣಗಳನ್ನು ಇತರರ ವಿಷ
ಯದಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರವಾಗಿ ಗುಣಗಳನ್ನು
ಗ್ರಹಣಮಾಡಬೇಕು.

ಧ್ಯಾನ ಕಾರ್ಯವಾದ ಮುಕ್ತಿಯು ಅಲೌಕಿಕವಾದುದರಿಂದ,
ಭಗವತ್ಪತನ ಅಪ್ರಾಕೃತ ಅಲೌಕಿಕಗುಣಗಳನ್ನೇ
ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಪ್ರಾಕೃತ ಅಲೌಕಿಕ
ಗಳಾದ ಭಗವದ್ಗುಣಗಳ ಜ್ಞಾನವು ಉಪದೇಶ
ದಿಂದ ಆಗುವದು.

॥ ೧೨ ॥ ಸಮಾನಾಧಿಕರಣಮ್

೨೦ ಓಂ ಸಮಾನ ಏವಂ ಚಾಭೇದಾತ್

೨೧ ಓಂ ಸಂಬುಧಾದೇವ ಮನ್ಯತ್ರಾಪಿ

12 ಯಥಾಕ್ರಮಂ

ಓಂ

ಉಪಾಸ್ಯಃ

ಓಂ

ಉಪಾಸನೆಯು ಉಪಾಸಕರಿಗೆ ಸ್ವಾನು ಸಾರಿಯಾದ
ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದು. ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮ-ಸರ
ಸ್ವತೀದೇವಿಯರ ಉಪಾಸನೆಯಲ್ಲಿ ಸಮ ವಿಷ
ಮತ್ವಗಳಿರುವದರಿಂದ ಅದರ ಫಲದಲ್ಲಿಯೂ
ವೈಚಿತ್ರ್ಯವು ಕಂಡಿರುವದು. ಸರಗುಣೋಪ
ಸಂಹಾರವು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಉಕ್ತವಾಗಿದ್ದರು ಸಹ
ಸರಸ್ವತೀದೇವಿಯು ಬ್ರಹ್ಮನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕ್ರಿಯ
ನಾಮನನ್ನಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕ್ರಿಯವಿಶೇ-
ಷೋಪಸಂಹಾರವು ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಉಕ್ತ
ವಾಗಿರುವುದು. ಉದಾ:- ತ್ರಿವಿಕ್ರಮತ್ವವೇ ಮೊದ
ಲಾದ ವಿಶೇಷಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿಯರಿಗೆ ಉಪ
ಸಂಹಾರವು ಉಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ. ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅವು
ನಿತ್ಯ ವಿಕ್ರಮತ್ವವೇ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಸಾಮಾನ್ಯ
ದಲ್ಲಿ ಅಂತರಗತವಾಗಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪತ್ವಾಭಿನ್ನ
ವಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮತ್ವಾದಿ ಗುಣಗಳನ್ನು
ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನು ಉಪಸಂಹಾರಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

॥ ೧೩ ॥ ಸಾವಿತ್ರಿಷಾಧಿಕರಣಮ್

२१५० గుహా విశేషాత్

ಶ್ರೀ ಕೊಡುಗಲ್

13 ಬೃಹಸ್ಪತೀಯವಿಶ್ವಕರ್ಮಸೂತ್ರಂ

ಗುಡ್ಡು

93

3

ಅತ್ಯ ಶಬ್ದವು ಸರ್ವಗುಣಾಭಿಧಾಯಕವಾಗಿದೆ ರೂ ಸಹ ಚತುರ್ಥ ಶಬ್ದವು ಸರ್ವಗುಣಗಳ ಸೂಚಿತವಾಗುವವು. ಶಬ್ದದಿಂದ ಸರ್ವಗುಣಗಳು ಸೂಚಿತವಾಗುವವು. ಇತರರಿಗೆ ಅವರವರ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರ ಉಪಾಸ್ಯ ಗುಣಗಳು ಮಾತ್ರ ತೋರುವುದರಿಂದ, ಅತ್ಯ ಶಬ್ದವು ಶಬ್ದೋಕ್ತ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಸರ್ವೋಪಾಸ್ಯಶಬ್ದವು ಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ.

॥ ೧೪ ॥ ಸಂಘೈಶ್ಚ ತ್ಯಕ್ತಾಧಿಕರಣಮ್

೨೪೫ ಒಂ ಸಂಭ್ಯುತಿದ್ವ್ಯವಾಪ್ತೃಃ ಪಿಚಿಕಾತಃ

30

14 ಸಿಬ್ಬಿ. ದಾನಂದ

பிரதீபம்

ಸಂಯುತಿ (ಸಮ್ಯಕ್ ರಕ್ಷಣೆ) ದ್ಯುವ್ಯಾಪ್ತಿ (ಪ್ರಕಾಶ
ದಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿರುವುದು) ಗುಣಗಳು ಸರ್ವ
ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಂದಲೂ ಉಪಾಸ್ಯವಲ್ಲ. ಯೋಗ್ಯ
ತಾವಿಶೇಷವುಳ್ಳ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ಉಪಾಸ್ಯ
ವಾಗಿರುವವು.

॥ ८९ ॥ ಪ್ರರಮಾದಿಕರಣಮ್

೨೫ ಓಂ ಪುರುಷಾವಿದ್ಯಾಯಾಮೃತೇತ

ರೇಷಾಮನಾಮಾ, ನಾತ್

30

15 ಬ್ರಹ್ಮಣಾತ್ಮವಿಲೇಃ

ಗುಣಪಾಠ್ಯ

ಸದ್ಯವಿದ್ದೆ ಗಳ್ಳಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿತ್ತಿಷ್ಟವಾದ ಪುರುಷ ಸೂಕ್ತ
ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಸಮ ವರಮಾತ್ಮನ ಎಲ್ಲಗುಣ
ಗಳೂ, ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲವೆಂದುಮೇಲೆ ಇತರ ವಿದ್ಯೆ
ಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಗುಣಗಳು ಹೇಳಲ್ಪವೆಂಬುದು ಸ್ವತಃ:

ಸಿದ್ಧ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಸ್ವಸ್ಥಾಭಿ
ಮತ ಗುಣಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರ
ಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ, ಸದ್ವಿವೇಕದಾಳ
ಯನ ಮೂಲಕ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಸರ್ವಗುಣಗಳನ್ನು
ತಿಳಿದು ಉಪಸಂಹಾರಮಾಡಬೇಕು.

16 ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ

॥ ೧೭ ॥ ವೇದಾದ್ಯಧಿಕರಣಮ್

೨೭ ಓಂ ವೇದಾದ್ಯರ್ಥಭೇದಾತ್

ಓಂ

ಆತ್ಮೇತಿಷಃ

ವೇದೋದಿತವಾದ ಭೇದನಾದಿ ಪರಮಾತ್ಮನ
ಗುಣೋಪಾಸನೆಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ಫಲವು
ಯತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಅಯೋಗ್ಯವಾದುದರಿಂದ. ಆ
ಗುಣಗಳು ಸರ್ವದಿಂದಲೂ ಉಪಾಸ್ಯವಲ್ಲ ಆದ್ದ
ರಿಂದ ಚತುರ್ದುಷ್ಕಗಳೇ ಸರ್ವೋಪಾಸ್ಯವಾಗಿವೆ.

17 ಗುಣೈಃ ಉಪಾಸ್ಯಃ

॥ ೧೭ ॥ ಹಾನ್ಯಧಿಕರಣಮ್

೨೭ ಓಂ ಹಾನೌತೂಪಾಯನ ಶಬ್ದ

ಶೇಷತ್ವಾತ್ಕುಶಾಚ್ಯಂದ

ಸ್ತುತ್ಯುಪಗಾನವತ್ಪದುಕ್ತಮ್

ಓಂ

೨೮ ಓಂ ಸಂಪರಾಯೇತರ್ಹವ್ಯಾಭಾವಾತ್

ಭಾಪ್ಯಸ್ತೇ

ಓಂ

ಸ್ವಭಾವವಿಶೇಷವಾದ ಸಂಸ್ಕಾರವೆಂಬ ಕಾರಣ
ವಿರುವುದರಿಂದ. ಮುಕ್ತರೂ ಸಹ ಯಾವ ಫಲಾ
ಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೇ, ಫಲರೂಪವೇ ಆದ ವಾಸನೆಯನ್ನು
ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಮಾಡುವರು ಶ್ರುತಿ
ಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಮುಕ್ತರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವೇಚ್ಛೆ
ಯಿಂದ ಉಪಾಸನೆಯು ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ.

॥ ೧೮ ॥ ಭಂದಾಧಿಕರಣಮ್

೨೯ ಓಂ ಭಂದತಃ ಉಭಯ

ವಿರೋಧಾತ್

ಓಂ

೩೦ ಓಂ ಗತೇರರ್ಥವತ್ತ್ವಂ ಉಭಯ

ಧಾನ್ಯಥಾಹಿ ವಿರೋಧಃ

ಓಂ

೩೧ ಓಂ ಉಪಪನ್ನಃ ತಲ್ಲಕ್ಷಣಾ

ಧೋಪಲ್ಪದ್ಧೀಃ ಲೋಕವತ್

ಓಂ

18 ಗುಣೈಃ ಉಪಾಸ್ಯಃ

ಮುಕ್ತರಾದವರು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮುಕ್ತರು ಕರ್ಮಸಾಧ್ಯವಾದ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ, ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ವಿಧಿಯಾಗಲೀ, ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ, ಪ್ರತ್ಯಯವಾಗಲೀ, ಅವರಿಗೆ ಇರುವದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಮತ್ತು ಕರ್ಮ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಜನಕವಾದ ಕಾರಣವೇಶಷವು ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಮುಕ್ತರು ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಅಥವಾ ಮಾಡದಿರಬಹುದು ಕರ್ಮ ಮಾಡುವುದು ಅವರಿಗೆ ನಿಯತವಲ್ಲ.

72

॥ ೧೯ ॥ ಅನಿಯಮಾಧಿಕರಣಮ್

೩೨ ಓಂ ಅನಿಯಮಸ್ತವೇಷಾಮ್-

ವಿರೋಧಾಚ್ಛಿದ್ರಾ ನು

ಮಾನಾಭ್ಯಾಂ

ಓಂ

19 ಸರ್ವೈರುಪಾಸ್ಯಃ

ಶ್ರುತಿ ಹಾಗೂ ಶ್ರುತಿ ಮೂಲಕವಾದ ಅನುಮಾನ ಪ್ರಮಾಣವಿರುವದರಿಂದಲೂ, ಹಾಗೂ ಯಾವ ವಿರೋಧವೂ ಕೂಡುವಿರುವುದರಿಂದ, ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮುಕ್ತಿಯು ನಿಯತವಾಗಿರುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀತಕೆಯಿಂದ ಉಪಾಸನೆಯು ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ.

20 ಯಥಾಕ್ರಮಂ

॥ ೨೦ ॥ ಯಾವದಧಿಕರಣಮ್

೩೩ ಓಂ ಯಾವದಧಿಕಾರಮವ್ಯಕ್ತಿರಾಧಿ

ಕಾರಿಕಾಣಾಂ

೩೪ ಓಂ ಅಕ್ಷರಧಿಯಾಂ ತ್ವವಿರೋಧ

ಸ್ತಾ ಮಾಸ್ಯತದ್ಭಾವಾಭ್ಯಾ-
ಮೌವಸವವತ್ತದುಕ್ತಂ

ಓಂ

ಓಂ

21 ವಿಷ್ಣುಃ ಉಪಾಸ್ಯಃ

॥ ೨೧ ॥ ಇಯದಾವನನಾಧಿಕರಣಮ್

೩೫ ಓಂ ಇಯದಾವನನಾತ್

೩೬ ಓಂ ಅಂತರಾಧ್ಯಂತಗ್ರಾಮದಿತಿ

ಚೇತ್ತದುಕ್ತಂ

೩೭ ಓಂ ಅನ್ಯಥಾಭೇದಾನವಪತ್ತಿರಿತಿ

ಚೇನ್ನೋಪದೇಶವತ್

ಓಂ

ಓಂ

ಓಂ

ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆನಂದ ತಾರತಮ್ಯವು ಶ್ರುತಿ ಪ್ರಮಾಣಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅಧಿಕಾರಾನುಸಾರವಾಗಿ ಉಪಾಸನಾದಿಗಳು ನಿಯತವಾಗಿರುವವು. ಸ್ವರೂಪಯೋಗ್ಯ ತಾನು ನಾರಿಯಾದ ಉಪಾಸನಾನು ಗುಣವಾದ ಫಲತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮುಕ್ತರೆಲ್ಲರೂ ಅಕ್ಷರಭೃಷ್ಯನಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತರಾಗಿರುವುದರಿಂದ. ವೈರಾಗ್ಯಪ್ರಭಾವದಿಂದ ವಿಷಯಲಂಪಟವಾದ ದೋಷ ರಹಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ. ಮುಕ್ತರಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಮಾತ್ರ ರ್ಯಾದಿ ದೋಷವಿರೋಧಗಳು ಇರುವದಿಲ್ಲ.

ಅಧಿಕಾರಿತಾರತಮ್ಯವು ಪ್ರಾಣದೇವರವರೆಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣನೇ ಸರ್ವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾಗಿರುವನು. ಅವನೇ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸರ್ವಗುಣಗಳಿಂದಲೂ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವನು

॥ ೨೨ ॥ ವೃತ್ತಿಹಾರಾಧಿಕರಣಮ್
೩೮ ಓಂ ವೃತ್ತಿಹಾರೋವಿಶಿಂಷಂತಿ ಹಿ
ಇತರವತ್

ಓಂ

22 ವಿಷ್ಣುಃ ಉಪಾಸ್ಯಃ

“ಏಷ ತು ವಾ ಅತಿಪದತಿ, ಯಃ ಸತ್ಯೇನಾತಿ
ವದತಿ” ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಮಂತ್ರದೃಷ್ಟಾ
ರಿಂದ ಪ್ರಶ್ನಪ್ರತಿವಚನಾನು ಸಂಧಾನಪೂರ್ವಕ
ವಾಗಿ, ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನಗಿಂತಲೂ
ಉತ್ತಮತ್ವವು ಉಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಸತ್ಯಪದ
ವಾಚ್ಯನಾದ, ಸರೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯೇ
ಸರೋಪಾಸ್ಯನಾಗಿರುವನು.

॥ ೨೩ ॥ ಸತ್ಯಾಕಥಿರಣಮ್
೩೯ ಓಂ ಸೈವ ಹಿ ಸತ್ಯಾದಯಃ

ಓಂ

23 ವಿಷ್ಣುಃ ಉಪಾಸ್ಯಃ

ಸತ್ಯಾದಿ ಸಕಲಗುಣಗಳೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂ
ಪಭೂತಗಳೇ ಆದುದರಿಂದ, ಸತ್ಯಾದಿಪದವಾಚ್ಯ
ನಾದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಒಬ್ಬನೇ ಸರೋತ್ತಮನು.
ಅವನೇ ಪ್ರಾಣನಿಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮನಾಗಿರುವನು.

॥ ೨೪ ॥ ಕಾಮಾಧಿಕರಣಮ್
೪೦ ಓಂ ಕಾಮಾದಿತರತ್ರ ತತ್ರ
ಚ್ಚಾಯಶನಾದಿಭ್ಯಃ
೪೧ ಓಂ ಆದರಾದಲೋಪಃ
೪೨ ಓಂ ಉಪಸ್ಥಿತೇಸ್ತದ್ಭಜನಾತ್

ಓಂ

ಓಂ

ಓಂ

24 ವಿಷ್ಣುಃ ಉಪಾಸ್ಯಃ

ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯು ಅಬದ್ಧ ಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವಳು
ಅಧಿಕಾರಿವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸೇರುವದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ
ಅಧಿಕಾರಿವರ್ಗವು ಪ್ರಾಣದೇವರಪರ್ಮಂತವಾಗಿಯೇ
ಇರುವದು. ಅತಿಶಯಿತ ಭಗವತ್ಪ್ರಸಾದರೂಕಾರ
ಣದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯು ಅಬದ್ಧಳೂ, ನಿತ್ಯ
ಮುಕ್ತಳೂ ಆಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಭಕ್ತಿವಿಶೇಷದಿಂದ

॥ ೨೫ ॥ ನಿರ್ಧಾರಣಾಧಿಕರಣಮ್

೪೩ ಓಂ ತದ್ಗರ್ಭಾರಣಾರ್ಥನಿಯಮ್

ದ್ವೌಷ್ಟೇ ಪೃಥಗ್ಪ್ರತಿಬಂಧಃ

ಫಲಂ

ಓಂ

25 ಸರ್ವೈರಪಿ ಜ್ಞೇಯಃ

ಮತ್ತು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಳು.

“ಆತ್ಮಾವಾರೋದ್ಯಮ್ಯಪ್ಯಃ” ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ, ಪರಮಾತ್ಮನ ದರ್ಶನೋದ್ದೇಶವಾಗಿ ಶ್ರವಣಾದಿ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ವಿಧಾನ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ, ಶ್ರವಣ-ಮನನ-ನಿಧ್ಯಾಸನ ಜನಿತವಾದ ಅವರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ, ಪರಮಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರವಾಗಿ, ಬಂಧನವೃತ್ತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಶ್ರವಣಾದಿ ನಹಿತನಾಯೇ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

75

॥ ೨೬ ॥ ಪ್ರದಾನಾಧಿಕರಣಮ್

೪೪ ಓಂ ಪ್ರದಾನವದೇವ ತದುಕ್ತಂ

ಓಂ

26 ಸರ್ವೈರಪಿ ಜ್ಞೇಯಃ

“ಪ್ರೀತಿ ಪೂರ್ವಕಗುರೂಪದೇವ” ರೂಪ ಅಂಗಯುಕ್ತವಾದ ಶ್ರವಣಾದಿಗಳೇ ಅವರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವವು, ಕೇವಲ ಶ್ರವಣಾದಿಗಳು ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವದಿಲ್ಲ.

॥ ೨೭ ॥ ಲಿಂಗಭೂಮಿಸ್ತಾಧಿಕರಣಮ್

೪೫ ಓಂ ಲಿಂಗಭೂಮಯಸ್ತಾಪ್ತವ್ಯಂ

ಬಲೀಯಸ್ತದಪಿ

ಓಂ

27 ಸರ್ವೈರಪಿ ಜ್ಞೇಯಃ

ಪ್ರಬಲವಾದ ಒಹಳ ಕಾರಣಗಳಿರುವುದರಿಂದ, ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಗುರುಪ್ರಸಾದೇವ ಮುಖ್ಯ

ವಾಗಿರುವುದು. ಗುರುಪ್ರಸಾದಯುಕ್ತ ರಾಗಿ ಸಹ್ಯಾ
ಸ್ಮಶ್ರವಣಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

28 ಸರ್ವೈರಪಿ ಜ್ಞೇಯಃ

“ ೨೮ ” ಪೂರ್ವವಿಕಲ್ಪಾಧಿಕರಣಮ್
೪೬ ಓಂ ಪೂರ್ವವಿಕಲ್ಪಃ ಪ್ರಕರಣಾತ್ಮಾ -
ಶ್ಚಿಯೂಪಮಾನಸಪತ್ನಿ ಓಂ
೪೭ ಓಂ ಅಶಿದೇಶಾಚ್ಚ ಓಂ

ಒಬ್ಬ ಗುರುಗಳನ್ನು ಅಶ್ರಯಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಆ ಗುರು
ಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಗುರುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ
ಮಾಡಬಹುದೇ ? ಎಂಬ ಶಂಕೆಗೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ
ಉತ್ತರವಿರುವುದು - “ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಗುರುಗಳು
ಮೊದಲಿನ ಗುರುಗಳಿಗಿಂತ, ಸಮಗ್ರ-ಅನುಗ್ರಹ
ವನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥರಿದ್ದರೆ, ಪೂರೈಗುರುಗ-
ಳ ಅನುಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅವರು ಸ್ವೀಕಾರ ರಾಗಿದ್ದಾರೆ
ಪೂರೈಗುರುರಿಗೆ ಸಮರಾಗಿದ್ದರೆ ಗುರವ್ವ
ನುಜ್ಞೆಯಿಂದ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಬಹುದು.
ಅಧಮರಾಗಿದ್ದರೆ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಲೇಬಾರದು.

29 ಸರ್ವೈರಪಿ ಜ್ಞೇಯಃ

“ ೨೯ ” ವಿದ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್
೪೮ ಓಂ ವಿದ್ಯೈವ ತು ನಿರ್ಧಾರಣಾತ್ ಓಂ
೪೯ ಓಂ ದರ್ಶನಾಚ್ಚ ಓಂ

ನಾನುಃ ಪಂಥಾ ಅಯನಾಯ ವಿದ್ಯತೆ”
(ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯಾವ
ಉಪಾಯವೂ ಇಲ್ಲ) ಎಂದು ಸಾವಧಾರಣ ಶ್ರುತಿ
ಯಿರುವುದರಿಂದ, ಜ್ಞಾನವೇ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನವಾಗಿ

ರುವದರಿಂದ. ಅಷ್ಟಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಉಪಾಸನೆ
ಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಪ್ರಬಲವಾದ ಶ್ರುತಿಗಳು-ಸ್ಮೃತಿಗಳು-ಹಾಗೂ
ಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಮೋಕ್ಷವು ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯ
ವೆಂಬುದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗುವದು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ
ಯಾವ ವಿರೋಧವೂ ಇಲ್ಲ.

ಅನುಬಂಧಶಬ್ದದಿಂದ ಸೂಚಿತವಾದ ಹರಿ-ಗುರು
ಭಕ್ತಿ - ಶಮ-ದಮಾದಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ
ಅವಶ್ಯವಾಗಿ, ಸಂಪಾದ್ಯವಾಗಿರುವವು. ಹರಿ-ಗುರು
ಭಕ್ತಿ-ಶಮಾದಿಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾದ ಶ್ರವಣಾದಿ
ಗಳಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ

ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಉಪಾಸನೆಯಲ್ಲಿ
ತಾರತಮ್ಯವಿರುವುದು. ಏನದಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯ
ವಿರುವುದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ಮನುಷ್ಯರನ್ನಾ
ರಂಭಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರವರೆಗೆ ತಾರತಮ್ಯವು ಇರುವ
ದಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದು

30 ಸರೈ ರಪಿ ಜ್ಞೇಯಃ

ಓಂ

॥ ೩೦ ॥ ಶ್ರುತ್ಯಾತ್ಯಧಿ ಕರಣಮ್
೫೦ ಓಂ ಶ್ರುತ್ಯಾದಿಬಲೀಯಸ್ತ್ವಚ್ಛೇನ
ಬಾಧಃ

31 ಸರೈ ರಪಿ ಜ್ಞೇಯಃ

ಓಂ

॥ ೩೧ ॥ ಅನುಬಂದಾಧಿಕರಣಮ್
೫೧ ಓಂ ಅನುಬಂಧಾದಿಭ್ಯಃ

32 ವಿಶೇಷಸ್ತು
ಜ್ಞಾನೇಸಾದತ್ತ್ವ
ರೋತ್ತರಂ

ಓಂ

॥ ೩೨ ॥ ಪ್ರಜ್ಞಾಂತರಾಧಿಕರಣಮ್
೫೨ ಓಂ ಪ್ರಜ್ಞಾಂತರಪ್ರಧಕ್ತವದೃಷ್ಟಿಷ್ಠ
ತದುಕ್ತಂ

॥ ೩೩ ॥ ನ ಸಾಮಾನ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್

೫೩ ಓಂ ನ ಸಾಮಾನ್ಯಾದಪ್ಯುಪಲಬ್ಧೇ
ಮೃತ್ಯುವಸ್ತು ಹಿ ಲೋಕಾ
ಪತಿಃ

ಓಂ

33 ವಿಶೇಷಸ್ತು,

ಎಲ್ಲ ಭಗವದ್ರೂಪುಗಳೂ ಸಮಾನವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ
ಭಗವದ್ರೂಪದಸಾಮಾನ್ಯ ದರ್ಶನದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ-
ಯಾಗುವುದೆಂದು ಭಾವಿಸಬಾರದು ಸ್ವಬಿಂಬರೂಪ
ಭಗದ್ವರ್ತನದಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತಿಯು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.
ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ವಬಿಂಬದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬಿಂಬೋಪಾ-
ಸನೆಯು ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ

॥ ೩೪ ॥ ಪರೇಣಾಧಿಕರಣಮ್

೫೪ ಓಂ ಪರೇಣ ಚ ಶಬ್ದಸ್ಯ ತಾದ್ವೈಧ್ಯಂ
ಭೂಯಸ್ತಾವನುಬಂಧಃ

ಓಂ

34 ಸರ್ವೈರಪಿ ಜ್ಞೇಯಃ

ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದಲೇ
ಜೀವನಿಗೆ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನವಾಗುವುದು ಭಕ್ತಿಯು
ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸು
ವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದು ಪ್ರಧಾನ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ.

॥ ೩೫ ॥ ಏಕಾಧಿಕರಣಮ್

೫೫ ಓಂ ಏಕ ಆತ್ಮನಃ ಶರೀರಭವಾತ್
೫೬ ಓಂ ವ್ಯತಿರೇಕ್ತಸ್ತದ್ಭಾವಭಾವಿತ್ವಾನ್ನ
ತೂಪಲಬ್ಧಿವತ್

ಓಂ

35 ಯಥಾಕ್ರಮಂ

ಉಪಾಸನೆಯಲ್ಲಿ ಸದ್ಗುರಿಗೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಅನಾದಿ
ಯಾದ ಯೋಗ್ಯತಾಪೇಕ್ಷೆಯು ಇದ್ದೇಇರುವುದು.
ಅಂಶಾಂಶಗಳಿಗೆ ಅಭೇದವಿವುದರಿಂದ, ಅಂಶಿಯಾದ
ಜೀವನು ತನ್ನ ಕರ್ಮನಿರ್ಮಿತ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಅಂಶ
ರೂಪದಿಂದಲೇ ಇರುವದರಿಂದ, ಅಂಶಿಯ ಅನಾದಿ
ಯಾದ ಸ್ವರೂಪಯೋಗ್ಯತೆಯೇ ಅಂಶದ ಸ್ವರೂಪ

ಯೋಗ್ಯತೆಯಾಗಿರುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂಶವು ಉತ್ಪತ್ತಿಯುಳ್ಳದ್ದರಿಂದ ಅನಾದಿಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಬಾರದು

|| ೩೬ || ಅಂಗಾವಬದ್ಧಾಧಿಕರಣಮ್
೫೦ ಅಂಗಾವಬದ್ಧಾಸ್ತು ನ ಶಾಖಾಸು

ಹಿ ಪ್ರತಿವೇದಂ
೫೦ ಮಂತ್ರಾದಿವದ್ವಾವಿರೋಧಃ

|| ೩೭ || ಭೂವಜ್ರಾಯಸ್ತಾದ್ಧಿ
ಕರಣಮ್

೫೦ ಭೂಮ್ನಃ ಕೃತವಜ್ರಾಯಸ್ತ್ವಂ
ತಥಾ ಚ ದರ್ಶಯತಿ

|| ೩೮ || ನಾನಾಶಬ್ದಾಕಧಿಕರಣಮ್
೬೦ ನಾನಾಶಬ್ದಾದಿಭೇದಾತ್

36 ಸರೇಶ್ವರಃ
(ಸಹಉಪಾಸ್ಯಃ)

ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನ ಪರಿವಾರವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಅಪ್ರದಾನ್ಯದಿಂದ ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಉಪಾಸಿಸಬೇಕು.

37 ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ
ಆತ್ಮೀತಿ ವಿಷ್ಣುಃ ಉಪಾಸ್ಯಃ

ಕೃತುವಿನಂತೆ. ಸರ್ವಗುಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಾವು (ಪೂರಣತ್ವ) ಗುಣವು ಇದ್ದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಈ ಗುಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿರುವುದು. ಈ ಗುಣವು, ಸರೋಪಾಸ್ಯವಾಗಿರುವುದು. ಆನಂದಾದಿಗುಣಳೊಂದಿಗೆ ಈ ಗುಣವು (ಆನಂದಾದಿಗುಣಗಳು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿವೆಯೆಂದು) ಉಪಾಸಿತವಾಗುವುದರಿಂದ ಚತುರುಕ್ಷೋಪಾಸನೆಗೆ ಭಂಗ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

38 ಯಥಾಕ್ರಮಂ
ಬಹುಗುಣೈಃ

ಶಬ್ದಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ-ಅಧಿಕಾರಿ ಭೇದದಿಂದ, ಭೂಮಿಗುಣವೂ ಸರ್ವರಿಂದ ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಉಪಾಸ್ಯವಾಗಿರುವುದು, ಪರಮಾತ್ಮನು ಪರಿಪೂರ್ಣ

ವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಅವನ ಪರಿಪೂರ್ಣ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು
ಅಧಿಕಾರಿ ಭೇದದಿಂದ ಭಿನ್ನಭಿನ್ನವಾಗಿರುವುದು.
ಅದ್ದರಿಂದ ಭೂಮಗುಣವು ಅಧಿಕಾರಿಭೇದದಿಂದ
ಭಿನ್ನವಾಗಿಯೇ ಉಪಾಸ್ಯವಾಗಿರುವುದು.

ನಿಯತಬಿಂಬೋಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೆ,
ನಿಯತಬಿಂಬಿನಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ ನೈಸಿಂಹಾದಿ ರೂಪು
ಗಳ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನೂ ಸಹ ದುರಿತನಿವೃತ್ತ್ಯಾದಿ
ವಿಶಿಷ್ಟಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದು.

39 ಯಥಾಕ್ರಮ
ವಿಷ್ಣುಃ ಉಪಾಸ್ಯಃ

|| ೩೯ || ವಿಕಲ್ಪಾಧಿಕರಣಮ್
ಓಂ ಓಂ ವಿಕಲ್ಪೋ ವಿಶಿಷ್ಟಫಲತ್ವಾತ್ ಓಂ

ಕಾಮ್ಯಸಾಧಕ ಭಗವದ್ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ, ಕಾಮಸಾಧಕ
ಭಗವದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಸ್ವಸ್ತಕಾರ್ಯಾನುಸಾರವಾಗಿ
ಉಪಸಂಹಾರ ಮಾಡುವುದು ವೈಕಲ್ಪಿತವಾಗಿರು
ವುದು. ಲೌಕಿಕ ಫಲೇಚ್ಛುಗಳು ಉಪಸಂಹಾರ
ಮಾಡಬಹುದು. ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೆ ಲೌಕಿಕಫಲಾ
ಪೇಕ್ಷೆಯಿರುವದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಉಪಸಂ-
ಹಾರ ಮಾಡಬಾರದು. ಅಧವಾ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳೂ
ಸಹ ಲೌಕಿಕ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲವೇ ಕೇವಲ

40 ಯಥಾಕ್ರಮಂ
ಬಹುಗುಣೈರಿಷ್ಟುಃ
ಉಪಾಸ್ಯಃ

|| ೪೦ || ಕಾಮ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್
ಓಂ ಓಂ ಕಾಮ್ಯಾಸ್ತು ಯಥಾಕಾಮಂ ಓಂ
ಸಮುಚ್ಚೈರ್ಯೇರನ್ನ ವಾ ಪೂರ್ವ-
ಹೇತ್ವಭಾವಾತ್ ಓಂ

ಪರಮಾತ್ಮನ ವ್ಯಸಾದಾರ್ಥವಾಗಿ ಉಪಸಂಹಾರ
ಮಾಡಬಹುದು.

ಪರಮಾತ್ಮನು ಅಂಗಾಪ್ರೀತಿಯ (ಬ್ರಹ್ಮಾಧಿ-
ದೇವತೆಗಳು ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಿ-
ಯಿಸುತ್ತಾರೆಂದು) ಉಪಾಸ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ರುತಿಯ
ಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಅಂಗದೇವತೋಪಾಸನೆ
ಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಇತರರು ಮಾಡಬಾರದೆಂದು
ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ದೇವಾನ್ಯರಿಂದ ಅಂಗದೇವತೋ
ಪಾಸನೆಯು ಅಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿರುವುದು.

೪೧

41,42 ಸುರೇಶ್ವರೈಃ

ಯಥಾಕ್ರಮಂ

ಒಹುಗುಣೈಃ

ಸರ್ವವಿದೈಶ್ಚ

ಉಪಾಸ್ಯಃ

॥ ೪೧ ॥ ಅಂಗಾಧಿಕರಣಮ್

೬೩ ಓಂ ಅಂಗೇಷು ಯಥಾಶ್ರಯ ಭಾವಃ

೬೪ ಓಂ ತಿಷ್ಠೇತ್

೬೫ ಓಂ ಸಮಾಹಾರಾತ್

೬೬ ಓಂ ಗುಣಸಾಧಾರಣ್ಯಶ್ಚೇಶ್ಚ

॥ ೪೨ ॥ ನವಾಧಿಕರಣಮ್

೬೭ ಓಂ ನವಾತ್ಮಹಭಾವಶ್ಚೇತೀಃ

೬೮ ಓಂ ದರ್ಶನಾಚ್ಚ

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಕಯನಕೃತ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರೇಷು ಶ್ರುತಿಯಾಧ್ಯಾಯ ಸ್ತುತೀಯಃ ಪಾದಃ

॥ ೧ ॥ ಪುರುಷಾರ್ಥಾಧಿಕರಣಮ್

೧ ಓಂ ಪುರುಷಾರ್ಥೋ ಆತಃ ಶಬ್ದಾದಿತಿ

ಬಾದರಾಯಣಃ ಓಂ

೨ ಓಂ ಶೇಷತ್ವಾತ್ಪುರುಷಾರ್ಥವಾದೋ

ಯಥಾ ಅನ್ಯೇಷ್ಟಿತಿ ಜೈಮಿನಿಃ ಓಂ

೩ ಓಂ ಅಪಾರದರ್ಶನಾತ್

ಓಂ ತತ್ಕೃತೇಃ ಓಂ

೪ ಓಂ ಸಮನ್ವಾರಂಭಣಾತ್

ಓಂ ಓಂ

೫ ಓಂ ತದ್ವಶೋ ವಿಧಾನಾತ್

ಓಂ ಓಂ

೬ ಓಂ ನಿಯಮಾಚ್ಛ

ಓಂ ಓಂ

೭ ಓಂ ಅಧಿಕೋಪದೇಸಾತ್ಪ್ರಬಾದ

ರಾಯಣ ಸೈವಂ ತದ್ವಶನಾತ್ ಓಂ

೮ ಓಂ ತುಲ್ಯಂ ತು ದರ್ಶನಾತ್

ಓಂ ಓಂ

೧ ಸರ್ವೇಷು ಪುರುಷಾರ್ಥಾಃ

ಸುಪ್ರಾಪ್ತಾನಾದೇವ

ನಸಂಶಯಃ |

ಭಗವಜ್ಞಾನದಿಂದ ಸರ್ವ ಪುರುಷಾರ್ಥವೂ ಸಿದ್ಧಿ ಸುಪ್ತವೆ. ಇದು “ಯಂ ಯಂ ಲೋಕಂ ಮನಸಾ ಸಂವಿಭಾತಿ ವಿಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವಃ ಕಾಮಯತೇ ಯಾಂಶ್ಚ ಕಾಮನ್ | ತಂ ತಂ ಲೋಕಂ ಜಯತೇ ತಾಂಶ್ಚ

ಕಾ ಮ ನ್, ತಸ್ಮಾ ದಾತ್ಮಜ್ಞಂ ಹೃರ್ಚಯೇದ್ಭೂತಿ ಕಾಮಃ” (ಭಗವದ ಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಯು ಯಾವ ಯಾವ ಲೋಕವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಇಚ್ಛೆಪಡುತ್ತಾನೋ ಮತ್ತು ಯಾವ ಯಾವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾನೋ ಆಯಾ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಆಯಾ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅವನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.) ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದು. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷವಿರುವುದು ದೇವಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮೋಕ್ಷ-ಮೋಕ್ಷೇತರ ಸಕಲ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳು ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಆದರೂ ಸಹ ಮಾನುಷಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಪುತಿಬದ್ಧ ದೇವಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಕರ್ಮದಿಂದ ಮೋಕ್ಷೇತರ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳು ಸಿದ್ಧಿಸುವವು.

ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವು ನಿಯತವಾಗಿರುವುದು. ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಯಥೇಷ್ಟಾಚರಣೋಕ್ತಿಯು, ಜ್ಞಾನಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾಗಿರುವುದು. ಆದರೆ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಯಥೇಷ್ಟಾಚರಣ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಧಿಯೂ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷವು ನಿಯತವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಮುಕ್ತಾನಂದಹಾಸರೂಪವಿಶೇಷ ವಿರುವುದು.

೪ ಸ್ತುತ್ಯಧಿಕರಣಮ್		4 ನಲಿಪ್ರತೇ ಜ್ಞಾನ	
೧೪ ಓಂ ಸ್ತುತಯೇ ಅನುಮತಿವಾಃ	ಓಂ	ವಾಂಶ್ಚ ಸರ್ವದೋಷೈ	
೧೫ ಓಂ ಕಾಮಕಾರೋಣಚೈಕೇ	ಓಂ	ರಪಿ ಕ್ವಚಿತ್	
೧೬ ಓಂ ಉಪಪದರ್ಪಂಜ	ಓಂ	ಗುಣದೋಷೋ	
೧೭ ಓಂ ಉದ್ಧರ್ವರೇತಸ್ಸಚ ಶಬ್ದೇಹಿ	ಓಂ	ಸುಖಿಸ್ತಾಪಿ ವೃದ್ಧಿ	
೧೮ ಓಂ ಪರಾಮರ್ಶಂ ಚೈವಿನಿರಚೋಪನಾ	ಓಂ	ಪ್ರಾಸೌ ವಿಮುಕ್ತಿಗೌ	
ಚಾಷಪದತಿ ಹಿ	ಓಂ	ನೃಣಾಂಸುರಾಣಾಂ	
೧೯ ಓಂ ಅನುಷ್ಠೇಯಂ ಬಾದೇರಾಯಣಃ	ಓಂ	ಮುಕ್ತೌತು ಸುಖಂ	
ಸಾಮ್ಯಶ್ಚತೇಃ	ಓಂ	ಕಪ್ತಂ ಯಥಾಕ್ರಮಂ	
೨೦ ಓಂ ವಿಧಿರ್ವ್ಯಾಧಾರಣವತ್	ಓಂ		
೨೧ ಓಂ ಸ್ತುತಿಮಾತ್ರಮುಪಾದಾನಾದಿತಿ			
ಚೇನಾಪೂರ್ವತ್ವಾತ್	ಓಂ		
೨೨ ಓಂ ಭಾವಶಬ್ದಾಚ್ಚ	ಓಂ		
೨೩ ಓಂ ಪರಿಪ್ಲವಾರ್ಧಾ ಇತಿ ಚೇನ್ನ			
ವಿಶೇಷಿತತ್ವಾತ್	ಓಂ		
೨೪ ಓಂ ತಥಾಚೈಕವಾಕ್ಯೋಪಬಂಧಾತ್	ಓಂ		
೨೫ ಓಂ ಅತವಿವ ಚಾಗ್ನಿಂಧನಾದ್ಯನ	ಓಂ		
ಪೇಕ್ಷಾ	ಓಂ		

- ೨೩ ಓಂ ಸರ್ವಾಪ್ಲಕ್ಷಾಪ ಯಜ್ಞಾದಿ
ಶ್ರುತೇರರ್ಥವತ್ ಓಂ
- ೨೪ ಓಂ ಶಮದಮದ್ಯುಷೇತಃ ಸ್ಯಾತ್ಪ್ರಧಾಪಿ
ತು ತದ್ವಿಧೇಃ ತದಂಗತಯಾ
ತೇಷಾಂ ಅವಶ್ಯಾನುಷ್ಠೇಯ
ತ್ವಾತ್ ಓಂ
- ೨೫ ಓಂ ಸರ್ವಾನ್ನಾನುಮತಿಶ್ಚ ಪ್ರಾಣಾತ್ಮಯೇ
ತದ್ ಶರ್ವನಾತ್ ಓಂ
- ೨೬ ಓಂ ಅಬಾಧಾಚ್ಛ ಓಂ
- ೨೭ ಓಂ ಅಪಿಸ್ಮರ್ಯತೇ ಓಂ
- ೨೮ ಓಂ ಶಬ್ದಾಚ್ಛ ತೋಕ್ಯಕಾಮಚಾರೇ ಓಂ
- ೨೯ ಓಂ ವಿಹಿತತ್ವಾಚ್ಛ ಶ್ವಮಕರ್ಮಾಪಿ ಓಂ
- ೩೦ ಓಂ ಸಹಕಾರಿತ್ವೇನ ಓಂ
- || ೫ || ಉಭಯಲಿಂಗಾಧಿ ಕರಣಮ್
೩೧ ಓಂ ನರ್ಮಧಾಪಿ ತು ತ ವಿವೋಧಯ
ಲಿಂಗಾತ್ ಓಂ
- ೩೨ ಓಂ ಅನಭಿಭವಂ ಚ ದರ್ಶಯತಿ ಓಂ

5 ಸರ್ದೈಃ ವಿಷ್ಣುಃ
ಜ್ಞೇಯಃ

ದೇಶ-ಕಾಲ-ಗುರೂಪಸತ್ತಿ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ
ಸಾಧನ ಸಂಪತ್ತಿಗಳು ಸಮಾನವಾಗಿದ್ದರೂ ನಮಃ
ಯೋಗ್ಯರು ಮಾತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದು
ತ್ತಾರೆ. ಅಯೋಗ್ಯರು ವಿಪರೀತ ಜ್ಞಾನವನ್ನು

೩೬ ಅಂತರಾ ಚಾಪಿ ತು ತದ್ವತ್ಪ್ರೇಃ ಓಂ
 ೩೭ ಓಂ ಅಸ್ಮಿ ಸ್ಮರ್ಯತೇ ಓಂ
 ೩೮ ಓಂ ವಿಶೇಷಾನುಗ್ರಹಂ ಚ ಓಂ
 ೩೯ ಓಂ ಅಶ್ವಿ ತರಜ್ಞಾ ಯೋಲಿಂಗಾಷ್ಟ ಓಂ
 ೪೦ ಓಂ ತದ್ಭೂತಸ್ಯ ತು ತದ್ಭಾವೋಃ ಓಂ
 ಜೈವಿಂನೇರತಿ ನಿಯಮಾತದ್ಭೂಪಾ
 ಭಾವೇಭ್ಯಃ ಓಂ

॥ ೬ ॥ ಅಧಿಕಾರಿಕಾಧಿಕರಣಮ್

೪೧ ಓಂ ನ ಚಾಧಿಕಾರಿಕಮಪಿ ಪತನಾನು

ಮಾನಾತ್ರದಯೋಗಾತ್ ಓಂ

೪೨ ಓಂ ಉಪಪೂರ್ವಮಪೀತ್ಯೇಕೇ ಓಂ

ಭಾವತವನವತ್ತದ್ಭೂತಂ ಓಂ

೪೩ ಓಂ ಬಹುಸ್ತುಭಯಧಾಪಿ ನೈತೇ- ಓಂ

ರಾಜಾರಾಜೇ

ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಷಯವು ಉಭಯವಿಧವಾದ, ನಿವರ್ತನಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗುವದು. ಇಂದ್ರವಿರೋಚನರುಗಳಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮೋಪದೇಶವು ಸಮಾನವಾಗಿದ್ದರೂ ಇಂದ್ರನು ಸಂಯಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ವಿರೋಚನನು ವಿಪರೀತಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

6 ನರ್ಮಪುಃಸ್ತೇಯಃ

ಅಪರೋಕ್ಷನೇಚ್ಛುವಿನಿಂದ ಸ್ವ-ಅಯೋಗ್ಯವಾದ, ಅಧಿಕಾರೀವಿಶೇಷರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ದೇವತಾದಿ ವದಗಳು ಇಚ್ಛಿಸಲ್ಪಡಬಾರದು, ಅವನು ಇಚ್ಛಿಸಿದರೂ ಸಹ ಅವು ಲಭಿಸುವದಿಲ್ಲ, ಅದರಂತೆ ಭಗವದ್ವಶ್ವರಾದಿಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಯಾರೂ ವಸಿಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಇಚ್ಛಿಸಬಾರದು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭೃತ್ಯನು ರಾಜಪದವಿಯನ್ನು ಬಯಸಿದರೆ ಅನರ್ಥವು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಂತೆ. ದೇವತಾವದ ಭಗವದ್ವಶ್ವರಾದಿಗಳನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸಿದರೂ ಸಹ ಸ್ವಸ್ಥಾನದಿಂದ ಪತನವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

॥ ೭ ॥ ಸ್ವಾಮ್ಯಫಲಶ್ರುತ್ಯಧಿಕರಣಮ್
 ಲೃಙ್ ಓಂ ಸ್ವಾಮಿನಃ ಫಲಶ್ರುತೇ
 ರಿತಾಶ್ಚೇಯಃ ಓಂ
 ಲೃಙ್ ಓಂ ಆತ್ಮಿಜ್ಯಮಿತೌಷ್ಠೀಮಿಸ್ತನ್ಮೇ
 ಓಂ ಪರಿಕ್ರಿಯತೇ ಓಂ
 ಲೃಙ್ ಓಂ ಸಹಕಾರ್ಯಂತರವಿಧಿಃ ಪಕ್ಷೇಣ
 ತ್ವತೀಯಂ ತದ್ವತ್ಸೋ
 ವಿಧಾದಿವತ್ ಓಂ

॥ ೮ ॥ ಕೃತ್ಯಭಾವಾಧಿಕರಣಮ್
 ಲೃಙ್ ಓಂ ಕೃತ್ಯಭಾವಾತ್ಪ್ರಗೃಹಣೋಪ-
 ಸಂಹಾರಃ ಓಂ
 ಲೃಙ್ ಓಂ ಮೌನವದಿತರೇಷಾಮಪ್ಯುಪ
 ದೇಶಾತ್

॥ ೯ ॥ ಅನಾವಿವ್ಯಾರಾಧಿಕರಣಮ್
 ಲೃಙ್ ಓಂ ಅನಾವಿಷ್ಣುವರ್ಷನ್ನಯಾತ್ ಓಂ

7 ನೃಣಾಂ ಗುಣೈಃ
 ಕ್ಲಪ್ತಂ ಸುವಿಂ ಸುರಾ
 ಣಾಂ ಯಥಾಕ್ರಮಂ
 ಭವೇತ್ |

8 — — —

9 ಸರ್ವೈಃ ವಿಷ್ಣುಃ
 ಚ್ಛೇಯಃ

ಸತ್ತದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರವರ್ತಕನಾದವನಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಫಲವು ಲಭಿಸಿದರೂ ಋತ್ವಿಕಗಳಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಫಲ ದೊರೆಯುವಂತೆ. ಜ್ಞಾನ ಸ್ವಾಮಿಗಳಾದ ತತ್ವಾಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಜ್ಞಾನಜನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಫಲ ಲಭಿಸಿದರೂ ಸಹ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ ಸಹ ಕರ್ತೃತ್ವನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಜ್ಞಾನಜನ್ಯ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಯತಿಗಳು ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಚುರರಾದುದರಿಂದ ಅವರು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠರು ದೇವತೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠರು. "ಕುಟುಂಬೇಶುಕೌ—" ಇದೇ ಮುಂತಾದ ವಾದ ಪಾಕೃಪೂ ಸಹ ಕೃತ್ಯಗೃಹಸ್ಥರಾದ ದೇವತೋದೇಶಕವಾಗಿಯೇ ಪ್ರವರ್ತವಾಗಿರುವದು.

ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿ ದರೆ. ಅಯೋಗ್ಯರಿಗೂ ಜ್ಞಾನಪ್ರಾಯಾಗಿ

॥ ೧೦ ॥ ಐಹಿಕಾಧಿಕರಣಮ್

೫೦ ಒಂ ಐಹಿಕಮಪ್ಪಸ್ತು ತಪ್ಪತಿಬಂಧೇ

ತದ್ಧ ಶ್ವನಾತ್

ಒಂ

॥ ೧೧ ॥ ಮುಕ್ತಿಫಲಾಧಿಕರಣಮ್

೫೧ ಒಂ ಏವಂ ಮುಕ್ತಿಫಲಾ

ನಿಯಮಸ್ತದವಸ್ಥಾವ್ಯತೇಲ್ಲ

ಸ್ತದವಸ್ಥಾವ್ಯತೇಃ

ಒಂ

ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮ

॥ ೧ ॥ ಅವೃತ್ತ್ಯಧಿಕರಣಮ್

೧ ಒಂ ಅವೃತ್ತಿರಸಕ್ತದುವದೇಸಾತ್

೨ ಒಂ ಲಿಂಗಾಚ್ಚ

ಒಂ

ಒಂ

10 ತೇನ ಯಾತ್ರ ಪರೋ

ಕ್ಷತಾಂ

11 ಜ್ಞಾನಾದೇವ ಸರ್ವೇಪಿ

ಪುರುಷಾರ್ಥಾಸ್ತು ಸ್ವ

ಸಂಶಯಃ

ಒಂ

ಬ್ರಹ್ಮ ಸೂತ್ರೇಷು ತ್ರತೀಯಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ಚತುರ್ಥ ಪಾದಃ

1 ನಿತ್ಯಮುಪಾಸನಂ

ಕಾರ್ಯಂ

ಅನರ್ಥ ಉಂಟಾಗುವದರಿಂದ, ಉಪದೇಶವನ್ನು
ಗೌಪ್ಯವಾಗಿಯೇ ಮಾಡಬೇಕು.

ಪ್ರತಿಬಿಂಧಕವಿರದಿದ್ದರೆ ಶ್ರವಣಾದಿಸಾಧನ ಪೂರೈ
ಯಾದ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನವುಂಟಾ
ಗುವದು.

ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮದಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಧಕವಿರದಿದ್ದರೆ ಜ್ಞಾನ
ದ ನಂತರದಲ್ಲಿಯೇ ಶರೀರಪಾತವಾದಮೇಲೆ
ಮುಕ್ತಿಯಾಗುವದು, ಪ್ರಾರಬ್ಧವಿದ್ದರೆ ಜನ್ಮಾಂತ
ರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

೧೧

ಜ್ಞಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಶ್ರವಣಾದಿಗಳ ಅವೃತ್ತಿಯು
(ಅನೇಕ ಸಲ ಶಾಸ್ತ್ರಶ್ರವಣಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡು
ವದು) ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ, ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ಸಹ ಗುರುವುತಿಷ್ಠರಿಗೆ ಅನೇಕ ಸಲ ಉಪದೇಶಿಸಿದ
ತತ್ತ್ವವನ್ನೇ ಪುನಃ ಪುನಃ ಉಪದೇಶಿಸಿರುವುದು
ಕಂಡುಬರುವುದು. ಉದಾ-“ಸ ಆತ್ಮಾ ತತ್ತ್ವಮಸಿ”
ಎಂಬುದನ್ನು ಉದ್ದಾಲಕರು ಶ್ವೇತಕೇತುವನ್ನು
ಕುರಿತು ಒಂಬತ್ತು ಸಲ ಉಪದೇಶಮಾಡಿರಬಹುದು.

॥ ೨ ॥ ಆತ್ಮಾಧಿಕರಣಮ್

೩ ಓಂ ಆತ್ಮೇತಿ ತೂಪಗಚ್ಛಂತಿ
ಗ್ರಾಹಯಂತಿ ಚ

॥ ೩ ॥ ಪ್ರತೀಕಾಧಿಕರಣಮ್

೪ ಓಂ ನ ಪ್ರತಿಕ್ಷೇ ಸ ಹಿ ಸಃ

॥ ೪ ॥ ಬ್ರಹ್ಮಬ್ರಹ್ಮಾದೃಷ್ಟಾಧಿಕರಣಮ್

೫ ಓಂ ಬಹ್ಮದೃಷ್ಟಿರುತ್ಕರ್ಷಾತ್

॥ ೫ ॥ ಅನಿತ್ಯಾಧಿಕರಣಮ್

೬ ಓಂ ಅದಿತ್ಯಾದಿವತಯಶ್ಚಾಂಗ
ಉಪಪತ್ತೇಃ

2 ಆದಾತೇತ್ಯೇವಂ ನಿತ್ಯ

ಮುಪಾಸನಂ

ಕಾರ್ಯಮಾಪದ್ಯಪಿ
ಓಂ

3 ವಿಷ್ಣುರ್ನಾಮಾದೌ

ಇತ್ಯೇವಂ ನಿತ್ಯ
ಮುಪಾಸನಂ ಕಾರ್ಯಂ
ಓಂ

4 ವಿಷ್ಣು ಬ್ರಹ್ಮೇತ್ಯೇವಂ

ನಿತ್ಯಂ ಉಪಾಸನಂ
ಕಾರ್ಯಮಾಪದ್ಯಪಿ
ಓಂ

5 ಸುರೇಶ್ವರೈರ್ಯ

ಥಾತ್ರಮಂ ಬಹುಗುಣೈಃ
ವಿಷ್ಣುಃ ಉಪಾಸ್ಯಃ
ಓಂ

“ನಾನ್ಯಂ ವಿಚಿಂತಯೇ” ಇತ್ಯಾದಿ ಶೃತಿಯಿರುವ
ದರಿಂದ ‘ಪರಮಾತ್ಮನು ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿ
ದ್ದಾನೆ’ ಎಂಬ ಉಪಾಸನೆಯ ನಿತ್ಯವೂ ಕಾರ್ಯ
ವಾಗಿದೆ.

ನಾಮಾದ್ಯಧಿಷ್ಠಾನ ವಿಷಯವಾದ ಪ್ರಾಕೃತ ಪ್ರತಿ
ಮೆಯು ಪರಮಾತ್ಮನೆಂದು (ಪ್ರತಿಮೆಗೂ ಪರ
ಮಾತ್ಮನಿಗೂ ಐಕ್ಯ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು) ಉಪಾಸನ
ಜಾರಿದು ಹೀಗೆ ಉಪಾಸಿಸಿದರೆ ಅನರ್ಥ ಉಂಟಾ
ಗುವದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿರುವ
ನೆಂದು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಸರ್ವ ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಉತ್ಕರ್ಷವು ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದ
ಪ್ರವೃತ್ತಿನಿಮಿತ್ತವಾಗಿರುವದರಿಂದ. ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ
ಬ್ರಹ್ಮದೃಷ್ಟಿ (ಪೂರಣೋಪಾಸನೆ) ಯು ಸದಾ
ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

ದೇವತೆಗಳು ಪರಮಾತ್ಮನ ಶರೀರಾಂಗಗಳು
ಉತ್ಪನ್ನರಾಗಿರುವದರಿಂದ ಮತ್ತು ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ
ಪರಮಾತ್ಮನ ಶರೀರಾಂಗ ಪ್ರವೇಶವು ಅವರಿಗೆ

(ತಥಾ)

- ॥ ೬ ॥ ಅಸೀನಾಧಿಕರಣಮ್
೭ ಓಂ ಅಸೀನಸ್ತಂಭವಾತ್
೮ ಓಂ ಧ್ಯಾನಾಚ್ಛ
೯ ಓಂ ಅಚಲತ್ವಂ ಚಾಪೇಕ್ಷ್ಯ
೧೦ ಓಂ ಸ್ಮರಂತಿ ಚ
೧೧ ಓಂ ಯತ್ರೈಕಾಗ್ರತಾ ತತ್ತ್ವಾ-
ವಿಶೇಷಾತ್

6 ಉಪಾಸನಂ ನಿತ್ಯ
ಮುಪಾಸನಂ ಕಾರ್ಯಂ

ಓಂ
ಓಂ
ಓಂ
ಓಂ
ಓಂ

- ॥ ೭ ॥ ಅಪ್ರಾಯಣಾಧಿಕರಣಮ್
೧೨ ಓಂ ಅಪ್ರಾಯಣಾತ್ಪ್ರಾಪಿ ಹಿ
ದೃಷ್ಟಂ

7 ನಿತ್ಯಂ

ಓಂ

ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಂಗಾಶ್ರಿತತ್ವೇನ ದೇವ
ತೆಗಳು ಪರಮಾತ್ಮನ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಅವಶ್ಯ
ವಾಗಿ ಮೊಡಬೇಕು.

ಅಧಿಕಾರಿಯು ಅಸೀನ (ಅಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು
ಕೊಂಡವು) ನಾಗಿಯೇ ಪರಮಾತ್ಮನ ಉಪಾಸನೆ
ಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಏಕೆಂದರೆ ಅಸೀನನಾಗುವುದ
ರಿಂದ ಚಿತ್ತೈಕಾಗ್ರತೆಯುಂಟಾಗಿ ಮನೋವಿಕ್ಷೇಪಾ
ದಿಗಳು ಕಡಮೆಯಾಗುವವು ಶರೀರವು ಚಲಿಸುತ್ತಿ
ದ್ದರೆ ಮನಸ್ಸು ಚಲಿಸುವದು ಶರೀರವು ಅಚಲವಾ
ಗಿದ್ದರೆ ಮನಸ್ಸು ಅಚಲವಾಗಿರುವದು ಎಂಬ
ಗೀತಾವಾಕ್ಯವೂ ಇದನ್ನೇ ತಿಳಿಸುವದು.

ಮುಕ್ತರೂ ಕೂಡ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನವನ್ನು
ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಸಯೋಬವೈ ಇತ್ಯಾ
ದಿಶ್ಯತಿಗಳಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನವು ಮೋಕ್ಷಪರಂಪರವಾಗಿ
ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಕಾರ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ
ಮುಮುಕ್ಷುವು ಮೋಕ್ಷವಾಗುವವರೆಗೂ ಧ್ಯಾನ
ವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು.

೮ ತದಧಿಗಾಮಾಧಿಕರಣಮ್	೮ ಪ್ರಬ್ಧ ಕರ್ಮಣೋನ್ಮತ್ತಂ ಜ್ಞಾನಾದೇವ ಪರಿಕ್ಷಯಃ ಅರಿಷ್ಟಸ್ಯೋಭಯನಾಪಿ ನರ್ದನಾನ್ಮಸ್ಯ ಭೋಗತಃ	ಓಂ	೮ ತದಧ್ಯಧಾ ಇತ್ಯಾದಿಯಾದ ಛಾಂದೋಗ್ಯ ಶ್ಲೋಕ ಇರುವದರಿಂದ. ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶನವಾಮೇಲೆ ಅಪರೋ ಕ್ಷಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ವಕಾಲಿನವಾದ ಕರ್ಮ ನಾಶವೂ ಮತ್ತು ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನೋತ್ತರ ಕಾಲಿನವಾದ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಅಶ್ಲೇಷವೂ ಉಂಟಾಗುವದು.
೧೦ ತದಧಿಗಮ ಉತ್ತರಪೂರ್ವಾಃ ಘನೋರಶ್ಲೇಷವಿನಾಶೌ ತದ್ವ್ಯವದೇಶಾತ್	ಓಂ	೧೦ ಉತ್ತರೇಷೂತ್ತರೇಷ್ಟೇ ವಂ ಯಾವದ್ಧಾಯಾಂ	೧೦ ಉತ್ತರೇಷೂತ್ತರೇಷ್ವೇ ವಂ ಯಾವದ್ಧಾಯಾಂ
೧೧ ಓಂ ಇತರಸ್ಯಾಪ್ಯೇವಮಸಂಶ್ಲೇಷಃ ಪಾತೇಃ ತು	ಓಂ	೧೧ ಉತ್ತರೇಷೂತ್ತರೇಷ್ವೇ ವಂ ಯಾವದ್ಧಾಯಾಂ	೧೧ ಉತ್ತರೇಷೂತ್ತರೇಷ್ವೇ ವಂ ಯಾವದ್ಧಾಯಾಂ
೧೨ ಓಂ ಅನಾರಬ್ಧಕಾರ್ಯೇ ಏವ ತು ಪೂರ್ವೇ ತದವಧೇಃ	ಓಂ	೧೨ ಉತ್ತರೇಷೂತ್ತರೇಷ್ವೇ ವಂ ಯಾವದ್ಧಾಯಾಂ	೧೨ ಉತ್ತರೇಷೂತ್ತರೇಷ್ವೇ ವಂ ಯಾವದ್ಧಾಯಾಂ
೧೩ ಓಂ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಾದಿ ತು ತತ್ಕಾರ್ಯ ಯೈವ ತದ್ವರ್ತನಾತ್	ಓಂ	೧೩ ಉತ್ತರೇಷೂತ್ತರೇಷ್ವೇ ವಂ ಯಾವದ್ಧಾಯಾಂ	೧೩ ಉತ್ತರೇಷೂತ್ತರೇಷ್ವೇ ವಂ ಯಾವದ್ಧಾಯಾಂ
೧೪ ಓಂ ಅತೋನ್ಮದಪೀತೈಕೇಷಾ ಮಾಭಯೋಃ	ಓಂ	೧೪ ಉತ್ತರೇಷೂತ್ತರೇಷ್ವೇ ವಂ ಯಾವದ್ಧಾಯಾಂ	೧೪ ಉತ್ತರೇಷೂತ್ತರೇಷ್ವೇ ವಂ ಯಾವದ್ಧಾಯಾಂ
೧೫ ಓಂ ಯಾದೇವ ವಿದ್ಯಯೇತಿ ಹಿ ಓಂ ಭೋಗೇನ ತ್ವಿತರೇ ಕ್ಷಪಯಿತ್ವಾಧ ಸಂಪನ್ನತೇ	ಓಂ	೧೫ ಉತ್ತರೇಷೂತ್ತರೇಷ್ವೇ ವಂ ಯಾವದ್ಧಾಯಾಂ	೧೫ ಉತ್ತರೇಷೂತ್ತರೇಷ್ವೇ ವಂ ಯಾವದ್ಧಾಯಾಂ
೧೬ ವಾಗಧಿಕರಣಮ್	ಓಂ	೧೬ ಉತ್ತರೇಷೂತ್ತರೇಷ್ವೇ ವಂ ಯಾವದ್ಧಾಯಾಂ	೧೬ ಉತ್ತರೇಷೂತ್ತರೇಷ್ವೇ ವಂ ಯಾವದ್ಧಾಯಾಂ
೧೭ ಓಂ ವಾಚ್ಯನಸಿ ದರ್ಶನಾಚ್ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಿ ಪಾಣಿಮಾನ್ಯಯಾದ ವಾಗಭಿಮಾನ್ಯಯಾದ ಉಮಾ, ವಾರುಣೇ,	ಓಂ	೧೭ ಉತ್ತರೇಷೂತ್ತರೇಷ್ವೇ ವಂ ಯಾವದ್ಧಾಯಾಂ	೧೭ ಉತ್ತರೇಷೂತ್ತರೇಷ್ವೇ ವಂ ಯಾವದ್ಧಾಯಾಂ

೨ ಓಂ ಅಶ ವಿವ ಚ ಸರ್ವಾಣ್ಯನು

ಓಂ

ವಿಮುಕ್ತಗಾ

ಪ್ರವಿಶ್ಯಭುಂಜತೇ
ಭೋಗಾನ್ ತದಂತರ್ಹಿಂ
ರೇವ ವಾ

ಸೌಗರ್ಣ್ಯಯಿರಿಗೆ ಮನೋಭಿಮಾನಿಯಾದ ರುದ್ರ,
ಶೇಷ, ಗರುಡ, ದೇವರುಗಳಲ್ಲಿ ಲಯವು ಇರು
ತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣದಲ್ಲಿ
ಲಯವು ಒರುವುದು. ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ
ನಂತರ ಶಬ್ದದಿಂದ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ
(ಅಂದರೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ) 'ಮನಸಾ ವಾ ಅಗ್ರ
ಸಂಕಲ್ಪಯತಿ ವಾಚಾಪ್ಯಪಹರತಿ' ಎಂಬ ಶ್ಲೋ
ಕಿಯೂ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಮನೋದೀನತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿ
ಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಲಯವಿರು
ವುದರಿಂದ ಸರ್ವದೇವತೆಗಳೂ ತಮಗೆ ಯೇಗ್ಯ
ರಾದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ,

||೨|| ವಸುಪ್ರಾಣಾಧಿಕರಣಮ್

2 ---

೩ ಓಂ ತನ್ಮಸ್ಯ ಪಾಣ ಉತ್ತರಾಶ್

ಓಂ

||೩|| ಅಧ್ಯಕ್ಷಾಧಿಕರಣಮ್

೪ ಓಂ ಸೋಮ್ಯಧ್ಯಕ್ಷೇ ತದಂತ

3 ವಾಯುರ್ವಿಷ್ಣುಂ

ಪ್ರವಿಶ್ಯವ ತದಂತ

ಚತುರ್ಮುಖನು ತನಗೆ ನಿಯಾಮಕನಾದ ಪರ
ಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಲಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ಪರ

ಗಮಾದಿಷ್ಟಃ

ಓಂ

ಬಹಿರೇವವಾ ಭೋಗಾನ್
ಭುಂಜತೇ ಭೋಗತ್ವೈ
ಪೋತ್ತರೋತ್ತರಮ್

ಮಾತ್ರನ ಪ್ರಾಪ್ತಾದಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಶ್ರುತಿಯ
ಇದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸುವದು.

॥ ೪ ॥ ಭೂತಾಧಿಕರಣಮ್

4 ಉತ್ತರೇ -- --

ಪೂರ್ವೋಕ್ತರಾದ ಉಮಾದಿದೇವತೆಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನ
ರಾದ ದೇವತೆಗಳು ಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ಲಯವನ್ನು
ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ

೫ ಓಂ ಭೂತೇಷು ತುಷ್ಕೃತೇಃ

ಬಹಿರೇವವಾ

ಓಂ

॥ ೫ ॥ ನೈಶ್ಯನ್ನೈಶ್ಯಕರಣಮ್

5 -- --

ಸರ್ವ ದೇವತೆಗಳೂ ಆಗ್ನಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಲಯವನ್ನು
ಹೊಂದುವದಿಲ್ಲಾ ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಭೂತ
ಗಳಲ್ಲಿ ಲಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆಂದು 'ಪೃಥಿ
ವ್ಯಾಮೃಭವಃ' ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸು
ತ್ತದೆ.

೬ ಓಂ ನೈಶ್ಯಕ್ಷದರ್ಶಯತೋ ಹಿ

ಓಂ

॥ ೬ ॥ ಸಮನಾಧಿಕರಣಮ್

6 -- --

ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಉಪಾಸಿಸದೇ
ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಳಾಗಿದ್ದರಿಂದಾ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಲಯ
ವನ್ನು ಹೊಂದುವದಿಲ್ಲಾ ದೇಶದಿಂದಲೂ ಪರ
ಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಸಮಾನಳಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಸಂಸಾರದ
ಪಾರಂಭವೂ ಇರುವದಿಲ್ಲಾ.

೭ ಓಂ ಸಮನಾ ಚಾಸ್ಯತ್ಯು ಪಕ್ವಮಾದ

ಓಂ

ವೈತತ್ತ್ವಂ ಚಾನಪೋಷ್ಯ

೮ ಓಂ ತದಪೀತೇ ಸಂಸಾರ

ಓಂ

ವ್ಯಪದೇಶಾತ್

- ೯ ಓಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ಪ್ರಮಾಣತತ್ತ್ವ
ತಥೋಪಲಬ್ಧೀಃ ಓಂ
- ೧೦ ಓಂ ನೋಪಮರ್ದೇನಾತಃ ಓಂ
- ೧೧ ಓಂ ಅಸ್ಯ ವಚೋಪಪತ್ತೇರೂಪಾಃ ಓಂ
- ೧೨ ಓಂ ಪ್ರತಿಷೇಧಾದಿತಿ ಚೇನ್ನ
ಶಾರೀರಾತ್ ಓಂ
- ೧೩ ಓಂ ಸ್ಪಷ್ಟೋ ಹ್ಯೇಕೇಷಾಂ ಓಂ
- ೧೪ ಓಂ ಸ್ಮರ್ಯತೇ ಚ ಓಂ

॥ ೭ ॥ ತಾನಿಪರಾಧಿಕರಣಮ್

೧೫ ಓಂ ತಾನಿ ಪರೇ ತಥಾ ಹ್ಯಾಹ

7 — " —

“ಭೂತೇಷುಲೀಯಂತೆ” ಇತ್ಯುಕ್ತರಾದ ದೇವತೆಗಳು ಸ್ವಸ್ವನಿಯಾಮಕದ್ವಾರಾ ಸ್ವಬಿಂಬರಾದ ಚತುರ್ಮುಖವಿನ್ಯಾ, ಅಲ್ಲಿಲಯವನ್ನು ಹೊಂದದೆ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಲಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ ಚತುರ್ಮುಖ ದೇವರಲ್ಲಿ ಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿನರೆ ಮುಕ್ತಿಯು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲಾ ‘ಸರ್ವದೇವಾಃ’ ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯ ಸರ್ವರಿಗೂ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ಲಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ.

೧೮ ಅವಿಭಾಗಾಧಿಕರಣಮ್	ಓಂ	8 — " —	ಮುಕ್ತರು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ (ಇಷ್ಟ) ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ದನ್ನೆ ಇಚ್ಛಿಸುವರಿಂದ ಭಗವಂತನ ಅಧೀನರಾಗಿ ದ್ವಾರ ಸತ್ಯಕಾಪಾಹಂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.
೧೯ ತದೇಕೋಧಿಕರಣಮ್		9 ಉತ್ಕ್ರಮ್ಯ ಮಾನುಷಾ ಮುಕ್ತಿಂ ಯಾಂತಿ	ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನ್ತಿಗೆ ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೃದಯದ ಅಗ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶವು ಹುಟ್ಟುವದು, ಪ್ರಕಾಶ ತವಾದ ಸುಷುಮ್ನಾ ನಾಡಿಯಿಂದ ಪ್ರಯಾಣಮಾ ಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಅನನ್ಯಗ್ರಹೀ ತನಾಗಿ, ಹೃದಯವನ್ನಾರಂಭಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಪರ್ಯಂತ ವಾದ ಮಾರ್ಗಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.
೨೦ ತದೋಕೋಧಿಕರಣಮ್		10 ಉತ್ಕ್ರಮ್ಯ ಮುಕ್ತಿಂ ಯಾಂತಿ	ಶ್ರುತಿಗಳು ಜ್ಞಾನಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಕರ್ಮಾಂಗಗಳಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಚಂದ್ರ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತವೆ ಸೇವಲ ಕಾಲಮರಣದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಲೋಕ
೨೧ ತದೋಕೋಧಿಕರಣಮ್			
೨೨ ತದೋಕೋಧಿಕರಣಮ್			
೨೩ ತದೋಕೋಧಿಕರಣಮ್			
೨೪ ತದೋಕೋಧಿಕರಣಮ್			
೨೫ ತದೋಕೋಧಿಕರಣಮ್			
೨೬ ತದೋಕೋಧಿಕರಣಮ್			
೨೭ ತದೋಕೋಧಿಕರಣಮ್			
೨೮ ತದೋಕೋಧಿಕರಣಮ್			
೨೯ ತದೋಕೋಧಿಕರಣಮ್			
೩೦ ತದೋಕೋಧಿಕರಣಮ್			
೩೧ ತದೋಕೋಧಿಕರಣಮ್			
೩೨ ತದೋಕೋಧಿಕರಣಮ್			
೩೩ ತದೋಕೋಧಿಕರಣಮ್			
೩೪ ತದೋಕೋಧಿಕರಣಮ್			
೩೫ ತದೋಕೋಧಿಕರಣಮ್			
೩೬ ತದೋಕೋಧಿಕರಣಮ್			
೩೭ ತದೋಕೋಧಿಕರಣಮ್			
೩೮ ತದೋಕೋಧಿಕರಣಮ್			
೩೯ ತದೋಕೋಧಿಕರಣಮ್			
೪೦ ತದೋಕೋಧಿಕರಣಮ್			
೪೧ ತದೋಕೋಧಿಕರಣಮ್			
೪೨ ತದೋಕೋಧಿಕರಣಮ್			
೪೩ ತದೋಕೋಧಿಕರಣಮ್			
೪೪ ತದೋಕೋಧಿಕರಣಮ್			
೪೫ ತದೋಕೋಧಿಕರಣಮ್			
೪೬ ತದೋಕೋಧಿಕರಣಮ್			
೪೭ ತದೋಕೋಧಿಕರಣಮ್			
೪೮ ತದೋಕೋಧಿಕರಣಮ್			
೪೯ ತದೋಕೋಧಿಕರಣಮ್			
೫೦ ತದೋಕೋಧಿಕರಣಮ್			

॥ ೧ ॥ ಅರ್ಚ್ ರೆಧಿಕರಣಮ್
ಗೆ ಓಂ ಅರ್ಚರಾದಿನಾತೈಕ್ಕೈಃ

1 ಅರ್ಚರಾದಿ ಪದಾ
ವಾಯುಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ
ಓಂ

ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವದಿಲ್ಲಾ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಕರ್ಮ
ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ. ಗತಿಸ್ಮರಣ ಸಮೇತ
ವಾದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ದೊರಕುವ ಬ್ರಹ್ಮಗತಿಯ
ಸರ್ವಥಾ ಸಿಗುವದಿಲ್ಲಾ.

ಇತಿ ಚತುರ್ಧಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ದ್ವಿತೀಯಃ ಪಾದಃ
'ತೇರ್ಚಿಷಪಮಭಿಸಂಭವಂತಿ' ಎಂದು ಶ್ರುತಿಯಿರು
ವುದರಿಂದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಹೊಂದತಕ್ಕ ಶರೀರ
ದಿಂದ ಉತ್ಕ್ರಾಂತನಾದ ಜ್ಞಾನಿಯ ಅರ್ಚರಾದಿ
ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

೨೬

॥ ೨ ॥ ವಾಯುತೈಟ್ಟಾ ದವಿಶೇಷ
ವಿಶೇಷಾಭ್ಯಾಂ

2 — —

ಓಂ

“ಸವಾಯೇಮಾಗಚ್ಛತಿ” ಎಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಚ
ನವೂ ‘ಸ ಇತೋ ಗತೋ ದ್ವಿತೀಯಾಂತಿಂ
ವಾಯುಮೂ ಗಚ್ಛತಿ” ಎಂಬ ವಿಶೇಷ ವಚನವೂ
ಇರುವುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಿಯೂ ಅರ್ಚಲೋಕ
ಕಾನಂತರದಲ್ಲಿ ವಾಯು ಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದು
ತ್ತಾನೆ.

3 — —

॥ ೩ ॥ ತಟಿದಧಿಕರಣಮ್

೩ ಓಂ ತಟಿಕದ್ಯಧಿಸರಾಣಃ

ಸಮುಧಾತ್

ಓಂ

ಜ್ಞಾನಿಯು ಸಂವತ್ಸರಲೋಕ ಪ್ರಾಮ್ಯನಂತರದಲ್ಲಿ
ತಟಿಕದ್ಯಧಿಕರಣ ಹೊಂದುವನು. ತಟಿಕಾಹ್ಯಂ
ದ್ವತೆ ವರಾಣಲೋಕ. ಮಂಜು ಸಂವತ್ಸರವು
ಪ್ರಪಂಚವಾಗುವದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಿಯು ತಟಿಕಲೋಕ
ದಿಂದ ವರಾಣಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ

4 — —

॥ ೪ ॥ ಅತಿವಾಹಿಕಧಿಕರಣಮ್

೪ ಓಂ ಅತಿವಾಹಿಕಸ್ತಂತ್ರಂಗಾತ್

೫ ಓಂ ಉಭಯವ್ಯಮೋಹಾತ್ತ್ವತ್ಯದ್ವೇತಿ

ಓಂ

ಓಂ

ಪೂರ್ದಗಮನಸಂಪತ್ತಿಗಿತ್ತು ರೈತವಾಗುವದರಿಂದ
ಅರ್ಚಿಲೋಕಸಂ ತರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ
ವಾಯುಲೋಕವು ಅತಿವಾಹಿತ ವಾಯುಲೋಕ
ಮಾಡು ಸಿದ್ಧವಾಗುವದು. ಅದು ಮುಖ್ಯ
ವಾಯುಲೋಕವಲ್ಲ

5 ತೇಜ ಜರ್ಣಾಸಂ

ಯಾಂತಿ

॥ ೫ ॥ ವೈದ್ಯತ್ವಾಧಿಕರಣಮ್

೬ ಓಂ ವೈದ್ಯತೇಜೈವ ಶತಜ್ಞತೇತಿ

ಓಂ

ಸ ಖನಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮಗಮಾಂತಿ ಮೂ ರೈತಿಯು
ರಾಮ್ಯವಾಯುಗೆ ಬ್ರಹ್ಮವೈವಕತ್ವ (ಬ್ರಹ್ಮ
ನನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವದು) ವಸ್ತು ರೈತಿಯಾದಿಸುವ
ದರಿಂದ ಈಶಪ್ರಾಶ್ನಿಕಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮದಲ್ಲಿ
ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು ರೈತಾಸಂಪದವಾಗುವದ್ದಾನೆ

॥ ೬ ॥ ಕಾಯಾಧಿಕರಣಮ್	6 ಉತ್ತಮಾಃ ಜನಾರ್ದನಂ ಯಾಂತಿ	ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆಗತಿಯು ವಾಯುದೇವರು ಅಪ್ರತಿಕಾಲಂಜನರಾದ ದೇವತೆ ಗಳನ್ನು ಪರಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೊಂದಿಸು- ತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಕಾಲಂಜನರಾದ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಚತು- ರ್ಮುಖನನ್ನು ಹೊಂದಿಸುತ್ತಾರೆ.
೭ ಓಂ ಕಾರ್ಯಂ ಬಾದರಿರಸ್ತು ಗತೃ ಪಪತ್ತಿಃ	ಓಂ	
೮ ಓಂ ವಿಶೇಷಿತಶ್ಚಾಚ್ಚ	ಓಂ	
೯ ಓಂ ಸಾಮಿಷ್ಯಾತ್ಪ್ರ ತದ್ವೈ ಪದೇಶಃ	ಓಂ	
೧೦ ಓಂ ಕಾರ್ಯಾತ್ಮಯೇ ತದಧ್ಯಕ್ಷೇಣ ಸಹಾತಃ ಪರಮಭಿಧಾನಾತ್	ಓಂ	
೧೧ ಓಂ ಸ್ಮೃತೇಶ್ಚ	ಓಂ	
೧೨ ಓಂ ಪರಂ ಜೈಮಿನಿಮುಖ್ಯತ್ವಾತ್	ಓಂ	
೧೩ ಓಂ ದರ್ಶನಾಚ್ಚ	ಓಂ	
೧೪ ಓಂ ನ ಚ ಕಾರ್ಯೇ ಪ್ರತಿಪತ್ಯುಃ ಭಿಸಂಧಿಃ	ಓಂ	
೧೫ ಓಂ ಅಪ್ರತಿಕಾಲಂಜನಾನ್ಯಯತೀತಿ ಬಾದರಾಯಣ ಉಭಯಭಾ ಚ	ಓಂ	
೧೬ ಓಂ ವಿಶೇಷಂ ಚ ದರ್ಶಯತಿ ದೋಷಾತ್ಪ್ರತ್ಯುತುಶ್ಚ	ಓಂ	
೧೭ ಓಂ ವಿಶೇಷಂ ಚ ದರ್ಶಯತಿ	ಓಂ	

ಇತಿ ಚತುರ್ಧಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ ತ್ವತೀಯಃಪಾದಃ

॥ ೧ ॥ ಸಂಪನ್ನಾಧಿಕರಣಮ್

೧ ಓಂ ಸಂಪದ್ವಿವಿಧಾಯ ಸ್ತೋತ್ರಂ
ಶಬ್ದಾತ್

॥ ೨ ॥ ಮುಕ್ತಾಧಿಕರಣಮ್

೨ ಓಂ ಮುಕ್ತಃ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ನಾತ್

॥ ೩ ॥ ಆತ್ಮಾಧಿಕರಣಮ್

೩ ಓಂ ಆತ್ಮಾ ಪ್ರಕರಣಾತ್

1 ಸದಾಮನಾಯಧಾ

ಸಂಕಲ್ಪ ಭೋಗಾಶ್ಚ
ಓಂ ವಿಧಾಂನದ ಶರೀರಿಣಂ

2 — — —

ಓಂ

3 ಅಮುನಾ

ಓಂ

ಪರಂಜ್ಯೋತಿಃ. ಎಂಬಶ್ಚತಿಯಿಂದ ಮುಕ್ತನು
ಪರಬ್ರಹ್ಮನನ್ನಪ್ಪೇಂದಿ. ಅವನನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿ
ಸದೇ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪ ದೇಹದಿಂದಲೇ ಭೋಗ
ಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ

“ಅಥ ಯಥೈನಂ ಮುಕ್ತೋ ಅನು ಪ್ರವಿಶತಿ
ಮೋದತೆ ಪ್ರಮೋದತೆ” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ
ಮುಕ್ತರಿಗೇ ಇಂತಹ ಭೋಗವು ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಶ್ವಾ
ಗಿರುವದರಿಂದ ಮತ್ತು ಮುಕ್ತಭಿನ್ನರಿಗೆ ಅಹರಹಃ
ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ಭೋಗಗಳು ನಿಷೇಧಿಸಲ್ಪ
ಟ್ಟಿರುವದರಿಂದ. ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮುಕ್ತ
ರೇ ದಿವ್ಯ ಭೋಗಗಳನ್ನು ವಶಿಯವರಂದು ಸಿದ್ಧ
ವಾಗುವುದು.

ಪರಂ ಜ್ಯೋತಿರುವಂಪದ
ಎಂಬುದು ಪರಮಶ್ರುತನ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಪರಿತಪಾ
ಗುವುದರಿಂದ, ಪರಂಜ್ಯೋತಿಃ ಶಬ್ದವು ಪರಮಾತ್ಮ
ವಾಚಕವಾಗುವುದು. ಅದ್ದರಿಂದ ಮುಕ್ತರಿಂದ
ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಶ್ಚ ತಿರುಗಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮ
ವೆಂದೇ ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದು

- ॥ ೪ ॥ ಅವಿಭಾಗಾಧಿಕರಣಮ್
ಓಂ ಅವಿಭಾಗೇನ ದೃಷ್ಟತ್ವಾತ್
4 ಅಮುನಾಸಹೋತ್ತಮಾ
ಯಥಾಸಂಕಲ್ಪ
ಭೋಗಾರ್ಥ
ಓಂ
'ಯಾನೇವಾಹಂ—' ಇತ್ಯಾ ದಿ ಶ್ರುತಿ ಪ್ರಮಾಣ
ಬಲದಿಂದ, ನಾಡುಜ ಭಾಗಗಳಾದ ಮುಕ್ತರು,
ವರಮಾತ್ರನಿಂದ ಅನುಭವಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭೋಗಗಳ
ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆಯೆಂದು
ತಿಳಿಯುವದು.
- ॥ ೫ ॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧಿಕರಣಮ್
ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜೈವಿಕರೂಪನ್ಯಾ
ಸಾದಿಭ್ಯಃ
ಓಂ ಚಿತಿಮಾತ್ರೇಣ ಶಬ್ದಾತ್ಪ್ರಕೃತಾದಿಶ್ಚ
ದುರ್ಲೋಮಃ
ಓಂ
5 ಅಮುನಾಯಥಾ
ಸಂಕಲ್ಪ ಭೋಗಾರ್ಥ
ಚಿದಾನಂದ ಶರೀರಣ
ಮುಕ್ತರು ಪರಮಾತ್ಮನ ದೇಹದಿಂದಾಗಲೀ
ಅಥವಾ ಚಿನ್ಮಾತ್ರ ದೇಹದಿಂದಾಗಲೀ ಭೋಗ
ಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ ಯಾದ್ದರಿಂದ ದೇಹ
ವಿಲ್ಲದ ಮುಕ್ತರಿಗೆ ಭೋಕ್ತೃತ್ವವು ಕದಡುವುದಿಲ್ಲ
ವೆಂದು ಶಂಕಿಸಬಾರದು.
- ॥ ೬ ॥ ಸಂಕಲ್ಪಾಧಿಕರಣಮ್
ಓಂ ಸಂಕಲ್ಪಾ ದೇವ ಚ ಶಬ್ದತ್ವೇಃ
ಛಾದರಾಯಣಃ
ಓಂ
6 ಯಥಾಸಂಕಲ್ಪ ಭೋಗಾಃ
ಸಂಕಲ್ಪಾದೇವಾಸ್ತವಿತರಃ— ಇತಾದಿ ಶ್ರುತಿಗಳಿಂದ
'ಮುಕ್ತರು ಸಾಧನಾಧಿ ಪ್ರಯಿತ್ನದಿಂದ ಭೋಗ
ಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಇಚ್ಛಾ

ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಆಪೇಕ್ಷಿತವನ್ನು ಪಡೆಯುವರು.
ಎಂಬುದು ಸಿದ್ಧವಾಗುವದು.

ಮುಕ್ತರು ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪರಾದುದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮ
ಹಾಗೂ ಸ್ವೋತ್ತಮರಿಂದ ಮಾತ್ರ ನಿಯಮ್ಯ
ರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಸ್ವಾವರಿಯಿಂದ ಅವರು ನಿಯಮ್ಯರಲ್ಲ.

ಮುಕ್ತರು ಪ್ರಾಕೃತದೇಹರ ಹಿತರಾದರೂ ಚಿನ್ಮಾ
ತ್ರದೇಹದಿಂದ ಭೋಗಿಸುವರೆಂದು ಬಾದರಿಆಚಾರ್ಯರು
ಹೇಳುವರು. ಚಿನ್ಮಾತ್ರ ದೇಹದಿಂದ ಭಿನ್ನ
ವಾದ ಪ್ರಾಕೃತ ದೇಹದಿಂದಲೂ ಭೋಗವು
ಬರುವದೆಂದು ಜೈಮಿನ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳುವರು.
ಇವೆರಡೂ ವಿರುದ್ಧವಲ್ಲ 'ದ್ವಾದಶಾಪ ಯಾಗವು
ಎಕಕರ್ತೃಕ ಅನೇಕ ಕರ್ತೃಕ ಭೇದಿಂದ ಕೃತವೂ
ಸತ್ತವೂ ಆಗುವಂತೆ' ಪ್ರಮಾಣಗಳಿರುವದರಿಂದ
ಮುಕ್ತರಿಗೆ ಭೋಗವು ಬಾಪ್ತಶರೀರದಿಂದಾಗಲೀ
ಅಥವಾ ಚಿನ್ಮಾತ್ರ ಶರೀರದಿಂದಾಗಲೀ ಆಗಬಹು
ದು ಎಂದು ಬಾದರಾಯಣಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳುವರು.

7 ವಿನಾಶಾಭಾವಿ
ಕೋಶಮಾಸನ್ಯವತಗಾಃ

8 ದುಃಖಾದಿ ರಹಿತಾಃ

“ 2 ” ಅನನ್ಯಾದಿವತ್ಯಧಿಕರಣಮ್

೯ ಎಂ ಅತಃ ಏವ ಚಾನನ್ಯಾಧಿವಿಶಿಃ

ಎಂ

“ ೮ ” ಅಭಾವಾಕಧಿರಣಮ್

೧೦ ಎಂ ಅಭಾವಂ ಬಾದರಿರಾಪ ದ್ಯೇವಂ

ಎಂ

೧೧ ಎಂ ಭಾವಂ ಜೈವಿನಿವಿಕಲ್ಪಾನ್ಮಾ
ನಾತ್

೧೨ ಎಂ ದ್ವಾದಶಾಹವದುಭಯವಿಧಂ

ಬಾದರಾಯಣಣೋತಃ

ಎಂ

೧೩ ಎಂ ತನ್ವಭಾವೇ ಸಂಧ್ಯವದ ಪಪತ್ತೇಃ

ಎಂ

೧೪ ಎಂ ಭಾವೇ ಜಾಗ್ರದ್ವತ್

ಎಂ

೧೫ ಎಂ ಪ್ರದೀಪವದಾಪೇಶಸ್ತಘಾಃ

ದರ್ಶಯತಿ

ಎಂ

೧೬ ಸ್ವಾಪ್ಸ್ಯಯಸಂಪತ್ಯೋರಸ್ಯತರಾ-

ಪೇಕ್ಷಮಾವಿಷ್ಕೃತಂ ಓ

ಎಂ

॥ ೯ ॥ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರಾಧಿಕರಣಮ್		9 ಜಗತ್ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿ	ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮುಕ್ತರಂ
೧೭ ಓಂ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರವರ್ಜಂ	ಓಂ	ವಿಷಯೇ ಮಹಾ	ಇತರ ಸಮಸ್ತ ಕಾಮಗಳನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ.
೧೮ ಓಂ ಪ್ರಕರಣಾದಸನ್ನಿಹಿತತ್ವಾಚ್ಛ	ಓಂ	ಸಾಮರ್ಥ್ಯಮಪಿನಯತೇ	
೧೯ ಓಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೋಷದೇಶಾದಿತಿ ಜೇನ್ನಾಧಿ	ಓಂ	ಯಥೇಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಮಂತಃ	
೨೦ ಓಂ ವಿಕಾರವರ್ತಿ ಚ ತಥಾ ಹಿ			
ದರ್ಶಯತಿ	ಓಂ		
॥ ೧೦ ॥ ಸ್ಥಿತ್ಯಧಿಕರಣಮ್		10 ವೃದ್ಧಿಹ್ರಾಸವಿವರ್ಜಿತಾಃ	ಮುಕ್ತರಭೋಗವು ಎಕಪ್ರಕಾರಕವಾಗಿರುವದರಿಂದ
೨೧ ಓಂ ಸ್ಥಿತಿವಯಹ ದರ್ಶಯತ ಶೈವಂ	ಓಂ		ಮುಕ್ತರಿಗೆ ಭೋಗಾದಿಗಳಿಂದ ವೃದ್ಧಿಹ್ರಾಸಗ
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾನುಮಾನೇ	ಓಂ		ಳಾಗುವದಿಲ್ಲ.
೨೨ ಓಂ ಭೋಗಮಾತ್ರಸಾಮ್ಯಲಿಂಗಾಚ್ಛ	ಓಂ		
॥ ೧೧ ॥ ಅನಾವೃತ್ಯಧಿಕರಣಮ್		11 ಅವಿರತಂ ಸುಖಂ ನಿತ್ಯಂ	' ನಟ ಪುನರಾವರ್ತತೆ' ಎಂದು ಶ್ರುತಿಯಿರುವ
೨೩ ಓಂ ಅನಾವೃತ್ತಿತ್ಯಬ್ಧಾದನಾವೃತ್ತಿ	ಓಂ	ಮೋದಂತೇ	ದರಿಂದ ಮುಕ್ತರು ಪುನರಾವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂ-
ತೆಬ್ಬಾತ್			ದದೆ 'ನರಾನ್ ಕಾಮಾನಾಪ್ತ್ವಾ ಸಮಭವತ್'
			ನಿತ್ಯನಿರಂತರವಾದ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತೆ ಶಾಸ್ತ್ರ
			ತ ಸುಖಿಗಳಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿರು
			ವರು.

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನಕೃತ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರೇಷು ಚತುರ್ಥಾಧ್ಯಾಯಸ್ಯ

ಚತುರ್ಥಃ ಪಾದಃ ॥ ೪ ॥ ೪ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಗುರ್ಪಂಶರ್ಗತ ಶ್ರೀ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣಾಂಶರ್ಗತ

ಶ್ರೀ ಬಾದರಾಯಣಃ ಪ್ರಿಯತಾಂ ॥ ಪ್ರೀತೋಭವತು ॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಾಣುಭಾಷಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರಾಶ್ರಮ ಪರಿಚಯ

|| ಶ್ರೀ ಗುರುರಾಘವೇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ||

ಪೂಜ್ಯಾಯ ರಾಘವೇಂದ್ರಾಯ ಸತ್ಯ ಧರ್ಮರ ತಾಯಿಚ |

ಭಜತಾಂ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಾಯ ನಮತಾಂ ಕಾಮಧೇನವೇ ||

ರಾಘವೇಂದ್ರ ಆಶ್ರಮ.

ರಾಘವೇಂದ್ರ ನಗರ.

ಸ್ಥಾಪನೆ:-

ನಮ್ಮ ಆಶ್ರಮವು ಶ್ರೀ ಗುರುರಾಜರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದುದು ದೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂ ಸೇ ಹ ಪೂ ಇ ಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಆಶ್ರಮ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೂ ಮತ್ತು ಅದ ಮಹಾಪೋಷಕರೂ ಶ್ರೀ ಜಿ. ಎಸ್. ವಾಸುದೇವರಾಯರಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಬಳಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಬೊಮ್ಮಸಂದ್ರ ನುಮಾರು 6000 ಚ. ಮೀ. ಭೂಮಿಯು ಪಿತ್ತಾರ್ಜಿತವಾಗಿ ದೊರೆಯಿತು ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಲಿನವರಲ್ಲರೂ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾದ ಸ್ಥಳವಾದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜಮೀನುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಖಾಸಗಿ ನಿವೇಶನ ಗಳಗನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದರು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಮಂತ್ರಾಲಯದ ಸೇವ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಶ್ರೀ ಗುರುರಾಜರ ಅಡಿಧಾವರಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆಬಂದ ಭೂಮಿ ಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರಗುರುರಾಜರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸಡಯಿಸಲು ಅಷ್ಟಕೆಯನ್ನು ಕೋರಿದರು. ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ರಾಯರು ಕೃಪಾವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ "ತಥಾಸ್ತು" ಎಂದಿರಬೇಕು ಶ್ರೀ ಅವ್ವಣ್ಣಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ " ಸಾಕ್ಷೀಹಯಾ ಸ್ಯೋತ್ರಹಿ " ಎಂಬ ವಾಣಿಯು ಅಭಯ ವನ್ನಿತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆ? ಹಾಗೆಯೇ ಅತ್ಯಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರಿದ ಸಾಧನೆಗಳೆಲ್ಲ ವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಶ್ರೀಗುರುರಾಜರ ಕರುಣೆಯೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು.

ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆ:-

ನಮ್ಮ ಆಶ್ರಮದ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಬೃಂದಾವನವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಹಾಗೂ ಒಂದು ವೇದಪಾರಶಾಲೆಯನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಕಟ್ಟಡದ ರೂಪರೇಖೆಗಳು ತಯಾರಾಗಿ ಅನುಮ ತಿಯನ್ನು ಸಹ ಪಡೆದಿದೆ, ಆದರೆ ಇದೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಶ್ರೀ ರಾಯರಿಗೆ ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಲಿನ ಬಡವರ ಕಷ್ಟನಿವಾರಣೆ ಮಿಗಿಲಾಯಿತೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ, ಅಲ್ಲಿಯ ಬಾಲಕರು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದದಲ್ಲಿರುವ ಹೈಸ್ಕೂಲ್‌ಗಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು ನಮ್ಮ ಅತ್ಯಲ್ಪವ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಸರ್ಕಾರ ಅನುಮತಿ ಯನ್ನಿತ್ತಿದೆ. ವಿಧ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ

ಈ ಮಹದುಪಕಾರಕ್ಕೆ ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿರುವ ಈ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 45 ಮಂದಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಓದುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕಟ್ಟಡ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇವಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮದ ವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಲೆಯ ಬಾಲಕರಿಗೆ ನಿಯಮಿತ ಪಾಠ ಕ್ರಮಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮಾತಾ-ಪಿತೃಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ಆರ್ಯಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ವಹಿಸುವ ಬುನಾದಿಯನ್ನು ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಕರವಾದ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ ಶ್ರೀ-ಗುರುರಾಘವೇಂದ್ರರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವುದು-ಯಾವ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದರೋ ಆ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವುದು. ಶ್ರೀ ವಾದೀಂದ್ರತೀರ್ಥರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ.

ವ್ಯಾಸೇನ ವ್ಯುಪ್ತಬೀಜಃ ಶ್ರುತಿಭುವಿ ಭಗವತ್ಪಾದ ಲಬ್ಧಾಂಕುರಶ್ರೀಃ ||

ಪ್ರತ್ಯೇಕಪ ಪ್ರಭಿನ್ನೋಜನಿ ಜಯಮುನಿಸಾ ನಮ್ಯಗುಧ್ವಿನ್ನ ಶಾಖಃ ||

ಮೌನೀಶ ವ್ಯಾಸ ರಾಜಾ ದಾದಿತಕ ಸಲಯಃ ಪೃಷ್ಟಿ ತೋಽಯಂ ಜಯೋಂದ್ರಾತ್ ಅದ್ಯ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರಾದ್ವಿಲಸತಿ ಫಲಿತೋ ಮದ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತಶಾಖಃ ||

ಶ್ರೀ ಮನ್ಮಥ ಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂಬ ವ್ಯಕ್ತಕ್ಕೆ ಬೀಜವನ್ನು ದತ್ತಿವವರು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣ ರೂಪಿಯಾದ ವೇದ ವ್ಯಾಸರು. ಪೇದಾರ್ಥ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಬಹ್ಮ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಅದರ ಅರ್ಥ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಭಾಷ್ಯ ಅನುವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಶ್ರೀ ಮದ್ವಾಚಾರ್ಯರು ರಚಿಸಿದರು. ಆಚಾರ್ಯರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಓಷ್ಠರುಗಳಾದ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರೇ ಮೊದಲಾದವರು. ತಮ್ಮ ಟೀಕೆಟಿಪ್ಪಣಿಗಳಿಂದ ಇದೇ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಜಯತೀರ್ಥರ ಕಾರ್ಯವಾದರೂ ಅಸದೃಶ ಅವರು ರಚಿಸಿರುವ ಶ್ರೀ ಮನ್ಮಥಯ ಸುಧಾ-ಇಷ್ಟತೋಯ ವಿಮತೀಯರವಾದಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ ದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜರು ತಮ್ಮ 'ವ್ಯಾಸತ್ರಯ'ವೆಂದಾ ಪ್ರಖ್ಯಾತಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು - ಚಿಂತನೆ - ಧೃಢವಾಗಿ ಬೇರೂರುವಂತೆಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವಿಜಯಿಂದ್ರರ ದೇಶಿಯಿಂದ ಈ ಮಹಾವ್ಯಕ್ತವು ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಮೆರೆಯಿತು. ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರರ ಸೇವೆಯಿಂದ ಅವ್ಯತರಸಭರಿತವಾದ ಫಲಗಳು - ಶೋಭಿಸುತ್ತಿವೆ. ಈ ಮಹಾವ್ಯಕ್ತವು ಸತ್ಯ ಲೋಕದವರೆಗೂ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿದೆ ದೇವತೆಗಳು ಶ್ರೀವಾಯು ದೇವರು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ನಡೆಸಿರುವ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಈ ಫಲ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನೂ ಆದರದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಶ್ರೀ ಮನ್ಮಥಾರಾಯಣ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸುವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಮನ್ಮಥ್ವಾಚಾರ್ಯರು-ಸಜ್ಜನರ ಉದ್ಧಾರಾರ್ಥವಾಗಿ-ಅವರವರಸ್ವರೂಪಾನಂದಾವಿಭಾವಕ್ಕೆ ಕಾರಿಣೀಭೂತವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಅದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರು ಶ್ರೀಮದಾನಂದ ತೀರ್ಥರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು. ಆ ಗ್ರಂಥಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು - ಸಾಮಾನ್ಯಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವಂತಿಲ್ಲ. ವಾರ ಹೇಳುವ ಜನರೂ ಕಮ್ಮಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವಮೂಲವೆಂದು ವ್ಯಸಿದ್ಧವಾದವರಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಮೂವತ್ತೇಳು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಇತರರ ಟೀಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ಸಹ ವದಗಿಸಿ ಮಧ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರನಾರಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕೆಂಬುದೇ ನಮ್ಮ ಅಶ್ರಮದ ಉತ್ಕಟ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ-ದೀಕ್ಷೆ.

ನಮ್ಮ ಅಶ್ರಮದ ಅಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಶ್ರೀ ಮನ್ಮಥನವಮಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರರ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ವಂಡಿತೋತ್ತಮರಿಂದ ಸರ್ವಮೂಲ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಕುರಿತು ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನೇರ್ಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪೂಜಾ ವ್ರಸಾದವಿನಿಯೋಗ ಸಮಾರಾಧನೆಗಳೂ ತಪ್ಪದೆ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಲೆಕೊಟ್ಟಿರುವುದು -ಪ್ರತಿಸಾರಿಯೂ ದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವಿಟ್ಟ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪ್ರಕಾಶನ ಮತ್ತು ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಗೌರವಸಮರ್ಪಣೆ. ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸಹಾಯವಸಗಲು ಮುಂದು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳ ಮುಖ್ಯ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಶ್ರೀ ಮದಾಚಾರ್ಯರ ಸೇವೆಯನ್ನು ನಲ್ಲಿಸಲು ವಂಡಿತ ಜಾಲಿಹಾಳ್ ಕೇಶವಚಾರ್ಯರು ಮುಂದೆ ಬಂದಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಸುಯೋಗವೇ ಸರಿ. ಅವರಿಗೂ ಇತರ ಪಂಡಿತ ವರ್ಗಕ್ಕೂ ನಾವು ಚಿರಋಣಿಗಳು.

ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಹೊರಬಂದಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳು ಶ್ರೀ ಹರಿಗುರು ಭಕ್ತಿ ಕುಸುಮಾಜಲಿ, ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಚರಿತಮಾನಸ-ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರ ಕೃಷ್ಣಾಮೃತ ಮಹಾರ್ಣವ ಸದಾಚಾರಸ್ಮೃತಿ, ಈ ರೌದ್ರಿ ನಾಮಸಂ | ಶ್ರಾವಣ ಬಹುಳ ದ್ವಿತೀಯಾ ತಾ|| 27-8-1980 - ರಂದು ಕನ್ನಡ ಸರಳಾನುವಾದದಿಂದಕೂಡಿದ ಶ್ರೀ ಮದಣು ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪಂಡಿತ ಹನುಮೇಶಾಚಾರ್ಯಗಂಗೂರರವರು ಕನ್ನಡ ಅರ್ಥಾನುವಾದವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಹದುಪ್ರಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಈ ಗ್ರಂಥ ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡಲು ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀ ಮನ್ಮಥ್ವಾಚಾರ್ಯ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಥಾನ ಶ್ರೀ ಮದುತ್ತರಾದಿ ಮಠಾಧೀಶರಾದ ಶ್ರೀ ೧೦೦೮ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಮತ್ಸತ್ಯ ವ್ರಮೋದ ತೀರ್ಥಂಗಳವರು ಈ ಅಮೂಲ್ಯ ಗ್ರಂಥದ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಮೃತ ಹಸ್ತದಿಂದ ನೆರವೇರಿಸಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿ ಬಂದಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಅಶ್ರಮದ

ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣಾಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಡುವದಿನ. ಅವರ ಕೃಪಾಕಾಟಾಕ್ಷದಿಂದಲೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಉದ್ಭೂತರಾಗಿದ್ದೇವೆ ನಿತ್ಯವೂ ಶ್ರೀ ಮೂಲರಾಮ ಚಂದ್ರದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕ ಅವರ ಕರಕಮಲಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಅಣುಭಾಷ್ಯವು - ಅರ್ಥಾನು ಸಂದಾನಪೂರ್ವಕ ನಿತ್ಯ ಪಾರಾಯಣಕ್ಕೆ ಸರವಾಗಲಿ. ಆಶ್ರಮದ ಪರವಾಗಿ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಅನಂತಪ್ರಣಾಮಗಳು

ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಬರಲಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳು - ದಶೋದನಿಷತ್ತುಗಳು - ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಗವದ್ಗೀತಾ ಭಾಷ್ಯ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಹಾಗೂ ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಈ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಹಣದಾಶೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಟಿತವಾದುದಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇವೆ. ಸಕಲ ಬಂಧುಗಳೂ ಈ ಗ್ರಂಥಗಳ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಶ್ರೀ ಪದಾಚಾರ್ಯರ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಬೇಕೆಂಬುದೇ ನಮ್ಮ ಆಶೆ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ಹಂಚಲು ಸಿದ್ಧರಿದ್ದೇವೆ

ಕೊನೆಯದಾಗಿ ನಾವು ಈ ಆಶ್ರಮದ ಸ್ಥಾಪನೆ - ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆ ಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲೂ ಕಾರಣಕರ್ತರಾದ ನಮ್ಮ ಆಶ್ರಮದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಬಿ. ಎನ್. ವಾಸುದೇವರಾಯರ ಔವಾಯ್. ಕಾರ್ಯತತ್ಪರತೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಲೇ ಬೇಕು. ಅವರ ಧರ್ಮ ಪತ್ನಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಚಿ|| ಸೌ|| ಪದ್ಮಾವತಿಯವರೂ ಇವರು ಸಹ ಅವರ ಸಕಲಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನೆರವುನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರುಗಳಿಗೆ ಕರುಣಾಳುಪಾದ ಭಗವಂತನು ಅನಂತ ಸುಖಸಂಪತ್ತುಗಳ ನಿತ್ತು ಕಾಪಾಡಲಿ. ಈ ಮಾಹತ್ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ-ಸಹಕರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಕಲ ಭಕ್ತವರ್ಗಕ್ಕೂ ನಮ್ಮ ಅನಂತ ವಂದನೆಗಳು

T R Anand Murthy M.A ,B.T.,
Principal, Arya Vidya Shala
Junior College,
Hon Secretary
Sri Raghavendra Ashrama

ರಾಘವೇಂದ್ರ ಆಶ್ರಮದ ಪ್ರವರವಾಗಿ
ಟಿ. ಆರ್. ಅನಂದಮೂರ್ತಿ
27-8-1980

ಒಪ್ಪೋಲೆ

ಪುಟ	ಸಾಲು	ತಪ್ಪು	ಸರಿ
vii	1	ಗುರುವಸ್ಸಾಕ್ಷಾ	ಗುರವಸ್ಸಾಕ್ಷಾ
	4	ಸರ್ವೇ	ಸರ್ವೇ
viii	19	ದರ್ಶನಗಳ	ದರ್ಶನಗಳು
	26	ಜಗದ್ವ್ಯವ್ಯಹಾರ	ಜಗದ್ವ್ಯವಹಾರ
ix	9	ಅಪೌಕ್ಷಟೀತ್ವ	ಅಪೌರುಷೇಯತ್ವ
	14	ಸತತ	ಸತ್ಯ
	25	ಪತಂಜುಗಳ	ಪತಂಜಲಿಗಳ
	25	ಜೈಯಿಂಗಳ	ಜೈಮಿನಿಗಳ
x	17	ಯದಾರ್ಥ	ಮುಧಾರ್ಥ
xi	5	ಪ್ರಹಾಣಾಮ	ಪ್ರಹಾಣಾಯ
	21	ವಾದಾರ್ಥ	ಮಾದಾರ್ಥ
xii	10	ಸಾಧಿಸಿರುವನು	ಸಾಧಿಸಿರುವರು
	20	ಸಭಯೋ	ಸಭೂಯೋ
	20	ನೋನ್ನತೆ	ನೋಽನ್ನತೆ
x.ii	1	ಅವಕಾಶವನ್ನೀಡುವಂತೆ	ಅವಕಾಶವನ್ನೀಯದಂತೆ
	4	ಅಸ್ತೋಭವು	ಅಸ್ತೋಭಮು
	6	ಮುಖ್ಯ	ಮುಖ್ಯ
	8	ಸೂತ್ರತ್ವಂ	ಸೂತ್ರತ್ವಂ
	10	ವಿಹೋ	ವಿದೋ
	17	ಸೂತ್ರಾನುಕಾಸಾರಿಭಿಃ	ಸೂತ್ರಾನು (ಕಾ) ಸಾರಿಭಿಃ
xiv	6	ಅದ್ವೈತಪರ	ಅದ್ವೈತಪರ
	21	ಭಕ್ತಿಶ್ಲೋಕ	ಭಕ್ತಿಯೇ
xv	5	ದ್ವೈತಾರ್ಥಂತೆ	ದ್ವೈತಾರ್ಥಂತೆ
	12	ಸುಮುಕ್ತಯಃ	ಸುಯುಕ್ತಯಃ
xvii	3	ದುಷ್ಟ	ದುಷ್ಟಶಿಕ್ಷಣ, ಶಿಷ್ಟ-
	19	ಕಾಪ್ಯ	ರೌಪ್ಯ
	20	ತರ್ಕಂತಃ	ತರ್ಕತಃ

xviii	1	ಬದರ್ಮಾರ್ಗ	ಬದರ್ಮಾರ್ಗ
	2	ತಾವ್ತುದುರ್	ತಾವ್ತುಯರ್
	4	ವಿಧಾಮ	ವಿಧಾಯ
	20	ನ್ಯಾಯಸಂಗ್ರಹವಾದ	ನ್ಯಾಯಸಂಗ್ರಹರೂಪವಾದ
	23	ಶಾಸ್ತ್ರಪರಣ	ಶಾಸ್ತ್ರವಾರಾಯಣ
	28	ಅನಂತ	ಅನಂತ
xix	1	ತ್ವಮಾಣ್	ತ್ವಯಾಣ್
	19	ಗಾರಾಯಣ	ವಾರಾಯಣ
	24	ಅಚ್ಯುತಪ್ರೇಕ್ಷಾಚಾರ್ಯಸು	ಅಚ್ಯುತಪ್ರೇಕ್ಷಾಚಾರ್ಯರು
xx	20	ಪಹೋದರ	ನಹೋದರ
2	19-23	ವಿಷ್ಣು	ವಿಘ್ನ
3	1	ದೋಷ ಅರ್ಜಿತಂ	ದೋಷ ವರ್ಜಿತಂ
4	2	ವಿಷಯಗಗನ್ನ	ವಿಷಯಗಳನ್ನ
	11	ಪ್ರಣೇತಾ_ _ _ _	ಪ್ರಣೇತಾಜ್ಯೋತಿರಿತ್ಯಾದ್ಯೈಃ
	15	ವಿಜಿಹಾಸ್ಯಃ	ವಿಜಿಜ್ಞಾಸ್ಯಃ
8	10	ಬವತಾ	ಖವತ
10	11	ವಾಚೈ(ಕ್ರೈ) ಶ್ವ	ವಾಚೈ(ಕ್ರೈ)ಶ್ವ
	14	ಯಚ್ಚಜ್ಞಾ_ _ _ _	ಯಚ್ಚಜ್ಞಾದ್ವಯೋಗವೃತ್ತಯಃ
11	28	ಸ್ವರ	ಸರ್ವ
12	15	ನಿತ್ಯ	ನಿತ್ಯ
	20	ಚ್ಛುತಿಃ	ಚ್ಛುತಿಃ
	27	ಆಕ್ಷೇರುಷೇಯ	ಅಪೌರುಷೇಯ
14	26	ರತಾಂ	ತಾಂ
15	19	ತದ್ವರಗಃ	ತದ್ವಶಗಃ
17	25	ಎರಕ್ತಃ	ವಿರಕ್ತಃ
18	1	ಸ್ಮೃತಿಗಳಿರದ	ಸ್ಮೃತಿಗಳಿಂದ
19	24	ಹ್ಯಖಿಲೈಃ	(ಹ್ಯ) ಖಿಲೈಃ
	25	ಸರ್ವವೇದ್ಯಶ್ಚ	ಸರ್ವವೇದ್ಯಶ್ಚ
21	19	ಮೋಕ್ಷ	ಮೋಕ್ಷೇ
22	1	ಬ್ರಹ್ಮ	ಬ್ರಹ್ಮ
	18	ಫಲದ	ಫಲದ

ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಾಶ್ರಮದ ಪ್ರಕಟನೆಗಳು

- 1) ಶ್ರೀ ಹರಿಗುರುಭಕ್ತಿ ಕುಸುಮಾಂಜಲಿ (ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ ಸಹಿತ)
- 2) ಶ್ರೀ ಮನ್ಮಥ್ವಚರಿತ ಮಾನಸ "
- 3) ಶ್ರೀ ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರಂ "
- 4) ಸದಾಚಾರ ಸ್ಮೃತಿ: "
- 5) ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾವೃತ ಮಹಾರ್ಣವ: "

ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಪ್ರಕಟನೆಗಳು

- 1) ಆನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯರಿಂದ
ವಿರಚಿತ ದಶೋಪನಿಷದ್ಭಾಷ್ಯಗಳು (ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ ಸಹಿತ)
- 2) ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಗವದ್ಗೀತಾತಾತ್ಪರ್ಯ
- 3) ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಗವದ್ಗೀತಾ ಭಾಷ್ಯ

ದೊರೆಯುವ ಸ್ಥಳ -

ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರಾಶ್ರಮ

ನಂ. 56/10, ನೇ ಆಡ್ಡ ರಸ್ತೆ, ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂ

ಬೆಂಗಳೂರು-560 055